Editura pentru Literatură Universală

Alexandr Rekemciuk este autorul unor cunoscute nuvele şi povestiri.

In limba romînă a mai apărut una din lucrările acestui autor şi anume: „Perioada concediilor de vară". Acţiunea povestirii de faţă se petrece în Nordul Uniunii Sovietice, iar personajele principale sînt tineri, după cum arată şi titlul.

Montatorul Nikolai Babuşkin, arhitectul-şef al noului oraş Djegor, Irina Ilina, Cernomor Agheev, care visează la zborurile cosmice — iată tinerii în ale căror chipuri se întruchipează cele mai frumoase trăsături ale contemporanilor noştri sovietici: dragoste de muncă şi principialitate, sentimentul de răspundere atît pentru faptele sale, cît şi pentru tot ce se petrece în jur.

Nikolai Babuşkin şi prietenii săi sînt preocupaţi de nenumărate probleme de viaţă, de muncă, de dragoste...

Cînd eşti tînăr... oferă cititorilor o lectură foarte plăcută şi atrăgătoare, o naraţiune plină de prospeţime, de duioşie, pigmentată cu o ironie lipsită de răutate.

Lei 5,25

A. Rekemciuk

Cînd ești tînăr

A. Rekemciuk

Cînd ești tînăr

Colecția Meridiane

Desenul copertei de
Bogdan Stihi

АЛЕКСАНДР РЕКЕМЧУК
Молодо—зелено
повесть
Советский Писатель
Москва 1962

Alexandr Rekemciuk

Cînd ești tînăr...

Povestire

În romîneşte de
Radu Albala
şi
Eleonora Mircea

Editura pentru Literatură Universală

Bucureşti — 1964

CAPITOLUL I

LA MOSCOVA, pe strada Gorki, se află un mare magazin de articole de sport.

Cum intri, pe dreapta, se vînd schiuri. Stau rînduite în lungiș și în curmeziș, de nu se vede peretele de ele. Ce-i drept, primăvara și vara, cînd schiurile nu prea au căutare, vînzătorii le înghesuie într-un ungher, tocmai în fund, și pun în locul lor, la vedere, rame pentru bărci ușoare, prăjini de bambus și rachete de tenis ; pe tejghea se răsfață plute pentru undițe, cîrlige, năluci și tot felul de drăcovenii pe care le folosesc pescarii drept nadă.

Toamna și iarna, însă, peretele din dreapta e numai schiuri. Marfă de sezon !

Vii dumneata, bunăoară, care nici nu bănuiai că pe lume există atîtea feluri de schiuri, și rămîi cu gura căscată.

Mai întîi ți se pare că se deosebesc numai după culoare : roșii, albastre, verzi, aurii, ba chiar negre, sclipitoare de lac, ca limuzinele ambasadelor. Cînd te apropii, altă minunăție : fiecare pereche de schiuri are și cîte un nume al ei, ca de pildă : „Săgeata", „Riga", „Sputnik", „Kalev". Dacă intri în vorbă cu vînzătorul, mai afli că, pe lîngă schiurile obișnuite, dintr-o singură scîndură, mai există și alte soiuri, cu mai multe

straturi, fiecare din altă esență. În funcție de calitate, prețurile diferă și ele.

Ceea ce contează însă în primul rînd nu sînt aceste diferențieri, ci destinația practică a schiurilor.

Dacă ai de gînd să dobori un record de viteză, ia-ți schiurile acelea ușoare ca un fulg, grațioase și mlădii ca un mijlocel de fată. Dacă ești amator de senzații tari și vrei să cobori în iureș povîrnișurile munților, ia-ți schiurile celelalte, de slalom, mai late, mai groase și mai grele. Ca să fie mai solide, sînt chiar ferecate pe muchie. O dată încălțat cu schiurile astea zdravene, ai scăpat de orice grijă: chiar dacă (doamne ferește!) îți rupi picioarele pe o pantă mai prăvălatică, schiurile tot nimic nu pățesc.

Mai există și schiuri pentru sărituri de la trambulină. Astea sînt solide ca schiurile de slalom și ușoare ca acelea de viteză.

Ar fi însă zadarnic să continuăm descrierea tuturor varietăților de schiuri care există pe lume și se vînd pe strada Gorki din Moscova, în marele magazin de articole de sport.

Ar fi zadarnic pentru simplul motiv că toate schiurile astea nu fac nici două parale dacă le compari cu schiurile cu care, într-o dimineață geroasă de ianuarie, a pornit prin taiga Nikolai Babușkin, eroul povestirii noastre.

Așadar, Nikolai Babușkin a pornit prin taiga, într-o dimineață geroasă de ianuarie.

Nu chiar dis-de-dimineață, ci pe la vreo zece, sau chiar zece și jumătate. Mai devreme, n-ar fi avut nici un rost să pornească, pentru că pe

la mijlocul lui ianuarie, în Nord, nici soarele nu se grăbește să iasă. Să zicem că e opt dimineața: leneșul cel mai leneș s-a tîrît afară din sacul de dormit și se scarpină, buimac de somn; cel vrednic înfulecă la cantină ciorbă de varză încălzită, iar de jur împrejur întunericul apasă gros ca smoala, abia subțiat de licărul rece al nămeților. Se face nouă. Bufnesc lovituri de topor, răsună clinchet de mistrii. Unul a și dat gata o jumătate de normă, altul pescuiește de pe fundul pungii ultimele fire de tutun și-și răsucește o țigară. În jur parcă s-a mai limpezit, dar umbrele copacilor și ale clădirilor tot negre rămîn.

Și abia mai încolo, cînd arătătoarele ceasului se îndreaptă către zece, zările încep a se colora în roz, pe urmă în galben și, în sfîrșit, cerul își revarsă dinspre margini albastrul: răsare soarele.

Răsare la miazăzi. Nu, nu la răsărit, cum e rînduit de cînd lumea să se ivească, ci la miazăzi. Fiindcă, trebuie să știți că pe meleagurile astea aspre, pe Peciora în sus, soarele îți face un mare hatîr cînd binevoiește să-și arate chipul în miez de iarnă. La guri, nu-l vezi cîte o lună încheiată. Noroc de calendar, altfel nu știu ce s-ar face bieții oameni. Dar pe Peciora în sus, mult-puțin, mă rog, dar de luminat tot luminează soarele, chiar și în miez de iarnă. Nu, nu pe săturate, ci doar așa, în trecere. O felioară de soare ițindu-se pe o margine de cer. Ca o dairea săltată ușor de o mînă nevăzută peste coama pădurii, la miazăzi: acum cică e la „zenit". Îl vezi agățat pe cer cam vreme de o oră, apoi

scapătă. Tot la miazăzi. Nu la apus cum e rînduit de cînd lumea să scapete, ci la miazăzi.

Dacă ai întreba pe un astronom, sau la un planetariu, n-ar fi exclus să ţi se răspundă că te înşeli. Să ţi se dovedească cu toată competenţa că pe Peciora în sus soarele răsare la răsărit şi apune la apus, ca în toată lumea. Or fi ştiind ei mai bine, că nu degeaba tot iscodesc cerul prin telescop.

Dar dacă-i aşa, nu ne rămîne decît să presupunem că pe cursul superior al Peciorei, în toiul iernii, răsăritul şi apusul lunecă mai spre miazăzi. Lunecă pînă ce se suprapun, toate, chiar în punctul unde soarele abia dacă a răsărit, a stat ce-a stat aninat pe cer şi s-a şi făcut nevăzut. Punctul acesta reprezintă şi estul, şi sudul, şi vestul. Iar tot ce rămîne, tot restul de spaţiu — întunericul acesta de nepătruns, glacialele învăluiri ale aurorei boreale, zăpezile strivitoare, taigaua posacă şi zbîrlită, tundra care se întinde pînă în ocean — tot ce există şi ce nu există în jur reprezintă Nordul. Cît cuprinzi cu ochii, se întinde Nordul. Şi n-are capăt, şi n-are fund.

Kolea Babuşkin a pornit-o de îndată ce s-a crăpat de ziuă. Şi-a făcut socoteala că dacă, în loc să apuce drumeagul care oricum e îngropat sub troiene şi nu se mai cunoaşte, o ia de-a dreptul prin taiga, răzbeşte la şoseaua Djegorului înainte de a se întuneca. Şi o dată ajuns acolo, găseşte el o ocazie să-l ducă la Djegor. Cu un şofer bun şi cu chef de vorbă nici nu ştii cum trece timpul. Dacă o avea norocul să ajungă la Djegor înainte de a se închide instituţiile, o să se pună îndată pe treabă. Cel dintîi o să se ducă întins la fabrica de cărămizi, şi o să-i spună de la obraz inginerului-şef, Ceremnîh, că pentru asemenea chestii ar merita să zboare din slujbă, că ar merita s-o ia, cum se spune, pe cocoaşă...

De două zile, şantierul Poroghi stă. Nu-s cărămizi. Cîte au fost, s-au isprăvit. N-au mai rămas nici de leac. E drept că oamenii nu stau degeaba, cu ochii în tavan. Nu-i vorbă, că şi să vrea şi tot n-ar putea : casele pe care le construiesc n-au deocamdată decît pereţii ; tavanele urmează. Şi nici Liutoev, şeful de şantier, nu e omul să te lase să arzi gazul de pomană. Iţi găseşte el ceva de lucru. De unde de neunde, îţi găseşte : fă-i un gard, despică-i nişte lemne, răneşte-i zăpada. Iar biroul întocmeşte foi de lucru şi plăteşte după tarif, că nici aşa nu se poate, să stea oamenii şi să nu cîştige nimic.

Toate bune şi frumoase, numai că şantierul Poroghi n-a fost creat ca să despice oamenii lemne, sau să rănească zăpada, numai aşa, ca să cîştige ceva...

Pînă în mai, trebuie să se înalţe, aici, în Poroghi, pe malul Peciorei, opt case-tip, cu ferestre, cerdacuri, burlane, şi cu tot dichisul. In mai vor veni, cu familiile lor, sondorii şi se vor apuca să foreze terenul petrolifer din Poroghi. Chiar din prima zi ei şi ai lor trebuie să trăiască în condiţii bune. Nu ca oamenii lui Liutoev, care stau şi acum, în miezul iernii, în corturi. E adevărat că toate corturile sînt „izolate termic“ (stratul izolator îl formează zăpada

care le acoperă), dar totuşi... Pe de altă parte, unde să stea nişte constructori care n-au găsit nici urmă de aşezare omenească cînd au venit aici? Aşa că v-aţi lămurit de ce stau iarna în corturi oamenii lui Liutoev. Construiesc opt case-tip pe malul Peciorei şi pînă în mai trebuie să le dea gata.

Şi tocmai cînd lucrările erau în toi, hop că se isprăvesc cărămizile. Trebuiau să vină alte cărămizi de la fabrica din Djegor. Liutoev a vorbit prin radio cu Ceremnîh, inginerul-şef al fabricii, acesta i-a spus să nu aibă nici o grijă. Dar de cărămizi nici pomeneală. Cu ce să lucrezi? Liutoev i-a pus pe oameni să lucreze la gard — ca să nu ardă gazul de pomană şi să mai cîştige un ban. A măsurat cu o ruletă de oţel cît e norma pe o zi, iar pe montatorul Nikolai Babuşkin l-a chemat în cortul lui.

— Ascultă, Babuşkin, începu el, răsucind la loc panglica de oţel a ruletei. Îţi vorbesc nu ca unui subaltern, ci ca unui om de stat... Şezi pe patul acela.

Nikolai Babuşkin se aşeză pe patul acoperit cu o pătură cazonă.

— Ia spune-mi, Babuşkin, ce crezi tu, că de ochii tăi frumoşi ţi-am făcut noi înalta cinste de a te alege deputat în sovietul raional?

Liutoev smuci panglica de oţel a ruletei, de parcă ar fi tras o sabie din teacă, şi o înfipse într-un afiş lipit pe peretele de prelată al cortului.

Era un afiş mic, pe care scria cu litere de o şchioapă: „Toţi la vot". Şi dedesubt un portret.

Portretul acesta fusese tipărit la tipografia raională. Acolo l-au retuşat cît a intrat în el, l-au mai „potrivit" cu acizi pe zinc şi pe urmă l-au tras la plane.

După atîta ferchezuială, asemănarea portretului cu modelul aproape dispăruse. Portretul avea părul şi ochii negri, în timp ce ochii modelului erau cenuşii, bătînd în albastru, ca umbrele ce se aştern pe zăpadă, iar părul bălai, niţeluş roşcat — un pic de tot — numai inele, răsucite vîrtos.

Apoi, modelul are o gropiţă în bărbie şi un nas scurt, atît de scurt, încît atunci cînd posesorul acestui nas zîmbeşte sau îşi strînge buzele, cea de sus trage nasul după ea şi-l face să se coroieze. Nasul portretului e, în schimb, un nas ca toate nasurile, iar gropiţa din bărbie a dispărut — au retuşat-o fraţii de la tipografie.

Acum gropiţa ca gropiţa... Dar cetăţeanul din portret e pus la costum negru, cămaşă albă şi cravată, cu toate că, atunci cînd venise fotograful, Babuşkin îi pozase îmbrăcat cu o bluză ostăşească, încheiată pînă în gît, ba chiar şi fără guler alb dedesubt. Nu că n-ar avea costum negru, dar îl lăsase la Djegor. Se împlineşte anul de cînd atîrnă acolo, în dulap, la nişte cunoştinţe. Ar fi şi caraghios să se împopoţoneze cu el la Poroghi unde îţi petreci iarna în corturi „izolate termic". Aşa că tot ălora de la tipografia raională trebuie să le mulţumească şi pentru costum, cămaşă şi cravată. Artişti, ce mai!

Şi, totuşi, dacă te uiţi bine la portret şi-l compari cu luare-aminte cu Kolea Babuşkin, surprinzi îndată o asemănare — da, da, o asemă-

nare parcă a mai rămas. Iar pentru cei care se îndoiesc, scrie dedesubt negru pe alb: „Nikolai Nikolaevici Babușkin... născut în 1938 la Peciora... a urmat școala... a făcut armata... comsomolist... montator pe șantierul Poroghi... colectivul îl cunoaște ca pe un..." Și din nou, cu litere de o șchioapă: „Toți la vot".

— Ia spune-mi, Babuşkin, nu-l slăbea între timp Liutoev, ce crezi tu, că de ochii tăi frumoși ți-am făcut noi înalta cinste de a te alege deputat în sovietul raional? Pentru ce am pus buletinele în urnă, ai, pentru ce?...

Nikolai se ridică încet de pe pat. Buzele i se strînseră, nasul se încovoie, iar părul bălai scăpără roșcat, ca metalul încins.

— Uite ce e, Stepan Semionovici, dacă nu mă înșală memoria eu n-am cerut cuvîntul la adunarea generală. Și nici nu mi-am pus vreodată candidatura. Că doar nu-s vreun... Nixon-Rockefeller. Dacă nu mă înșală memoria, dumneata însuți, Stepan Semionovici, ai cerut cuvîntul la adunarea generală. Și ai vorbit o jumătate de oră, de i-ai năucit pe toți de cap, și mi-ai propus candidatura pentru sovietul raional... Sau poate mă înșală memoria?

— Ba nu, nu te înșală. Așa e, cum spui, încuviință din cap Liutoev. Dar de ce te-ai sculat, stai jos...

Kolea Babușkin rămase însă tot în picioare.

— Dacă mi-aduc bine aminte, se aprinse el și mai rău, cînd au adus urna, la Poroghi, eu n-am tras pe nimeni de mînecă și nici nu mi-am băgat nasul prin buletinele altora. Dumneata ai

făcut parte din comisia care a numărat voturile, nu eu...

— Și asta-i adevărat. Totul e așa cum spui... Colectivul te cunoaște ca pe cel mai bun montator, și sperăm că ai să te arăți demn de încrederea noastră. De muncit, muncești bine... Numai că mai ești și deputat al sovietului raional, ești, cum s-ar zice, slujitor al poporului. Dar ce folos avem de la tine și ce naiba de slujitor e ăla care-și închipuie că dacă dă o normă și jumătate, gata, s-a plătit de toate îndatoririle?

— Bine, dar chiar dumneata, Stepan Semionovici, m-ai oprit să plec la sesiunea sovietului raional unde s-au discutat chestiuni organizatorice... Și dacă nu mă înșel, Stepan Semionovici, pentru treaba asta ți-au tras o săpuneală clasa întîi.

Liutoev se scărpină la ceafă cu banda de oțel a ruletei.

— Asta cam așa e... Dar știi și tu în ce situație ne aflam atunci: sfîrșit de an, angajamente neîndeplinite și oameni numărați pe degete... Și apoi, dacă vrei să cunoști părerea mea, chestiunile organizatorice nu sînt dintre cele mai importante. Sînt altele mult mai importante!...

Cu un gest decisiv, de parcă ar fi băgat o sabie în teacă, Liutoev vîrî la loc panglica de oțel în cutiuța ei rotundă, și-l privi pe Kolea Babușkin blînd și gînditor.

— Stai jos, stărui el, ca și cum ar fi spus: „nu te supăra pe mine".

Nikolai se așeză. De ce să se supere?

— Există chestiuni mai importante, reluă Liutoev vorba de unde o lăsase. Mă refer la că-

rămizi. Dacă nu facem rost imediat de cărămizi, sîntem în aer. Eu unul nu mai parlamentez prin radio cu inginerul Ceremnîh; îmi vine să-i spun vreo două vorbe, de o să se spurce eterul... Şi nici să plec la Djegor nu pot: colectivul nostru sănătos nu poate fi lăsat de capul lui...

Ochii i se umeziră. Îşi suflă nasul.

— Aşa că o să pleci tu la Djegor... Numaidecît, adică... mîine dimineaţă... Te duci la inginerul-şef al fabricii şi-l iei la rost. Îi arăţi că eşti deputat. Dacă nu faci nimic acolo, mergi mai departe, la comitetul executiv raional, la comitetul raional de partid sau chiar mai sus. Faci ce ştii, numai să avem cărămizi. Ne trebuie cărămizi. Cărămizi să te faci!

Şi trînti ruleta pe masă, de parcă ar fi aplicat o ştampilă.

— Dacă vii fără cărămizi, pierzi încrederea noastră şi îţi retragem mandatul de deputat. O să ne alegem un alt slujitor al poporului. Un tovarăş mai înfipt şi mai răzbătător... Clar?

— Clar, făcu Nikolai Babuşkin. Ce mai...

Soarele ajunsese la zenit — la zenitul său de ianuarie. Aşa cum stătea tolănit printre troiene, pe jumătate îngropat în zăpada rece, părea că lenevește pe o perină de puf. Zdrobindu-se de trunchiuri, razele lui pieziṣe — de aur curat — se risipeau în scăpărări diamantine.

Şi din albastrul pur, de alaun, al cerului se cerneau scîntei. Stăruia în văzduh un fel de pulbere transparentă, pe care n-o băgai de seamă decît atunci cînd scînteia în bătaia razelor. De

unde putea să vină? Poate din nori, ca nişte imperceptibile precipitaţii? Sau poate că o aduce vîntul, de pe vîrfurile înspumate ale zîmbrilor? Poate, da pe cer nu e nici un nor, şi nici o adiere nu tulbură încremenirea zîmbrilor.

Nikolai Babuşkin îşi trecu limba peste buzele spuzite de ger şi-şi trase răsuflarea scurt, de parcă ar fi schimbat viteza, trecînd de la a treia la a doua. Din gură îi ieşeau ghemotoace de abur. Cu tot gerul de patruzeci de grade, îi era cald.

Domoli goana, apoi se opri să-şi asculte bătăile inimii. Bătea bine, egal, voios. Aşa cum trebuia să bată, ca să pompeze prin vine sîngele fierbinte.

„Bună maşină", îşi lăudă Nikolai inima, care-şi auzi parcă lauda şi se umplu de recunoştinţă.

Avea un mare respect pentru organismul lui, care nu se resimţea de loc după treisprezece kilometri de drum prin taiga. Se oprise pentru prima oară ca să-şi asculte inima şi să-şi domolească răsuflarea. Se observa pe îndelete, cu totul obiectiv, de parcă ar fi vorba de altcineva. Acum că se oprise, îşi simţea tot trupul scăldat în sudoare — o sudoare sănătoasă, ca după muncă, dintr-aceea care se zvîntă într-o clipă. Chiar şi tremurul ăsta uşor al genunchilor era plăcut; nu era un tremur de oboseală, ci de nerăbdare: de ce ne-ai oprit din goană? Dă-i drumul înainte!... Era plăcut să-şi simtă umerii largi şi puternici şi respiraţia umflîndu-i liniştit pieptul. Era plăcut să-şi simtă plexul vîrtos şi elastic. Şi era al dracului de plăcut să ştie

că şi restul organismului funcţionează la acelaşi nivel înalt.

Clipi. Lumina puternică a nămiezii îl făcu să clipească ; izbucni în rîs, parcă pentru a da glas sentimentului de bucurie şi pentru a speria liniştea din jur.

Stîrnită, liniştea fîlfîi din aripi, zbură de pe un pin pe altul, trosni din crăci, se strecură într-o grămadă de buşteni doborîţi, lăsînd în zăpadă şirag de urme proaspete, şi se năpusti în desiş, hăituită de ecou.

Apoi se aşternu din nou.

Chiar la picioarele lui Nikolai Babuşkin, lîngă vîrfurile ascuţite ale schiurilor, se prăvălea un povîrniş repede, punctat de moţurile verzi ale brăduţilor îngropaţi sub zăpadă. La poalele lui şerpuia o dungă îngustă şi albă ca o faşă — rîul de astă-vară. Pe urmă începea un deal, la fel de abrupt şi chenăruit cu zîmbri falnici ; de acolo nu mai era decît o zvîrlitură de băţ pînă la şoseaua Djegorului.

Nikolai măsură din ochi panta, schiţă în minte o curbă, mai înaintă un pas, se opri o clipă cu vîrfurile schiurilor în gol...

...şi înfruntă din nou nămeţii, dar acum pe celălalt mal al rîului, suind.

Mergea plutind prin zăpada adîncă şi afînată, urca pieptiş fără nici o teamă că va luneca înapoi.

Păi, avea Nikolai Babuşkin nişte schiuri ! Asemenea schiuri nu găseşti la magazinul de articole de sport de pe strada Gorki. Poţi să dai oricît şi tot nu le găseşti.

Schiurile astea Nikolai Babuşkin şi le-a meşterit singur. Meşteşugul l-a deprins de la taică-său Nikolai Babuşkin, vînător de prin părţile Peciorei. Care Nikolai Babuşkin l-a învăţat şi el de la taică-său, Nikolai Babuşkin, tot vînător, şi tot de pe malurile Peciorei... Acesta, la rîndul lui, îl ştia de la bătrînul său, pe care-l chema, de altfel, tot Nikolai Babuşkin, era vînător, şi tot pe aceste meleaguri şi-a făcut veacul. Pe ăla nu se mai ştie cine l-a învăţat. Te pomeneşti că nu l-a învăţat nimeni.

Pentru schiuri ca astea îţi trebuie doi brazi — cîte unul de fiecare. Spinteci bradul cu toporul şi faci o scîndură — nu cu ferăstrăul, doamne fereşte, ci cu barda. Scîndura asta o laşi să se usuce şase luni, la umbră — nu la soare, negreşit la umbră. Pe urmă moi bine cu aburi un capăt al scîndurii şi mi-l îndoi uşurel, tocmai-tocmai cît trebuie. Şi iarăşi pui scîndura la uscat. Cînd s-a uscat bine, poţi zice că treaba e pe jumătate făcută.

Nu-ţi mai rămîne decît să căptuşeşti schiul cu blană de ren — *kamus*, îi zice — cu părul în afară, şi să ai grijă ca firicelele de păr să fie îndreptate de la vîrful schiurilor spre coadă. Şi kamusul ăsta să nu care cumva să-l lipeşti cu clei de tîmplărie sau de birou, ci neapărat numai cu clei de peşte. Pe urmă pui din nou schiul la uscat. În acelaşi fel, după aceleaşi reguli stricte, se meştereşte şi al doilea schi.

Şi, drum bun !

Pe lîngă alte avantaje care nu-s nici ele de lepădat, schiurile astea mai au o proprietate, de-a dreptul extraordinară : oricît de abruptă ar fi

panta, poţi să urci liniştit, nu-i nici o primejdie să luneci înapoi.

Şi iată de ce. Cînd cobori povîrnişul, zăpada mîngîie, ca să zicem aşa, blana cu care ţi-ai căptuşit schiurile şi ele lunecă pe zăpadă şi mai repede, şi mai uşor. Iar cînd urci panta şi propria ta greutate te trage la vale, iar schiurile tale vor să lunece îndărăt, fiecare firicel de păr al blănii de ren se zbîrleşte, se agaţă de zăpadă, se opinteşte cu încăpăţînare, ca un fel de frînă — şi firicelele astea încăpăţînate se numără cu miile. Şi cînd s-or zbîrli ca unul, toate, oricît de abrupt ar fi suişul, şi oricît de grea povara, îl dovedesc. Te ţin bine şi nu te lasă să luneci înapoi.

Cu schiurile astea sigure, de nădejde, nu te pomeneşti niciodată tras la vale, sau rostogolindu-te într-o groapă. Mergi înainte fără habar.

CAPITOLUL II

E UN LUCRU verificat că atunci cînd stai proţăpit la o margine de drum, cu picioarele îngheţate, şi aştepţi zorit de arde pielea pe tine să treacă o „ocazie", atunci, ca un făcut, maşinile merg, toate, în direcţia opusă. Şi nu trece una, sau două, trece un convoi întreg. Dar nici una nu merge în direcţia care-ţi trebuie ţie.

Sta-ai şi aştepţi. Cu picioarele îngheţate de frig. Obrajii parcă nici n-ar fi ai tăi, parcă i-ai avea în primire de la întreprindere. Dar măcar

că-s ai întreprinderii, tot ţi-e milă de ei. Şi-i freci, nene, cu mănuşa, îi freci cu furie pînă se fac roşii ca para focului, pînă-i simţi că-s iar ai tăi, particulari.

Dar ce se întîmplă ? De undeva, de departe, din fundul taigalei, începe să răsune un bîzîit de ţînţar. Un fel de ţînţăraş bezmetic, care a uitat că e iarnă şi că mai e pînă la vremea ţînţarilor : a dat buzna în lume înainte de soroc, şi îşi bîrîie, rebegit de frig, restriştea.

Dar nu, nu e un ţînţar. De după cotitură, de acolo unde împunge cerul baioneta golaşă a unui copac, creşte un zgomot adînc, un cor de başi care se preface curînd în muget, făcînd să hăuie toată taigaua. Te pomeneşti că o fi ieşit din bîrlog matahala, stăpînul taigalei, să se mai dezmorţească puţin.

Da, uite-l, el e.

A ţîşnit de după cotitură şi vine, vine, tot mai aproape, uriaş, vijelios, strivitor. S-a dus, ca o nălucă... dihania de nichel cu bot ascuţit pe capota verde a unui „IAZ" [1].

Şi bineînţeles că maşina a trecut în direcţia opusă Djegorului.

Iar tu, îngheţat bocnă, stai şi tot stai la marginea drumului. Aştepţi, altceva ce poţi să faci ?

Nikolai Babuşkin ştia foarte bine de ce mergeau toate maşinile în direcţia aceea. În zori plecau încărcate din Djegor tocmai pînă la Kuria. De îndată ce se va desprimăvăra vor începe să se construiască acolo noi exploatări de gaze. Ţevile, cimentul, cărămizile — toate astea

[1] Iniţialele Uzinei de automobile din Iaroslavl.

trebuie aduse de cu iarnă. Să ajungă pentru un an întreg. În alt anotimp, maşinile nu răzbesc pînă acolo. Şi dacă, bunăoară, cărămizile n-or să ajungă pînă la iarna cealaltă, vor trebui să le aducă pe calea aerului. „Aeroflot"-ul atîta aşteaptă. Lui nu-i pasă ce transportă. Dacă vrei, îţi cară şi apă cu ciurul, numai bani să iasă. Să iasă bani conform tarifelor existente: o rublă de cărămidă, care nu costă nici o copeică. Mai mare daraua...

Şi la Poroghi au aterizat avioane bimotoare în toamna aceea ploioasă cînd şantierul abia se înfiripa. Le-a văzut Nikolai cu ochii lui. În fuzelajele argintii, aerodinamice, se deschidea o trapă, şi cărămizile se rostogoleau afară cu un zgomot infernal...

De aia gonesc maşinile la Kuria pe drum de iarnă. De aici pînă la Kuria sînt treizeci şi şase de kilometri. Spre sfîrşitul zilei de lucru, maşinile se vor întoarce la Djegor. Spre sfîrşitul zilei de lucru, toate vor merge în direcţia care-ţi trebuie ţie. Poftim, urcă în care pofteşti, pe alese.

Nikolai Babuşkin cunoştea foarte bine toată rînduiala. Dar asta nu-i ţinea de cald. Şi nici nu-i făcea mai dulce aşteptarea. Juca pe zăpadă ca să-şi încălzească picioarele, îşi freca obrajii cu mănuşile şi-şi dădea într-una deoparte clapa lungă a căciulii, ciulind urechea în lungul drumului.

Nimic. Doar din cînd în cînd undeva, în pădure, bufnea moale, căzînd în omăt, un petic desprins din mantia clăbucită a pomilor şi dădea cîte un zvon păsăretul iernii. De la o vreme se potoliră şi zburătoarele şi se ciuciuliră în pomi, să doarmă.

Soarele pieri pe după nămeţi, şi amurgul se lăsă dintr-o dată.

Şi atunci, de peste muchia pădurii se iţiră două suliţi de lumină, de ziceai că se apropie în goană un elefant cu colţii în vînt. Colţii ăştia ba se lăsau în jos, străpungînd întunericul, ba se ridicau săltînd în sus pînza neagră, ba coteau brusc dînd-o în lături.

Şi urletul fioros făcu din nou să se cutremure taigaua. Doi ochi de jar sfredeliră desişurile. De după cotitură, de astă dată din partea stîngă, ţîşni o basculantă de trei tone.

Intr-o clipă Nikolai fu în mijlocul drumului cu mîna ridicată.

Frînele scrîşniră. Maşina mai lunecă cîţiva metri pe zăpadă. Apoi se opri.

— Ce-i, mă? întrebă şoferul, întredeschizînd portiera.

— ...pînă la Djegor, bîlbîi Nikolai.

— Suie! făcu omul, deschizînd cealaltă portieră.

— O clipă numai, îl rugă Nikolai, zbughind în lături.

— Unde fugi, mă?! se miră şoferul şi-i trase o înjurătură.

— Schiurile... explică tînărul, scoţîndu-şi din zăpadă tălpicele păroase.

— Schiurile! îl maimuţări şoferul, şi scuipă cu năduf în şanţ.

Fierbea de mînie şoferul. Şi maşina fierbea la fel.

Nikolai azvîrli schiurile în benă și urcă în cabină, trîntind portiera.

Șoferul mai înjură o dată, mai scuipă o dată în șanț, apoi apăsă pe pedală, cu scîrbă, cum ai strivi o năpîrcă.

Mașina mugi și se smulse din loc.

Taigaua venea iureș spre ei, scurgîndu-se de-a lungul geamurilor laterale. Taigaua mohorîtă a înserărilor de iarnă, în veșmînt de omăt și promoroacă. Cetluia drumul și chiar își boltea deasupra lui crestele brazilor falnici și ale mestecenilor, ori îl gîtuia între grămezile de arbori doborîți. Peste toate astea — peste trunchiurile căzute, peste crengile răstignite pe pămînt — se îngrămădeau troienele. Părea că niște monștri albi stau la pîndă cu ochii pironiți spre șosea, cu labele întinse, gata să înhațe. Trupurile le sînt încordate pentru săritură, dar nu îndrăznesc să sară, balaurul cu ochii de jar care trece în goană e și mai fioros decît ei.

— Vii din Kuria? încercă să lege vorba Nikolai Babușkin.

Drept răspuns, șoferul pescui din pufoaică o țigară, o răsuci între degete, cum e tabietul, și o băgă în gură — toate astea cu o singură mînă, căci cealaltă era pe volan.

O singură țigară, pentru el. Dacă ai și tu poftă să fumezi n-ai decît să-ți aprinzi dintr-ale tale.

Mașina gonea prin taiga.

— Ai dus cărămizi? întrebă iar Nikolai.

În loc de răspuns, șoferul se căută în buzunarul de la pantaloni, scoase chibriturile, scăpără unul și-și aprinse țigara — toate astea cu

o singură mînă, căci cealaltă era pe volan. Privirea — țintă înainte.

Conduce frumos, nimic de zis.

— Ești vechi în meserie? se interesă Nikolai.

Șoferul sorbi adînc ultimul fum, deschise geamul, aruncă afară mucul — toate astea cu o singură mînă, căci cealaltă era pe volan. Scuipă țîșnit în șanț.

Parcă voia să zică: „Ia ascultă, mă, Kiriuha, sau cum ți-o fi zicînd. Goneam pe șosea? Goneam. Mi-ai făcut semn? Mi-ai făcut. Te-am cules? Vezi bine. Ți-am făcut, care va să zică, un serviciu. Dar să-mi deschid sufletul în fața ta, un om din toată lumea, nu te supăra, la asta nu mă obligă nimeni. N-am chef de taclale. Scurt pe doi. Așa că șezi acolo și taci din gură. Și dacă mă mai bîrîi mult la cap te dau jos. S-a înțeles?"

A înțeles Nikolai Babușkin și nici nu s-a supărat. N-ar fi avut de ce. A, dacă șoferul ar fi trecut pe lîngă el și nici nu i-ar fi păsat de omul care stă cu mîna ridicată în mijlocul drumului, gata să înțepenească de ger în chip de autostop, atunci se schimba treaba. Dar ăstuia i-a păsat, l-a luat în mașină, și acum îl duce la Djegor.

Și apoi, șoferul nu este dator să facă conversație cu orice pasager de ocazie. Poate n-are chef de vorbă, poate e supărat. Că munca de șofer numai ușoară nu-i... E moarte pentru nervi, nu altceva.

Mașina gonea prin taiga.

Farurile pipăiau veșmîntul de zăpadă al șoselei, pipăiau trunchiurile, iscodeau cerul pîclos.

Cu toate că n-a trecut încă de trei, pe bolta înghețată au și încolțit cele dintîi stele. Tulpinile pinilor scăpărau o clipă în lumina farurilor, poleindu-se cu aur, și se mistuiau numaidecît din nou în întuneric. Hlamida de zăpadă scînteia de parcă ar fi fost lustruită și crîmpeiul ăsta de drum, scăldat în văpaia farurilor, gonea, gonea înainte, sfîșiind bezna.

Deodată, farurile dibuiră puțin și hop, se proptiră în ceva. Mașina se opri.

Șoferul deschise larg portiera, se plecă în afară și răcni :

— Mișcă, mă ! Fă loc ! Ce te-ai crăcănat aici ? !

Nikolai se uită bine. In fața lor, în lumina puțină a îngustului fascicol de raze, văzu pe drum un plug de zăpadă, de formă triunghiulară. Ca un „A" culcat în mijlocul drumului. Simplu și ingenios. In vîrful triunghiului — un tractor care înaintează încet, trăgînd după el două picioroange de lemn, între care este întinsă o bară de distanțare. Erau într-adevăr crăcănate, de n-aveai pe unde trece, picioroangele astea care se lățeau de la un șanț la altul. Ele, cu greutatea lor, nivelează și bătătoresc. Unde trece plugul, șoseaua rămîne curată, netedă, ca-n palmă. Să tot gonești pe ea !

Dar asta încă nu e totul. In spatele tractorului, acolo unde se îmbină picioroangele, se află un fel de gheretă, iar înăuntru e un godin și o grămăjoară de lemne. Lîngă sobă se încălzește un om, își face ceai, își prăjește cartofi. Că plugul merge, merge, și de oprit nu știi cînd se oprește. Sarcina e limpede : trebuie curățat,

de pildă, drumul de la Kuria pînă la Djegor. Nouăzeci și unu de kilometri în cap. Or, tractorul cu plug nu face decît vreo opt kilometri pe oră. Iți trebuie, pentru isprava asta, un schimb și jumătate, dacă nu mai mult, și atunci îți mai înșeli și tu urîtul cu o ceașcă de ceai, cu niște cartofiori prăjiți.

Tractoristul șade în cabină ; grija lui e ca tot agregatul să înainteze. Iar ajutorul (flăcăul care se încălzește lîngă godin) are alte îndatoriri. Işi trece vremea cu cartofi și iscodește într-una în susul și în josul drumului. Căci pe drumul ăsta mașinile gonesc din zori și pînă în noapte în ambele direcții. N-au cum să ocolească plugul. De îndată ce vede o mașină, ajutorul sare din mers și scoate bara de distanțare. Atunci picioroangele lui „A" se strîng singure unul lîngă altul, și mașina care vine, din indiferent ce direcție, poate să-și vadă mai departe de drum. Pe urmă, bara se pune la loc și plugul merge înainte, îndeplinindu-și misiunea.

Operația asta — scoate bara, pune bara — îți dă destulă bătaie de cap. Și îți trebuie și aici niște nervi ! Noroc că oamenii ăștia de pe plug sînt oameni potoliți. Nu se iau în colți cu șoferii. Iți vine să crezi că serviciul de cadre alege parcă anume pentru treaba asta numai oameni calmi, cu nervii în regulă.

Cu șoferii, însă, se schimbă socoteala. Aștia se reped cu gura la personalul plugului, sar din cabină, dau din mîini și le vîră ceasul sub nas. Și rău fac. Pentru cine dacă nu pentru șoferi, pentru binele lor, ca să iasă mai bine cu kilome-

trajul, se tîrăște plugul de la Kuria la Djegor și înapoi, netezind șoseaua?

— Bă, n-auzi? Faci loc sau ce faci?...

Incruntat ca un procuror, șoferul de pe basculantă îl urmărea pe ajutorul tractoristului cum scoate bara și cum aleargă, de colo-colo, ca să-și facă treaba mai repede.

— V-ați crăcănat aici! bombăne șoferul și se așază iar la volan.

Mînă!

Dar nu trecură zece minute și basculanta se opri din nou. De data asta, nu se vedea pe drum nici înainte, nici în urmă vreun plug sau altceva care să fi pricinuit oprirea. Pe cine să-și verse șoferul veninul?

Se apropie de o roată anume din spatele mașinii, trase un șut cauciucului, cu botul cizmei, scuipă printre dinți și se întoarse în cabină, după cric. Acum era mai mult necăjit decît furios.

— Să-ți ajut, se oferi Nikolai coborînd din mașină.

— Ia mai du-te...

Omul potrivi cricul și se opinti cu tot trupul în mîner, făcînd mașina să salte așa, ca la o palmă de la pămînt.

Se înnoptase de-a binelea. Pe cer, toate stelele în păr. Una nu lipsea. De după coama pădurii, răsări încinsă cu un brîu strălucitor luna. Gerul mușca tot mai rău. Furios foc, îți ardea fața. Vînt nu era și, totuși, frigul te pătrundea pînă în oase. Iți simțeai mădularele leneșe și greoaie, și sîngele gros și toropit.

Uneori, gerul se poartă, ca să spunem așa, omenește: se poate îndura și e chiar sănătos. Asta însă era fiară curată.

Șoferul se tîra în genunchi lîngă roțile din spate, desfăcînd cu mîna goală piulițele și rînduindu-le frumos pe zăpadă.

— Să-ți ajut, se mai oferi o dată Nikolai Babușkin.

— ...mai du-te..., îngăimară buzele înghețate ale șoferului.

Ajunsese însă, pesemne, la capătul puterilor. Nu mai avea pic de vlagă în mîini. Aduse din cabină un șomoiog de cîlți, îi stropi cu benzină și le dădu foc. In jurul vîlvătăii, zăpada se înnegri, se găuri, prinse a se topi. Șoferul își vîrî drept în foc degetele albe de frig, deschizînd și închizînd de cîteva ori pumnul, și pe urmă apucă din nou metalul arzător de rece al roții. Scotea o piuliță și iar băga mîna în flăcări...

Un zăngănit de fiare rupse tăcerea, și de după cotitură se holbară niște faruri. Era tractorul de adineauri, care își trăgea, agale, plugul pe zăpadă. Ii prinsese din urmă! Cînd ajunse în dreptul mașinii, ajutorul sări din gheretă să scoată bara. Picioroangele se strînseră și toată mașinăria se tîrî țiuind mai departe. Ajutorul așeză bara la loc și se sui, din mers, în cușca lui. Incet, încet, scrîșnetul șenilelor și țiuitul tălpicelor grele se topiră în depărtare...

Limbile de foc lingeau cîlții. In jurul flăcărilor zăpada se topea. Mașina stătea mută în mijlocul drumului, ca o arătare cu coada bîrli-

gată, sprijinită pe cric ca într-o cîrjă. Mut și ursuz, șoferul muia în benzină un petic de cauciuc și din cînd în cînd își vîra palmele în foc.

— Hai, zău, să-ți dau o mînă de ajutor, spuse aproape rugător Nikolai Babușkin.

Nu primi nici un răspuns.

Deodată, de după streașina taigalei, prinseră a dănțui cîteva fulgerări. Apoi se iscară și se învîrtejiră niște trîmbe de lumină, însoțite de un muget gros, copleșitor.

Caravana de „IAZ"-u-i de opt tone se întorcea goală din Kuria. Mașinile care se scurseseră în direcția opusă, dimineața, cînd Nikolai așteptase la marginea drumului să-i pice o „ocazie", veneau acum toate înapoi, făcînd să se cutremure împrejurimile de atîta vuiet. Goneau cu viteza maximă. Spre Djegor.

Cînd treceau prin dreptul mașinii oloage, hîită lîngă șanț, își încetineau și goana, și mugetul, și clipeau din faruri: ce-ați pățit, mă băieți? Aveți nevoie de vreun ajutor? Vreți să vă luăm la remorcă?

Unul după altul, „IAZ"-urile treceau pe lîngă mașina înțepenită și își încetineau mersul.

— Ei, ce mai aștepți? se răsti deodată șoferul la Nikolai. Ia-ți sărăcia aia de schiuri și suie-te în care vrei... Se duc la Djegor. Intr-o jumătate de oră ești acolo... Intinde-o!

Dar Nikolai Babușkin clătină din cap. De la dreapta spre stînga. Gestul ăsta înseamnă la bulgari „da", dar la ruși, cînd dai așa din cap, e clar că spui „nu".

Nu — și gata.

Șoferul se zgîi la el ca la nebun. Se minună atît de tare, încît încremeni cu degetele în flăcări...

„IAZ"-urile de opt tone își domoleau goana, treceau în dreptul mașinii schiloade, clipeau din faruri și claxonau, una după alta, într-un convoi care părea că nu se mai sfîrșește.

— Hai, dă-i drumul! îl îndemnă din nou șoferul.

La care Nikolai Babușkin mișcă iarăși din cap, dintr-o parte în cealaltă, gest care, așa cum am mai spus, înseamnă la ruși „nu".

Șoferul basculantei îl pironi cu privirea, de parcă abia atunci îl vedea întîi, apoi scuipă în foc și pufni în rîs.

— Ce stai ca un lemn?... răcni el din nou. Ia și pune mîna pe pompă. Să-l umflăm...

Și apoi, după ce pufni iarăși în rîs:

— Ești o figură!

Peste douăzeci de minute se urcară amîndoi în cabină și o porniră iar la drum.

Șoferul scoase o țigară din buzunar, îi strivi cartonul între dinți, apoi mai scoase una și i-o întinse lui Nikolai:

— Ține!

— Mulțumesc, nu fumez.

— Ce fraier... Cum îți zice?

— Nikolai.

— Și pe mine tot Nikolai mă cheamă, se miră șoferul. Unde faci servici?

— La Poroghi. Șantierul doi.

— Zidar sau dulgher?

— Şi zidar... şi dulgher... Mă pricep şi la armătură... De meserie sînt montator. La noi e cumul de meserii. În construcţii, ştii, nu mai merge doar cu o meserie, două. Fiecare trebuie să fie meşter la toate. Altfel n-ai făcut nimic.

— Ihî, încuviinţă şoferul.

Schimbă viteza, ocoli uşurel plugul şi goni mai departe.

— Ai mai fost la Djegor ?

— Dacă am mai fost ? Păi, eu l-am construit. Prima piatră eu i-am pus-o.

— Dacă l-ai început, de ce dracu n-ai stat să-l şi isprăveşti ?

— Să-ţi explic... Noi sîntem cu prospecţia. Adică şantierul nostru ţine de trustul care execută prospecţii. Aşa că noi începem întotdeauna de la început, pe un loc gol...

Nu minţea Nikolai. Constructorii care ţin de trustul prospecţii sînt întotdeauna primii. Încep pe un loc gol. Adică, nu chiar gol de tot, că taigaua există. Există şi smîrcurile. Dar încolo nimica-nimicuţa. Bineînţeles, dacă nu pui la socoteală şi zăcămintele, care nu se văd cu ochiul liber. Cum le dibuiesc însă geologii, hop pică şi constructorii. Întîi şi întîi croiesc un drum pînă acolo şi pe urmă aşterne-te, băiete, pe treabă : clădeşte locuinţe, birouri, o cantină, un magazin, un club, o grădiniţă de copii, o şcoală, fă instalaţiile de încălzire, de lumină, telecomunicaţiile.

Şi într-o bună zi, cînd pe locul unde pînă ierialaltăieri se întindea, goală, taigaua, cînd pe locul ăsta răsare, va să zică, un adevărat oraş, gata să-şi primească locuitorii, afli că vin să

continue lucrările alte întreprinderi, mai acătării, iar şantierul tău, şantierul doi care ţine de prospecţiuni, se mută la Poroghi, cale de şaizeci de kilometri, iarăşi într-un loc gol. Şi ia-o, frate, de la cap.

— Într-un cuvînt, cînd oraşul e gata şi abia aşteaptă să-şi primească locuitorii, noi nu mai avem ce căuta acolo, încheie Nikolai.

— Am înţeles.

Basculanta ajunse din urmă caravana de „IAZ"-uri şi se aşeză cuminte în coada ei. Lanternele roşii din spatele maşinilor clipeau în pîcla îngheţată. Trîmbe frînte de lumină se ridicau de la faruri, se legănau şi se încrucişau pe cerul de gheaţă.

În adîncurile adormite ale pădurii, în întunericul de nestrăbătut, se ivea o pălălaie care sporea şi se înmulţea, pînă cînd o adevărată colonadă de argint proptea bolţile cerului. Coloanele se multiplicau la infinit scînteind orbitor, apoi se contopeau. În virtutea a cine ştie ce legi fizice, pe ger orice lumină pare că ţîşneşte spre înălţimi, spre tăriile cerului...

Se apropiau de Djegor.

Fără să vrea, Nikolai îşi îndoi tot trupul înainte, cît pe ce să-şi lipească obrazul de parbriz. Luminile acelea le mînca din ochi. Şi tare se mai simţea tulburat. Ehei, Djegorul...

Nu mai fusese pe aici de un an. Chiar aşa. Peste şaisprezece zile se împlineşte anul de cînd şantierul doi s-a mutat la Poroghi. Şi cu toate că pentru vitezele de azi, Poroghi e la o aruncătură de băţ de Djegor, a trecut un an încheiat şi

el n-a izbutit măcar o dată să-și găsească timp să se repeadă pînă la Djegor.

— Ai vreo... fată pe aici ? îl iscodi șoferul, care băgase de seamă cum își lipise nasul de parbriz.

— Nu, n-am.

Și totuși, a dracului emoție. De ce își simte obrajii arzînd ?

E adevărat că a pus și el umărul la construirea orașului. Și nu așa, o vorbă goală : el cu mîinile lui a înălțat Djegorul... Ei și ?... Parcă acuma nu construiește un oraș ? Asta-i meseria lui... Cine-i constructor construiește : azi un oraș, mîine altul...

Numai că nu despre asta era vorba. Tulburarea lui Nikolai venea din altceva.

Cînd pici la Djegor din Moscova, sau dintr-un alt oraș mare, să zicem de-o pildă Leningradul, cu piețele lui zgomotoase, cu forfota lui, cu metrou și cu tot felul de expoziții, atunci Djegorul îți apare ca o fundătură, ca un fel de văgăună de undeva de la capătul pămîntului.

Dar dacă te vîri și mai la fund, bunăoară la Poroghi, și zaci acolo vreun an de zile, fără să vezi în jurul tău decît taiga nesfîrșită, unde noaptea auzi vulpile polare lătrînd la ușa cortului și unde nu s-a inventat încă antena aia de televiziune cu care să reușești să prinzi măcar o emisiune din Perm sau din Uhta, ei bine, cînd vii de acolo și te apropii de Djegor, ești din cale-afară de tulburat, ai impresia că Djegorul e un mare oraș, o capitală, un centru de civilizație și de cultură, buricul pămîntului.

Deci totul depinde de locul din care te apropii de Djegor.

— Credeam că ai o fată pe aici.

— Nu, n-am nici o fată, repetă Nikolai și adăugă, cu un zîmbet care-i lumină toată fața : În schimb, am aici un prieten. Pe Lioșka. Pe Lioșka Vedmed — așa îl cheamă. Îl cunoști ?

— Medved ? [1]

— Nu, Vedmed.

— N-am auzit. Nu-l cunosc.

— Nu se poate, frate ! protestă Nikolai... Vedmed, Lioșka. De la trustul de construcție. Toată lumea îl știe.

— Nu Medved ?

— Vedmed...

— Nu-l cunosc... Nici n-am auzit, se scuză parcă șoferul.

Abia acum înțelese Nikolai Babușkin că în răstimpul cît stătuse el în taiga, aici la Djegor trebuie să se fi schimbat multe. Te pomenești că a devenit într-adevăr un oraș mare, cu o populație numeroasă. Acum un an nu era om la Djegor să nu-l știe pe Lioșka Vedmed. Nu-i vorbă că și Lioșka îl cunoștea pe fiecare. Și acum, poftim : a fost de ajuns să treacă douăsprezece luni, și un djegorian get-beget, ca șoferul ăsta, se jură că nici n-a auzit vreodată de Lioșka Vedmed. Și stau în același oraș ! Să te crucești, nu alta...

— Și zici că ți-e prieten la cataramă... Medved ăla...

---

[1] Urs (în lb. rusă).

— Vedmed, îl corectă Nikolai Babușkin, care băgă de seamă că tovarășul lui de drum s-a încruntat iarăși și și-a încleștat mîinile pe volan așa de tare, că fugise tot sîngele din ele.

— Ai vreun necaz, vreo supărare ? îl întrebă el cu simpatie.

Șoferul nu se grăbea de loc să răspundă. Întredeschise portiera și o închise la loc după ce scuipă în zăpadă. Apoi îl iscodi pe Nikolai cu coada ochiului : cine te știe și pe tine ce fel de poamă ești. Ai fi om serios, de treabă ? Eu nu știu, că în sufletul tău n-am cum să citesc. Am văzut niște schiuri înfipte în zăpadă și lîngă ele un cetățean care făcea autostopul. M-a rugat să-l iau, l-am luat. Dar pe cine am luat în mașină habar n-am. Ai fi un băiat bun, tot ce se poate, dar eu n-am de unde să știu.

Cu mîinile încleștate pe volan, șoferul privea țintă la semnalizatoarele roșii ale mașinii din față.

Se vede însă că nu mai putea să țină în el, că prea îl arsese toată ziua oful pe care-l avea la inimă, și acum trebuia neapărat să se destăinuie cuiva. Să-și deschidă sufletul, să audă de la cineva o vorbă de mîngîiere.

— Să vezi... rupse el tăcerea într-un tîrziu. Am și eu un prieten. Îl cheamă Ghenadi... Ghenadi, și atît. Îți ajunge. Lucrăm la același garaj. Mai mult — pe aceeași mașină. Eu în schimbu unu, el în schimbu doi... Și locuim în aceeași casă. Ușă în ușă. Numai că eu sînt însurat — Niurka o cheamă pe nevastă-mea — iar el e burlac...

Privirea șoferului urmărea, fixă, luminițele roșii ale mașinii din față. Fruntea i se zbîrcise ca o armonică, sprîncenele îi erau încruntate, dar toată încordarea asta nu venea de la mașina din față.

— Și ?

— Nu știu cum să-ți spun... dar parcă mă bate un gînd că între el și Niurka e ceva. Că-i dă tîrcoale cînd nu sînt eu acasă. Că ți-am spus că locuim în același apartament și lucrăm pe aceeași mașină. Eu în schimbu unu, el în schimbu doi... Și tare mă tem că Niurka și cu el... cînd nu sînt eu acasă...

— Ai vreo dovadă ? observă judicios Nikolai.

Cutele de pe fruntea șoferului se făcură și mai adînci, iar sprîncenele nu mai erau decît o singură linie. Îi aruncă din nou lui Nikolai o privire piezișă, de parcă s-ar fi întrebat dacă e om serios, de treabă, dacă merită să-și deschidă sufletul înaintea lui ? Se vede însă că nu mai putea să țină în el oful pe care-l avea la inimă.

— Mare lucru n-am. Adică, la drept vorbind, n-am nici o dovadă. Privesc problema, cum s-ar spune, mai mult teoretic. Niurka mea e destul de nostimă. Născută în nouă sute patruzeci, el în treizeci și cinci... Și, apoi, vecini de apartament... Eu în schimbu unu, el în schimbu doi...

I se citea pe față toată obida care-i rodea inima ; ai fi zis că fusese pedepsit de cineva fără nici o vină.

— Iar noaptea trecută... urmă el înnădind anevoie cuvintele, am avut un vis. Se făcea că

i-am prins. Pricepi ? Că i-am prins, pe el și pe Niurka. M-am și trezit din pricina asta...

— Și ?

— ...mă uit la Niurka — doarme. Mă strecor tiptil din așternut, crăp ușa, doarme și el. Și, totuși, aș fi putut să jur că numai cu cîteva clipe în urmă i-am văzut cu ochii mei cum te văd și cum mă vezi...

— Cîte nu visează omul, încercă să-l liniștească Nikolai.

— E adevărat... Dar nici așa nu mai merge, se oțărî șoferul și scuipă iarăși în zăpadă.

— Ai dreptate. Dar, ia spune, ce hram ține Ghenadi ăla ? Vorbesc din punct de vedere moral.

— Din punct de vedere moral, nimic de zis ; e băiat liniștit, răspunse șoferul după un moment de gîndire. Membru de partid.

Mașina gonea pe o stradă lăturalnică. Deasupra lor atîrna o ghirlandă de lumini. Pe dreapta și pe stînga scăpărau pătrățelele ferestrelor, apoi prinseră a defila case — cu etaj și fără etaj. De fapt, case fără etaj nici nu existau la Djegor. Chiar și pe strada asta lăturalnică nu se construiau decît case cu cîte un etaj sau chiar cu două. Dar în decembrie, înainte de gerurile lui ianuarie, căzuse zăpadă multă și drumul, depășind nivelul parterului, făcea ca toate casele să pară mai scunde cu un etaj.

Străzile erau luminoase și, cu tot gerul, pline de lume... Era ora cînd se termina programul la instituții și toți grăbeau spre casă.

— Eu unul cred, conchise sfătos Nikolai Babușkin, că n-ai nici un motiv să te necăjești. Cîte nu visează omul... Prostii !... Mai ales că — singur mi-ai spus — din punct de vedere moral prietenul tău se prezintă bine.

— Ce-i al lui, e al lui, întări șoferul și se mai însenină la față. Cred totuși că n-ar strica să fac un schimb de locuință. Măcar să am intrare separată. Că nici așa, ușă în ușă... Noi aici, el colea — o să se termine prost. Am și făcut cerere la spațiu. Numai de nu m-ar refuza, că deocamdată nu stăm prea grozav la Djegor cu problema locuințelor...

— Nu se construiește ?

— Ba da, chiar foarte mult, dar tot nu-i încape pe toți. Nu-i destulă cărămidă.

— Cărămidă ? se sperie Nikolai.

— Îhî. Cărăm și cărăm, și tot nu se ajunge... Unde vrei să te las ?

Nikolai se uită pe geam.

— La magazinul alimentar. Trebuie să trec pe acolo.

— Am înțeles, rînji șoferul.

— Ba n-ai înțeles nimic, se apără Nikolai. Altceva vreau să cumpăr.

Șoferul îi răspunse cu același rînjet. Nu-l credea.

Mașina făcu colțul și se opri lîngă magazin. Vitrinele, luminate, aveau pe ele o pojghiță de gheață și de promoroacă, dar chiar și așa se vedea că magazinul geme de lume, ca de obicei la sfîrșitul unei zile de lucru.

— Iți mulțumesc, spuse Nikolai și deschise portiera.

Se îndoi de mijloc, se aplecă, își scoase schiurile din benă și sări jos.

— Să fii sănătos, spuse șoferul, privindu-și în sfîrșit pasagerul la lumină. Se uită cu luare-aminte la el, de parcă ar fi vrut să nu-i uite chipul. Să fii sănătos...

— O să mă căznesc.

CAPITOLUL III

CÎND SPUSESE că nu vrea să cumpere votcă, nu mințea. N-a luat decît o pungă cu „Romanițe", niște bomboane de ciocolată.

După cum își dădea el cu socoteala, soții Vedmed aveau desigur un copilaș. Dacă nu mai punem cele șaisprezece zile, Nikolai Babușkin nu mai fusese la Djegor de un an încheiat. Or, Lioșka și Verocika s-au cununat chiar în ajunul plecării lui de la Djegor. Intr-un an de cînd s-au luat, era firesc să aibă acum un copil. Fără îndoială că-l au. Tineri amîndoi...

Așa că Babușkin și-a zis că nu se cade să vii în casa omului fără să aduci ceva pentru „ăla micu". Bomboane, prăjituri, mă rog, ceva. Chestie de obraz.

De aia a luat de la magazin o jumătate de kilogram de „Romanițe". Chiar dacă Lioșka și Verocika n-au încă copii, tot o să prindă bine. Sînt bune la ceai.

In drum spre familia Vedmed — stăteau la doi pași de magazin — Nikolai a mai făcut totuși o scurtă haltă și anume s-a oprit puțin să se încălzească lîngă cișmea. Ar fi fost cu neputință să uite cișmeaua asta „specială", lîngă care iarna te puteai încălzi.

Era, cum v-am spus, o stradă mărginașă, unde încă nu se trăsese apă curentă în fiecare casă, așa că populația lua apă de la cișmea. Vara, cînd e cald, nu-i nici o problemă. Te mai necăjești puțin să-i alungi pe drăcușorii ăia de copii, care se bălăcesc sub robinet, că n-au vreme să dea fuga pînă la gîrlă...

Iarna, însă, se mai schimbă vorba... Cînd pălește un ger de patruzeci de grade, se îmbracă toată cișmeaua într-o platoșă de gheață pînă la mîner, iar din robinet atîrnă un țurțur cît toate zilele. Apă — nici de leac. Dacă ți-e sete, n-ai decît să te apleci și să sugi țurțurele.

Numai că, în Nord, oamenii sînt meșteri la tot felul de născociri.

Au tras gaze de la conductă pînă la cișmea, au îndoit țeava cot și i-au turtit capătul. Sus i-au pus cișmelei un clopot de fontă, nemailăsînd la vedere decît robinetul și mînerul. Scaperi un chibrit, pe țeavă țîșnește o flăcăruie albastră și, cît ai clipi din ochi, țurțurele cade și se face țăndări cu un zgomot cristalin, gheața se topește și robinetul începe să fîsîie, să cînte : pic, pic, pic...

Ger de patruzeci de grade, pîclă și întuneric. Copacii trosnesc și se scorojesc. „Pînă și păsările îngheață în zbor" — cum scrie în manualele de geografie. Dar lîngă cișmea e dezgheț. Apa gîlgîie în găleți, iar țeava de gaz duduie și scuipă flăcări albastre, luminînd pe dinăuntru clopotul de fontă.

Şi aşa, zi şi noapte, noapte şi zi, cît ţine iarna asta care nu se mai sfîrşeşte.

Chiar dacă n-ai nevoie de apă şi ai trecut numai din întîmplare pe lîngă cişmeaua asta năzdrăvană, tot îţi încetineşti paşii, sau chiar te opreşti puţin locului ca să simţi pe obrazul tăbăcit de frig mîngîierea tremurătoare a flăcărilor...

Ehe, aici în Nord nu-i chiar ca la nuntă...

A murit de mult Nordul de altădată. S-au durat oraşe, s-au aşternut căi ferate. Ba într-un rînd a venit în turneu chiar circul de la Moscova.

Dar în pofida schimbărilor, Nordul tot Nord rămîne. Sud nu faci din el. E drept că rublele sînt aici mai multe, dar vezi că vara-i mai puţină. Şi gerurile mai năprasnice. Şi presiunea atmosferică mai cu toane. Şi ţînţarii mai ai dracului. Şi caisele nu cresc în pom.

Aici, un fleac, o nimica toată îţi cere strădanie multă şi minte isteaţă. Iată de ce în faţa nordicilor, merită să-ţi scoţi pălăria.

Kolea Babuşkin a stat şi el puţin să se încălzească lîngă cişmea. Dar ce rost mai avea să zăbovească aici, cînd la doi paşi era casa lui Lioşka Vedmed. Şi a Verocikăi...

Recunoscuse încă de departe clădirea, că doar locuise şi el acolo. Chiar aşa. Aproape şase luni a stat în casa din Strada Tovarăşilor numărul 16.

Dar nu numai că a locuit într-însa, dar a şi construit-o. Adică nu chiar el, ci brigada lor de comsomolişti a construit tot şirul ăsta de case cu etaj de pe Strada Tovarăşilor. Toate — cîte se văd. Mai întîi i-au spus străzii „Komsomolskaia", după numele brigăzii. Au luat nişte plă-

cuţe de tablă, au scris pe ele „Str. Komsomolskaia" şi le-au prins pe fiecare casă. Pe urmă a venit însă dispoziţie de la comitetul executiv raional să scoată plăcuţele, fiindcă mai erau încă două străzi Komsomolskaia şi factorii poştali de la Djegor înjurau de mama focului: nu ştiau la care din cele trei străzi trebuie să ducă scrisorile.

La Djegor locuia un bătrînel — Pavel Kazimirovici Krîjevski. Se vorbea despre el că fusese cîndva deportat, ba că făcuse chiar şi puşcărie. Asta mai demult. Fusese deci deportat sau făcuse chiar puşcărie, iar după ce a fost eliberat a venit la Djegor şi a intrat contabil la fabrica de cărămizi.

Pe urmă s-a aflat că Pavel Kazimirovici Krîjevski e vechi comunist. In carnetul cel nou pe care i l-au dat, scria limpede: „Din august 1904. L-au decorat cu un ordin şi i-au dat şi pensie personală. Ba chiar i-au oferit şi un apartament la Moscova.

El însă a preferat să rămînă la Djegor. Iar acum, de cînd a ieşit la pensie, îşi consacră tot timpul activităţii obşteşti. Comitetul raional de Comsomol i-a încredinţat întocmirea unui „letopiseţ al oraşului Djegor" — în care scop bătrînul colecţiona tot felul de documente şi de tăieturi din ziare, iar comitetul executiv raional îi dăduse sarcina să boteze străzile.

Aşa că tot el a născocit şi numele ăsta de „Strada Tovarăşilor".

— Cine e? întrebă din casă o voce melodioasă şi atît de cunoscută.

Pe Kolea Babușkin îl bătu o clipă gîndul să răspundă : „de la miliție". Sau să fonfăie : „Faceți-vă milă și pomană cu un ban". Ori să se recomande : „Moșnegescu". Dar cine știe din ce pricină i se așeză un nod în gît și nu mai putu răspunde nimic.

Ușa se crăpă un pic. Prin crăpătură răbufni o pală de aer cald, care, înghețînd pe loc, se prefăcu în ghemotoace de abur. Și, prin aburul ăsta învolburat, se ghicea vag o siluetă zveltă de femeie.

— Kolea !... se miră silueta. Ko-olea...

Nikolai trecu pragul și închise ușa. Scamele de aburi se lăsară, lin, pe dușumea.

Acum putea s-o vadă perfect de bine pe Verocika. Pe Vera. Pe nevasta lui Lioșka Vedmed.

Dar aproape că nici nu s-a uitat la ea. Și-a rezemat de perete schiurile cele păroase, și-a scos scurta din piele de ren și a atîrnat-o într-un cui. Tot acolo și-a pus și căciula cu clape. Cît pe ce era să-și tragă și pîslarii — abia acum simțea cît sînt de reci, de parcă gerul ar fi înfipt în ei mii de ace de gheață — dar se opri șovăitor, cu ochii la încălțările înghețate.

Iar în fața lui, Verocika stătea, cu mîinile strînse în poală, și-l măsura. Din creștet pînă în tălpi. Zîmbea într-una.

— Ko-olea, făcu ea, din nou, tărăgănat. Cum te-ai schimbat. Te-ai făcut...

— Cum m-am făcut ? mormăi Nikolai.

Verocika tăcu puțin, de parcă nici ea nu-și dădea seama cum „s-a făcut". Il măsură iar, apoi conchise :

— Te-ai făcut mai voinic, mai spătos... Cîți ani ai ? Douăzeci și unu ?

— Douăzeci și trei.

— Probabil că mai crești. Uite cum te-ai înălțat într-un singur an. Te-ai făcut... Dar de ce stăm aici ? Intră, Kolea. Intră, te rog, adăugă ea deodată, cuprinsă de neliniște.

Nikolai trecu prin bucătărie în cameră.

— Stai jos, spuse Verocika.

Tînărul se așeză și se uită în jur.

Cunoștea destul de bine camera asta. Locuise doar șase luni de zile în ea. Le-au dat repartizarea, lui și lui Lioșka, de îndată ce au terminat casa. Și au stat aici. Numai că atunci camera arăta cu totul altfel. La peretele din dreapta era patul (un pat de campanie) al lui Vedmed, iar dincoace unul la fel, al lui Nikolai.

Acum celor două paturi de campanie le-a luat locul unul singur — mare de tot — din țevi nichelate, groase, de doi țoli, și împodobit cu globuri de oțel. Pe pat — o saltea plină de ghemotoace, peste ea — o plapomă de atlas, iar deasupra se răsfăța un macat purpuriu, pe care erau brodate toate păsările paradisului. Peste macat era clădită o adevărată movilă de perne, iar peste perne, o mică cuvertură dantelată. Mai avea patul ăsta și niște perdeluțe de dantelă în față și încă un brîu, tot de dantelă, de jur împrejur. O podoabă de pat, de mare lux.

De mult nu mai călcase Nikolai într-o asemenea încăpere. După cortul lui din taiga, aici totul îi părea de un lux nebunesc.

Pe perete, pe un covor uriaș de pluș, cu ciucuri de jur împrejur, străluceau pe un fond albastru

niște cămile aurii și vreo doi palmieri verzi, iar în zare se profila un oraș alb, cu cupole și turnuri. Ca într-un basm... De cînd nu mai văzuse Nikolai un covor ca ăsta.

De partea cealaltă trona un șifonier cu oglindă. Arăta așa de solid și de impunător, că nu se putea să nu fie burdușit cu boarfe. Să știi că Lioșka ăsta cîștigă o groază de bani. Foarte bine. Căsnicie tînără, de cîte n-au nevoie...

Lîngă fereastră, pe o măsuță — un aparat de radio „Oktava" ; pe aparat își holba albeața un televizor „Rekord", pe „Rekord" se înălța o vază de sticlă, iar în vază o floare mlădioasă meșterită din pene. Să juri că e naturală ! Ce de-a minunății au agonisit într-un an Lioșka și Verocika !

Sus, în tavan, e un abajur de mătase, dar nu știu cum, cam ciudat, parc-ar fi pus cu susul în jos. De-a lungul ferestrei se întinde o perdea de tul. Și mai e și un tablou, dar nu unul tăiat din „Ogoniok", ci un tablou adevărat, în ulei, înfățișînd o sirenă cam bătrîioară, cu o coadă de rechin, și o corabie cu pînze, cu un marinar cîntînd din ghitară la bord.

„Da, o duc bine... Ca în basme", gîndi Nikolai.

— Ne-am instalat și noi, spuse Verocika, ghicindu-i parcă gîndurile. Și adăugă : Tu, Kolea, stai puțin aici, odihnește-te. Eu am treabă la bucătărie. Am pus niște cartofi la prăjit. Îndată trebuie să vină și Lioșa, și ne așezăm la masă...

— Cartofi ? E grozav, zîmbi Nikolai. Pune mai mulți, că mi-e o foame de lup... Și zici că vine repede Lioșa ?

— Trebuia să vină mai demult, dar nu cred să mai întîrzie.

Verocika dispăru pe ușă și numaidecît se auzi din bucătărie un sfîrîit mînios : pesemne că s-au prins cartofii...

Nikolai Babușkin a rămas în cameră. Îi era cald. Din cauza gerului, ardeau la gaz cu nemiluita. Baie, nu alta. Moleșit de căldură, de oboseală și de foame — de dimineață nu pusese nimic în gură — a început să cam dea ochii în gene. Îi trebuia un adevărat efort de voință ca să nu adoarmă pe scaun.

Ca să-și sperie somnul, a început să-și depene amintirile de pe vremea cînd locuia aici cu Lioșka Vedmed.

Pe atunci n-aveau nici pat cu globuri, nici cuverturi cu păsărele, nici șifonier, și nici tablou cu sirenă. Tot mobilierul le era un pat de campanie pe dreapta, un altul pe stînga și un taburet la mijloc cu o tablă de șah pe el. Jucau șah tolănit fiecare pe patul lui. Lioșka fuma ca un șarpe, cu toate că Nikolai îl sfătuia să se lepede de obiceiul ăsta nesănătos. Dar Lioșka susținea că fumatul îl ajută să se concentreze și-și aprindea țigară după țigară, umplînd dușumeaua de mucuri.

Da, pe vremea cînd stăteau amîndoi, camera numai plăcută nu era. Dușumeaua plină de chiștoacele lui Lioșka, în bucătărie un munte de borcane goale și murdare de conserve, pe calorifer batiste proaspăt spălate la robinet — și puse la uscat — cam așa arăta peisajul ; și peste toată mizeria asta mai zbiera și un difuzor negru ca o cioară, pe care nu-l închideau nici ziua, nici

noaptea: era ceva interesant, îl ascultau, nu — treaba lui, nici nu-l băgau în seamă.

„— Ce-i balamucul ăsta? se îngrozi Verocika cînd le trecu pentru întîia oară pragul. Dacă ar fi după mine, aș interzice unor trăsniți ca voi să primească spațiu locativ. Ce-ați făcut din cameră?"

„— Ce-am făcut?" se miră Lioșka dînd din umeri. Nikolai zîmbi Verocikăi și încercă să dreagă impresia proastă pe care i-a făcut-o:

„— Fleacuri. Punem mîna și o facem pahar!"

Era ziua cînd a venit pentru prima oară la ei. Pînă atunci nu le călcase niciodată pragul, cu toate că erau cunoștințe vechi. Lucrau tustrei — Nikolai, Lioșka și Verocika — la trustul „Djegorstroi": Nikolai și Lioșka erau montatori, iar Verocika — pontatoare.

Cîteodată, seara, cînd Kolea și Lioșka stăteau și jucau șah, tolănit fiecare pe patul lui, Nikolai rămînea dus minute întregi, cu obrazul în palmă.

„— Cît dracu o să te mai gîndești? își ieșea Lioșka din răbdări. Mută turnul ăla... Ai chiorît sau ce?"

„— Știi, cădea ca din lună Kolea Babușkin, pare să fie foarte bună."

„— Cine?" nu pricepea Lioșka.

„— Ea... Vera."

„— Bună? rînjea Lioșka. Dar ce, ai încercat-o?"

„— Ești un măgar... îl repezea Nikolai. Zic că trebuie să fie bună la inimă. Asta-i principalul — să fie bună la inimă."

„— Dacă vrei să știi, se enerva Lioșka zvîrlind un chiștoc pe dușumea, principalul este să joci cum trebuie. Dacă am juca cum scrie la carte — cu ceasul — ai fi rămas de mult în criză de timp. In loc să joci, bați cîmpii. Visătorule... Cum poți spune despre o fată că «e bună»?"

„— Da de ce nu?"

„— Ptiu!..." se înfuria Lioșka și-și mai aprindea o țigară.

Pe scurt, poveste veche: doi băieți, prieteni la toartă, se îndrăgostiseră de aceeași fată. Unica.

Sînt și cîntece despre povestea asta. Și încă cîte cîntece! Unele noi, altele mai vechi, aproape uitate.

Într-o duminică, Nikolai stătea singur acasă și citea *Sportul sovietic*. Cînd, deodată, ușa se deschise și intră Lioșka Vedmed. Iar după el intră și Verocika.

Era ziua cînd a venit pentru prima oară la ei. Pînă atunci nu le călcase niciodată pragul.

— Ce-i balamucul ăsta? se îngrozi Verocika, plimbîndu-și privirea prin cameră. Dacă ar fi după mine, aș interzice unor trăsniți ca voi să primească spațiu locativ. Ce-ați făcut din cameră?

— Ce-am făcut? se miră Lioșka dînd din umeri.

— Fleacuri. Punem mîna și o facem pahar, spuse Nikolai zîmbind Verocikăi.

La aceste cuvinte, Lioșka și Verocika se priviră cu un aer încurcat și oftară.

— Ce-i cu voi? se miră Nikolai.

— Ce să fie... bîigui Lioșka.

Verocika însă îl privi pe Kolea drept în ochi:

— Kolea, Lioşka şi cu mine venim de la starea civilă. De acum sîntem soţ şi soţie. Inţelegi ?

— Inţeleg, cum să nu... răspunse Nikolai.

In momentul acela, difuzorul negru ca o cioară începu să cîrîie : „Transmitem buletinul meteorologic". Cobea de vreme rea. Au stat cîteşitrei şi au ascultat foarte atenţi vocea crainicului, pînă a isprăvit.

— Aşa, care va să zică... spuse într-un tîrziu Lioşka Vedmed, aprinzîndu-şi o ţigară.

— Daţi-mi voie să vă felicit. Nikolai le strînse mîna la fiecare. Vă doresc toată fericirea. Eu... eu pot să mă mut chiar azi înapoi la cămin. Să-l anunţ numai pe administrator...

— Vai, se poate ? se necăji Verocika. Se vede că avea într-adevăr inimă bună. De ce să te muţi îndată ? Poţi să mai stai...

— Bineînţeles ! sări şi Lioşka. De ce să te muţi ? Rămîi aici...

Kolea Babuşkin s-a întors totuşi la cămin. I s-a dat din nou un pat. Iar pentru nunta lui Lioşka şi a Verocikăi şi-a cumpărat un costum negru la două rînduri, din stofă fină. Asta aşa, ca să fie elegant la nunta lor. Iar ca dar le-a cumpărat un ceas deşteptător cu cadran fosforescent.

Dar la trustul „Djegorstroi" se organiza un şantier nou, au început să recruteze cadre care să construiască la Poroghi, pe malul Peciorei, case pentru sondori. Li se spunea dinainte că or să stea tot anul în corturi. Kolea Babuşkin a cerut să-l înscrie şi pe el, la şeful de şantier Liutoev.

A plecat cu prima maşină... Mai sînt şaisprezece zile şi se împlineşte anul de cînd s-au întîmplat toate astea.

N-a apucat, aşadar, să joace la nunta lui Lioşka şi a Verocikăi. Le-a dat tinerilor căsătoriţi deşteptătorul fosforescent şi i-a rugat să-i păstreze costumul, fiindcă în taiga era cam îndoielnic că o să aibă nevoie de haine negre.

Deşteptătorul era colea, pe noptieră, lîngă pat şi le ţinea tovărăşie păsărilor paradisului. Iar costumul o fi atîrnînd desigur în şifonier. In şifonierul ăsta nou-nouţ.

Nu-i foarte plăcut să stai singur şi să-ţi depeni amintirile cînd abia îţi ţii ochii de somn şi cînd îţi chiorăie maţele de foame.

Unde-o fi Lioşka de nu mai vine ? Cine ştie cît o să mai întîrzie.

Nikolai se duse în bucătărie. La Verocika. Aici era şi mai cald, că maşina de gătit avea toate ochiurile aprinse, dar măcar nu-i mai era aşa de urît.

Verocika robotea cu oalele şi tigăile. Zîmbi înţelegătoare : „Ţi s-a urît să aştepţi, nu ? Şi mie..."

— Pis, pis, strigă Verocika şi aruncă pe jos o felie de salam prăjit.

Pe un taburet de lîngă masă, trona, maiestuos, un motan alb. Un motan pufos, de rasă, cu o coadă ca de vulpe. O matahală înecată în osînză. Işi ţinea lăbuţele sub burtă, ascunse în blană, de parcă i-ar fi fost frig şi în dogoarea asta. Nu dormea, avea ochii deschişi. Cînd a intrat Nikolai în bucătărie şi-a întors chiar capul către

noul musafir, dar numai puțin, puțin de tot. Un cap înfofolit în blană, cu niște ochi verzi, goi de expresie, care aveau ceva lugubru...

— Pis, pis, chemă din nou Verocika, împingînd ușor bucata de salam cu vîrful piciorului.

Ochii inexpresivi ai motanului priviră salamul. Nici nu clinti. Zvîcni numai scurt din coada stufoasă: ia mai lăsați-mă în pace...

Se vede că era sătul.

— Il cheamă Romka. Roman... făcu Verocika prezentările. E de Angora!

Roman zvîcni din nou din coadă: exact, mă cheamă Roman și sînt de Angora. Și, ce-i cu asta? Mai lăsați-mă în pace.

Ca să vezi, jigodia.

Unde o fi Lioșka de nu mai vine? Cine știe cît o să mai întîrzie.

Verocika robotea cu oalele și tigăile. Un capoțel de stambă îi înfășa trupșorul ca într-un bandaj. Era subțirică-subțirică, nefiresc de subțirică. Picioarele — ca două bețișoare. Și mîinile tot așa. Umerii înguști. Omoplații ascuțiți împungeau dinăuntru capoțelul. A slăbit rău... Inainte era mai voinicuță, mai rotunjoară. Toată numai frăgezime și sănătate, și parcă mirosea a lapte proaspăt muls. Și pulpițele-i erau vîrtoase, tinere, jucăușe, abia încăpeau în carîmbul ciubotelelor de fetru. Iar acum, poftim. Piciorul, încălțat cu papuci largi de casă, e subțire ca o surcică. Acum un an, arcuirea umerilor ei plinuți și netezi se prelungea de-a lungul brațelor puternice, tinere, pînă la încheietură... De ce-o fi slăbit așa de rău?

— M-am jigărit, nu? M-am urîțit? întrebă deodată Verocika întorcîndu-se spre el.

Ce ți-e și cu femeile astea! Iți citesc în gînd ca într-o carte.

Nikolai își dădea seama că ar fi mai bine să-i spună o minciună. Dar nu-i venea s-o mintă pe Verocika. Nu pe *ea*. In materie de sentimente, dacă e să minți, apoi minți prezentul. Trecutul nu poate fi mințit. Trecutul nu poate fi înșelat. Așa că răspunse:

— Da.

Verocika se întoarse la tigăile ei. După felul cum își ținea aplecată ceafa pe care se puteau număra, unul cîte unul, bumbii vertebrelor, după felul în care i se zgribuleau umerii ca de frig, și după cum i se ascuțiră și mai rău omoplații sub stambă, Nikolai înțelese că Verocika e supărată.

Poftim de mai spune unei femei adevărul.

Precis că s-a supărat pe el. Ce să facă s-o îmbuneze? S-o mai înveselească. Să uite adevărul pe care i l-a spus. I-ar da o bomboană de ciocolată, dar punga e în buzunarul hainei, iar haina și-a lăsat-o pe cuier în antreu.

Aha, bine că și-a adus aminte:

— Copil n-aveți?

— Era să avem un copil... Dar mi-am făcut raclaj, răspunse Verocika fără să se tulbure.

Uf! ce înăbușeală e în bucătărie. Ce-ar fi să treacă înapoi în odaie? Parcă-i mai răcoare acolo. Sau lasă... e totuna. Și Lioșka ăsta care nu mai vine... Cine știe cît o să mai întîrzie.

Furat de gînduri, Kolea Babușkin amuți, fixînd un punct negru pe peretele alb. Chiar în fața lui. Un punct negru. Oricui i se poate întîmpla să-i

cadă privirea pe un punct oarecare și să rămînă cu ochii țintă la el — și nu ți-i poți lua de parcă ar fi cine știe ce lucru interesant. Mai ales cînd te fură gîndurile. Sau cînd te toropește năbușeala, într-o odaie supraîncălzită. Cînd ești frînt de oboseală și lihnit de foame, dar mai ales cînd ți-e somn și stai așa, zgîit la punctul acela negru de pe perete, și, fără să-ți dai seama, ochii ți se închid și ațipești, ado...

Nikolai tresări, speriind somnul. Punctul de pe perete se urni din loc și o porni, încetișor, pe diagonală, spre tavan. Adică nu chiar atît de încet, ci cum se mișcă de obicei ploșnițele cînd nu se simt amenințate de nici o primejdie.

Deci punctul negru se îndrepta spre tavan. Acolo, sus, îl aștepta un altul. O ploșniță se ducea în vizită la o altă ploșniță, să mai stea la taifas amîndouă, să pună țara la cale.

Era cît p-aci să-i atragă atenția Verocikăi, dar se jenă. Parcă nu-ți vine să-i spui unui om la care vii în vizită: aveți ploșnițe în casă! De altfel, e de presupus că gazdele cunosc foarte bine situația și singure. E și greu să n-o cunoască. De aceea, musafirul se preface că n-a văzut nimic, sau că a luat ploșnița drept o musculiță sau un gîndăcel nevinovat.

Așa că nu i-a mai spus nimic Verocikăi despre ploșnițe. De altfel nici n-ar fi avut timp. Fiindcă atenția i-a fost atrasă de altceva. Dintr-o dată a răsărit, chiar lîngă piciorul mașinii de gătit, un șoricel mic și urecheat. A adulmecat cu botișorul într-un ungher, s-a strecurat printre papucii Verocikăi, a dat de bucata de salam destinată cotoiului, și stop — s-a oprit. Dar nu

s-a înfipt în salam, și nici n-a încercat să-l care iute în vizuină. Urecheatul ăsta nu manifesta nici un fel de grabă și, ca să zicem așa, nici cea mai elementară prudență. Era cît se poate de îndrăzneț și se purta degajat, ca un obișnuit al casei. După ce a mai mirosit o dată salamul, s-a ridicat pe lăbuțele dindărăt și și le-a lipit pe cele de dinainte de burtă, ca un cățel cînd face sluj. Apoi își ciuli urechile și-l pironi cîteva clipe cu ochii lui ca două mărgeluțe pe onorabilul Roman, care trona pe taburet.

Nikolai se uită și el la motan. Jupînul Roman stătea liniștit și privea șoarecele. Mustățile lui lungi, zbîrlite în toate părțile, ca o antenă de radar, detectaseră de mult micuța dihanie. Acum Roman o pîndea cu ochii lui verzi, goi de expresie și cam lugubri. Dar nu făcea nici o mișcare. Îi era lene. Nu mai poate el de șoricelul ăsta și, în general, de toată lumea...

„Cotoiul ăsta crapă de bine", gîndi Nikolai și, măcar că era musafir, nu-l mai răbdă inima să nu-i spună Verocikăi:

— Îți umblă șoarecii prin odaie.

— Unde? făcu Verocika și, depărtîndu-se puțin de mașină, se uită la podea.

Chiar în momentul acela, șoarecele se lăsă pe toate cele patru lăbuțe, apucă salamul și începu să-l tîrască, tihnit, fără nici un zor, spre ungherul de unde începeau, probabil, galeriile sale.

— Asta? Păi, asta-i Marusika, rîse Verocika, urmărind dihania din ochi.

— Cum adică... Marusika?

— Așa o cheamă, îl lămuri gazda și rîse din nou.

„Știam eu că are inimă bună“, gîndi Nikolai, mîngîiat de rîsul femeii. Spuse, totuși, pe un ton didactic:

— Șoarecii trebuie stîrpiți. Ei răspîndesc tot felul de boli. Apoi, mai aveți și ploșnițe.

— Da, sînt vreo cîteva... recunoscu Verocika. Da ce, noi le-am adus? Singure au apărut. Așa se întîmplă întotdeauna: te muți într-o casă nouă în care n-a stat încă nimeni, și peste o lună te trezești cu ploșnițe, cu gîndaci, cu șoareci... Apar de la sine peste tot unde sînt oameni.

— N-ai dreptate, o contrazise categoric Nikolai. Nu apar de la sine. Asta ar fi în contradicție cu... darvinismul. N-au cum să apară de la sine. Îi aduc oamenii, din casa unde au stat. Te muți într-o locuință nouă, într-o casă nouă-nouță și, împreună cu boccelele, cu calabalîcul, cu saltelele, aduci și ploșnițele, și gîndacii.

— Poate și șoarecii, nu? îl înțepă Verocika.

— Nu, șoarecii vin singuri. N-ai idee ce jivine deștepte sînt șoarecii și șobolanii ăștia! Deștepte și viclene. Imediat miros unde stau oamenii... Poți să te muți la o sută de kilometri de orașul tău, într-un oraș nou, abia clădit din temelii. Da șoarecii tot vin după oameni.

Nikolai era expert în materie, că doar clădise ceva case la viața lui. Ceva orașe chiar.

Dar pentru ca Verocika să nu se supere că-i face morală, adăugă:

— Se mai întîmplă să vină și de la vecini...

— De la vecini?

Puse cuțitul peste oală și se depărtă de mașină. Îi venise o idee:

— Știi, s-ar putea să fie prin vecini. Că n-are de unde să știe c-ai venit. Da, da, să știi că Lioșa e la Volosatov. Casa lor e peste drum. Lucrează împreună. Volosatov e șef de echipă și mereu au ceva de vorbit amîndoi.

— Mă reped eu pînă acolo, se oferi Kolea Babușkin. Într-adevăr, Lioșka n-are de unde să știe că am venit... Dacă zici că-i peste drum, într-o clipă m-am întors.

— E peste drum. Chiar te rog, dacă nu ți-i prea greu, dă o fugă pînă acolo.

Ce să-i fie greu, să treacă strada? Pentru atîta lucru, nici scurta nu mai era cazul să și-o pună pe umeri. Își îndesă totuși căciula în cap și-și înfășură fularul în jurul gîtului, fiindcă, orișicît, patruzeci de grade nu-s o nimica toată.

Să-l cheme totuși pe Lioșka, că altminteri cine știe cît mai întîrzie.

Cum a intrat în casă la Volosatovi, i-a luat ochii un pom de iarnă. Nu l-a văzut ca lumea nici pe Lioșka, nici pe Volosatov, și nici pe nevastă-sa. I-a sărit în ochi numai bradul. Parcă era o sperietoare. Semăna cu scheletul ăla care era la școală, în cabinetul de științe naturale, și după care studiau corpul omenesc. Avea oasele prinse cu sîrmă, ca să nu se risipească, și lui Nikolai nu-i venea să creadă că-i schelet de om adevărat și nu o piesă din masă plastică. Că a fost un timp cînd acest „material didactic“ umbla, alerga, sărea, discuta pe diferite teme, ba avea chiar un nume și un prenume... Iar acum

nu mai umblă, nu mai sare, nu mai discută, și servește de piesă anatomică pe care tinerele vlăstare învață științele naturii. Asta e și n-ai ce-i face.

Așa și bradul din casa lui Volosatov. I-a sărit în ochi de cum a intrat. Tare mai semăna cu scheletul de la școală: un băț uscat, zvîrlindu-și încoace și încolo cioturile golașe — atîta mai rămăsese din el. Nici un ac verde nu se mai vedea pe cioturile astea zgrunțuroase; toate căzuseră pe podea așternînd în jurul bradului un adevărat covor, uscat și galben. Pomul acesta străveziu stătea stingher, zvîrlindu-și cioturile golașe, pe care erau aninate, ca în bătaie de joc, globuri grele de sticlă, stele de staniol și un păinjeniș întreg de fire de beteală. Numai a brad nu mai semăna... Trebuie că stătea de cel puțin două săptămîni, dacă nu chiar de trei, în camera asta în care te sufocai de căldură. Și așa, zi după zi, își pierduse încetul cu încetul toate acele.

În mijlocul camerei — masă întinsă. Se mînca și se bea. Pe cît de plăcută la vedere este o masă frumos așternută, care își așteaptă oaspeții, pe atît de dezgustătoare este o masă la care se bea și se mănîncă ore în șir. Băltoace de băutură vărsată, scrum de țigară, mucuri strivite în farfurii. Din scrumbii au rămas numai capetele și cozile, s-au uscat și s-au învinețit cartofii, plutesc în derivă în sos ciupercile fleșcăite, felioarele înlăcrămate de cașcaval s-au îndoit, s-au uscat de tot...

Măcar că-i era foame — de dimineață nu pusese nimic în gură — masa asta răvășită, murdară, farfuriile slinoase, resturile de mîncare

i-au tăiat toată pofta. Nici nu-i venea să se uite la masa asta la care se băuse și se mîncase ore în șir...

— O amendă pentru musafirul întîrziat! răcni Lioșka Vedmed, de îndată ce-l zări ivindu-se în ușă.

Nu părea de loc mirat de revederea asta cu un bun prieten, de care nu mai știuse nimic un an de zile. Altul poate că l-ar fi copleșit cu întrebările: cu ce ocazie pe la noi, măi Nikolai, de unde-mi răsăriși, Kolka, băiatule, vino să te pup, frățioare. Dar el, nimic. De parcă ar fi fost dinainte informat că Nikolai Babușkin a venit la Djegor, că a tras la el, la Lioșka, că l-a așteptat trei ore, pînă i-a dat în gînd Verocikăi că Lioșka s-ar putea să fie prin vecini, la șeful de echipă Volosatov, care stă peste drum, și că atunci Kolea Babușkin și-a îndesat căciula în cap și-a pus fularul la gît și a trecut strada... Nu părea de loc surprins, de parcă ar fi fost dinainte informat...

Nu, explicația era alta, mult mai simplă: Lioșka Vedmed era beat criță. Poate că în alte împrejurări s-ar fi repezit într-adevăr să-l îmbrățișeze, să-l sărute; acum însă nici de pe scaun nu era în stare să se scoale. Ședea la masă, zîmbind fericit, cu ochii la Kolea Babușkin. Răcni încă o dată:

— O amendă pentru musafirul întîrziat!

— Gata, s-a marcat, bombăni gazda și porunci nevestei: Mamă, mai adă un pahar.

Părea bine făcut și Volosatov ăsta, șeful de echipă. Nu chiar ca Lioșka, dar nici mult nu mai avea pînă acolo. L-a măsurat totuși cu o

privire ageră pe noul musafir: bluza-i de ostaș, pantalonii vătuiți, pîslarii au influențat pasămite favorabil examenul gazdei, șeful de echipă Volosatov.

— Poftiți la masă, luați loc, gungurea între timp a lui Volosatov, împingîndu-l ușurel spre un scaun liber. Ii puse dinainte un pahar curat, o farfurie și o furculiță inoxidabilă. Totdeauna bucuroși de oaspeți... Gustați, vă rog... Faceți-ne plăcerea.

Șeful de echipă Volosatov apucă cu amîndouă mîinile o sticlă mare, pîntecoasă — din acelea în care se vînd diferite conserve: bulion, varză murată, gemuri — și turnă cu grijă în stacana lui Nikolai un fel de licoare albăstruie. Asta ți-neau ei în sticla cea pîntecoasă — o licoare albăstruie.

— Mulțumesc, ajunge... nu vreau, încercă să-l refuze Nikolai, stingherit că i se dă atîta atenție.

— Cum, nu vreau? Ce-i aia, nu vreau? se miră Volosatov. Azi e păcat să nu bei. O dată pe an e revelionul.

Paharul era plin ochi.

— Re... revelionul? se bîlbîi Kolea Babușkin.

Ca să vezi cum îți ia mințile băutura, ca bunăoară lui Volosatov ăsta. Băutura îți ia mințile în așa hal, încît uiți ce dată, ce lună, ce an e... De la revelion au trecut două săptămîni. Două săptămîni de cînd, în cea din urmă noapte a anului trecut, unii s-au costumat în iepuri, în cocoși, în don Quijote și Sancho Pancha, în crăiese și vrăjitoare și s-au dus la carnavalul de la clubul sindicatului; unii au petrecut în casa vre-

unui prieten — trei ruble de căciulă — iar alții au stat în corturile izolate termic și au ascultat radioul, sub vigilenta supraveghere a șefului de șantier Liutoev. Exact două săptămîni... Numai bețivanul ăsta crede că azi e Anul nou. Ori te pomenești că bea de două săptămîni și habar nu mai are pe ce lume trăiește? S-au mai văzut și d-astea. Deși nu pare chiar atît de beat, ci doar făcut. S-ar zice că ține la băutură...

— Dacă-ți spun eu că-i revelionul, repetă cu încăpățînare Volosatov. Și, spre a-și întări parcă afirmația, ridică paharul și închină: Noroc și la mulți ani!

— Ce revelion, nene? încercă să-l trezească la realitate Kolea Babușkin și-și îndreptă ochii spre Lioșka: „Hai, mă, dă-mi o mînă de ajutor, să-l scoatem pe ăsta din idee, pe Volosatov ăsta, șeful de echipă. Nu vezi cum i-a luat băutura mințile, își închipuie că petrece de revelion..."

Lioșka însă zîmbea fericit și, întinzînd paharul cu poșircă albăstruie, ca să ciocnească și el cu Nikolai, sughiță și îngăimă:

— La mulți ani cu bucurie! Noroc și la mulți ani!

Și ăsta-i făcut praf. Ce poți pretinde de la un om beat?

In disperare de cauză, Nikolai Babușkin se răsuci în scaun și se uită la nevasta lui Volosatov: stătea în picioare și privea, cu smerită bucurie, cum benchetuiesc bărbații. Ea nu petrecea, adică nu bea nimic și nici la masă nu se așeza; stătea numai și se uita. Din cînd în cînd, șeful de echipă Volosatov îi lepăda o poruncă: mamă, mai adă! Și femeia, ce să facă... mai

aducea. Dar de băut nu bea nimic și părea în toate mințile, așa că Babușkin spera să și-o facă părtașă : poate că în doi, unindu-și puterile, vor izbuti să le vină de hac celor doi bețivani. Numai că la rugămintea asta mută a lui, femeia dădu glas și rosti povățuitor :

— Da, da, e Anul nou. Treisprezece ianuarie pe nou și treizeci și unu decembrie pe stil vechi... Așa că, pe vechi, azi e revelionul. Asta-i situația.

„Anul nou pe nou... Anul nou pe vechi... Treisprezece decembrie face treizeci și unu ianuarie... adică nu, invers : treisprezece ianuarie face..."

Să te apuce nebuniile, nu alta.

E ceva cumplit să fii singur treaz între oameni beți. Te simți stingher, stînjenit, ai impresia că te afli între niște ființe care au picat fiecare dintr-o altă planetă și cărora le lipsește orice mijloc de a comunica, de a se înțelege între ele. Nimic nu e mai rău decît să rămîi singur treaz între toți comesenii... In condițiile astea, și fiindcă pe ei n-ai cum să-i trezești (poftim numai de încearcă !), nu-ți rămîne altceva de făcut decît să te îmbeți și tu. Numai prin metoda asta, altminteri destul de riscantă, ai șanse să te pui la unison cu ceilalți comeseni, să împrăștii atmosfera de stînjeneală.

„Dracu să vă ia, înjură în gînd Nikolai Babușkin, trăgînd cu coada ochiului la scheletul bietului brăduț care zăcea aici de anul trecut și-și pierduse toate acele. Fie pe-a voastră : Anul nou pe vechi..."

Ciocni cu Lioșka, apoi cu Volosatov, șeful de echipă, și, cu o ușoară înclinare a capului în direcția femeii, dădu poșirca pe gît.

În clipa aceea, simți străbătîndu-l un fior, care-l scutură tot, din creștet pînă în tălpi. Fălcile i se încleștară, nările i se lățiră, ochii-i înotau în lacrimi, mărul lui Adam părea că vrea să sară din gît, inima i se opri și i se răsuciră măruntaiele : uuăh !... Gata, asta a fost.

Acum, nu că poșirca aia albăstruie pe care a dat-o pe gît ar fi fost prea tare. Ba chiar nu era tare de loc. Băuse el, Nikolai, și altele mai ceva la viața lui. Băuse votcă, băuse și spirt — spirt de nouăzeci de grade — fără strop de apă. Fiindcă trebuie să știți că în unele regiuni îndepărtate, către obîrșia Peciorei, nu se aduce votcă, ci numai spirt. Există, probabil, temerea ca nu cumva din cauza gerurilor năprasnice sticlele cu votcă să plesnească și să aducă pagube neplanificate. Spirtul nici nu îngheață, nici nu sparge sticlele și nici pagube nu aduce. Unde mai pui că și transportul costă mai ieftin : în loc de două sticle de votcă, aduci numai una — de spirt. N-ai decît să-l îndoi cu apă, după ce ajunge la destinație, și obții două sticle de votcă. Numai că atunci cînd botezi spirtul, se produce o reacție chimică, reacția asta degajă căldură și dă un fel de doftorie călîie care nu-i prea grozavă la gust. Iată de ce acolo oamenii preferă spirtul curat. A băut și Nikolai de cîteva ori.

Și totuși, doftoria care se bea uneori pe malurile Peciorei e nectar și ambrozie față de poșirca cu care l-au tratat acum pe Nikolai Ba-

bușkin și pe care, cu atîta imprudență, a dat-o adineauri pe gît. O porcărie care-ți încleștează fălcile și-ți arde mațele — o licoare groasă și puturoasă, sălcie și dulceagă în același timp, mai rea ca ricina, mai rea ca ciorba de varză trezită. Mai rea decît cea mai scîrnavă scîrnăvie!

Volosatov băgase probabil de seamă că oaspetelui i-a cam căzut strîmb poșirca. Că i-a întors mațele pe dos. Că pentru o asemenea tratație gazda ar merita să ia chiar vreo două după ceafă.

De aceea, împinse spre Nikolai o farfurie cu niște resturi de scrumbie și-l îmbie:

— Poftește, mănîncă...

Nikolai împunse cu furculița o coadă de scrumbie, o duse la gură și începu să mestece în silă. Îi pierise toată pofta, măcar că nu pusese nimic în gură de dimineață.

Se vede că și nevasta lui Volosatov a observat că oaspetelui i-a cam căzut strîmb tratația. Că băutura i-a întors mațele pe dos. Răsucindu-și cu un aer de copilă poala șorțului, se risipi în scuze:

— Pentru că nu-i prima, de aia... E tocmai de la fund... Prima e gustoasă, s-o tot bei. Fruntea-i zice... Ultima nu-i așa bună... Numai că fruntea s-a cam isprăvit, și-a rămas numai asta de la fund.

„Mînca-te-ar pușcăria pentru fruntea asta, și mai ales pentru otrava aia de la fund", îi ură în gînd Nikolai.

— Ho, morișcă hodorogită! curmă Volosatov potopul ăsta de vorbe. Apoi, către Nikolai: Hai mai bine să-ți spun un banc. Ascultă. Vine unul de la centru...

Kolea Babușkin puse înapoi în farfurie coada de scrumbie.

— ...o femeie cam tare de ureche, continuă Volosatov, trăgînd cu ochiul la fereastră, îl poftește în casă, încropește o gustare și-i toarnă un păhărel. Se uită omul la băutură și zice: „Și eu care speram să n-o mai văz". Femeia, de colo: „Care ovăz, păcatele mele, că-i din zahăr curat!"

Aici, fața lui Volosatov se zbîrci ca o minge plesnită și omul pufni în rîs:

— Hî, hî, hî... Atunci ăla zice...

— Hi-i, hi, hi! chicoti subțirel a lui Volosatov, acoperindu-și gura cu poala șorțului și scuturîndu-se toată. Hi, hi, hi!...

— Iar femeia, care nici ea nu era proastă...

Nikolai se uită la Lioșka Vedmed. Prietenul lui învîrtea între degete paharul gol, zîmbea fericit și se uita mirat cînd la Volosatov, cînd la nevasta lui. Poanta n-o înțelesese; nici n-ar fi fost în stare s-o înțeleagă, dar era mulțumit că în jurul lui toată lumea rîde și se distrează — uite, Volosatov rîde, nevastă-sa la fel — atîta îi ajungea ca să zîmbească și el fericit.

— Hai să mergem, îi spuse Nikolai.

Lui Lioșka îi dispăru zîmbetul. Dar numai pentru un moment, căci fixă cu ochii tulburi clondirul, clipi, și gura i se lăbărță iarăși de la o ureche la alta.

— Se poate, așa devreme? protestă Volosatov, și-i mai turnă un pahar. Și aldămașul cine-l

mai bea ? Că un ciubuc ca ăsta nu-l pupi în fiecare zi. Este, Lioşa ?

Lioşka făcu din cap că da şi goli paharul. Apoi răspunse, tot îngălat, dar cu o bruscă însufleţire :

— Cu afa-afacerea asta am dat lovit-ura. La primăvară... îmi iau un scuter... Mă, Kolka, o să vin la tine călare pe scuter... şi-o să te plimb cît o să pofteşti.

Işi mai turnă singur o jumătate de pahar, îi dădu de duşcă şi răcni, trîntind cu pumnul în masă :

— Mă, Babuşkin, nu fi babuşcă ! Hai şi tu cu noi ! Ciubuc a-ntîia... Te luăm şi pe tine. Ce zici, nea Proşa, îl luăm ? Vede ăsta o meserie, că stă pisoiul în coadă.

La întrebarea asta directă, şeful de echipă Volosatov, nea Proşa, nu răspunse imediat, fornăi numai din nas şi-l pironi pe Nikolai cu o privire grea, duşmănoasă, îndreptată parcă anume spre bluza ostăşească a musafirului şi parcă de data aceasta bluza lui Kolea Babuşkin nu-i mai plăcu.

— De, banii nu-i găseşti în drum, răspunse în locul lui femeia. Of, of, nu-i găseşti... Numai dumnezeu ştie cîtă osteneală îţi cere fiecare bănuţ. Nouă ce ne trebuie ? Să strîngem de o căsuţă cu grădină. O căsuţă mică la Berdeansk, să scăpăm o dată de blestematul ăsta de Nord. Iar cînd ne-o da dumnezeu o pensioară...

— Da ce, dumnezeu o să vă dea pensia ? îşi ieşi din sărite Kolea Babuşkin.

— Toate-s de la dumnezeu, răspunse femeia închinîndu-se.

Nikolai se simţea tot mai prost în casa asta străină. Degeaba băuse o stacană de basamac, ca să se pună la unison cu comesenii. Atîta doar că a ameţit un pic. Că între oamenii ăştia tot străin era.

Avea sentimentul penibil al unuia care a greşit uşa şi a dat peste un om despuiat. Se simţea stingherit şi ruşinat.

— Hai, Lioşka, să mergem, spuse el încă o dată, dar de data asta pe un ton mai hotărît.

— Unde să mergem ? întrebă acesta sughiţînd. În ochii lui beţi se trezi interesul.

Verocika i-a aşternut lui Nikolai în bucătărie. Un pat de campanie. Poate chiar patul în care dormise pe cînd locuia aici. Sau patul lui Lioşka Vedmed, că au stat doar împreună în camera asta.

— Noapte bună, Kolea, îi ură Verocika şi închise uşa.

Numai că uşa asta era mai mult simbolică : am închis uşa, gata, tu eşti singur şi noi sîntem singuri. Iar peretele, care despărţea bucătăria de cameră, era şi el tot simbolic ; mă rog, dacă e perete înseamnă că nu se aude ce se întîmplă dincolo, că nu pătrunde nici un sunet prin el şi că ai asurzit.

Mai există în unele case unele uşi şi unii pereţi ca ăştia.

În timp ce se dezbrăca, Babuşkin încerca să se sugestioneze că prin peretele ăsta nu se aude, într-adevăr, nimic. Sau că el a asurzit deodată. Căuta să se gîndească la cîte treburi are de rezolvat mîine. Apoi a început să-şi fredoneze cîn-

tecul preferat: „Serile de lîngă Moscova". Dar s-a oprit imediat, dîndu-şi seama că ăia îl aud la fel de bine cum îi auzea şi el pe dînşii. Dincolo, Lioşka Vedmed, beat criţă, făcea scandal.

Făcuse scandal şi pe stradă, cînd îl trăgea Nikolai să traverseze. Şi-a aruncat căciula într-un nămete, s-a trîntit lîngă ea şi s-a proptit cu picioarele în zăpadă, jeluindu-se că Nikolai l-a minţit: i-a făgăduit să-l ducă undeva şi cînd colo îl duce acasă. A sărit şi la bătaie, dar Kolea Babuşkin s-a făcut că nu bagă de seamă (ce poţi pretinde de la un om beat?) şi, cu chiu cu vai, a reuşit să-l bage în casă.

Şi acum, Lioşka Vedmed făcea scandal în camera de alături. Prin perete se auzeau nu numai zbieretele lui de beţiv, dar şi şoaptele Verocikăi, care încerca să-l domolească.

— Sînt sau nu sînt ce-cetăţean cu drepturi depline?

— Eşti, Lioşenka, eşti.

— Şi, ca tot cetăţeanul, am sau nu... dreptul... să bbbeau?

— Bineînţeles, Lioşenka, bineînţeles.

— Am drrreptul şi... de aia bbeau! conchise triumfător Lioşka Vedmed.

Ce poţi pretinde de la un om beat...

Kolea Babuşkin stinse lumina, se vîrî sub plapomă, îşi îngropă capul în pernă şi-şi acoperi urechea cu palma. Uf, de-ar adormi mai repede!

Poftim de adormi dacă poţi! După ce şi-a susţinut drepturile de băutor, Lioşka începu să înjure. Avea o întreagă colecţie alcătuită din nişte înjurături lungi şi grozav de complicate. Deşi le cunoştea de mult, Nikolai se cutremura gîndindu-se cum s-o fi simţind Verocika auzindu-le. Suferea pentru ea.

— Încetează, Lioşenka, îl implora femeia. Mai încet, Lioşenka. Te aude Kolea.

— Mi se... făcu Lioşka şi se înecă.

I-o fi astupat Verocika gura cu palma.

— Parcă nu ştiu că v-aţi... bîigui Lioşka, şi se înecă din nou.

Apoi domniră cîteva clipe de linişte. O linişte deplină. O linişte neaşteptată. Şi, în liniştea asta, se auzi deodată patul scrîşnind — un scrîşnet scurt, furios.

Şi iar răsună, limpede, şoapta Verocikăi:

— Lioşenka, te rog, lasă-mă... Nu vezi că eşti beat...

Kolea Babuşkin smuci perna şi-şi acoperi capul cu ea. Trase şi plapoma deasupra. Să se cufunde, să doarmă, să moară.

Dar chiar aşa adormit, mort, simţi cum îi aleargă o ploşniţă pe picior. Pe urmă încă una pe spate. Alta pe umăr. A patra vine de-a lungul braţului. Pe tot trupul îi alergau ploşniţe. Pielea îl ardea, îl mînca, i se încreţea...

Nu făcea însă nici o mişcare sub pernă, ca nu cumva să-şi dea seama cei de dincolo că nu doarme.

Doarme, doarme dus.

Dar chiar așa adormit, mort, tot mai auzea cîte ceva. A auzit un șoarece trecînd pe sub patul lui și strecurîndu-se spre farfuria motanului Roman. Chiț-chiț! „Asta-i Marusika." „Cum adică Marusika?"... „Așa o cheamă..."

Mai auzi în camera de alături tic-tacul unui ceasornic — deșteptătorul cu cadran fosforescent. Darul lui de nuntă.

Mai auzi cum l-a sărutat Verocika, încetișor, pe Lioșka.

Apoi din nou tăcere.

Nikolai se sculă, se îmbrăcă și, fără să aprindă lumina, își dibui în antreu scurta, căciula și schiurile cele păroase. Apoi deschise ușa și ieși, trăgînd adînc în piept aerul înghețat.

Era foarte tîrziu. Miezul nopții.

La hotel, portăreasa dormea ghemuită într-un fotoliu. Buimacă de somn, s-a dumirit destul de greu ce vrea omul ăsta care o zgîlțîie de umăr.

Căscă larg, cu poftă, și deschise registrul. Apoi căscă iar cu poftă și-i ceru buletinul de populație. În sfîrșit, îi dădu un talon însoțit de un nou căscat.

— Și cheia?

— Ce cheie, tovarășe, că mai sînt unsprezece inși acolo!

Două încăperi mari, ca la cazarmă. În întunericul punctat de albul așternuturilor răsuna un cor de sforăituri — unele cu fluier, altele fără.

Pe orbecăite, Kolea găsi un pat liber, lipit de perete și își întinse — nici el nu mai știa dacă în vis, ori aievea — obielele pe calorifer.

CAPITOLUL IV

OCHIUL puștii îl fixa posac și rece. Cătarea se mișca încetișor, un pic mai sus, un pic mai jos, o idee mai spre dreapta...

Lui Nikolai nu-i venea să creadă că toate acestea se petrec aievea. Probabil că încă nu s-a trezit. Spre dimineață se întîmplă de visezi tot felul de aiureli.

Ba nu, nu doarme. Trupul îi este într-adevăr încremenit, încătușat, dar nu de somn, ci de surpriză. Are ochii deschiși. Vede totul, foarte limpede: uite camera, uite ușa, pe urmă dincolo încă o cameră, într-însa un pat, iar pe pat un individ îmbrăcat în pantaloni de schi. Individul ține degetul pe trăgaciul unei arme de calibru mic; cu ochiul său posac și rece, cătarea se mișcă, așa, nițeluș mai spre stînga, gata, s-a oprit: omul a dibuit punctul căutat. Țintește drept în frunte.

Nikolai își strecură tiptil un braț de sub plapomă, apucă un pîslar și — tranc, îl zvîrli cît putu...

O lovitură în bărbie! Țeava brumărie se zbîrli, ochiul cel negru se dădu peste cap, arma se clătină și căzu cu zgomot, zăngănindu-și fierul. Iar individul bufni cu ceafa de perete.

Ca luat de vînt, așa cum era, desculț, în izmene, cu bentițele curgînd după el, Nikolai dădu buzna în camera de alături și, apucîndu-l pe individ de piepți, îl smuci din pat și-i dădu un șut puștii cu piciorul...

— Mă!! răcni el sufocat de mînie.

Înaintea lui se afla o față palidă și doi ochi holbați.

— Ce... ce vrei, mă, de la mine?

— Dar tu ce vrei?

Degetele lui Nikolai erau încleștate pe haina de catifea a individului.

— Eu ce vreau?

Și deodată, haina asta de catifea cu fermoar și cu un vîrf de stilou care răsărea dintr-un buzunar fu apucată de un tremur, un tremurici iute și mărunt. Atîrnînd moale ca un sac în strînsoarea aprigă a lui Nikolai, omul se prăpădea de rîs, și scîntei de veselie îi luceau în ochi.

Nikolai îl privea uluit.

— Ce rîzi, bă?! și-i dădu drumul.

Tînărul — că tînăr era — se prăbuși pe pat și, strîngîndu-se colac, începu să scapere din picioare, icnind de atîta rîs. O fi nebun de-adevărat, sau se face?

Tot încruntat, Babușkin aștepta cu nerăbdare ca proprietarul armei (trăsese cu coada ochiului și îi stabilise și tipul: era un TOZ-20) să se potolească și să-i dea socoteală de ciudata lui purtare.

Tăvălindu-se într-una de rîs, tînărul arăta cu degetul undeva în spatele lui Nikolai. Acesta întoarse capul și, privind după deget, văzu: ușa, camera de alături, iar lîngă perete patul în care dormise el. Pe perete, fixată cu pioneze, chiar deasupra patului său, o foaie de caiet pe care era desenat, cu cerneală violetă, un cerc.

Ba nu un cerc, o țintă.

Fire-ar să fie...

Fără o vorbă, Nikolai lipăi spre patul lui. Privi ținta de aproape, apoi se așeză pe rama rece de metal a patului, să-și lege bentițele de la izmene. Își făcu cam mult de lucru cu bentițele astea, rămînînd tot timpul cu fruntea plecată.

Ca să vezi ce-ți poate trece prin cap, cînd ești buimac de somn și vezi țeava unei arme îndreptată spre tine!

Cînd ai de-a face cu un om care n-a ieșit un an întreg din taiga, e mai bine să nu-i pui la încercare reflexele condiționate și să-l scutești de surprize. Zău așa!

Încruntat și tot fără să ridice capul, începu să-și înfășoare picioarele în obiele. Tînărul de adineauri răsări lîngă Nikolai.

— Eu... uite ce e, te rog să mă ierți. Nu mai rîdea, dimpotrivă vorbea foarte serios. Știi, eu fac antrenament în fiecare dimineață. Mai întîi la haltere — pentru mușchi, apoi cu arma — pentru ochi. Dacă vrei ca ochiul să nu-și piardă agerimea, să fii bun ochitor, e foarte bine să te antrenezi în felul acesta, cîte două minute în fiecare dimineață. Mi-am bătut ținta pe peretele ăla fiindcă aseară, cînd ne-am culcat, patul dumitale era liber... Înțelegi?

— Pușca nu-i o jucărie, răspunse rece Nikolai, vîrîndu-și pantalonii în pîslari și ridicîndu-se. E primejdios să ochești în oameni și chiar alături de ei.

— Dar pușca asta nici măcar nu-i încărcată!...

Se repezi după armă și, făcînd să clănțăne scurt închizătorul, demonstră că într-adevăr n-avea în ea nici un cartuș.

— Vezi ?...

— Ascultă la mine. O dată pe an şi o puşcă neîncărcată poate să ia foc, îl dăscăli Nikolai. Asta să-ţi intre bine în cap, ochitorule !...

Lui Nikolai îi era cam ruşine, se simţea chiar vinovat faţă de flăcăiandrul ăsta cu caşul la gură. Că asta era... un mucos, măcar că avea armă cu ţeava ghintuită.

Fără să mai lungească vorba, Nikolai luă de pe căpătîiul patului un prosop aspru şi se duse să se spele.

„Grupul sanitar" — chiuvete şi celelalte — era tocmai în fundul coridorului. Nikolai auzi încă de departe plescăituri, fornăieli şi palme fleşcăind pe pielea udă.

Dintr-un robinet deschis pînă la refuz, apa ţîşnea înspumată, într-un jet gros ca o coadă de topor. La chiuvetă, se bălăcea un tip cu barbă care gemea şi sforăia de plăcere.

Barba fu primul lucru pe care-l remarcă Nikolai Babuşkin şi anume pentru că, de îndată ce deschise uşa, barba asta care se bălăbănea furioasă îl împroşcă năvalnic cu o jerbă de stropi.

Gol pînă la brîu şi încins cu prosopul, ca să nu i se prelingă în pantaloni, omul lua apă în căuşul palmelor şi şi-o arunca pe piept, pe spate, pe coaste şi subsuoară. Pe pieptul şi pe spinarea năpădite de păr, pielea-i ardea ca focul, iar sub piele jucau muşchii înfioraţi.

După barbă şi burtă, să tot fi fost un om ca la vreo cincizeci de ani. Cînd trecu şi el la chiuvetă, Nikolai se simţi cuprins de o adevărată admiraţie pentru bărbos : apa rece tăia ca briciul. Brrr !

Săpunindu-se într-una, Nikolai mai trăgea cu ochiul la celălalt, prin clăbuc.

Omul închise robinetul, îşi stoarse barba, apoi şi-o şterse bine cu prosopul de la brîu pînă se înfoie, ca un evantai.

Trebuie să ştiţi că răcnetele modei ajung cu mare întîrziere în regiunea cursului superior al Peciorei. Nici moda bărbaţilor n-a prins din nou acolo, iar moşnegii din Ilîci sau din Podcerie — coborîtori din rascolnici — se mîndresc cu falnicele lor tîrnuri nu pentru că ar ţine morţiş să fie în pas cu moda, ci dimpotrivă, de conservatori şi de înapoiaţi ce sînt. Şi de zgîrciţi — că lamele costă bani.

Singurii care mai pot fi văzuţi pe meleagurile acelea purtînd barbă sînt cîţiva profesori de la Academie. Aceştia vin destul de des la Djegor spre a întări colaborarea între ştiinţă şi producţie şi, fiindcă tot sînt aici, adună şi material pentru disertaţii.

Nikolai era gata să facă prinsoare cu oricine şi pe oricît că vecinul său nu e vreun fost rascolnic, ci un savant în toată legea. Chiar aşa, cu burta goală, şi tot avea o înfăţişare de intelectual. Avea o barbă stufoasă şi îngrijită. Şi era călit — oţel, nu alta ! Cine ştie cîte sute de kilometri o fi străbătut prin taiga, pe făgaşurile elanilor.

— Azi sînt pe puţin patruzeci de grade, spuse Nikolai, cu un semn spre geamurile îngheţate tun şi colorate în roz de zorile unei zile senine de ianuarie.

— Daa... e ger... încuviință savantul-geolog, pieptănîndu-și barba cu un pieptene curbat, de damă.

Cînd într-o cameră — fie ea chiar și „grup sanitar" (chiuvete și celelalte) — se întîlnesc doi necunoscuți, nu există să nu intre în vorbă. Poate fiindcă se jenează să tacă, sau poate fiindcă așa-i firea omului. Mai schimbi o vorbă, două. Și negreșit vorbești despre vreme. Un subiect de conversație ideal pentru doi oameni care nu se cunosc, un subiect de interes absolut general. Că dacă plouă, plouă pentru toți, iar dacă e senin, e senin pentru toată lumea.

— Da, pe puțin patruzeci de grade, repetă Nikolai. Și ieri a fost la fel... Nu plecați cumva la Poroghi ?

Tot ce era în legătură cu Poroghi îl privea în chip firesc și pe Nikolai. Iar dacă savantul ăsta se ducea la Poroghi, Nikolai era în măsură să-i dea o sumedenie de sfaturi prețioase.

— Poftiți ? întrebă cărturarul, destul de distant. Nu-u...

Și, trăgîndu-și bretelele, ieși.

Nikolai se pleoști, se indispuse. Vezi dacă-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala ? Una e să vorbești despre vreme — lucru convenabil și chiar necesar — și cu totul altceva e să începi să-l descoși pe om : unde vă duceți, cu ce treburi ați venit pe la noi ?... Doar n-o să stea ditamai omul de știință să-i destăinuie primului întîlnit importantele misiuni cu care a venit el în ținutul cu perspective atît de bogate, de pe cursul superior al Peciorei. Mai ales că, în afară de țiței

și gaze, n-ar fi exclus să se găsească pe aici și altele...

Ora fiind destul de înaintată, hotelul era pustiu. La „grupul sanitar" n-a mai venit nimeni. Culoarele erau goale. Camera nr. 4 unde dormise Nikolai Babușkin era și ea goală dacă nu-l punem la socoteală pe flăcăul cu jacheta de catifea, care ședea pe patul lui cu un aer absent, strivind în mînă o bilă de cauciuc. Iar se antrena.

— Cum te cheamă ? întrebă Nikolai.

— Cernomor [1].

— Asta ce-i, nume sau prenume ?

— Prenume. Numele meu de familie e Agheev... Tata a fost marinar pe Marea Neagră. Maistru de clasa întîi... Mort în patruzeci și doi.

— Dar tu în ce an ești născut ?

— În patruzeci și doi.

— Mda... Ia spune, mă, Mareneagră, ce stai tu aici și tai frunză la cîini ? Toată lumea a plecat la lucru, numai tu... Unde faci serviciu ?

— Momentan nicăieri... Tînărul încetă să mai maltrateze bila și o băgă în buzunar. Am fost colector de probe într-o echipă de explorări la Șciugor. Dar mi-am dat demisia și deocamdată stau aici.

— Ce te-a făcut să-ți dai demisia ?

— Vezi dumneata, acolo la Șciugor nu e nici telegraf, nici telefon. Numai legătura prin radio,

[1] De la *Ciornoe More* (Marea Neagră). Numele unui personaj din basmul *Povestea lui Saltan-împărat* de A. S. Pușkin.

dar și aia o dată pe zi... Iar eu trebuie să am un telegraf prin preajmă. Aștept din clipă în clipă să mă cheme.

— Cine să te cheme ?

Cernomor îl cercetă pe sub sprîncene pe Kolea Babușkin din cap pînă-n picioare, și buzele i se strîmbară într-un zîmbet disprețuitor.

— Treaba mea ! Ce-i asta, interogatoriu ?...

— Ia mai du-te naibii... se supără Nikolai. Nu vrei, nu spune. Te-am întrebat așa, omenește. Mă gîndeam că dacă n-ai servici, ai putea să vii cu mine la Poroghi, în brigada noastră. Clădim acolo un oraș. E de lucru — berechet. Cu categoria a patra și tot iau băieții două sutare pe lună — în bani noi.

— Da telegraf aveți ?

— Nu încă.

— Dacă-i așa, nu pot să vin. O să mă încadrez aici undeva. Temporar... Că aștept să mă cheme.

— Cine ? nu se putu stăpîni Nikolai.

— Mă privește, se încruntă din nou tînărul. Iar începi cu interogatoriul ?

— Știi ce ? Mai du-te dracului, mormăi Nikolai și, luînd de pe masă un ceainic pîntecos de aluminiu, se duse după apă fiartă.

Face pe misteriosul... El, unul, n-are nici un fel de secrete. Îl vezi ca-n palmă. Cine-l întreabă, răspunde și gata... Aici, fiecare are secrete... Uite și țîngăul ăsta... Așteaptă să fie chemat dumnealui !

Cazanul era exact la jumătatea coridorului, în fața scării de lemn care ducea la parter.

Nikolai puse jos ceainicul și deschise robinetul. Acesta hîrîi amenințător și slobozi un ghemotoc de abur. Apoi sîsîi ca un gînsac stîrnit și scuipă în ceainic puțină apă, după care ispravă își luă un minut întreg de odihnă. Înăuntru se auzea clocotind, vuind, duduind și explodînd. Dinafară, cazanul era însă de un calm imperturbabil. Robinetul deschis tăcea mîlc... Furios, Nikolai îi dădu matahalei de zinc un bobîrnac și... uite că i-a ajutat ! Robinetul mai scuipă o dată și apoi o dîră tremurătoare de uncrop, răsucită sfredel, se prelinse, zăngănind, în ceainic.

„Ei, drăcie ! Am uitat să-mi iau ceai, își aduse aminte Nikolai. În rucsac am numai zahăr... Poate are Mareneagră. Bine ar fi. Dacă nu, o să meargă și așa...", se resemnă Nikolai, cu ochii la dîra firavă de apă.

Pe culoar răsunară niște pași. La început, Nikolai nu le dădu nici o atenție. Ședea ghemuit lîngă robinet și aștepta să se adune în ceainic măcar două pahare de apă. Privea țintă la șuvița jucăușă și nu dădu nici o atenție pașilor de pe culoar.

Dar pașii se apropiară și Nikolai văzu deodată că sub nasul lui atîrnă încă un ceainic. Mai văzu și niște pantaloni albaștri, cu o dungă impecabilă. Admirînd dunga asta atît de ascuțită, Nikolai își lăsă privirea să coboare de-a lungul ei și... rămase tablou.

De sub pantalonii albaștri se iveau două glezne subțiri în ciorapi străvezii. Și jos, pe dușumeaua de scînduri, doi pantofiori de antilopă cu călcîiele lipite.

În momentul acela, se auzi o detunătură și stropi fierbinți zburară în toate părțile. Nikolai își trase mîna, ca mușcat de șarpe; unul din cei doi pantofiori de antilopă se făcu și el nevăzut.

— Ai!

Nikolai ridică ochii și văzu o buză mușcată, palidă, o pereche de sprîncene negre, frînte și unite la rădăcină, niște ochi cenușii, înlăcrămați, lucind între gene, de sub fruntea fulgerată de o cută, într-un cuvînt, o mutrișoară schimonosită de suferință.

Se ținea cu mîna de glezna opărită, stătea într-un singur picior — pantofiorul acela stingher de antilopă — și se strîmba de durere.

Kolea Babușkin privea înmărmurit la buza mușcată și la genele grele prin care scînteiau ochii înlăcrămați... Acușica o să-i treacă, și atunci fața i se va destinde, buza mușcată își va recăpăta rotunjimea și frăgezimea, sprîncenele frînte se vor arcui din nou, maiestos, iar genele vor dezvălui întreaga profunzime și frumusețe a ochilor cenușii, umezi...

I se făcu parcă frică să asiste la acest miracol. Întoarse capul și-și aținti privirea asupra robinetului de aramă, cufundat într-o tăcere ce nu prevestea nimic bun. Înăuntru, se auzea clocotind, fîsîind și duduind într-una. Înăuntru se pregătea un cataclism. Dar apa nu curgea.

Nikolai mai dădu un bobîrnac coastelor de zinc, iar robinetul răspunse cu un sforăit voinicesc, limitîndu-se însă, de data aceasta, numai la efecte sonore, fără să slobozească nici un strop de apă.

— S-o fi stricat, îngăimă Nikolai, tot cu ochii pe robinet.

— Ai spirit de observație... zise fata, care făcu stînga împrejur și se depărtă.

Acum, că nu i se mai putea vedea fața, îndrăzni și Nikolai să se uite în urma ei.

Părul ca smoala, tuns scurt și inegal, se zbîrlea în moțuri rebele. Gîtul îi era alb, lung și subțire. Purta o rubașcă — o rubașcă bărbătească, numai că gulerul era ceva mai lărguț, mînecile un pic mai scurte, iar de-a lungul mijlocelului subțire, de fată, cute mai multe și mai bogate — și pantaloni...

Trebuie să vă reamintim că, în regiunea cursului superior al Peciorei, răcnetele modei ajung cu mare întîrziere. Așa că, acolo, femeile nu prea umblă în nădragi. Nu sînt încă destul de lămurite...

Cu atîta uimire se uita după pantalonii aceia care se depărtau, încît nici nu băgă de seamă că din robinetul de aramă începuse din nou să țîrîie în ceainic o șuviță jucăușă și aburindă de apă.

Dinspre celălalt capăt al culoarului, se auziră alți pași.

Nikolai întoarse capul... și abia apucă să mai prindă ceainicul plin, care lunecase de pe robinet.

Din fundul coridorului venea un bărbat îmbrăcat cu o fustă.

O fustă lungă pînă la pămînt și de sub fustă răsăreau niște cizme lustruite lună. Adică, mai bine zis, nu era o fustă, ci o rochie în toată legea — de mătase liliachie, cu ape — și încinsă

peste mijloc cu un brîu bătător la ochi. Deasupra brîului juca, în tactul pașilor, o cruce masivă de argint. Dintr-o mînecă largă, ieșea o mînă care ținea un ceainic de aluminiu.

I se făcuse, mă rog, de ceai dumnealui.

O barbă îngrijită, stufoasă. O burtă cît toate zilele legănîndu-se la tot pasul. Ochi frumoși, căprui.

Savantul! Geologul cu renume! „Nu plecați cumva la Poroghi?" Lui Nikolai îi venea să-și tragă palme.

Popa se opri lîngă el și începu să urmărească cu ochii lui căprui dîra firavă de uncrop ce se prelingea din robinet.

— Pe un ger ca ăsta, un ceai tare e tocmai ce trebuie. Și îi zîmbi ca unei vechi cunoștințe.

Nikolai nu răspunse nimic.

Totul în jurul lui i se părea din cale-afară de ciudat. Aproape îi părea rău că a venit la Djegor. Ar fi vrut să se întoarcă în taiga, în cortul lui din Poroghi, și să nu mai scoată nasul de acolo.

Dar Liutoev îi spusese: „Cărămizi să te faci". Cum să te întorci fără cărămizi?

CAPITOLUL V

APROAPE că te și sfiești să-l deranjezi. Cetățeanul de la ghișeu a sosit în zorii zilei, și-a depus fișa la tabloul de pontaj, a dat de dușcă, din fugă, pe culoar, un pahar de sifon — care

se distribuie gratis la fabrică — și s-a și repezit la masa lui de scris, unde-l așteaptă hîrtiile, biblioraftурile și perforatorul: pac, și gata o pereche de găuri.

Cînd îl vezi cît e de ocupat, nu-ți vine să-i răpești din timp, să-l tulburi cu întrebări, să-l inoportunezi cu prezența ta. Stai mut la ghișeu și te legeni de pe un pîslar pe altul, în timp ce cetățeanul învîrte de zor manivela mașinii de calculat, lipește hîrtii cu pelicanol, le găurește una cîte una pe toate și, absorbit de îndatoririle sale de serviciu, nici nu știe că exiști. Pînă la urmă, însă, tot te vede și, privindu-te cu niște ochi plini de oboseală și de repros, ți se adresează încet de tot, foarte politicos, aproape prietenos:

— Tovarășu?

— Aș dori cu... inginerul-șef... cu tovarășul Ceremnîh.

— Cu Vasili Kirilovici? N-a trecut pe la noi. Întrebați la producție...

— Da aici ce secție e?

— Aici e planificarea, tovarășe.

— Mulțumesc...

La serviciul de producție — a doua ușă — aceeași activitate intensă, aceeași orchestră: abacele țăcănesc, mașinile de calculat țîrîie, perforatoarele pocnesc: pac, și gata o pereche de găuri.

— Cu Vasili Kirilovici? A fost de dimineață, dar a plecat. Întrebați la planificare... Aha! Atunci la comercial, vizavi.

Vizavi, la comercial, același rezultat.

— Nu vă supărați, dar în ce problemă veniți la dumnealui ?

— Știți, a fost vorba să ne trimită niște cărămizi, la șantierul Poroghi...

— Nu vă supărați, dar pentru asta nu aveți nevoie de inginerul-șef! Vă pot spune și eu că nu s-a expediat nimic la Poroghi. Și nu cred ca în cursul lunii acesteia...

— Bine, dar...

— Înțeleg, înțeleg foarte bine și-mi pare rău pentru dumneavoastră, dar, credeți-mă, nu vă pot ajuta cu nimic. In depozit bate vîntul. Ca să vă dați seama, cărămizile se expediază direct de la cuptoare... Fabrica a depășit de două ori capacitatea proiectată, dar tot nu facem față. Uitați-vă numai cît se construiește peste tot — ceva de speriat...

— Mă rog, dar inginerul-șef a promis personal cărămizi șantierului nostru.

— Atunci ce doriți de la mine? Trageți-l la răspundere pe el... Pe unde-o fi dus? Habar n-am. Incercați la prese, sau la cuptoare. Ce, îmi raportează mie unde se duce? Ce-ar mai fi dacă inginerul-șef al fabricii mi-ar da mie cont! Asta-i bună!

La prese a fost, dar a plecat. La fel și la cuptoare.

După ce a rătăcit o oră întreagă prin fabrică, a ajuns iarăși Kolea Babușkin acolo de unde și-a început peregrinările, adică la poartă.

— Tovarășul inginer-șef? repetă întrebarea portarul. Chiar adineauri a plecat cu mașina...

S-a dus ziua. O zi de deplasare. Dacă mai pui la socoteală și ziua de ieri, pe care a pierdut-o cu drumul, s-au dus două. Ba nu, una și jumătate, că data plecării și data sosirii se consideră o singură zi. Parcă așa știe...

Că el, Nikolai Babușkin, a pierdut o zi, nu-i cine știe ce pagubă. Nenorocirea e că s-a pierdut o zi de muncă la șantierul de la Poroghi. Două cu aia de ieri. Iar dacă pui și ziua de mîine — iaca, trei în cap. Că mîine, chiar dacă o să aibă noroc și-o să-l găsească pe inginerul-șef, și acesta o să se țină de cuvînt și-o să dea dispoziție ca pe loc să se expedieze cărămizile la Poroghi, tot n-o să ajungă mîine la destinație. Că de, șaizeci de kilometri nu-i glumă. Mai ales pe drumeagul îngropat sub troiene... Se mai pierde încă o zi de lucru...

Și, totuși, pînă la 1 Mai, pe malul Peciorei trebuie să se înșire opt case-tip. Opt — la rînd ca soldații. Și ce mai e pînă atunci? Ca mîine e 1 Mai.

De la poarta fabricii, Nikolai Babușkin a luat-o așa, în dorul lelii. Oricum, ziua e pierdută. Încotro să se grăbească? La hotel? Să stea de taclale cu Cernomor Agheev, băiețandrul acela cu jacheta de catifea, care nu-i încadrat nicăieri? Ciudat individ. De lucrat nu lucrează, e plin de secrete...

Hotărît, la hotel n-are ce căuta la ora asta.

Așadar, de la poarta fabricii Nikolai Babușkin a luat-o așa, în dorul lelii. Era pentru întîia oară în ultimele zile cînd n-avea încotro să se grăbească și cînd putea să-și permită luxul să meargă încet. Mergea atît de încet, încît i se făcu

deodată frig. Simțea aerul înghețat strecurîndu-i-se puțin cîte puțin după guler, pe mîneci, prelingîndu-i-se pe spinare și gîdilîndu-l neplăcut între omoplați.

Brrr! I se făcuse pielea ca de găină. Își îngropă bărbia în fularul albit de promoroacă, se zgribuli și-și făcu mînecile manșon.

E mai frig ca ieri. Ceața vînătă, densă, imobilă și înțepătoare ca vata de sticlă a acoperit, a astupat cerul. E mușcătoare și înecăcioasă, de ți se taie răsuflarea. Prin pîcla groasă soarele abia-abia se străvede, scund, mohorît, de un roșu nesănătos, de parcă ar fi răcit pe ger și ar avea febră. De o parte și de alta, defileul larg și adînc al străzii e străjuit de stîncile masive ale clădirilor. Steiurile colțuroase și abrupte ale zidăriei de cărămidă sînt albe de chiciură. Turnurile macaralelor împletite din oțel străpung cerul și ceața. Brațele macaralelor stau nemișcate: se vede că azi nu se lucrează. „Întrerupere din cauză de intemperie", consemnată și într-un proces-verbal.

Deodată se aude un scrîșnet și brațul unei macarale spintecă circular ceața, mișcîndu-se în sensul acelor unui ceasornic. Un conteiner cu cărămizi se înalță spre cer. Acum e sus, sus de tot, se leagănă o clipă, apoi brațul macaralei se mișcă în sens invers și conteinerul de sîrmă începe să coboare.

Va să zică, totuși se lucrează...

Bineînțeles că se lucrează. Deasupra unui bloc de patru etaje stăruie trîmbe de fum. Pesemne că nu-i locuită casa. Dacă ar fi, s-ar vedea perdeluțe de tul la ferestrele care sînt per-

deluite cu promoroacă în loc de dantelă. E clar că nu stă nimeni acolo. Fumul năvălește din hornuri fiindcă înăuntru lucrează zugravii și tencuitorii; se așterne parchetul, se montează obiectele sanitare, se trag firele instalației electrice...

Va să zică, se lucrează...

Numai la Poroghi nu lucrează nimeni. Dacă n-au cărămizi! Din ce să construiască? Trebuie să fie acolo o liniște de mormînt. Oamenii lui Liutoev, plictisiți că stau de pomană, înjură și fac cuie în corturile izolate termic.

Nikolai Babușkin se oprește în fața blocului cu coșurile fumegînde. Mersese încet și îl răzbise frigul pînă în rărunchi, pînă-n oase. Și a mers încet fiindcă nu avea unde să se grăbească: ziua oricum e pierdută...

Ridică un pic mîneca și se uită la ceas. Abia acum simte cum discul de metal al ceasului încins de ger îi arde pielea. E două și jumătate. Se termină ziua... Dar nu, n-are voie s-o piardă. Ceva tot trebuie să facă. Să se întoarcă la fabrică și să înțepenească acolo pînă dă ochi cu inginerul-șef. Sau să afle unde stă și să se ducă la el acasă... Poate ar fi mai bine să încerce la comitetul executiv. Sau la raionul de partid. Sau, undeva și mai sus... Adică unde mai sus, că la Djegor nu-i nimeni mai mare decît raionul de partid. Mai mare e comitetul regional și, dacă n-ai făcut nici acolo nimic, pleci la Moscova.

Liutoev i-a spus clar: „Te duci la comitetul executiv raional".

Hai, Kolea! Stînga-mprejur și înainte, marș! Dar ia stai puțin, băiete...

Abia acum își dă seama că habar n-are pe unde s-o ia, pur și simplu fiindcă nu știe unde e comitetul executiv. Zgribulit de frig și frămîntat de gînduri, se pomenește rătăcind pe niște străzi necunoscute, defilînd prin fața unor blocuri pe care nu le-a văzut niciodată. Umblă prin Djegor, prin Djegorul pe care el l-a construit, cu mîna lui, de la primul țăruș, de la prima casă, ca printr-un oraș în care atunci a picat pentru prima oară.

Drept în față se deschide o stradă largă, cu blocuri cu patru etaje, din cărămidă de culoare deschisă. Toate seamănă între ele: aceleași acoperișuri, aceleași balcoane, aceleași ferestre. De-a lungul străzii se înșiruie felinare. Uite, colo, un magazin.

La dreapta se deschide altă stradă largă, cu blocuri cu patru etaje. De-a lungul străzii se înșiruie felinare. Uite, colo, alt magazin.

La stînga e încă o stradă largă. Și iarăși, felinare...

Iar peste toate străzile astea, peste toate clădirile și acoperișurile se înalță, ca niște coloane de marmoră, trîmbe de fum.

„Str. Sputnik I"..., „Str. Sputnik II"..., „Str. Sputnik III"... citi Nikolai tăblițele indicatoare. Ghici de îndată că autorul acestor denumiri nu era altul decît Pavel Kazimirovici Krîjevski, „cronicarul" orașului Djegor, om cu pensie personală. Ghici de îndată acest lucru. Il cunoștea bine pe acest bătrînel pedant.

Dar numele străzilor erau pentru el la fel de noi și de necunoscute ca și străzile înseși. Incotro s-o apuce? Acum un an nu era nici pomeneală de străzile astea, de casele astea. Poftim de vezi cît s-a construit aici de cînd a plecat Babușkin în taiga, pe șantierul de la Poroghi. Ce de-a căsoaie, într-un singur an! Să vezi și să nu crezi! Și ce de cărămizi au băgat aici...

Un pici de vreo unsprezece anișori traversa strada țopăind și ridicîndu-și genunchii pînă la bărbie. De bine ce-l înfofolise maică-sa în șalul ei, nu i se mai vedea decît un singur ochi. Țopăia de frig. Pesemne că din cauza gerului n-are astăzi școală și se duce la cinema. Ce bucurie pe el!

— Ei, flăcăule! îl strigă Nikolai Babușkin.

Cînd ai bătut primul țăruș și ai construit cea dintîi casă din Djegor, îți crapă obrazul de rușine că ai ajuns să-l întrebi pe țîncul ăsta înfofolit în șalul maică-si:

— Pe unde vine comitetul executiv?

— Tovarășul președinte e ocupat, răspunse secretara, cu o voce profundă, pornită parcă de-a dreptul din pieptul ei alb și bogat, care se vedea foarte bine prin bluza aceea de sticlă, împreună cu tot harnașamentul reglementar — bretelușe, fundulițe. Cum de-i dă voie să vină așa la servici?

— Tovarășul președinte e ocupat, repetă secretara. Și apoi, azi nu e zi de audiențe.

— Trebuie numaidecît să stau cu el de vorbă astăzi. Negreșit, insistă Nikolai.

Secretara bătu din gene, deschise ochii mari și-l pironi drept în obraz, cu o căutătură de gheață. Ce și-a mai văcsuit genele... Te uiți, ai? N-ai decît. Stai, să mă uit și eu la tine... Vezi că ai clipit?

— Cum nu-i zi de audiențe, cum toată lumea dă năvală, se lamentă vocea profundă a secretarei. În sfîrșit, luați loc... Uite, și dumnealui așteaptă.

Nikolai întoarse capul.

Într-un colț, îmbrăcat în sutana lui liliachie, încinsă cu un brîu bătător la ochi, ședea popa de la hotel. Ca să-i treacă de urît își făcea de lucru cu o cruce de argint, pe care o răsucea într-una între degetele-i noduroase. Se plictisise de atîta așteptare. Îi aruncă o privire lui Babușkin, apoi întoarse capul și își înălță ochii întru ceruri, sau, mai precis, în tavan.

Aha, se uită în tavan. Se gîndește desigur cum să-i amăgească mai bine pe oamenii muncii. Cine știe cu ce treburi o fi venit ăsta la comitetul executiv. Și încă într-o zi cînd nu sînt audiențe...

Nikolai se așeză și el într-un colț — într-alt colț, cît mai departe de popă. Noroc că o odaie are mai multe colțuri.

Anticamera asta avea și ea patru colțuri. Într-unul era el, Nikolai Babușkin, într-altul — popa, într-al treilea — o casă de bani, imitație de nuc; într-al patrulea stătea pieziș un birou cu telefon și lampă pe el. Iar îndărătul biroului trona secretara.

La dreapta secretarei se vedea o ușă înaltă, capitonată cu piele, și pe ușă, o plăcuță: „Ședințele comitetului executiv raional, F. M. Kaiurov". De după ușă nu se aude nimic. Tăcere desăvîrșită. Asta pentru că sub căptușeala de piele mai vine și un strat gros de pîslă, iar pe urmă mai vine încă o ușă, ca să nu se audă în anticameră ce se discută în cabinet, și să nu se audă în cabinet tărăboiul din anticameră. Că uneori se îngrămădește aici la lume de zici că-s sardele — mai ales în zilele de audiențe. Și le turuie gura la toți, de nu te mai poți concentra ca să discuți pe îndelete cu cetățeanul.

Deasupra ușii, un ceas: trei și jumătate. Se duce dracului ziua!

La un moment dat, secretara se ridică și porni spre casa de bani cu o hîrtiuță în mînă. Poc, poc, poc... Ia uitați-vă, oameni buni, la ea — e în pantofi! Și încă pantofi cu toc înalt. Pe un ger ca ăsta — în pantofi. Sau poate, cine știe, o fi venit de acasă în pîslari și și-a adus pantofii în sacoșă. Unele așa fac. Pe urmă, cînd e să se întoarcă acasă, își pune iar pîslarii, și cu pantofii pleacă în mînă, sau îi încuie aici, în casa asta de bani.

Poc, poc, poc... Secretara se îndrepta spre casa de bani. Ciorapii, de sticlă ca și bluzița, sînt bine întinși pe pulpele parcă sculptate. Iar fusta neagră de lînă îi mulează perfect șoldurile.

Bine tipa. Simetrică...

Să nu vă închipuiți cumva că lui Nikolai i-a căzut deodată cu tronc tipa. Nu i-a căzut cu tronc și nici nu i-a plăcut cine știe ce... Numai că secretara asta era într-adevăr o femeie destul de frumoasă. Și cui nu-i place să privească o femeie frumoasă? Mai ales dacă n-ai mai văzut

nici una de un an încheiat... Cum e cazul lui. La Poroghi, unde lucrează colectivul lui Liutoev, n-ai unde să întîlnești o femeie frumoasă. Adică ce frumoasă... că nu există nici una. Nici pe șantier, nici prin împrejurimi. Dacă într-o bună zi ar răsări în brigada lor, sau prin vecini, măcar o singură femeie, frumoasă, nefrumoasă, cum o fi, s-ar găsi cu siguranță cel puțin unul care să jure că e însăși Cosînzeana. Cu criza asta... Că la ei sînt numai bărbați — femei nu văd decît în vis.

Așa că să nu ne mirăm că lui Nikolai Babușkin i se scurgeau ochii după o femeie în carne și oase, după secretara asta, care a ieșit de după birou și a pornit-o, țăcănind din tocuri, spre casa de fier.

Mai ales că stă de un ceas și i s-a urît să facă anticameră, pînă o să-și termine treburile președintele comitetului executiv. Cînd aștepți atîta vreme, de plictiseală îți rotești ochii în toate părțile și, fără să vrei, începi s-o urmărești cu privirea pe frumoasa secretară care umblă de colo-colo prin cameră. Că doar n-o să se uite la popă, nu?

Și gîndind așa trase totuși cu coada ochiului la el.

Gătit cu sutana-i liliachie încinsă cu un brîu bătător la ochi, popa ședea pe scaunul lui, în celălalt colț. Acum însă degetele noduroase nu mai răsuceau crucea de argint, care se bălăbănea undeva în dreptul șoldului, ci se odihneau pe masivul abdomen al sfinției-sale. Popa nu mai căta în tavan, gîndindu-se cum să-i îmbrobodească pe oamenii muncii. Sprîncenele i

se adunaseră la rădăcina nasului, dîndu-i o expresie languroasă, între mustăți și barbă i se vedeau buzele umede, întredeschise, iar ochii, ațintiți pe secretară, lunecau, încet, de sus în jos, de jos în sus...

Uite, porcul dracului, cum o cercetează!...

Simțind privirea chiorîșă a lui Nikolai, popa scutură o dată din barbă, tuși scurt, se foi pe scaun, bîjbîi cu degetele pe pîntec, dibui crucea și începu din nou să se joace cu ea, cu un aer foarte concentrat.

În vremea aceasta secretara se așeză iar la locul ei, trase un pic sertarul și rămase cu ochii în el — o fi avut acolo vreun roman pe care-l citea printre picături.

Dar nu trecu mult și fata trînti sertarul la loc. Pesemne că nu era interesantă cartea, sau poate o muncea gîndul ce să facă cu vizitatorii ăștia doi, care așteaptă de o oră, cu toate că nu-i zi de audiență. Nu-i era atît de tînărul cu scurtă de ren — acesta făcea parte din categoria vizitatorilor obișnuiți, era „de-al nostru“, venit probabil de prin raion, cu aceleași și aceleași probleme.

Celălalt, însă, era un vizitator ceva mai aparte, cu sutana lui liliachie, cu cordon fistichiu și cu crucea pe care o tot răsucea între degete. Pînă acum n-a fost încă nici unul ca ăsta la comitetul executiv raional din Djegor. O încerca parcă un fel de neliniște, mai ales că, neexistînd nici un precedent, nu prea știa cum trebuie să procedeze. Într-un tîrziu, întrebă pe un ton cît mai politicos:

— Ce problemă aveți, cetățene? Poate nu e cazul să-l așteptați pe tovarășul președinte și puteți s-o rezolvați la una din secțiile noastre?
— Să vedeți, eu... popa se mișcă în scaun și-și mîngîie cu demnitate barba. Eu am venit pentru niște cărămizi.
Kolea Babușkin tresări.
— Biserica pravoslavnică, urmă popa, în grija ei pentru drept-credincioși, a găsit cu cale să zidească la Djegor un sfînt lăcaș. Lăcașul ăsta îl vor înălța cu mîinile și strădania lor chiar drept-credincioșii, dar pentru asta ne trebuie cărămizi, treizeci de mii de bucăți...
Dintr-o săritură, Nikolai se repezi la clanța ușii capitonate și trase de ea, cît p-aci s-o smulgă din țîțîni. În spatele lui, secretara nu mai apucă decît să îngaime, sufocată:
— Stai, stai, tovarășe...

Cînd, de după o ușă, fie ea chiar și dublă, nu se aude o oră încheiată nici un sunet, începi să crezi că acolo în cabinet nu se află decît un singur om — titularul — care lucrează la ceva foarte important: scrie un referat, sau citește scrisorile oamenilor muncii și pune rezoluții cu creionul roșu. Sau că după ușa asta se află doi tovarăși care discută pe îndelete, temeinic, întocmind un proiect sau chibzuind cum să pună în aplicare cutare măsură.
Dar cînd deschizi o ușă, dindărătul căreia nu s-a auzit o oră întreagă nici un zgomot, și te trezești într-o încăpere ticsită de oameni, rămîi într-adevăr, cum se zice, tablou.

În spațiosul cabinet al președintelui comitetului executiv, se aflau pe puțin vreo douăzeci de inși. Îndărătul biroului ședea F. M. Kaiurov în persoană, președintele comitetului executiv raional Djegor, iar în jurul mesei lungi, perpendiculare pe biroul președintelui, ședeau alți oameni, cu o înfățișare la fel de impunătoare: tovarăși cu munci de răspundere. Mai era lume și pe divan, și pe pervazurile ferestrelor, tot șefi, da... mai mărunței.
Cînd a năvălit Nikolai în cameră, au întors cu toții ochii spre ușă, și acum se uitau la el — nedumeriți, dojenitori sau pur și simplu curioși.
Președintele se încruntă și era cît p-aci să se răstească la el. Dar se stăpîni și nu se mai răsti. Cuprinse într-o privire scurta de ren a lui Nikolai, pîslarii, căciula cu clape pe care o ținea în mînă, și-și ținu firea. Nu merge să zbieri la un cetățean, de față cu atîta lume. Să le dai oamenilor un prost exemplu...
Așa că se stăpîni și rosti, calm:
— Sîntem în ședință.
Cît despre Nikolai Babușkin... După ce dădu buzna în cabinetul ăsta plin de lume și se simți fixat de atîtea priviri nedumerite, acuzatoare, ironice — se fîstîci de tot. Iar cînd președintele îi spuse pe un ton reținut că-i în ședință... să intre în pămînt de rușine, nu alta! Uite cîți oameni stau aici în cabinet, și nu stau la taclale, ci țin cu adevărat ședință și poate au de discutat la probleme, de-o să-i apuce zorile, iar el dă buzna ca un nebun, trîntește ușa, îi întrerupe...

Ar fi trebuit să bîlbîie scuza că, uite, adică, nu vă supărați, dar n-am știut că sînteți atîția tovarăși aici și că aveți ședință; sau să ticluiască vreo minciună nevinovată: vai, pardon, am greșit ușa, credeam că ies în stradă; sau să facă stînga împrejur și, fără nici o vorbă, s-o ia din loc — ce să le mai răpească din timpul lor prețios cu scuze și minciuni!

În loc de toate astea, Kolea Babușkin a rămas încremenit, roșu ca racul, rotindu-și prin cameră privirile zăpăcite.

Pe cei mai mulți nu-i mai văzuse niciodată. Dar erau și cîteva chipuri cunoscute.

Primul pe care l-a recunoscut a fost Danil Artemievici Lîzlov, secretar al comitetului raional de partid. Chipul lui uscățiv, brăzdat de cute adînci, cu umerii obrajilor proeminenți, cu fruntea mare, destul de nearătos, în general — împodobit pe deasupra și cu niște ochelari enormi — dar energic și extrem de mobil, îi rămăsese întipărit în minte încă din toamnă, cînd secretarul fusese la Poroghi să vadă șantierul. Dăduse mîna atunci cu toți muncitorii, printre care și cu Nikolai Babușkin. Și cercetase foarte cusurgiu șantierul unde urma să se construiască orășelul sondorilor.

Așa că din toți cei ce se aflau în cabinet, cel dintîi l-a recunoscut pe Lîzlov, secretarul comitetului raional. Lîzlov se uita și el cu luare-aminte la Kolea Babușkin, și ochii-i rîdeau îndărătul lentilelor.

Dar Kolea Babușkin a mai recunoscut pe cineva. Pe *ea*. Ședea pe divan, sprijinită foarte comod de rezemătoarea de pluș. Ea, ștrengărița

ciufulită pe care o văzuse dimineața pe culoarul hotelului. Lîngă cazan. Aia de se opărise cu apă clocotită, fata în pantaloni. Numai că acum purta fustă și un pulover negru de lînă, de care a agățat, totuși, o broșă. Dar de pieptănat tot nu s-a pieptănat.

Poftim unde o întîlnește — la ședința comitetului executiv! Stă pe divan ca la ea acasă și se uită la Nikolai printre gene, de parcă s-ar căzni să-l recunoască, dar nu știe de unde să-l ia. Face pe nebuna, că doar el a recunoscut-o de cum a intrat. Da ea se uită, face pe nebuna... Ori poate are vederea scurtă, mai știi...

— V-am spus, tovarășe, că sîntem în ședință, repetă președintele.

Nikolai se dezmetici și, fără să scoată un cuvînt, dădu să iasă, dar se auzi strigat:

— Un moment!

Cu mîna pe clanță, întoarse capul. Era Danil Artemievici Lîzlov, secretarul raionului de partid.

— Un moment! Nu cumva sînteți de la Poroghi? Nu vă cheamă Babușkin?

Nikolai dădu din cap: da, sînt Babușkin, de la Poroghi.

— Păi, ăsta-i Babușkin, de la Poroghi, exclamă Lîzlov, adresîndu-se de data aceasta președintelui. Deputatul dumneavoastră, Feodor Matveevici...

În cuvintele secretarului se ghicea o ironie usturătoare, iar ochelarii avură o scăpărare batjocoritoare.

— Babușkin? făcu președintele, și își plimbă degetul mare de sus în jos pe cristalul de pe birou, urmărindu-l cu privirea. Aha, Babușkin!

Nikolai Nikolaevici... Ştiu, cum să nu, circumscripţia electorală 34.

Cu aceste cuvinte, F. M. Kaiurov, preşedintele comitetului executiv, ieşi repede de după biroul său cît toate zilele şi se îndreptă cu paşi mari spre Nikolai.

— Bună ziua, Nikolai Nikolaevici! exclamă el zîmbind prietenos şi întinzîndu-i o mînă plinuţă. Îmi pare bine c-ai venit. Fă-te comod. Ia loc, te rog.

Şi îl aşeză pe divan. Lîngă fata cu puloverul negru. Aia de s-a opărit dimineaţă cu apă clocotită. Ce mutră a făcut! Nu cumva s-o strîmba şi acum, că l-au aşezat lîngă ea pe divan? Riscă o privire. Nu, nu se strîmbă... Se uită numai la el printre gene, de parcă s-ar căzni să-l recunoască, dar nu ştie de unde să-l ia.

— Cum e vremea pe la voi? întrebă zîmbind într-una preşedintele Kaiurov şi înghesuindu-şi trupul între fotoliu şi birou.

— Ger, ca şi aici.

— Stai mult la Djegor?

Voia să ştie pentru ce a venit la comitetul executiv deputatul Babuşkin. Că de chemat, nu-l chemase nimeni. A venit singur. Mă rog, treaba lui. Totuşi, ar fi interesant de ştiut...

Nikolai tuşi în pumn. Cu toată primirea asta cordială se mai simţea încă stingherit. Se întrebă la un moment dat dacă e cazul să-i dea drumul, să-şi spună păsul. Se cuvine oare ca faţă de atîţia oameni, ocupaţi cu rezolvarea unor probleme de stat, să se apuce să istorisească fleacurile cu care a venit el de la Poroghi? Să nu-l ia în rîs. Poftim, cu ce nimicuri vine un deputat la Djegor, la şedinţa comitetului executiv. Astea sînt chestii care se rezolvă operativ, pe parcurs...

Dar preşedintele comitetului executiv continua să-l privească întrebător. Şi secretarul comitetului raional, Danil Artemievici Lîzlov, îl pironea de asemenea cu lentilele scînteietoare ale ochelarilor. Toată lumea aştepta să audă ce o să spună omul de la Poroghi. Se vede treaba că nu mai zăriseră de mult pe cineva de acolo. Că Poroghi e destul de departe, chit că e în acelaşi raion.

Nikolai se sculă în picioare şi tuşi din nou în pumn:

— Am venit pentru cărămizi. De trei zile stăm fără...

Îl întrerupse o explozie de rîs.

Păi, sigur, a ştiut el că o să iasă aşa!

Rîdeau cu toţii — rîdea şi F. M. Kaiurov, preşedintele comitetului executiv, rîdea şi Danil Artemievici Lîzlov, secretarul raionului de partid, rîdeau şi toţi ceilalţi, pînă şi ciufulita de lîngă el.

Dar să vezi, drăcia dracului, că rîdeau, dar nu se uitau la Nikolai, ci la bărbatul din capătul mesei. Un mal de om. Înalt, spătos, cîrlionţat la fel ca Nikolai, dar brunet. Mîinile lui mari frunzăreau febril un blocnotes.

Numai el nu rîdea. Doar colţurile gurii i se ridicaseră un pic, de parcă ar fi încuviinţat numai veselia generală: „Intr-adevăr, tovarăşi, e de rîs".

— Ai venit la timp, tovarășe Babușkin, se auzi glasul secretarului de raion. Ai picat, cum s-ar spune, la țanc...

Prinseseră cu toții, pesemne, nota aspră din glasul secretarului, căci rîsul se curmă dintr-o dată și fețele redeveniră serioase.

Numai matahala din capul mesei zîmbea într-una în felul lui ciudat, dar acum zîmbetul acesta părea că spune: „Intr-adevăr, tovarăși, e grav".

— Tocmai discutam activitatea fabricii de cărămizi, îl lămuri președintele pe Nikolai, căci ceilalți știau desigur despre ce e vorba. Rog comisia să continue darea de seamă...

Imediat se ridică unul din tovarășii cu munci de răspundere și căută pe o hîrtie pasajul unde se oprise (atunci cînd năvălise Nikolai Babușkin în cabinet).

— „...sistematic, citi el după ce găsi pasajul cu pricina, șantierele din oraș și din raion duc lipsă de cărămizi. Din cauza aprovizionării defectuoase cu cărămizi, de la începutul anului curent au trebuit să fie sistate lucrările la mai multe obiective, între care: șantierul școlii internat, gara fluvială, complexul de locuințe din Strada Antarcticii..."

Cum îi zice străzii ? Antarcticii ? Kolea nu auzise în viața lui de așa ceva — încă o stradă necunoscută în Djegor. Numai Pavel Kazimirovici Krîjevski, bătrînelul cu pensie personală, cronicarul orașului, e în stare să găsească un astfel de nume. Are moșul o imaginație !

— „...Comitetul executiv al sovietului de deputați ai oamenilor muncii, urma între timp tovarășul din comisie, a adoptat o hotărîre care prevede punerea în funcțiune a unor capacități suplimentare la fabrica de cărămizi din Djegor și sporirea producției pînă la șaizeci de milioane de bucăți anual. Dar conducerea întreprinderii și în primul rînd inginerul-șef, tovarășul Ceremnîh, nu au îndeplinit această hotărîre..."

Tovarășul din comisie se întrerupse și se uită reprobator — de sus în jos — la buclele negre ale colosului din capul mesei.

Așadar, mătăluță mi-erai... O namilă de om... Uite numai la ceafa asta de taur, la pumnii ăștia ca niște baroase. Bun de înhămat la plug, iar tu nu ești în stare să îndeplinești hotărîrile comitetului executiv raional !... Aha, ai plecat capul sub loviturile criticii ? Să vezi ce-o să te mai frece. Și pentru gara fluvială, și pentru complexul de locuințe din Strada Antarcticii, și pentru că pe șantierul de la Poroghi oamenii nu mai au de trei zile cărămizi și ard gazul de pomană...

Nikolai încerca un fel de bucurie răutăcioasă... N-avea astîmpăr pe divan. Vecina lui — aia cu broșa, tînăra de la hotel — îl săgetă cu privirea, ridică din sprîncene și se dădu mai încolo.

— Vasili Kirilovici, ai cuvîntul, spuse sec președintele, adresîndu-se lui Ceremnîh.

Fără să șovăie de loc, inginerul se ridică în picioare.

Ia uite la el ce namilă ! Așa cum stătea, cu umerii drepți și cu picioarele îndepărtate, bine înfipte în dușumea, parcă era un monument ecvestru. „Mă mai țin bine în șa, încă nu m-a doborît nimeni." Așteaptă nițel, nenișorule, și or

să te doboare. In doi timpi și trei mișcări or să te doboare. Și bine or să-ți facă.

Acum, că se ridicase, lumina policandrului, filtrată prin chica-i deasă, lăsă să se vadă că părul nu-i era chiar atît de negru cum părea. La tîmple și deasupra frunții înfloreau ghiocei. Nu mulți, dar erau... Da, ăsta-i trecut prin ciur și prin sită.

— Toamna trecută am fost la combinatul de materiale de construcții de la Lianozovo, lîngă Moscova, începu încet inginerul. Cunosc bine întreprinderea, că am lucrat și eu acolo după terminarea institutului. Șase ani de zile. De acolo am venit în Nord, la Djegor... Vă închipuiți, cred, că eram curios să știu cum mai e astăzi pe acolo, la Lianozovo. Cînd mă dau jos din autobuz, ce-mi văd ochii ? Niște ruine. Ca după bombardament. O prăfăraie pînă în cer. Iar ce-a mai rămas dărîmă muncitorii cu rângile... Și cînd te gîndești că pe locul acesta se ridica o fabrică de cărămizi — una dintre cele mai mari din regiunea Moscovei... O mîndrețe de fabrică... Țip : „Ce faceți, fraților ?" Ei de colo : „Nu vezi ? Demolăm ! Aici se va construi o secție de cheramzit." „Dar cărămizile ?" „S-a zis cu ele ! Nu mai fabricăm cărămizi. N-avem cui le vinde. Depozitele gem de cărămizi, și nu le ia nimeni. In toată regiunea se demolează fabricile de cărămizi, tovarășe." Mă duc mai departe...

Inginerul avea acum o față visătoare și un glas de povestaș.

— Ascultă, Vasili Kirilovici, dumneata să nu ne spui povești, îl întrerupse și mai sec președintele. Se vede că mai auzise și altă dată toate

istoriile astea. Atîta vrem să știm : ai de gînd să îndeplinești hotărîrea comitetului executiv, da ori ba ?

Expresia visătoare de pe chipul inginerului-șef dispăru, colțurile gurii se adînciră și se lăsară în jos.

— Voi insista să fie anulată, rosti răspicat inginerul.

Nikolai rămase cu gura căscată auzind acest răspuns — ca și toți ceilalți prezenți la ședință. Aproape că nu le venea să-și creadă urechilor. Iși desfăcură brațele de uimire.

F. M. Kaiurov, președintele comitetului executiv raional Djegor, își desfăcu și el brațele a părere de rău : „Mă rog, capul face — capul trage. O să trebuiască să te zburăm... Noi aveam de gînd să-ți tragem doar un perdaf, și gata. Sau, în cel mai rău caz, să-ți ardem o mustrare, ca să îndeplinești mai repede hotărîrea comitetului executiv. Cînd colo, care va să zică, din ăștia-mi ești. Ce să-ți fac, o să trebuiască să te zburăm."

Diplomat, Feodor Matveevici Kaiurov se uită la secretarul comitetului raional : „Dumneata ce zici, Danil Artemievici ? Il scoatem ? Orișicum, e vorba de un comunist. Dacă nu mă înșală memoria, chiar dumneata, Danil Artemievici, l-ai recomandat pentru funcția de inginer-șef al fabricii, da, da, dumneata personal." Cam asta spunea privirea președintelui, adresată lui Lîzlov.

— Eu zic, răspunse însă acesta tare, eu zic să auzim și părerea altor tovarăși. Și lentilele-i

scînteiară întrebător spre ceilalți: Ce aveți de spus referitor la această problemă?

„Ce pot avea de spus? gîndi Kolea Babușkin, dînd din umeri. Să-l scoată, și gata. N-are decît să se întoarcă la Lianozovo unde, auzi dumneata, n-au ce face cu cărămizile!... Noi am ști ce să facem cu ele, măcar de le-am avea!“

— Dacă-mi dați voie...

— Te rog. Pe fața președintelui înflori un zîmbet blînd. Să auzim ce spune arhitectul-șef al orașului. Și apoi, către ceilalți: Vă prezint, tovarăși, pe Irina Petrovna Ilina. Proaspătă absolventă a Institutului de arhitectură. Acum lucrează la noi, la comitetul executiv, ca arhitect-șef al orașului Djegor...

După zîmbetul blînd al lui Feodor Matveevici Kaiurov, după tonul solemn cu care a rostit în două rînduri cuvintele „arhitect-șef al orașului“ era limpede că însăși existența acestui post pe schema comitetului executiv îi făcea o nespusă plăcere. Îl bucura că în statele de personal ale comitetului executiv raional Djegor a apărut de curînd funcția de arhitect-șef al orașului, că arhitectul acesta șef se află în subordinea lui directă și că are prilejul să prezinte pe arhitectul-șef celor de față și să-i îngăduie, el, F. M. Kaiurov, să-și spună părerea.

Același zîmbet blajin al lui Feodor Matveevici Kaiurov, ca și tonul solemn cu care rostise în două rînduri cuvintele „arhitectul-șef al orașului“, arătau însă totodată încurcătura în care îl cam puneau tinerețea și înfățișarea de loc impunătoare a importantului personaj. Cam tine-

rică, de, și nu prea impunătoare... De frumoasă e frumoasă, nimic de zis. S-o bei într-un pahar cu apă. Dar arhitect-șef al orașului?! Te apucă rîsul, zău așa.

Dar ce poți face?

Ce putea să facă el, F. M. Kaiurov, președintele comitetului executiv raional din Djegor, dacă post în schemă avea, dar arhitect, ba? Schema prevede pentru arhitectul-șef al orașului Djegor un salariu de o sută ruble pe lună. Poftim de găsește pentru banii ăștia un arhitect cu experiență. Toți arhitecții cu experiență din Djegor lucrează la biroul de proiectări. Fac proiecte și cîștigă bani buni... Nici unul n-are ambiția să devină arhitect-șef. Țipă toți în cor că n-au nevoie de șefie, că vor să fie arhitecți ca toți arhitecții. Că încă nu sînt copți pentru șefie. Că nu vor să schimbe munca creatoare pe scriptologie.

Feodor Matveevici Kaiurov nu era omul să-l duci cu asemenea baliverne. Înțelegea el foarte bine pricina: salariul de o sută de ruble, conform schemei de încadrare...

Și într-o bună zi, astă-toamnă, au fost repartizați la Djegor trei absolvenți ai Institutului de arhitectură. Doi băieți și o fată — Irina Ilina. Mai întîi, a încercat cu băieții — bărbați, de! Aceștia însă au refuzat din capul locului funcția de arhitect-șef, pe aceleași considerente: că sînt prea tineri pentru șefie și vor să lucreze ca arhitecți obișnuiți, că au visat o muncă creatoare și așa mai departe. Și s-au încadrat amîndoi la biroul de proiectări.

Cu fata a mers mai ușor. Au chemat-o la raionul de Comsomol și a acceptat numaidecît. De salariu nici n-a întrebat.

La drept vorbind, ce-i trebuie bani unei fetișcane? Doar de ciorapi și agrafe. Așteia nici atît nu-i trebuie, că umblă ciufulită.

Așa s-a ocupat la comitetul executiv raional Djegor postul vacant de arhitect-șef al orașului.

Deocamdată, Feodor Matveevici Kaiurov n-a avut ocazia (și nici timpul de altfel) să se intereseze cum merg treburile la serviciul arhitectului-șef. Cum se descurcă începătoarea. Și la urma urmei, ce mare lucru avea de făcut? Să recepționeze o casă gata construită, să se uite dacă totul e în ordine, dacă corespunde cu proiectul-tip, să repartizeze un lot cetățenilor care-și construiesc case pe cont propriu. Atît.

Pînă acum n-a chemat-o niciodată la ședințele comitetului executiv. Nu era necesar, mergea și fără ea. Și apoi, îi era parcă și rușine de membrii comitetului executiv, că prea era tinerică și de loc impunătoare.

Astăzi, însă, tot a chemat-o. Se discută o problemă legată direct de construcțiile din orașul lor. Și e bine s-o știe la îndemînă — poate o să fie nevoie de cine știe ce date, sau, poate, o să întrebe vreunul: „Da arhitectul-șef al orașului ce părere are?“ Așa că a chemat-o și pe ea. Să fie acolo, să se găsească.

— Să auzim părerea arhitectului-șef al orașului, spuse rar Kaiurov, zîmbind cu blîndețe. Irina Petrovna, aveți cuvîntul.

Kolea Babușkin credea că visează. Asta, arhitect? Și încă arhitect-șef? Puștanca de colo?

Aia de se fîțîia în pantaloni prin hotel? Mă, Kolea, să știi că ție ți-au degerat urechile, acolo, pe șosea... Arhitect înseamnă că-i aproape constructor! Așa ca tine, bunăoară. Care va să zică, nu se află din întîmplare la ședința comitetului executiv? Președintele i se adresează respectuos, îi spune Irina Petrovna. Iar ea se pregătește să țină un discurs...

Abia cînd tînăra s-a ridicat din colțișorul ei de la capătul divanului și s-a întors cu fața la asistență, cu o figură de parcă ar fi avut de gînd să țină un discurs în toată regula, abia atunci a băgat de seamă Nikolai că avea prinsă de pulover nu o broșă, ci o insignă cu margine aurie, cu niște inițiale pe ea și cu o stemă. O insignă care stătea mărturie că cetățeanul are la bază studii superioare, nu un fleac de școală medie de zece ani.

— Cînd am fost repartizată la Djegor, mi s-a spus...

I se tăie răsuflarea, și cuvintele îi rămaseră în gît...

Emoționată, ai? Cred și eu. Ești la comitetul executiv raional, fetițo, ai de-a face cu deputați... Ei, ți-a mai venit inima la loc?

— ...mi s-a spus că voi pleca într-un oraș nou. Un oraș nou din nordul țării. Dar cînd am ajuns aici mi-am dat seama că Djegorul e un oraș vechi... Mai precis, e nou numai ca vîrstă, că în rest e bătrîn. Asta-i clar ca bună ziua...

Ce tot pălăvrăgești dumneata acolo? Djegorul, oraș bătrîn?! Nici pe hartă nu figurează, că n-au apucat încă să-l treacă de nou ce e! Și dumneata, de colo, cică-i bătrîn! Nici așa! Uite

cum s-a încruntat tovarășul Kaiurov, președintele comitetului executiv. Îi e rușine pentru tine. Iar tovarășul Lîzlov, secretarul raionului de partid, și-a scos ochelarii... Ca să nu te vadă... Și se mai cheamă că ești arhitect. Și încă arhitect-șef pe deasupra!

— Djegorul s-a construit într-o perioadă cînd arhitecții, cînd toți constructorii noștri luptau împotriva rutinei, căutînd noi căi în urbanistică. Dar constructorii Djegorului au ocolit aceste căi noi... S-ar putea ca distanța să fie de vină...

Ia uite, a naibii puștoaica!

— In lipsa unui plan de ansamblu, construcțiile s-au executat haotic, la întîmplare. Iar sistematizarea este complet demodată și denotă o totală incapacitate de a...

— Irina Petrovna, o întrerupse președintele, stacojiu la față de rușine și de indignare. Acum regreta amarnic că a chemat-o la ședință pe această puștoaică. Poate că ai uitat, dar nu sîntem nici la Academia de arhitectură, nici la o casă de mode, ci la comitetul executiv, unde discutăm problema extinderii fabricii de cărămizi...

— N-am uitat de loc.

A naibii puștoaica, a naibii de tot. Nu-i mai tremură glasul. Te pomenești că ți-a trecut emoția? Ba nu ți-a trecut de loc. Uite cum ți se zbate pieptul sub pulover. Ai ridicat mîna, să nu se observe... Nu, m-am înșelat, mîna ai ridicat-o ca să-ți pipăi insigna cu marginea aurie. Ca să-ți dea curaj. Ține-te bine, fetițo, fii tare!...

— Dar înapoierea asta s-a repercutat cel mai mult asupra tehnologiei. La Djegor se construiește din cărămidă și numai din cărămidă. Și se discută numai despre cărămizi — ca acum, de pildă... Or, astăzi în construcții, cărămizile reprezintă nu ziua de ieri, ci ziua de alaltăieri. Chiar dacă am avea posibilitatea să extindem fabrica noastră de cărămizi, sau dacă am construi încă două fabrici noi, situația tot nu se va îmbunătăți... O să rămînă ca pe vremuri; în cinstea celei de a 43-a aniversări a lui Octombrie, începem fundația; în cinstea celei de a 44-a terminăm zidăria, iar în cinstea celei de-a 45-a se mută locatarii în casă nouă. Durează prea mult, costă prea scump și e neinteresant.

Danil Artemievici Lîzlov își puse la loc ochelarii pe nas și se uită țintă la Irina, încordîndu-și gîtul slab.

Iar Feodor Matveevici Kaiurov regreta amarnic că a încadrat-o pe puștanca asta în aparatul comitetului executiv, că a făcut-o arhitect-șef. Vorba rusului: la o nevoie și racu-i pește. Numai că racul ăsta a început să muște.

Feodor Matveevici a înțeles unde bate vorbitoarea și a găsit că-i mai cuminte să n-o întrerupă cu întrebări ajutătoare.

Dar ea îi dădea înainte, și fără întrebări ajutătoare.

— Trebuie să organizăm producția de panouri și blocuri mari. Trebuie... Avem datoria să construim într-un stil nou! Iată de ce eu îl sprijin pe Vasili Kirilovici și proiectul său.

— Care proiect? se interesă Lîzlov.

Dar fata se așezase la loc.

Și ce mai aer de triumf îți flutură pe față! De parcă ai fi cîștigat vreo victorie, de parcă

ai fi izbutit să convingi pe cineva. Ce, crezi că s-au speriat de tine ?... Așa, va să zică, pe dumnealui îl sprijineai dumneata. Dumnealui îi țineai parte... Și ce duios te mai privește de sub sprîncene, de sub cîrlionți! De parcă te-ar mîngîia pe păr și ți-ar spune: „Mulțumesc, fetițo, că mi-ai luat apărarea".

— Despre ce proiect e vorba ? insistă Lîzlov. Nu răspunzi. Te-ai așezat și taci. Foarte corect: ce, e proiectul tău ? Alții n-au gură să răspundă ?

— Ce fel de proiect ?

Feodor Matveevici Kaiurov își suflă nasul cu un zgomot de trompetă. Nici el nu ținea să răspundă. La urma urmei, nici proiectul lui nu era. Proiectul de hotărîre al comitetului executiv cu privire la tovarășul Ceremnîh, pe ăsta da, el l-a întocmit. Cu celălalt, însă, n-are nici în clin, nici în mînecă... De altfel, a spus de mult ce gîndește despre el. Chiar autorului, verde, în față. Și, dacă nu-l înșală memoria, în termeni destul de tari. Ba a mai dat și cu pumnul în masă. Iar autorul a plecat trîntind ușa. Se cheamă, deci, că proiectul a fost discutat.

— Ce fel de proiect ?

— Proiectul de reprofilare a secției în vederea producției de blocuri și pietriș de cheramzit, spuse Ceremnîh ca la raport.

Asta era normal să răspundă: proiectul era al lui. Pe el trebuiau să-l întrebe. Nu pe puștanca asta, sau pe tovarășul Kaiurov. Dacă l-ar fi lăsat să-și termine cuvîntul, sigur că ar fi vorbit și despre proiect. Întîi îl întrerup și pe urmă îl iau la întrebări...

— Feodor Matveevici, dumneata cunoști proiectul ? întrebă secretarul comitetului de partid.

Trîmbița răsună din nou și, ștergîndu-și nasul, președintele bombăni ceva în batistă. Apoi îi sări deodată țandăra și începu să zbiere:

— Eu n-am poftă să încurajez toate fanteziile. Eu n-o să permit niciodată ca fabrica să fie oprită pentru o jumătate de an, într-un moment cînd ne crapă buza după cărămizi !...

— În primul rînd, nu fabrica, ci doar o secție, pară Ceremnîh, ridicînd și el tonul. Și nu pentru o jumătate de an, ci pentru trei luni... De azi în trei luni vom livra șantierelor prima partidă de blocuri de cheramzit. Răspund cu capul.

Și își scutură pletele, pletele negre, ușor înspicate.

— Și ce vă trebuie pentru asta ? se interesă, concret, secretarul comitetului raional.

— Întîi și întîi, avem nevoie de...

Ceremnîh îl fulgeră pe Feodor Matveevici Kaiurov cu o căutătură piezișă și-și încleștă dinții, de-i pieri tot sîngele din fălci. Și, ca să se mai liniștească probabil, răsfoi încet, cîteva clipe, blocnotesul.

— Iar în al doilea rînd, urmă inginerul, am nevoie de douăzeci de montatori de ispravă... Asta-i tot.

Cînd a spus montatori, s-a uitat ca din întîmplare la Kolea Babușkin. S-a uitat, așa, lung, lung de tot. Sau poate că numai i s-a părut și că privirea nu-i era adresată lui, ci fetei. Adică, pardon, tovarășului arhitect-șef. Care stă lîngă el pe divan. Poți să știi !

— După cîte am înţeles, problema care figurează pe ordinea de zi n-a fost deci suficient de bine pregătită, spuse rece Danil Artemievici Lîzlov. Nu-i aşa ? se întoarse el spre un tovarăş din comisie, acela care citise darea de seamă, după fiţuică.

— Aveţi perfectă dreptate... se grăbi să încuviinţeze, bucurîndu-se parcă, tovarăşul din comisie. Apoi se uită la ceilalţi cu un fel de mîndrie. Parcă-l auzeai : „Intr-adevăr, tovarăşi, a ieşit o dandana. Noi n-am frămîntat, n-am adîncit îndeajuns această problemă, şi am curajul, dragi tovarăşi, s-o recunosc cinstit, de faţă cu toţi."

— Am dreptate ? repetă secretarul, adresîndu-se acum direct preşedintelui.

Feodor Matveevici Kaiurov pescui din nou din buzunar batista salvatoare. Al dracului guturai ! Cu gerul ăsta...

— Ce-ar fi să punem problema în discuţia biroului comitetului raional de partid ? îl consultă Lîzlov.

Kaiurov se foi greoi în fotoliu şi mormăi în batistă ceva nedesluşit : faceţi cum ştiţi, Danil Artemievici. La aprecierea dumneavoastră...

Lîzlov, secretarul comitetului raional de partid, era membru al comitetului executiv raional. Iar Kaiurov, preşedintele comitetului executiv, era membru în biroul comitetului raional de partid. Aşa că se întîlneau mereu la şedinţe, şi aici şi dincolo. Numai că, la comitetul executiv, şedinţele erau prezidate de Feodor Matveevici Kaiurov, iar dincolo — de Danil Artemievici Lîzlov. Şi răsturnarea asta de poziţii avea o anumită

influenţă aspura modului în care se desfăşura discuţia. Mai ales cînd membrii biroului rămîneau ei între ei, fără persoanele invitate. Cînd aceste persoane erau poftite, politicos, să treacă puţin pe culoar, să mai fumeze o ţigară...

Feodor Matveevici Kaiurov îşi suflă nasul şi, făcînd batista mototol, începu s-o înghesuie în buzunar.

— Ai proiectul la dumneata, Vasili Kirilovici ? îl întrebă Lîzlov pe inginerul-şef.

— Nu, e la fabrică.

— Eşti cu maşina ?

— Nnu... se bîlbîi Ceremnîh. Ştiţi... fabrica angajează... un taxi.

— Dacă-i aşa, zîmbi Lîzlov, mai facem o cursă şi dăm drumul taxiului.

Se ridică şi-o luă spre dulapul cu haine, să se îmbrace. Ceremnîh se sculă şi el. Se ridică de pe divan şi zgîmboiul ăla de arhitect-şef, şi Kolea Babuşkin, şi toţi ceilalţi. Zgomot de scaune şi de glasuri.

Numai Feodor Matveevici Kaiurov nu se urnea de la locul lui. El rămînea aici, în cabinetul lui, la biroul lui. Treabă n-avea nicăieri, iar ca să se ducă acasă, era prea devreme.

— Mi-am adus aminte... exclamă deodată Irina Ilina, întorcîndu-se spre Nikolai. Acum, ştiu unde te-am văzut... Azi-dimineaţă, la hotel. Nu-i aşa ?

Buzele fragede zîmbeau. Zîmbeau şi ochii cei cenuşii. Iar sprîncenele se săltaseră în sus, în aşteptarea răspunsului.

Bine că și-a adus aminte. Cam tîrziu, dar... în sfîrșit...

— Tot ce se poate, făcu Babușkin, așa, cam de sus.

N-avea timp de taclale. Prin fumul gros de țigară, îi zări pe Lîzlov și Ceremnîh, gata îmbrăcați, croindu-și drum spre ieșire.

Îi ajunse pe culoar.

— Tovarășe Ceremnîh... cum rămîne... cu cărămizile ? Pentru Poroghi...

Lîzlov și Ceremnîh se opriră. Se uitară la Nikolai, apoi unul la altul și după aceea iar la Nikolai. Un nou schimb de priviri... Coceau ceva amîndoi...

— Hai cu noi, aruncă Ceremnîh.

CAPITOLUL VI

ERA O MAȘINĂ de ras mecanică. Cînd o întorcea cu cheia, țîrîia ca un greiere, iar cînd și-o plimba pe obraz de la tîmplă spre bărbie și înapoi, de la bărbie spre tîmplă, bîzîia ca o albină. Își trecea podul palmei pe obraz și, unde găsea că n-a luat destul, mai trăgea un perdaf...

Sucit om și Ceremnîh ăsta. Auzi, frate, să se bărbierească la căderea nopții. Tot omul se bărbierește dimineața, înainte de a pleca la lucru.

Lui Kolea Babușkin i-a rămas inima la mașina asta de ras. I-ar trebui una și lui. I-ar prinde bine în taiga.

Nici locuința inginerului-șef nu i-a displăcut. Locuința, adică odaia în care locuia Ceremnîh.

Fiecare lucrușor se vedea clar că nu-i pus acolo numai așa, de frumusețe, ci cu un rost anume. Că e un obiect cu o destinație precisă, nu un flecușteț oarecare. Uite, lampa de masă, bunăoară. Un far puternic, pe un picior mobil, articulat, cu tot felul de șuruburi și arcuri — o sucești și o învîrtești cum vrei ! Mai sus sau mai jos, mai aproape, mai departe, drept, strîmb, cum îți vine mai bine.

Sau fotoliul în care l-a poftit Ceremnîh să șadă. Cînd a intrat în cameră n-a văzut nici un fotoliu, ci numai un pat așternut cu un cearșaf boțit, o pătură de păr de cămilă și o pernă cît toate zilele. Ceremnîh a smuls un fel de cep și perna și-a dat sufletul într-o clipă : era pneumatică. Apoi, inginerul a băgat cearșaful, pătura și perna într-o ladă anume de la căpătîi, a apăsat cu piciorul pe o pedală și, țac... — patul s-a pliat singur, transformîndu-se în fotoliul comod în care șade acum Kolea Babușkin.

Sau drăcia aia de pe podea. Nici nu știi ce e : televizor, radio sau magnetofon. Că are în ea de toate : și ecran, și scală, și magnetofon, și picup... ba chiar și o discotecă. Tare ar fi curios să vadă ce s-ar întîmpla dacă ai porni toată mașinăria deodată.

Pe scurt, Nikolai era încîntat de locuință și nu-i părea de loc rău că de la fabrică inginerul-șef îl luase cu el acasă. Cică avea de vorbit ceva important cu el.

8—746

— Unde ați... întrebă Ceremnîh, proptindu-și obrazul pe dinăuntru cu limba și șlefuindu-l cu mașina. Unde ai... nu te superi dacă-ți spun tu?

— *Dă-i drumul!*

Mîna care ținea aparatul țîșni în lături: pesemne că se ciupise.

— Unde ai învățat meseria? reluă el după o scurtă pauză. La școală?

— Nu, la armată. Cînd am fost militar.

Fiindcă fusese și Kolea Babușkin soldat, dar nu ca toți soldații. Nici măcar epoleți n-a avut, darămite armă.

A doua zi după ce a recrutat, l-au și trimis la o unitate de construcții. La aceste unități, în loc de epoleți, soldații au la guler niște petlițe negre, rombice, iar pe petlițe se încrucișează o cazma și un tîrnăcop. Nici tunuri, nici nimic. O cazma și un tîrnăcop. Iar arme acești soldați n-au — nu primesc. La o adică, însă, oricare din ostași cunoaște toată rînduiala și știe foarte bine să demonteze și să monteze la loc o armă, ba chiar să tragă cu destulă precizie. Dar armă personală nu au — ei nu primesc arme.

Adevărul e că și soldații ăștia studiază regulamentele militare — regulamentul de front, regulamentul disciplinar, și fac serviciu de gardă. Dar, înainte de toate, ei învață meseria de constructor și tehnica securității. Învață să prepare betonul, să monteze planșee și să sudeze bine îmbinările.

Soldații ăștia nu construiesc linii de fortificații, nici poduri de importanță strategică, nici cosmodromuri prin cine știe ce coclauri uitate

de lume. Nimic din toate astea. Și nici măcar pionieri nu-s, că pionierii au epoleți.

Soldații ăștia construiesc locuințe. Case obișnuite: cu bucătării, cu conducte pentru evacuarea gunoaielor. Mai construiesc școli, creșe, asfaltează străzi, sădesc pomi. Iar după ce-și fac stagiul, se întorc în viața civilă buni meseriași.

Soldaților ăstora statul le plătește salariu pentru munca lor. Jumătate în mînă, jumătate la Casa de economii. Fiindcă în unitățile de construcții fiecare soldat are libretul lui de economii, ca să nu plece cu buzunarele goale cînd e lăsat la vatră.

E de presupus că la Ministerul Apărării problema asta a fost temeinic chibzuită. De asemenea e de presupus că soldații ăștia nu primesc arme nu fiindcă nu s-ar fi ajuns și pentru ei. Și mai e de presupus că nu fiindcă sîntem slabi întîlnești prin toată țara ostași mînjiți cu tencuială și cu vopsea, cu palmele înnegrite de electrozi de grafit...

Un astfel de ostaș fusese și Kolea Babușkin.

— Ai lucrat și cu blocuri mari? îl tot descosea Ceremnîh.

— Ba bine că nu. Din blocuri mari am construit un oraș întreg în Asia Mijlocie.

— Dacă-i așa, înțelegi, fără îndoială, cîte avantaje prezintă aceste blocuri. Și mai înțelegi că, dacă nu renunțăm la cărămizi, n-o să ne ajungă mîna de lucru pentru atîtea șantiere. Că doar știi cum e la șantierele unde se lucrează cu cărămizi: forfotă de zidari. Unde se lucrează cu blocuri, aproape că nu vezi un om. Numai ma-

caraua-turn se tot fîțîie încolo și încoace. Este ?...

— Cum să nu fie ! Dați-ne blocuri mari pentru Poroghi și construim case din ele. Eu, unul, n-am nimic împotrivă.

— De unde să ți le dau, omule ? izbucni deodată Ceremnîh. Să le făt eu, sau ce naiba ?...

— Asta te privește. Pînă cînd o să ai blocuri, dă-ne cărămizi.

Kolea Babușkin știa una și bună : cărămizi. Nu uita de loc pentru ce venise la Djegor.

— Cum adică, mă privește ? tună Ceremnîh. Da tu ce păzești ? Ori vrei să spui că nu e și treaba ta ? Frumos vorbește un comsomolist, deputat în sovietul raional, un „erou pozitiv" ! Un mucos, asta ești, nu un erou ! Un parazit : să nu faci nimic și să-ți pice totul de-a gata !

Nikolai se ridică încetișor de pe fotoliu.

Prima lui dorință fu să se apropie de gazdă, care se dovedise a fi un bădăran, și, fără nici o prefață, să-i dea una... să-l lase lat. N-are a face că inginerul-șef e mai înalt decît el, aproape cu un cap, că are o ceafă de taur și niște pumni ca niște baroase ! Ei și ?

A doua lui dorință fu să-și tragă scurta pe el și să plece fără o vorbă : oricît ai fi tu de inginer-șef — ar fi grăit tăcerea asta — n-ai dreptul să insulți un muncitor, și apoi, cînd inviți pe cineva la tine acasă, trebuie să fii politicos și nu să-l faci de mucos și de parazit...

A treia dorință era, însă, să obțină, cu orice preț, cărămizi. Ca să plece mașinile cu cărămizi chiar mîine la Poroghi.

Pînă la urmă birui a treia dorință.

Kolea Babușkin se așeză la fel de încetișor la loc în fotoliu.

Ceremnîh măsura camera cu pași mari, furios pe Nikolai, pe el însuși, sau pe amîndoi laolaltă. Tot umblînd, își sălta smucit capul, de jos în sus, ca un taur gata să împungă. Ai fi zis că vrea să spargă cu fruntea o poartă încuiată.

— Hai, potolește-te, nărăvașule ! spuse în sfîrșit Ceremnîh, oprindu-se din plimbat. Că nărăvașii ăștia știi ce cară...

Cui o fi spus-o ? Lui Kolea Babușkin sau sie însuși ?

Oricum, lui Nikolai nu-i plăcea să rămînă dator :

— Acum și... aia tot cu mașinile se transportă.

— Să lăsăm asta, schimbă vorba inginerul. Uite ce facem... Tăcu un timp, cumpănind ceva în minte, apoi urmă : Uite ce facem... Tu rămîi la Djegor. Trei luni. Iți alegi de pe toate șantierele pe cei care lucrează mai bine și-mi faci o brigadă de montatori. Da, știi, o brigadă pe cinste. In trei luni, secția de cheramzit e gata. Și chiar prima partidă de blocuri...

— Dar...

— Nici un „dar", că n-am terminat. Chiar prima partidă de blocuri o trimitem la Poroghi. Cu fanfară și steaguri...

— Dar...

— Ai puțină răbdare. Pînă atunci eu, ca inginer-șef al fabricii, îmi iau angajamentul să livrez regulat șantierului de la Poroghi cărămizi. Fără nici o întrerupere. Iau de la alții și vă dau vouă. Chiar mîine dimineață. Ba nu. Chiar la

noapte trimit la Poroghi o coloană de mașini. Batem palma?

— Bine, dar eu...

— Tu rămîi aici, ca ostatic, rînji Ceremnîh.

— Cum vine asta? dădu din umeri Nikolai. Eu lucrez la șantierul din Poroghi. Liutoev o să mă mănînce fript...

— ...dacă nu-i faci rost de cărămizi...

A ghicit. Chiar așa e. Tii, ce mai geambaș!

— Și-apoi... cum o să adun eu brigada aia? Ce, pleci de la întreprindere cînd ți se năzare? se frămînta Babușkin.

— N-ai tu grijă. Mai pune o vorbă unde trebuie raionul de partid. Ne mai ajută Comsomolul... Dar înțelege odată, omule, că-i un obiectiv de primă importanță. De el depinde soarta tuturor șantierelor, viitorul orașului... Și încheie prozaic: Pe montatori îi plătim în acord. Așa că n-o să fiți în pierdere.

Avalanșa asta de surprize avusese darul să-l buimăcească pe Nikolai cu desăvîrșire... Să rămînă la Djegor... Trei luni de zile! Să caute oameni... Ii apăreau toate confuz, ca printr-o ceață.

Dar în ceața asta, neagră ca bezna nopții, în trîmba asta de viscol, răsăriră deodată niște puncte luminoase. La început depărtate și palide, apoi mereu mai apropiate, și mărindu-se într-una... Răgetul autocamioanelor se auzea tot mai puternic. Uite și farurile cum năvălesc orbitoare, întunecînd împrejurimile... Pe șosea se scurgea un convoi întreg de „IAZ"-uri de opt tone, pline de cărămizi. La punctul știut, mașinile coteau, dibuind cu farurile drumeagul troienit ce duce la Poroghi.

Kolea Babușkin ar fi dat orice ca visul acesta să devină realitate. In definitiv, nu i se cere altceva decît munca brațelor lui. Cînd s-a mai întîmplat vreodată să și-o precupețească?

— Ce zici, batem palma? repetă Ceremnîh bine dispus.

Curat geambaș!

Nikolai întinse mîna.

In clipa aceea bătu cineva la ușă.

— Intră!

Și intră ea, Irina.

Cînd îl văzu pe Kolea Babușkin, încremeni. Ceremnîh întoarse capul spre ușă și rămase și el tablou, cu mîna întinsă. Iar Nikolai se ridică din fotoliu și se uită zăpăcit la Ceremnîh.

— Bună seara, murmură fata.

— Bună seara, se dezmetici în sfîrșit Ceremnîh.

— Bună seara, bombăni și Nikolai.

Fata se uita țintă la Kolea Babușkin. „Ce întîmplare! păreau să zică privirile ei. Nu mi-aș fi închipuit că o să dau de dumneata aici... Dar asta-i de cînd lumea: dacă vezi pe cineva de două ori într-o zi, așteaptă-te să-l vezi și a treia oară... Aș fi preferat totuși să nu te găsesc aici."

Ceremnîh se uita și el la Irina Ilina: „Tu? Păi, da, știu. Așa ne-am înțeles, c-o să vii încoace. Să nu crezi că am uitat. Dar am avut de discutat ceva foarte important cu tovarășul și, luîndu-ne cu vorba, am pierdut noțiunea timpului. Zău dacă mi-am dat seama că s-a făcut ora cînd trebuia să vii... Te rog să mă ierți."

Iar Kolea Babușkin se uita la inginerul-șef: „A venit la tine? Are treburi atît de urgente ca să vină la ora asta? Ziua n-are timp? Sau, mai știi, poate... poate că n-a venit în interes de serviciu? Ia stai puțin, că și acolo, la comitetul executiv, ce duios o mai priveai de sub sprîncene, de sub cîrlionți... Va să zică, trebușoare d-astea îmi învîrtiți dumneavoastră! Se poate?! Ți-ai pierdut mințile, zău așa! Om bătrîn, plin de păr alb... Și ea..."

Ea stătea în prag, rezemată de tocul ușii. Abia venită de afară, era plină de promoroacă și strălucea ca Albă ca Zăpada. Ochii cenușii și umezi luceau între genele dese și fragile, îmbrăcate în puful chiciurii, ca apa în copcile unui rîu înghețat. Gerul îi aprinsese în obraji bujori pudrați cu brumă și-i chenăruise gura cu un fir de mustăcioară albă. De sub căciulița tricotată, scăpaseră cîteva șuvițe țepene de frig. Pe gulerul hainei albe de blană, răsuflarea lăsase urme înghețate...

Așa cum stătea rezemată de ușor, cu genele, sprîncenele și obrajii împodobiți cu chiciură, părea Albă ca Zăpada, toropită de căldura ce o năpădise.

Nikolai simțea, așa, un îndemn să topească bruma asta între palmele lui fierbinți, să încălzească el fetișoara asta înghețată.

Pînă la urmă Ceremnîh făcu cîțiva pași, se aplecă puțin — fata își ridică ochii spre el — și, grijuliu, ușor de tot, îi șterse cu palma bruma de pe față, de pe gene, sprîncene și obraji.

Apoi îi descheie unul din nasturi, o ajută să se dezbrace și-i atîrnă blana în cui, între haina lui spătoasă de piele și scurta de ren a lui Nikolai. Exact la mijloc.

— Ce-a spus Lîzlov? întrebă fata.

— Doar atît: „Dă-i bătaie!" Ceea ce înseamnă că a aprobat proiectul... Ceea ce înseamnă că pornim la reconstruirea secției.

Ceremnîh rosti aceste cuvinte cu o indiferență jucată, ca pentru a sublinia că altfel nici că se putea, că lucrurile nici n-ar fi putut lua vreo altă întorsătură. Dar nu s-a putut stăpîni, și un zîmbet larg, triumfător, îi dezgoli șiragul de dinți zdraveni. Își trecu degetele prin păr, răvășindu-și pletele de țigan.

Fata n-a mai reușit nici ea să-și ascundă zîmbetul, sau poate că nici n-a mai vrut. Un zîmbet de fericire.

Se uitau zîmbind unul la altul — doi camarazi de luptă. Ca și cînd ar fi zis: „Bravo nouă! Noi doi — tu și cu mine, ehe!..."

Noi doi... Tu și cu mine...

— Irina... Ceremnîh își luă seama și continuă: Să ți-l prezint pe Nikolai Babușkin. El va reconstrui secția. Va conduce brigada de montatori...

— Ne cunoaștem... un pic, răspunse fata. Îmi pare bine.

A, totuși îți pare bine? Nikolai era convins de contrariul. Și tocmai se pregătea s-o întindă. Adio, și n-am cuvinte! Dar dacă zice că-i pare bine... atunci o să mai stea. Că tot n-are nici o treabă.

Se așeză, deci, și mai comod în fotoliu.

Irina se apropie de etajeră și luă la întîmplare o carte cu scoarțe albastre. O deschise, frunzări cîteva file, și o așeză la loc — cu susul în jos — stăpînindu-și un căscat.

Ceremnîh se aplecă deasupra combinei sale muzicale și apăsă pe o clapă. Pe ecranul televizorului prinse a tremura o lumină albăstruie, apoi se prelinseră de sus în jos niște fîșii tulburi, și cîteva zigzaguri precis conturate străbătură în marș ecranul. De la dreapta spre stînga...

— A, azi au liber, își aminti Ceremnîh.

Și apăsă pe o altă clapă. Ochiul magic se coloră într-un verde crud de primăvară. Acul subțire al indicatorului lunecă pe o scală. Aparatul bombăni mînios ceva, apoi prinse a turui într-o limbă străină, întrerupt brusc de un glas subțire de femeie.

— Mîine e concert la petroliști, spuse Irina.

— Da, am văzut și eu afișul. Ceremnîh se întoarse spre ea și o întrebă : Mergem ?

— Știu și eu ? Am mai auzit-o pe cîntăreața asta. Mai demult, în copilărie... Acum zece ani. Pe urmă n-a mai cîntat la Moscova. Credeam că a murit... Și cînd colo, poftim, îi văd numele pe un afiș la Djegor !

Kolea Babușkin văzuse și el afișul care anunța concertul. Sub numele cîntăreței, tipărit cu litere de o șchioapă, scria, tot mare : „artistă a poporului". Avea un nume puțin obișnuit, și Nikolai nu l-a reținut.

— Știu și eu ? repetă Irina. De altfel cred că nici nu mai sînt bilete.

— Nu-i nimic, sări deodată Kolea Babușkin. Fac eu rost de trei bilete.

Auzise el pe undeva că deputații se bucură de unele privilegii în această privință.

Ceremnîh ridică din sprîncene și-l privi într-un fel ciudat. Se îndoia, probabil, că Babușkin e în stare să facă rost de trei bilete.

Irina Ilina i-a aruncat și ea o uitătură și, brusc, a pufnit-o rîsul. Așa, din senin. De parcă i-ar fi nimerit în gură sămînță de rîs... Dar nu era un rîs jignitor. Și nici privirea nu-i era jignitoare. Dimpotrivă, în privirea ei se deslușea o mirare duioasă, o duioșie amuzată, iar ochii i se umeziră și scînteiau.

Și deodată rîsul Irinei se prefăcu într-o adevărată cascadă de hohote, care tunau și bubuiau : era difuzorul, unde se prăpădeau de rîs o mulțime întreagă de oameni ; vedeau probabil ceva nespus de comic.

Dar nu-i vorbă, că sînt unii pe care-i apucă rîsul, dacă le arăți doar degetul.

Ceremnîh schimbă unda și muzica se revărsă în valuri în odaie. Vedeai valul apărînd, crescînd, apropiindu-se și spărgîndu-se apoi pe țărm. Pe urmă încă un val, pe urmă altul... O scurtă tăcere, un oftat furios, din adînc, urmat de un prelung suspin. Bașii se cufundau în adîncuri...

— Glenn Miller, recunoscu Irina. Sub zulufii negri, urechile i se ciuliră parcă.

Ciuboțelele moi, îmblănite, cu canafuri și cusături începură să se frămînte în loc, parcă de la sine.

Trompetele sorbiră o gură de aer, bașii porniră să urce.

Irina se apropie de Ceremnîh, care tot mai stătea aplecat deasupra aparatului, și-i puse o

mînă pe umăr. Inginerul se îndreptă din șale, zîmbi cu sfială și-i prinse delicat degetele în palma lui lată.

Și începură să danseze chiar acolo, lîngă aparatul de radio. Nu era propriu-zis un dans, ci abia cîțiva pași schițați în ritmul muzicii.

E adevărat că atunci cînd părul ți-e presărat de fire albe nu prea poți să mai țopăi. Unde mai pui că, de la o anumită vîrstă, trebuie să începi să te gîndești și la sănătate. Dar cînd ai douăzeci, sau douăzeci și unu de ani, cînd ești încă o fetișcană, cum poate să-ți placă să bați pasul pe loc?

Și totuși se părea că-i plăcea. Dansa atentă la muzică, potrivindu-și pașii după pașii lui. Bărbatul era mai înalt decît dînsa, mult mai înalt. Își dăduse pe spate căpșorul ciufulit și căta la el în sus cu ochii ei cenușii.

Cu fruntea încrețită, inginerul privea de sus în jos, dar nu în ochii fetei, ci la dușumea, atent să n-o calce pe picioare. Palma lui lată aproape că nici nu atingea puloverul care îi strîngea mijlocelul subțire. O ținea cu grijă, de parcă ar fi fost de cristal sau de porțelan...

Kolea Babușkin se uită într-o parte, să nu-i mai vadă.

De, lucrurile își urmează cursul. Lucrurile își urmează cursul în ritmul muzicii.

Abia acum simți cu toată acuitatea că ei sînt doi, iar el e al treilea. Că e de prisos. Al treilea și de prisos. Și se rușină de lipsa lui de perspicacitate.

— Incotro?

Muzica se stinse încetul cu încetul, pînă se pierdu de tot.

— E tîrziu, răspunse Babușkin. Își ridică puțin mîneca bluzei și adăugă: S-a făcut unsprezece...

— Fără cinci, îl contrazise Ceremnîh, trăgînd lănțișorul din buzunar.

— E unsprezece și două minute, preciză Irina ducîndu-și ceasul la ochi. Și adăugă încetișor, cu părere de rău: Și eu trebuie să plec.

O scurtă tăcere.

— Hai, că te petrec, se oferi Ceremnîh.

— Mulțumesc. Avem același drum, arătă ea din cap către Kolea Babușkin. Sîntem vecini...

Ceremnîh nu mai stărui. Înțelese că numai plăcut n-ar fi să meargă în trei pînă la hotel...

Strada era înecată în ceață. O ceață groasă ca aburii din baie, cînd arunci așa, în joacă, apă cu nemiluita peste cărămizile încinse. Și ardea ceața asta, tot ca aburul din baie. Dar nu de fierbinte, ci de rece — te ardea pînă la amețeală, pînă la dureri în oase. Nu vedeai nici la doi pași. Numai ici și colo mai răzbătea prin pîclă cîte un fuioraș de lumină îndepărtată.

Și era un ger...

— Nu-i așa că... dădu să spună Irina, cînd ieșiră din casă. Dar frigul îi încleștă buzele.

— Precis că... voi să răspundă la întîmplare Nikolai, dar se înecă și el cu aerul rece.

Se lăsară păgubași de conversație.

Cu luminile acelea îndepărtate drept călăuză, mergeau pe drumul — acuma pustiu — ce ducea de la cartierul fabricilor spre centru.

Pe un astfel de ger, sunetele se amplifică de zeci de ori și capătă o sonoritate neobișnuită. Zăpada bătătorită scîrțîia sub pîslarii lui Nikolai, de se auzea cale de un kilometru. Vzz, vzz, făcea zăpada și sub cizmulițele moi ale Irinei.

Nici nu băgară de seamă că treptat aceste țiuituri se îndesiră. Mînați de ger, grăbeau spre luminile îndepărtate. N-aveau decît un gînd: să ajungă mai repede, să se scufunde în căldură. Pe un asemenea ger cumplit, omul e ca peștele aruncat pe gheață: simte că se înăbușă.

Pașii se îndeseau mereu: vzz... vzz... vzzz...

La un moment dat, Irina începu să alerge de-a binelea. Alerga cum aleargă femeile: cu mîinile lipite de trup și cu genunchii strînși, dînd din umeri și scăpărînd din călcîie într-o parte și-ntr-alta. Nu alerga prea repede și totuși, în cîteva clipe, se mistui în ceață.

Atunci o rupse la fugă și Nikolai. El alerga altfel, bărbătește: puțin plecat înainte, vîslea cu coatele și făcea salturi lungi și spornice. După cîțiva metri era lîngă dînsa; fugeau acum mai departe alături, umăr la umăr. Sub nările lui Nikolai se învolbura o dîră de abur, iar de pe buzele fetei se desprindea la tot pasul un norișor alb, ca un fluturaș ce-și ia zborul.

In luminile ce se apropiau într-una, ceața se colorase în galben. Parcă n-o mai simțeau atît de rece. Parcă nici gerul nu mai era atît de aprig. Să alerge numai, și cît mai repede, că nici n-o să le pese de ger.

Dar Nikolai nu putea să alerge mai repede. Pîslarii, pe care, tot intrînd pe o ușă și ieșind pe alta, nu apucase să-i usuce în ziua aceea,

prinseseră pe talpă o crustă de gheață ce nu începea bine a se topi, că și îngheța la loc. Poftim de aleargă pe tălpile astea de gheață...

Nikolai ridică mîinile în sus, alunecă pe drumul ca de sticlă și numai printr-o minune izbuti să-și mențină echilibrul. Simțea cum îi zvîcnește inima. Dă-i bătaie, băiete! Dă-i bătaie și fugi mai departe!

Irina îl văzuse alunecînd și cît pe ce să cadă în nas și-i aruncase o privire cam zeflemitoare. In dreptul buzelor îi jucau ghemotoace de abur; nu, nu se înșelase: fata rîdea...

Omul e cît p-aci să-și spargă capul, și dumneaei se amuză! Așa se întîmplă întotdeauna: se întinde unul în zăpadă, cît e de lung, și toată lumea se strică de rîs. Trebuie să fie o rămășiță. Da, da, precis că e o rămășiță din vremurile acelea preistorice cînd speța umană abia începea să umble în două picioare. Iar cînd, din neobișnuință, i se întîmpla cîte unuia să cadă în brînci, pe ceilalți îi umfla rîsul.. Bine, bine, dar dumneata se cheamă că ești om civilizat! Așa că te poftesc să nu mai rîzi. Să te văd pe dumneata alergînd pe gheață cu niște pîslari ca ăștia... Ei, drăcie!

Și, în vreme ce dezvolta acest rechizitoriu, picioarele i se rășchirară, o putere nevăzută îl împinse îndărăt și în lături, brațele îi bătură aerul și... și aceeași minune îl ajută să-și țină echilibrul...

Dar, chiar în clipa aceea, tovarășa lui de drum îi puse piedică, și-l mai și îmbrînci. Nikolai căzu lat de-a curmezișul drumului.

Chiar așa...

Fata se făcu nevăzută în ceață, i se mai auzea de acolo doar rîsul zglobiu.

Nikolai se ridică încetișor, își frecă partea de jos a spatelui, care-l durea, apoi își îndesă căciula peste ochi, își trase bine mănușile și se repezi orbește înainte.

A dibuit-o în ceața groasă s-o tai cu cuțitul, și s-a năpustit ca o vijelie. Fata a zbughit-o într-o parte, să scape. Era însă prea tîrziu. Kolea o prinse de umeri, dar pîslarii îi jucară din nou festa; de data aceasta, nu s-a mai făcut nici o minune, și nu și-a mai ținut echilibrul. Veniră, amîndoi, de-a dura drept în șanț.

Acolo zăpada era adîncă și moale. Se rostogoleau parcă spre celălalt tărîm. Se luară la trîntă voinicește. Și dă-i, și ține-te rîs. Erau plini de zăpadă pe față. Le intrase și în gură. Topită, avea un gust sălciu.

Invingător: Kolea Babușkin.

Este că te-am prins? Acum, mai mișcă dacă poți. Că eu nu-s așa delicat ca alții să te țin ca pe o păpușă de porțelan sau de cristal. Ce cristal, păcatele mele, că ești vie, și încă ce vie! Ia șezi, mătăluță, binișor!

O țintuise. Brațele lui simțeau moliciunea pufoasă a hainei de blană și dedesubt, sub haină, și încordarea vîrtoasă, îndărătnică a trupului.

Cu vîrful fierbinte al limbii, fata își linse încet zăpada de pe buze. Două perechi de norișori albi — două răsuflări — se amestecară și le acoperiră vederile...

— Dă-mi drumul! șopti ea furioasă.

Și i-a dat drumul.

CAPITOLUL VII

IN ACEEAȘI NOAPTE, pornea spre Poroghi un convoi de autocamioane încărcate cu cărămizi.

Iar a doua zi dimineața la hotel, Kolea Babușkin reluă cu Cernomor Agheev discuția din ajun.

Ședeau amîndoi la masă și beau ceai. Intre ei trona un ceainic uriaș, comun. Nikolai își pusese trei bucăți de zahăr, iar pe a patra o ținea în mînă, bînd și ronțăind din ea. Cernomor nu-și pusese zahăr de loc; își bea ceaiul mîncînd zahărul din ochi. Nikolai observă aceasta și se minună:

— Da zahăr nu pui?

— Nu. Nu obișnuiesc.

Pare-se însă că nu obișnuia nici unt, că mînca pîine goală, cu toate că pe masă era un calup întreg. Ori te pomenești că mănîncă pîine goală și bea ceai neîndulcit numai pentru că untul și zahărul sînt ale lui Nikolai? Poate se jenează?!

Apoi Kolea Babușkin își aminti că Cernomor nu are serviciu și, cine știe, poate de multă vreme; prin urmare, n-ar fi exclus să-i bată vîntul prin buzunare. Că de aia mănîncă pîine goală stropită cu apă chioară. Iar ca să mănînce din merindele altuia nu-i îngăduie amorul propriu... Fiindcă asta cam așa se întîmplă. Cînd ești lefter și nemîncat, mai te ții și grozav de fudul.

— Ia nu mai face pe nebunul, se răsti la el Kolea Babuşkin. Pune-ţi zahăr şi unge-ţi pîinea cu unt!

Cernomor nimic — n-aude, n-a vede. Şi-a băut ceaiul, şi-a mîncat pîinea şi abia pe urmă a catadicsit să răspundă, aşa, cam de sus:

— Untul şi zahărul îmi sînt contraindicate. Glucidele îngraşă, iar eu trebuie să mă menţin la categoria cea mai uşoară.

— De ce, eşti boxer?

— Aş. Nu practic acest sport, replică pe acelaşi ton Cernomor Agheev.

Şi cu aceste cuvinte se întoarse pe patul lui, scoase din buzunar bila de cauciuc şi începu iar s-o frămînte în palmă.

Ciudat tip! Şi secretos nevoie mare! De lucrat nu lucrează nicăieri... Şade cît e ziulica de lungă cocoţat în vîrful patului, şi se joacă cu mingea, cu puşca... Ce secretos, că e chiar suspect de-a binelea!

— Ia ascultă, prietene... redeschise vorba Nikolai, apropiindu-se de dînsul. Pe mine nu mă prosteşti. Răspunde limpede: de ce nu te încadrezi?... Ce ai de gînd să faci? Nu că aş fi curios, dar vreau să ştiu aşa, din principiu. Cine nu munceşte, nu mănîncă. Ai auzit, nu? Ei, află că eu refuz să stau sub acelaşi acoperiş cu un cetăţean care nu munceşte, dar mănîncă. Chiar şi fără unt... Ai fi vreun parazit, dracu să te pieptene... Poate n-ar fi rău să te duc undeva unde ştiu eu, să te ia puţin la întrebări?...

— N-ai decît, se zborşi tînărul. N-am de ce să mă tem... Le arăt o adeverinţă şi-mi dă drumul imediat. Tot dumneata te alegi cu un pocinog de calomnie!

Iarăşi adeverinţa... Are dumnealui o adeverinţă grozavă... Şi aşteaptă, mă rog, să fie chemat undeva!...

— Ia dă-ncoace adeverinţa aia. Să-mi arunc şi eu puţin ochii pe ea.

Jignit, tînărul se aprinse la faţă, de i se înroşiră şi ochii, iar buzele îi tresăriră. Dar îşi spuse pesemne că nu e bine să-l contrazică, să se pună rău cu Nikolai, cu neobrăzatul ăsta picat din taiga.

Îşi descheie buzunarul de la piept, scoase un portvizit destul de jigărit, din portvizit — un carnet de Comsomol cu scoarţe cenuşii, iar din carnet — o foaie de hîrtie împăturită cu grijă.

Nikolai despături foaia şi citi:

Stimate tov. Agheev,

Prezidiul Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. a primit scrisoarea dv. în care vă exprimaţi dorinţa să participaţi personal la cucerirea spaţiului cosmic şi cereţi să fiţi trimis în Lună.

Prezidiul Academiei apreciază gestul dv. patriotic şi vă urează mult spor la muncă şi la învăţătură.

Acad. A. Topciev
Vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S.

Pare să fie în regulă. Asta da, adeverinţă! Mai ales face impresie antetul cu litere de o schioapă: „Academia de Ştiinţe a U.R.S.S." Are şi adresa... şi numărul de telefon... Intere-

sant e însă că scrisoarea nu e bătută la mașină, ci tipărită. Numai numele — „Agheev" — e scris cu cerneală, pe locul lăsat alb. Și semnătura academicianului...

Kolea Babușkin împături la loc hîrtia și o restitui tînărului.

Acesta îl privea triumfător, ba chiar sfidător : ei, te-ai lămurit ? Acum ai aflat cu cine ai de-a face ? Ar fi cazul să-mi ceri scuze.

Cît despre Nikolai, acesta nu putea să-și ierte tonul cu care-i vorbise lui Agheev. E nepermis să te repezi așa la oameni ! Iar a scrîntit-o, ca în dimineața aceea cînd s-a speriat de pușca lui...

La urma urmelor, n-are nimic împotriva băiatului. Ba e chiar simpatic feciorul ăsta de marinar căzut în război... O fi, te pomenești, orfan și de mamă. Dar cine l-a pus să facă pe misteriosul ?! Trebuia să-i spună din capul locului ce patalama are la mînă, cine așteaptă să-l cheme și de ce face cură de slăbire.

Și, fiindcă veni vorba, se împlinea acuma anul de cînd Kolea Babușkin voise și el să scrie la Academia de Științe, să-l aibă în vedere cînd le-o trebui un om să zboare în Lună.

Dar acum un an colectivul lui Liutoev abia începuse să amenajeze șantierul nou de la Poroghi. Corturi izolate termic n-aveau ; se culcau de-a dreptul pe zăpadă în jurul focurilor, vîrîți în niște saci de dormit. Cantina încă nu funcționa și stăteau prost cu alimentele. Iar explozibilul adus să sape gropile de fundație nu putea dovedi solul înghețat.

Așa că acum un an pe șantierul de la Poroghi era poate mai greu decît în Lună, și Kolea Babușkin n-a mai scris la Academie. Îi era să nu-l socotească tovarășii dezertor.

— Bine, dar... s-ar putea să mai treacă cine știe cît pînă să te cheme, bîigui Nikolai, pe un ton de scuză. S-ar putea să aștepți mult și bine.

— Ba nicidecum, răspunse tînărul, încet, dar cu o convingere nestrămutată. Cînd lansau cîini care nu se mai întorceau, îmi spuneam și eu că mai durează. Acum însă animalele se întorc toate pe Pămînt, așa că e la mintea cocoșului că nu mai am mult de așteptat.

— Asta cam așa e... Dar ce te faci că mai există probleme nelămurite, dificultăți, sau poate, știu eu, poziția planetelor... nu e favorabilă... Și : pac ! te mai amînă o jumătate de an ?

Cernomor se întoarse spre fereastră și se veșteji deodată la față. Din dîrz și hotărît cum era pînă acum o clipă, chipul i se muie. Cine știe ce-o fi în sufletul lui !...

— De încadrat m-aș încadra eu, răspunse Agheev într-un tîrziu. Dar n-aș vrea decît temporar, și aici, oriunde te duci, te pune să semnezi un contract pe trei ani. Fără contract nici nu vor să audă. „Și așa, zic, ne critică de mama focului pentru fluctuația cadrelor."

Ședea pe pat, cu capul întors spre perete, și tot trăgea într-una, în sus și în jos, fermoarul jachetei de catifea. Cine știe ce-o fi în sufletul lui...

Lui Kolea Babușkin i se făcu deodată milă de bietul orfan. Dacă s-ar pricepe cît de cît la montaje sau ar cunoaște vreo meserie potrivită pentru un șantier, n-ar mai sta pe gînduri și l-ar lua imediat în brigada lui, care avea să re-

construiască secţia de la fabrica de cărămizi. Dar Agheev fusese colector de probe într-o echipă de explorare pe rîul Şciugor şi habar n-avea de construcţii. Dacă îl iei, o să se canonească toată brigada cu el. Să-l înveţe pe „parcurs". Să-şi împartă cu el experienţa. Şi cîştigul...

— Uite ce facem, hotărî în sfîrşit Kolea Babuşkin. Mîine, la şapte fix, deşteptarea. La opt sîntem la fabrica de cărămizi. Te înscriu în brigada care va construi secţia de cheramzit. Montator te fac. O să primeşti haine de protecţie, iar plata — în acord...

Cernomor Agheev îşi desprinse privirea de la fereastră. Chipul lui îşi recăpătă dîrzenia, iar sprîncenele i se încruntară a neîncredere:

— Întîi şi întîi, vreau să ştiu dacă e o muncă temporară.

Ce pisălog! Ce fel de secţie se amenajează? Ce mîncare de peşte e o secţie de cheramzit, sau cam cît îţi iese pe zi cînd munceşti în acord, astea sînt probleme care pe dumnealui nu-l interesează. Şi nici nu găseşte de cuviinţă să mulţumească că îl angajează montator — pe el, care nu-i decît un colector de probe, cum găseşti pe toate drumurile, că o să-l înveţe o meserie serioasă şi că la început va trebui brigada să scoată norma pentru el.

— E o muncă permanentă sau temporară? stărui flăcăul.

— Temporară. Pentru trei luni, răspunse Kolea Babuşkin, stăpînindu-şi mînia.

— Dacă-i aşa, poţi să mă înscrii, binevoi să încuviinţeze Cernomor.

— Avem de lucru pînă peste cap... Construim un microraion în strada Olimpiadelor. Douăzeci de blocuri — nici mai mult, nici mai puţin. Acum e cel mai greu: montăm planşeele. Îi dăm bătaie, de nici nu mai simţim gerul.

Lioşka Vedmed îi pîndea privirea în oglindă. Se întreba dacă Nikolai mai e supărat pe el. Dacă mai sînt prieteni, sau dacă vechea lor prietenie s-a dus pe copcă în seara aceea blestemată cînd s-a îmbătat criţă şi s-a purtat ca un porc, de a trebuit Kolea Babuşkin să fugă în toiul nopţii la hotel...

Lioşka Vedmed ţinea tare mult să nu se ducă pe copcă vechea lor prietenie. La drept vorbind, cam asta era şi dorinţa lui Kolea Babuşkin. Nu-i purta pică de loc. Altfel ar fi venit la ei în casă aşa cum a venit, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic?

A venit să-i propună lui Lioşka să intre şi el în brigada care va reconstrui secţia aceea de la fabrica de cărămizi. Că un montator ca Lioşka mai rar găseşti. Le-ar prinde foarte bine.

Şi mai venise pentru ceva. Venise să se schimbe. Diseară se duce la Casa de cultură a petroliştilor s-o asculte pe cîntăreaţa aceea de la Moscova. Artistă a poporului! Făcuse rost de bilete, de trei bilete, întocmai cum făgăduise: pentru Irina, pentru Ceremnîh şi pentru el. Aşa că acum venise la familia Vedmed să-şi pună costumul cel negru la două rînduri pe care nu-l îmbrăcase niciodată şi care atîrna de un an în şifonier.

Înainte de a ajunge aici, Kolea Babuşkin trecuse pe la magazin şi-şi cumpărase toate acceso-

riile necesare pentru un costum de seară: o cămașă vietnameză, o cravată poloneză, butoni cehoslovaci, pantofi chinezești și ciorapi nemțești.

În casa lui Vedmed și-a pus ciorapii, s-a încălțat cu pantofii cei noi, și-a tras cămașa peste cap, a vîrît butonii în manșete, iar acum stătea la oglindă, chinuindu-se cu cravata — știa el un nod foarte savant. Lioșka Vedmed se uita pieziș în oglindă, pîndindu-i privirea.

— Da... avem de lucru pînă peste cap, repetă el și rîse: Cu atîta muncă nu mai am timp nici să beau...

Privirile li se întîlniră. Ochii cenușii bătînd în albastru (ca umbrele pe zăpadă) ai lui Kolea Babușkin erau severi, iscoditori și puțin ironici, iar ochii verzui și ușor pieziși ai lui Lioșka Vedmed aveau o căutătură șmecheră. Dar totodată era în privirea lui și o lucire lingușitoare: pesemne nu voia să se ducă pe copcă vechea lor prietenie.

— Fir-ar a dracului de cravată, înjură cu năduf Nikolai. După atîtea manevre complicate, nodul ieșise mare și umflat ca o plăcintă.

— Dă-mi voie să încerc și eu, se oferi Lioșka.

Kolea Babușkin dădu capul pe spate, Lioșka trase afară capătul scurt al cravatei, i-o scoase de la gît și i-o puse din nou, de parcă l-ar fi prins într-un arcan. Își dădea atîta silință, încît începuse să sforăie...

— Știu că aveți de lucru pînă peste cap, spuse Kolea Babușkin. La noi la Poroghi e la fel. Peste tot e așa... Dar cineva trebuie să construiască și această secție de primă urgență! Dacă tu nu, eu nu... atunci cine?!

— Vezi tu... răspunse Lioșka, căznindu-se cu nodul. Eu mai am și o altă treabă. Chestie de ciubuc. Seara, după lucru... Vreau să-mi iau un scuter la primăvară, așa că am nevoie de bani...

— Dacă e așa, e exact ce-ți trebuie. Ne plătește în acord și de lucru avem pînă în primăvară. Te și văd pe scuter, cu cîinii după tine...

— În acord? ciuli Lioșka urechea.

— Dacă îți spun... Gata nodul?...

— Parcă...

Nikolai se privi în oglindă. Bine zis: „parcă"... Avea la gît un fel de ștreang, numai săpunul lipsea.

— Mă, ageamiule! se rățoi Kolea, privind la nodul acela strîmb, prăpădit și pocit, care i se împlînta în beregată. Așa se leagă o cravată? Și începu s-o dezlege.

— Stai puțin s-o chem pe Verka. Ea se pricepe.

Într-adevăr, se pricepea. Așeză cruce capetele vîrstate ale cravatei, le răsuci cu îndemînare, apoi, ținînd de capătul îngust, trase nodul în sus.

— Gata, declară Verocika. Apoi se dădu cu un pas înapoi, își cercetă opera cu un ochi critic și conchise: Acum e bine. Dar cu cine te duci la concert? Dacă nu-i secret...

— Cu o... persoană, răspunse Nikolai. Dădu să rectifice: „Cu două", dar nu mai spuse nimic și se roși.

Verocika scoase din șifonier costumul cel negru la două rînduri, încă neîmbrăcat, și îi ținu grijulie haina: uite aici o mînecă, uite cealaltă...

— Și... persoana aceea... e frumoasă? mai întrebă Verocika, culegînd o scamă.

— E.

— Ah, făcu ea și, culcîndu-și fruntea pe umărul lui Nikolai, izbucni în plîns.

— Ce-i cu tine? se miră Kolea Babușkin.

— Ce te-a apucat? întrebă gelos Lioșka Vedmed.

Cu capul pe umărul lui Nikolai, Verocika plîngea de ți se rupea inima. Umerii ascuțiți i se scuturau sub capoțel, lacrimile îi curgeau șiroaie, lăsînd pete pe reverele călcate frumos ale hainei. Mîna i se plimba ca în neștire pe spinarea lui Nikolai...

— Ce te-a apucat? Lioșka era gata să izbucnească.

— Ce-i cu tine? Kolea Babușkin nu mai știa ce să creadă.

— Moliile... bîigui Verocika, printre hohotele de plîns. Moliile... ți-au mîncat tot spatele... Îhi-hî-hî...

Nikolai o dădu ușurel la o parte, își scoase haina și, împreună cu Lioșka, se aplecă să cerceteze stofa ripsată.

Nici nu era nevoie să se aplece, că se vedea destul de bine și așa. La guler, la poale, la mijloc haina era ca o sită. Peste tot numai găuri, unele răzlețe — sufrageriile individuale, altele înghesuite — urmele unor banchete în toată regula. Sub stofa neagră mai venea și o căptușeală neagră de satin, așa că nu se vedeau clar

toate găurelele. Să nu fi fost căptușeala, ai fi putut privi prin haină ca prin sticlă...

— Mda... Nici s-o stopezi nu merge, mormăi Kolea Babușkin, ștergîndu-și fruntea nădușită.

Verocika își strivi nasul de ușa șifonierului și iar o înecă plînsul:

— Trebuia să pun naftalină... Le-am văzut eu zburînd.

— Cît te-a costat? se interesă Lioșka pipăind stofa.

Nikolai își desfăcu cravata și scoase butonii din manșete.

Cînd să plece, după ce se schimbase la loc în vechile haine, Lioșka Vedmed îi spuse în antreu:

— Fie... Înscrie-mă în brigadă. Numai să trimită o adresă, ceva, la trustul nostru. Ori să le dea un telefon. Să fiu în regulă. Să n-am vreo surpriză cu banii de concediu...

Nikolai se întreba ce l-o fi determinat pe Lioșka să intre în brigadă. Ținea să lucreze și el la o construcție atît de importantă? Îl ispitea plata în acord? Sau te pomenești că primise numai ca să nu-l necăjească pe vechiul său prieten? Mai ales că prietenul ăsta era și așa destul de amărît că-i mîncaseră moliile frumusețe de costum. L-o fi durut inima pentru el.

Tot durere se citea și în inima Verocikăi, care îl urmări printre lacrimi pînă a ieșit pe ușă.

La Clubul petroliștilor nu părea nimeni scandalizat de ținuta de toate zilele a lui Babușkin, care venise la concert în bluză ostășească și pîslari. De altfel, în afară de Irina și Ceremnîh,

cu care se plimba prin foaier, nu s-a uitat nimeni la el.

Se plimbau tustrei așteptînd să înceapă concertul. Aveai impresia că tot Djegorul s-a mutat acolo în foaier. Cîte bilete au fost, atîta popor s-a strîns. Ba chiar mai mult. Unii intraseră pesemne și fără bilet. Niscaiva neamuri de ale directorului desigur, ori ăia de se aveau bine cu cetățeanca de la control.

Intr-un orășel cum e Djegorul, oamenii sînt pur și simplu însetați de cultură.

Kolea Babușkin își amintea că mai demult, pe cînd locuia acolo, se adusese într-un rînd marfă la o librărie. Era duminică. Coada se formase încă de sîmbătă seara. Oamenii întocmiseră o listă, strigau apelul din oră în oră și au vegheat cu schimbul toată noaptea. Dimineața, cînd a sosit în sfîrșit marfa, Kolea Babușkin a văzut cu ochii lui cum un mare ștab de la trust, unul cu pălărie, s-a suit în camion să-i ajute, chipurile, pe vînzători la descărcat. Spera omul să apuce ceva, că avea rînd... ehe... tocmai la coada cozii. Tremura că n-o să se ajungă și pentru el, de aceea s-a suit în camion să-i ajute pe vînzători.

Dar s-a ostenit degeaba că, de îndată ce s-au deschis ușile, a dat buzna în magazin echipa de fotbal „Petrolistul“ și a pus mîna pe toată marfa. Ca să vezi, frate, fotbaliștii... și cărțile! Cine și-ar fi închipuit?

Așa și acum, cu concertul artistei poporului. Era aci în păr tot Djegorul. Așteptînd să înceapă, oamenii se plimbau cîte doi, cîte trei, descriind nenumărate spirale prin foaier. Un cerc aici, alt

cerc dincolo, întocmai ca pe scările rulante din stațiile de metro. Și tot ca în stațiile de metro, oamenii plutind unii în întîmpinarea altora îți judecau dintr-o ochire hainele, și ținuta, și fizionomia, și tot.

Erau puși la ținută „de gală“. Bărbații, aproape toți, la haină neagră și cravată sau chiar papion.

Femeile străbăteau foaierul cu mers plutitor, unele însoțite, altele nu. Te uitai la ele și aveai impresia că răsfoiești un jurnal de mode. Rochii lungi, rochii scurte, unele decoltate, altele închise pînă sub gît... Uite și trei puștance, muncitoare necalificate la trustul „Djegorstroi“ — Nikolai le-a recunoscut numaidecît — care de care mai titirită: una purta o rochiță cu buline, alta era în dungi, a treia avea un desen în zigzag.

Toți erau eleganți și prezentabili, toți se măsurau unul pe altul din cap pînă în picioare.

Numai la Kolea Babușkin nu se uita nimeni. Nu se uita că nici n-ar fi avut ce vedea. O bluză ostășească, o pereche de pîslari... Un chip așa și așa. Oamenii pur și simplu nu-l băgau în seamă. Pe de o parte, lui Kolea Babușkin îi părea bine. S-ar putea spune că se simțea ușurat. Pe de altă parte, n-ar fi putut spune că era foarte bucuros. Ba, dimpotrivă, se simțea chiar puțin jignit.

Oricît de ciudat ar părea, nu se simțea de loc fudul că în vreme ce „ăștia“ se fandoseau prin foaier, gătiți în costume și rochii elegante, cu papioane și cu vulpi argintii la gît, el venise în

pîslari ca un adevărat muncitor, mă rog, care nu mai poate de ei și de țoalele lor!

Nu, mai curînd îi era necaz că-i îmbrăcat mai rău decît toți. Că i-au mîncat moliile costumul. I-ar fi plăcut să fie și el elegant.

Acum, toată lumea caută să se îmbrace cît mai frumos. Ce i-o fi apucat? Poate că li s-o fi urît pur și simplu de haine ponosite, de pufoaice, de cizme ostășești, de rochii din imitație de cașmir, de sandale din pînză cauciucată?

Mulți au umblat îmbrăcați așa toată viața. Amintirile lor se împart în trei perioade: înainte de război, în timpul războiului și după război. Au purtat mantalele, bluzele și cizmele militare, pînă le-au făcut ferfeniță.

Au purtat pe urmă și vestoane, care nu mai erau însă militare. A fost o vreme cînd toată lumea umbla în uniformă: și minerii, și geologii, și salariații de la poștă, ba chiar și contabilii de la bancă.

A fost o vreme cînd toată lumea purta epoleți. Diplomații aveau epoleți, procurorii aveau epoleți, marinarii din flota fluvială aveau epoleți, feroviarii aveau epoleți. Ba chiar și însoțitorii de vagoane, numai că epoleții lor erau din ață.

A fost o vreme ca asta.

Pe urmă oamenii au purtat hainele astea, pînă le-au făcut ferfeniță.

— Irka!

— Irocika!

Tulburînd rîndurile ceremonioase, își făceau drum spre ei doi inși. Unul, cu un cap mai înalt decît toată lumea, era deșirat și slab, de ziceai

că l-au întins la dibă sau l-au tras la laminor. Celălalt, un rotofei, cu un cap mai scund decît toți semăna cu o gogoașă.

Lui Kolea i s-a luat parcă o piatră de pe inimă: ăștia doi erau îmbrăcați și mai rău decît el. Lunganul purta o cămașă albă și nu prea, cu gulerul ridicat de parcă ar fi avut niscai bube la ceafă și ar fi vrut să le ascundă. Peste cămașă avea un fel de vestă, sau de pieptar, în orice caz ceva fără mîneci. Scundacul purta o jachetă cum poartă muierile bătrîne, lungă de-i venea pînă la genunchi, iar la gît avea un fular pestriț, cu un capăt aruncat pe spate. Primul era neras, în schimb celălalt era netuns. Simpatici băieți!

Irina făcu prezentările.

— Sînt colegii mei de curs, Vova și Mitea, alias Huidumă și Poloboc. Lucrează la biroul de proiectări.

„Huidumă" era porecla scundacului, iar „Poloboc" a lunganului.

— Încîntat de cunoștință... mormăi Poloboc.

— Sînt foarte onorat, parol, spuse și Huidumă, pocnind din călcîie.

— Băiețașii au băut, constată Irina, privindu-i cu duioșie.

— Una singură sutică mică! Atît.

— Și un cocteil cu o șaibă d'alămîie.

— Noi înde noi. Sectar...

— Plus responsabilul de la cămin.

Irina rîse amuzată. Apoi dădu neîncrezător din cap:

— Și mai sînteți în stare să ascultați cîntece?

— Cîntecele astea o să iasă... cu cîntec, replică prompt Poloboc.
— Unde mai pui că pianistul o să cînte ceva din începuturile lui Prokofiev, îi ţinu isonul celălalt. Alt scandal la Djegor!
„Că multe înţelegeţi voi, bulevardierilor", se înfurie în sinea lui Nikolai.
In momentul acesta se auzi soneria şi, răsfirîndu-se în două braţe, puhoiul de omenire se scurse pe uşa din stînga şi pe cea din dreapta, în sală. Nikolai, Irina şi Ceremnîh aveau locuri pe stînga, iar cei doi — în partea cealaltă.
— Şi cînd te gîndeşti că în anul întîi am fost îndrăgostită de Mitea, spuse Irina, uitîndu-se zîmbind după cei doi. Iar în anul trei Vova mi-a făcut o curte...
— Cîţi ani se învaţă la arhitectură? se interesă Kolea Babuşkin.
Irina îşi smulse mîna de sub braţul lui, totuşi răspunse:
— Şase.
Vova şi Mitea avuseseră dreptate. Inaintea artistei poporului apăru pe scenă pianistul. Probabil ca să controleze dacă se poate cînta la pianul clubului, dacă toate clapele răspund la apel. Pianistul — un bărbat distins, cu o înfăţişare îngrijită, cu ochelari cu ramă de baga — se aşeză pe scăunel. O lovitură, încă una...
De la locurile lor, Nikolai, Irina şi Ceremnîh puteau urmări degetele pianistului: ca o viţelie treceau de la un capăt la celălalt al claviruIui şi înapoi.
Omul îşi dădu apoi capul pe spate şi, fixînd prin lentilele ochelarilor o pată mare, roşiatică

din tavan (ar cam trebui reparat acoperişul), începu să cînte, fără să se mai uite nici la clape, nici la note. De altfel nici n-avea note, cînta pe de rost. Nu cînta, ce-i drept, nici aşa tare şi nici aşa repede ca la început, dar, oricît, să cînţi la pian fără să te uiţi la clape e ceva.
Mare lucru să fii virtuoz. Kolea Babuşkin mai văzuse unul cu trei ani în urmă în Asia Mijlocie, unde-şi făcea stagiul militar. Venise la unitate să le cînte la balalaică. Mamă, mamă! Ce făcea cu balalaica aia! O învîrtea, o răsucea în toate felurile... Şi-o punea pe ceafă, şi-o trecea roată de-a lungul spinării, şi-o scotea pe după picior. Cînta şi pe partea cu strunele şi pe cealaltă. La sfîrşit i-a făcut vînt, ca şi cum ar fi vrut s-o arunce în public, şi a prins-o de gît. Şi unde mai pui că balalaica aceea cînta o melodie populară îndrăcită, fără o clipă de răgaz.
Pianistul mai izbi o dată clapele, cu toată puterea, şi îşi coborî privirile. Nu-l mai interesa nici tavanul, nici acoperişul spart. S-a îndîrjit rău de tot şi degetele îi alergau atît de repede pe claviatură, încît îţi jucau pe dinaintea ochilor. Coatele i se ascuţiră, spinarea i se încovoie ca la o fiară gata să se repeadă, iar capul i se trase între umeri. Pianul duduia, scena părea că se cutremură împreună cu pereţii sălii şi...
...şi pianistul se răsturnă deodată pe spătar, lăsînd braţele să-i cadă vlăguite, în jos.
Se ridică să mulţumească pentru aplauze. Părul vîlvoi semăna cu un cuib de ciori şi era ud de năduşeală. Plastronul imaculat se muiase

și își pierduse toată strălucirea. Își freca mîinile, înțepenite de atîta trudă, așa cum fac lăcătușii, dulgherii, tinichigiii, mă rog, toți cei care execută o muncă manuală. Băiat vrednic, muncitor. Ar fi putut foarte bine să cînte ceva mai ușor, un vals sau altceva. Dar el, nu! Băiat conștiincios, nu caută o viață ușoară. Om al muncii.

Kolea Babușkin bătea din palme cu atîta furie, că Irina îi aruncă o privire surprinsă.

Apoi ieși în sfîrșit pe scenă artista poporului.

Era o femeie între două vîrste, dar destul de bine intrată în a doua. Umerii decoltați erau veștezi și grași, iar gîtul numai cute. Rochia înfoiată părea strîmtă pe șoldurile cărnoase. Chipul însă mai era și acum frumos. O față îngustă, cu ten mat, ca de fetiță. Zîmbi către public, fără să-și întredeschidă buzele precis conturate, și făcu un semn din cap pianistului...

În sală era și pînă acum liniște, dar cînd începu ea să cînte, se așternu o tăcere mormîntală, aproape nefirească pentru atîta lume. Stăteau cu toții ca încremeniți. Dar nu pentru că i-ar fi fermecat vocea cîntăreței, ci... tocmai pentru că nu avea voce de loc.

Adică de avut avea ea ceva voce... dar puțină, atît de subțirică și fragilă, încît în fund probabil că nici nu se auzea. Dîndu-și seama de asta, încerca să cînte mai tare, dar atunci firicelul acela argintiu se făcea aspru și căpăta un ușor hîrîit. Iar cînd lua o notă mai acută tremurai pentru ea, să nu i se spargă glasul.

Dar glasul nu s-a spart și cîntecul s-a terminat cu bine.

O dată cu cîteva aplauze, răzlețe și anemice, izbucni din toate piepturile un suspin de ușurare. Apoi îi apucă tusea pe toți, de parcă nu numai gîtul ei, dar și ale spectatorilor ar fi scăpat de o groaznică încordare.

Artista se uită la pianist și îi făcu iarăși semn.

Urmă un cîntec popular rusesc. Un cîntec plin de foc. Săltăreț cum e scăpărarea ciubotelelor la joc. Șăgalnic ca o privire furișată prin zăplaz.

Cîntăreața bătea cu tocul în podea, în tactul vorbelor, și își zvîcnea umerii și șoldurile. Mîinile-i zburară în sus — într-una ținea o batistă, ca fetele prinse în joc. Sprîncenele i se săltară, în colțurile buzelor flutura un zîmbet... Dar ochii, ochii tot triști erau și numai cîntec nu era ăla.

Nikolai murea de ciudă. Era unul din cîntecele lui preferate. Își aduse aminte ce frumos îl ziceau fetele din Laptiuga, satul în care s-a născut. E mai sus de Troițk și mai încoace de Dutov, dacă mergi pe Peciora. Bine îl mai ziceau pe tăpșanul acela de după orzării, unde se adunau fetele și flăcăii la joc. Cîntau ca să-i atragă pe băieți. Fiindcă în satul lor băieții erau puțini și se țineau fuduli nevoie mare. Pînă la urmă apăreau ei cu armonicile, numai după ce se lăsau așteptați. Iar fetele, ca să omoare timpul, cîntau pe două voci, pe trei, pe patru, pe cinci — cîte fete atîtea voci. Și ce mai voci! Se auzea pînă hăt-departe, nu ca...

Uf, bine că a terminat.

În sală se porni un scîrțîit de scaune și un zumzet de glasuri nedumerite. Cineva strănuta anume tare, ca o detunătură de pușcă. Kolea Babușkin putea să jure că e sau Huidumă sau Poloboc. Se uită cu reproș la Irina: poftim, colegii dumitale... Iar Irina privea țintă înainte, cu buza de jos stîrcită între dinți.

Artista poporului nu părea de loc descurajată. Pe buze îi juca același zîmbet enigmatic, numai ochii erau parcă și mai triști.

— Grieg, cîntecul lui Solveig, anunță pianistul.

Lui Kolea Babușkin îi pierise tot cheful să asculte. Nici n-avea ce asculta, te durea sufletul, nu alta. Lăsă gîndurile să-i zboare iar spre Laptiuga, satul copilăriei sale. Erau vreo doi ani, sau poate chiar mai mulți, de cînd nu fusese pe acolo. Cînd s-a întors din armată a stat la bătrîni vreo săptămînă și a întins-o la Djegor. De acolo la Poroghi... Acum iată-l din nou la Djegor... Nu-i vorbă, ar putea să-și rupă din timp și să se repeadă la Laptiuga. Că așa departe nu e — între Troițk și Dutov... Cu vaporul, într-o zi și o noapte ești acolo. Iarna merg și mașinile. Ba a mai auzit că de la o vreme s-au introdus și curse regulate cu elicopterul. În general, azi nu mai e o problemă să ajungi la Laptiuga, numai să vrei. Uite, Cernomor Agheev vrea să zboare în Lună. Chit că n-are acolo pe nimeni.

Nu ca Babușkin. La Laptiuga stau amîndoi părinții lui: taică-său, Nikolai Nikolaevici, și maică-sa, Agnia Nikanorovna. Lucrează în colhozul „Comuna din Paris". El e singurul lor copil. Cum i-or fi ducînd dorul! Dacă ar avea și alți copii, le-ar fi mai ușor. Unul a crescut, altul îl ajunge din urmă, iar Prîslea țipă în leagăn după porția lui de lapte. Sau fetele — una își aduce logodnicul să-l cunoască părinții, alta te fericește cu un nepoțel: poftim, crește-l și fă-l om. Nici nu mai ai cînd să te gîndești la feciorul plecat.

Dar ce te faci cu Nikolai, care-i singura lor odraslă! S-or fi prăpădind de dorul lui... Mai ales mama! Parcă o vede stînd seara la portiță, cu obrazul proptit în palmă și tot cătînd în zare: nu mai vine elicopterul cela, nu mai vine băiețelul ei, Kolea Babușkin?

Trece și iarna,
Apoi primăvara
Se duce și ea...

Zău așa, ar trebui să-și rupă o săptămînă și să se repeadă pînă la Laptiuga. Cu elicopterul ajungi repede. Sau poate și mai bine la primăvară, cînd s-o dezlega Peciora, și o să circule vaporul...

Căpșoarele-și pleacă
Veștede florile,
Sub vălul de nea...

Cît e drum, ar putea să meargă cu mașina, ori cu sania cu elice a poștei.

Da știu că vei veni...

La un moment dat, Nikolai își dădu seama că totuși ascultă — și cu urechea, și cu inima — vocea aceasta, cuvintele, răsuflarea cîntăreței, a lui, a Irinei, răsuflarea sălii...

Se schimbase ceva în sală, în răstimpul cît fusese el cu gîndul la Laptiuga. Nici tăcerea nu mai era aceeași: din apăsătoare și împietrită, devenise vie, înfiorată, receptivă. Nu mai strănuta nimeni, nu mai scîrțîia nici un scaun, erau numai urechi...

Te pomenești că i-a răscolit pe toți cîntecul ăsta despre flăcăul flușturatic care e dus de mult din sat și nu se mai știe nici pe unde umblă, nici cînd se va întoarce. Poate că n-are să se mai întoarcă niciodată, o să piară. Și tu îl tot aștepți, tot privești într-una în zare, de ți se albesc ochii, iar anii trec și nu se mai întorc. Părul ți-e nins, gîtul, uite-l, ți-e numai zbîrcituri și vocea ți-e pierită de tot...

Oriunde ai fi,
Numai bine să-ți fie...

Pentru cîntecul ăsta nici nu trebuie glas puternic. Atît cît să-l îngîni de una singură, la fereastră, cînd afară e noapte și șuieră vîntul, iar în jur freamătă, ca la Laptiuga, taigaua.

A-a, a-a, aaa-a...

Ce bine își stăpînește vocea puțină! Uneori zici că susură un pîrăiaș cu sclipiri de argint. E măiastră! Așa-i cu bătrînii. Nu mai au puterea de altădată, dar măiestria și-o păstrează.

...aaa...

Ultima notă s-a topit ca un fulg de nea, aninînd un strop pe genele Irinei.

Nikolai îl văzu de îndată ce răsări, fiindcă Irina a sărit de pe scaun fără să mai apuce să-și șteargă ochii. Și alții au sărit de pe locurile lor. Se dezlănțui o adevărată explozie, o avalanșă de aplauze. Țipetele fetelor țîșniră stol spre tavan. În fund, se auzeau tropăituri. Toată sala era în picioare.

Kolea Babușkin aplauda împreună cu toți, mai-mai să-și rupă palmele. Irina îi aruncă o privire recunoscătoare și își lipi umărul de al lui. Doar o clipă. De încîntată ce era. Sînt momente cînd oamenii își permit unele lucruri pe care în mod obișnuit nu le-ar face niciodată.

Artista poporului se înclină încet, cu demnitate, ținîndu-și poalele rochiei cu vîrfurile degetelor, într-un fel care trăda o îndelungă obișnuință. De bună seamă că mai auzise ea și altădată aplauze și exclamații, și încă mai ceva ca acestea. Dar zîmbetul ei mișcat și un pic descumpănit arăta că nu se aștepta la o asemenea primire în acest oraș îndepărtat.

Bănuiai în vălul de tristețe care tot îi mai adumbrea ochii căprui un fel de părere de rău că n-a cîntat în această sală mai demult, cînd era în putere, în culmea gloriei, cînd glasul îi era încă plin de vigoare.

I-o fi părînd poate rău că, pe atunci, aici nu exista încă nici urmă de orașul ăsta care se cheamă Djegor...

Lumea se îmbulzea peste tot — de-a lungul anfiladei de la intrarea Clubului petroliştilor luminată cu dibăcie din spate în aşa fel, încît coloanele apăreau învăluite în umbre, de-a lungul scării largi cu treptele noduroase de zăpadă întărită, lîngă „Pobeda“ albă de chiciură, parcată în faţa clubului. Era tîrziu şi ger, dar publicul nici gînd să se împrăştie: fiecare voia s-o mai vadă o dată pe artistă — cum coboară scara, cum se urcă în maşină. Aşteptau răbdători şi deasupra mulţimii se învălura un abur rece.

Kolea Babuşkin, Irina şi Ceremnîh dădură să-şi facă loc prin mulţimea curioşilor, ca să ajungă mai aproape de scară, cînd deodată auziră:

— Irka!

— Irocika!...

Ceva mai încolo, Huidumă şi Poloboc, gîrboviţi de frig, ţopăiau să se încălzească.

— Iertaţi-mă o clipă, se scuză Irina şi se duse la ei.

În momentul acela apăru artista. Un şal pufos îi ascundea gîtul şi bărbia, iar de sub rochia lungă i se vedeau vîrfurile boante ale pîslarilor. Pianistul venea după ea, cu o valijoară în mînă.

Pe Kolea Babuşkin nu-l mai interesau artiştii. O căuta din ochi pe Irina. Uite-o colo, de vorbă cu foştii ei colegi. Ai zice că se ceartă. Huidumă şi Poloboc o trag de mînecile hainei, lunganul de una şi mărunţelul de cealaltă. Ea încearcă să scape, îi îmbrînceşte, dar toate astea

fără supărare, blînd, tot mai blînd, cu nehotărîre. Se vedea că şovăie...

Nikolai se uită la Ceremnîh. Acesta avea un aer absent, de parcă nu i-ar fi băgat în seamă nici pe artişti, nici pe Irina, şi nici pe colegii ei. Ai fi zis că-i cu gîndul în cu totul altă parte. Ai fi zis că nu-i pasă de nimic. Ai fi zis că nu-l priveşte. Îşi încruntase sprîncenele stufoase şi-şi strîngea, ritmic, fălcile.

Nikolai se pomeni deodată că se înfurie. Nu pe Irina. Nici pe colegii ei. Ci pe inginer...

Spintecă mulţimea cu umărul şi se apropie, decis, de micul grup. O luă pe Irina de braţ, ură politicos lunganului şi mărunţelului noapte bună şi o duse la Ceremnîh.

Pe urmă îi păru rău că n-a plecat singur cu ea.

CAPITOLUL VIII

ÎN VREMEA pe care o trăim, viaţa goneşte cu zeci de kilometri pe oră. Oraşele răsar ca ciupercile după ploaie. Nu e an să nu apară pe hartă state noi. Puţini mor, mulţi se nasc şi populaţia globului creşte într-una. Ca şi forfota.

În forfota asta poate să treacă cine ştie cît pînă întîlneşti un cunoscut.

Cu Ceremnîh, Kolea Babuşkin se vedea zilnic, că doar lucrau împreună. Ba îl căuta el disperat pe Ceremnîh, ba trebuia inginerul să-l vadă neapărat pe Kolea Babuşkin.

Pe Irina Ilina însă n-a mai văzut-o din seara concertului, cu toate că stăteau în același hotel, ba chiar la același etaj.
Kolea Babușkin pleca la opt fără un sfert, iar Irina la nouă fără un sfert. Nikolai se întorcea la cinci, iar Irina — cine știe...
Ceva îl oprea pe Nikolai să întrebe în ce cameră stă Irina și să bată la ușa ei. Iar Irinei probabil că nici prin gînd nu-i trecea să-i facă o vizită. De altfel în camera nr. 4, mai stăteau, în afară de Nikolai, încă unsprezece inși: niște geologi veniți la trust să primească instrucțiuni de la conducere, cîțiva aviatori în trecere prin Djegor, care așteptau timp prielnic pentru zbor, tot felul de delegați, de împuterniciți ai diferitelor întreprinderi, care cu aprovizionarea, care cu „împinsul" unor livrări — tot oameni gălăgioși și neastîmpărați. Se juca domino și cărți, se răcnea la telefon, se rîdea, se discuta. In hărmălaia asta, chiar dacă ar fi bătut cineva la ușă, tot n-ar fi avut cum să audă. Mai știi, poate că Irina încercase...
In vremea pe care o trăim, în forfota din zilele noastre nu prea ai șanse să te întîlnești cu cineva dacă nu te-ai înțeles anume cu el.
Or, Nikolai și Irina nu-și stabiliseră nici o întîlnire.
Și totuși, trecînd într-o seară pe o stradă întunecoasă, i-a sărit deodată în ochi haina ei albă. Era cam la vreo sută de pași. Dădu fuga după ea, dar haina albă pluti în lături, trecu prin grilajul unui gard și se răsfiră: nu era

decît un norișor de fum de la autobuzul care tocmai plecase din stație.
Nikolai înlemni de uimire.
Și nu pentru că blana se dovedise a nu fi fost decît un norișor, ci pentru felul ciudat cum reacționase inima lui: ai fi zis mai întîi că s-a oprit în loc, apoi a zvîcnit rar și puternic de cîteva ori.
Ei, comedie...
Ciudățenia s-a repetat o săptămînă mai tîrziu, cînd Ceremnîh l-a chemat într-un colț al secției și i-a spus:
— Treci pe la mine diseară. Mai stăm de vorbă... Adăugă zîmbind: Mai vine și o... duduiță, care ține neapărat să te vadă.

— In sănătatea sărbătoritului! Mulți ani trăiască!
Irina ciocni cu Ceremnîh: clinc!
Au cîte unii un obicei tare ciudat. Te invită, așa, ca într-o doară, fără să-ți spună nimic. Vino, cică... să mai stăm de vorbă... Și cînd vii să mai „stai de vorbă", te poftește la masă și deodată cineva ridică paharul și strigă „la mulți ani"! Abia atunci afli că gazda își serbează aniversarea. Nu ți-a spus nimic, ca un om simțit, ca să nu cheltuiești bani pe cadouri... Și, aflînd la masă de eveniment, ție îți iau foc urechile și-ți vine să intri în pămînt de rușine, iar gazda zîmbește senin, mulțumit de propria sa modestie și bucuros c-a reușit „să te ducă"...
Tîmpit obicei!
— Felicitările mele... mormăi Nikolai. Și întrebă: Cît împliniți?

— Mai am pînă la o sută, o scăldă Ceremnîh.

Ţi-ascunzi vîrsta, ai? Pe mine dacă mă întrebi cîţi ani am, îţi răspund imediat. Dînsa la fel. Mătăluţă faci o taină din asta. Şi nu văd de ce... Nu contează cît mai ai pînă la o sută, contează cum arăţi de ziua ta de naştere. Şi, dacă vrei să ştii, n-arăţi de loc rău. Uite, drept să-ţi spun, m-apucă invidia. Cred că femeile se dau în vînt după bărbaţi ca tine.

Părul bogat părea şi mai negru şi mai cîrlionţat, cu toate că avea destule fire albe. De cîte ori zîmbea, i se vedea şiragul de dinţi zdraveni şi scînteietori. Iar gulerul răsfrînt, din care răsărea un gît bronzat, puternic, îi dădea un aer cît se poate de tineresc.

În general, parcă întinerise de la o vreme. Poate pentru că şi-a văzut visul cu ochii — a reuşit să pună, în sfîrşit, la cale construirea unei secţii de cheramzit. Sau poate, cine ştie, din vreo altă pricină.

— Mulţumesc, răspunse Ceremnîh. Turnă în pahare: Şi acum în sănătatea voastră, prieteni.

Ciocniră din nou tustrei. Că numai trei erau la masă: Ceremnîh, Irina şi Nikolai. Atît. Trei pahare se ciocniră cu un sunet cristalin — clinc, clinc — unindu-se deasupra mesei.

Ceva mai încolo, se vedeau alte trei pahare, învelite în hîrtie şi pline de talaş. Erau aidoma cu cele trei în care beau ei. Nikolai înţelese că paharele astea sînt darul Irinei. Care va să zică, ea ştia că e o aniversare... S-a gîndit să-i facă un dar şi a ajuns la concluzia că nu strică să înceapă a cumpăra veselă...

Era cît p-aci să frîngă între degete piciorul fragil al cupei.

— Nu mănînci, Kolenka? îl îmbie cu duioşie Irina. Ia puţină salată orientală...

„Kolenka"... „Salată"... Dar, mă rog, cine a preparat salata? Cine face pe gazda în casa acestui burlac? Şi ce-i eşti tu, în definitiv?

Această ultimă întrebare îi pătrunse în inimă ca un cuţit. Întocmai ca un cuţit...

Nikolai stătu o clipă pe gînduri, apoi îşi ridică poala bluzei şi, făcînd să ţăcăne carabina de la centură, puse pe masă cuţitul lui de vînătoare.

— Asta-i de la mine.

Ceremnîh nici în vis nu putea visa un asemenea dar.

Cuţitul ăsta îl moştenise micul Kolka de la bunic, de la vestitul vînător Nikolai Nikolaevici Babuşkin, de prin părţile Peciorei. Trei urşi şi-au luat rămas bun de la viaţă după ce au făcut cunoştinţă cu lama lui. Lama asta cu luciu mocnit, bătînd în albastru, făcută dintr-un oţel călit într-un fel anume, tăia şi fier. Plăselele nu erau nici din lemn, nici din os, şi nici din cine ştie ce plexiglas colorat: erau dintr-o meşină subţire, meşteşugit împletită. Teaca era din piele groasă de elan, cusută cu vînă de ren. Un cuţit ca ăsta nu mai găseşti să umbli o lume... Nici chiar la magazinul de articole de menaj unde se vînd paharele astea cu sunet de cleştar — cu duzina, cu jumătatea de duzină şi cu bucata...

Ceremnîh înţelese dintr-o ochire preţul cadoului. Nu îndrăznea nici să-l atingă şi se tot

uita neîncrezător la Nikolai : nu cumva te răzgîndești pînă mîine ? Pricepea și el că nu-i ușor să te desparți de un asemenea cuțit...

— Ia-l, e al dumitale, întări Kolea Babușkin.

Atunci Irina întinse mîna, luă ea cuțitul, îl smulse din teacă și, apucîndu-l cu două degete de vîrful lamei, își făcu vînt și-l zvîrli spre ușă. Cuțitul lovi lemnul cu partea lată și căzu.

— Mai încerc o dată ! se ambiționă Irina, luînd cuțitul din mîna lui Ceremnîh. N-am aruncat bine.

Cuțitul descrise cîteva vîrtejuri prin aer și de data aceasta izbi în ușă cu plăselele.

— Incă o dată...

— Nu, nu, lasă-mă pe mine, zîmbi Ceremnîh, strîngînd-o ușor de încheietură și luîndu-i cuțitul din mînă.

(Cît am băut, mă fraților ? Cîte sticle goale sînt acolo ?)

Ceremnîh zvîrli cu putere. Cuțitul zgîrie ușor ușa și căzu pe dușumea, cu un sunet sec.

— Ei drăcie, se scărpină el amărît la ceafă. Pe vremuri nu exista să greșesc.

Kolea Babușkin ridică de pe jos cuțitul și se retrase spre fundul odăii, lîngă fereastră.

Cuțitul spintecă aerul șuierînd și scăpărînd ca un disc, sau ca o elice ce se învîrte cu toată viteza ; se împlîntă atît de adînc în lemnul ușii, de nici nu tresăriră plăselele.

— Bravo ! îl lăudă Ceremnîh.

— Babușkin, hai, te rog, învață-mă și pe mine ! sări Irina.

Nikolai dădu din umeri.

— Asta nu se învață... E ca înotul. Ii explici omului cum să dea din mîini și din picioare, dar asta nu înseamnă că l-ai învățat să înoate... Important e să fii tu sigur că reușești, că nu te duci la fund.

— Și dacă ești sigur ? întrebă Irina visătoare. Uite, eu nu știu să înot...

— Dacă ești sigură, atunci știi să înoți și nici nu mai uiți vreodată.

— Tovarășul Babușkin predică idealismul ? se miră Ceremnîh, ridicînd din sprîncenele stufoase.

— Asta nu-i nici un idealism, e materialism sută în sută ! pară Nikolai și adăugă : Numai că n-a fost încă studiat.

— Să verificăm în practică, hotărî Irina.

Își trase mîna înapoi spre umăr, își încordă trupul zvelt și miji ochii.

— Cred, am siguranța că acest cuțit...

Lama se înfipse în lemn, ușor, fără zgomot, de parcă ar fi intrat în unt, o idee mai la stînga de semnul lăsat de Nikolai.

— Formidabil ! exclamă Ceremnîh.

— Ura ! Uite că știu și eu ! Bucuroasă, Irina bătu din palme. Ce dracu ne învață la facultate ? !

Ocoli masa în fugă și îl cuprinse pe Nikolai de după gît.

— Iți mulțumesc, Kolenka, drăguțule... Așa poate să-ți reușească orice ? E destul să crezi cu tot dinadinsul ?

Puțin stingherit, Nikolai încercă să-și elibereze gîtul înlănțuit de brațele fetei și, uitîn-

du-se cu un aer vinovat la sărbătorit — care zîmbea nepăsător — răspunse:
— După părerea mea, da.
— Şi dobîndeşti orice vrei? stărui fata, privindu-l drept în lumina ochilor.
Tonul cu care pusese această întrebare nu mai avea nimic de joacă.
— După părerea mea, da! repetă Nikolai.
In momentul acela se auzi o bătaie în uşă.
— Ne-am găsit beleaua cu vecinii! bombăni Ceremnîh, înghesuind sub masă sticlele goale.
— O telegramă, se auzi de după uşă.
Din întunericul coridorului o mînă întinse un formular alb, îndoit ca o cărticică, o recipisă şi un creion.
Vasili Kirilovici desfăcu repede telegrama şi încremeni.
— Semnaţi, vă rog...
Iscăli fără să se uite.
— Treceţi data şi ora... îi atrase atenţia glasul din întuneric.
Ceremnîh puse telegrama lîngă farfuria lui, dar în loc să se aşeze la masă, se retrase spre fereastră. De acolo prinseră a se răsfira prin cameră şuviţe de fum de tutun, subţiri şi cenuşii cum e părul cărunt.
Nikolai privi îngrijorat formularul: te pomeneşti că s-o fi întîmplat ceva, i-o fi murit vreo rudă, sau cine ştie? Neliniştea i se risipi însă numaidecît. Era un formular lucios, dintr-acelea pentru felicitări, cu un desen pe copertă: un buchețel de nu-mă-uita legat cu o fundă. Un capăt al fundei şerpuia pe hîrtie formînd cuvintele: „La mulţi ani"!

Aşadar, totul e în ordine. O felicitare. Cineva şi-a adus aminte că e ziua de naştere a inginerului şi s-a gîndit să-i trimită, pe un formular elegant, o telegramă. Foarte frumos din partea lui.
Nikolai băgă de seamă că şi Irina priveşte ţintă telegrama, de parcă ar fi vrut să pătrundă prin hîrtie şi să citească ce scrie acolo înăuntru. Işi strîngea buzele de curiozitate.
Sau poate de furie, de dispreţ?! „Ce gust, un buchețel de nu-mă-uita!"...
— Pentru ce ne-ai părăsit, Vasili Kirilovici? întrebă ea cu maliție. Sau pentru cine?
Ceremnîh se întoarse la masă, dar parcă era alt om. Unde era omul de adineauri, cel care acum cinci minute îşi dezvăluia dantura strălucitoare, care i-a luat cuţitul Irinei şi a ascuns sticlele sub masă?
N-ai spune că pare întristat. Nu, asta nu. Doar mişcările îi sînt încete, pare pierdut în gînduri. Mîinile mari îi tremură uşor şi bîjbîie în neştire pe faţa de masă. Şi în ochi i se citeşte însingurarea. Se uită ca un orb, cu nişte ochi despre care nu se poate spune că nu văd: văd, dar nu ce e în afara omului, ci ceea ce e înăuntrul lui.
Ceremnîh stinge ţigara şi, cu un zîmbet vinovat, destupă o sticlă de vin caucazian „Saperavi".
— Să bem, prieteni. Să bem pentru trecut...
După cîte se pare, n-a nimerit-o tocmai bine, căci Irina îşi acoperă hotărîtă paharul cu palma.
— Pentru asta nu bem, îl înfruntă ea. Noi nu avem trecut...

(Care „noi“ ?)

— N-ai dreptate, orice om are un trecut, încearcă s-o împace Ceremnîh.

— Kolea, tu ai un trecut ?

Nikolai zăbovi cu răspunsul.

Cum să răspundă așa, pe negîndite, la o asemenea întrebare ? Intr-o oarecare măsură, Ceremnîh are dreptate. Orice om are un trecut. De cîte ori n-auzi pe cîte un zgîmboi de cinci anișori spunînd : „pe cînd eram eu mititel“...

Incă de cînd ai fost copil în școală ai învățat să-ți scrii autobiografia, pentru a te deprinde cu cerințele vieții. Ai umplut, atunci, o coală întreagă. M-am născut la... tăticul... mămica... m-au dat la școală... am devenit pionier... comsomolist... M-am clasat al treilea la un concurs de șah... Evenimente care de care mai importante !

Și anii trec. Ai terminat școala, ai făcut armata, iar ai învățat, ai muncit aici, pe urmă dincolo. Ai fost ales deputat, ai fost decorat... Și cînd te așezi să-ți scrii autobiografia, tot o coală iese.

Frontul. Căsătoria. Copiii. Ai cunoscut multe bucurii. Ai trecut și prin destule suferințe. Ai ajuns, omule, să primești și ultimul buletin de populație, acela în care, în locul datei de preschimbare, lucrătorul de miliție a tras o linie. Ai învățat drumul secției raionale a prevederilor sociale... Și toate astea încap, la fel de bine, tot pe o coală de hîrtie.

Ciudat lucru și trecutul ăsta. Ceea ce e azi important, covîrșitor de important, lucrul cel mai important din viața ta, mîine, cînd va deveni trecut, s-ar putea să nu-ți mai pară cine știe ce.

Despre dragoste nu se scrie în autobiografie. In definitiv, ce-ai putea scrie ? Am cunoscut și eu prima mea iubire... M-am îndrăgostit de o fată, dar ea s-a măritat cu prietenul meu... Mi-a fost greu, dar a trecut. Apoi, a intrat o altă dragoste în viața mea. Și dragostea asta nouă e atît de adîncă, încît aproape că-mi vine să rîd cînd îmi amintesc de cea dintîi...

— Vezi ?! El nu are trecut, triumfă Irina.

Intr-o oarecare măsură, Nikolai îi dădea dreptate lui Ceremnîh — orice om are un trecut — dar nu încercă s-o contrazică.

— Noi o să bem pentru viitor ! hotărî Irina și umplu paharele cu vinul acela gros ca păcura. Să bem pentru viitor ! De acord ?

— De acord ! întări Nikolai. Toastul ăsta îi mergea drept la inimă. Pentru viitor...

Viitor are orice om. Despre asta chiar că nu mai încape nici o îndoială.

CAPITOLUL IX

SĂ DĂRÎMI vechiul și să făurești noul e o muncă grea al naibii. Tragi de-ți iese sufletul. Inainte de a monta agregatele noi pentru producția de cheramzit, trebuia descurcat locul de utilajul vechi, trebuia aruncat la gunoi, la fier vechi, tot ce nu putea fi întrebuințat, tot ce era de prisos. Poftim de mută toate angaralele astea

după ce au stat aici ani în șir, devenind trup din trupul fundației, încleștîndu-se de ea cu ghearele ruginii, de nu le mai puteai desprinde, cum se spune, decît cu carne cu tot. Poftim de azvîrle tot ce nu mai poate fi întrebuințat, cînd „gunoiul“ ăsta cîntărește tone... Iți iese sufletul, fără să vrei.

Cînd simțea că-l răzbește oboseala, Kolea Babușkin, cu tot gerul, dădea fuga afară. Ceilalți se opreau să mai răsufle, să mai fumeze o țigară. Se așezau unde se nimerea și trăgeau cu sete din țigări fumuri scurte și dese, la fel ca respirația lor, scurtă și gîfîitoare. Kolea Babușkin străbătea curtea în pas alergător pînă la depozit și înapoi și oboseala îi pierea ca prin farmec.

La drept vorbind, nu făcea cursa asta numai ca să se învioreze. Voia să verifice dacă inginerul-șef al fabricii, Vasili Kirilovici Ceremnîh, se ține de cuvînt. I-a promis ferm că în tot răstimpul cît se va lucra la secția de cheramzit, în tot timpul cît va ține dîrdora asta, îi va trimite fără întrerupere la Poroghi cărămizi. Deocamdată Kolea Babușkin n-avea de ce să se plîngă. Inginerul nu-și călca promisiunea. Cărămizile plecau ca ceasul. Nikolai își zicea însă că nu strică să controleze zilnic cum merg lucrurile. Și, ca orice om cu muncă de control, căpătase de la o vreme un fel de deformație profesională — ajunsese să creadă că e destul să se culce pe o ureche o singură dată, ca totul să se ducă de rîpă. Și, de fapt, așa se și întîmplă uneori.

Dar nu era numai asta. Era și bucuria pe care o simțea urmărind din ochi mașinile care

porneau spre îndepărtatul șantier din Poroghi. Care porneau *acolo*.

— Cine pleacă azi la Liutoev?

— Treizeci și șapte — nouăsprezece, răspunse dispecerul, arătînd din cap o autobasculantă încărcată. Aia de colo.

In bena mașinii se stivuiau cărămizile — vestitele cărămizi din Djegor, aurii și rumene, ca pîinea caldă scoasă din cuptor. Păcat că le încarcă așa, în vrac. N-or fi avînd destule conteinere.

— Noroc, tizule!

Era șoferul basculantei. Chiar acela care îl adusese la Djegor acum o lună jumătate. Și pe care îl chema tot Nikolai. Ăla care a avut o pană de cauciuc și care i-a spus atunci tot focul inimii lui. Omul a slăbit rău de tot, era pămîntiu la față și avea cearcăne la ochi, dar Kolea Babușkin l-a recunoscut totuși numaidecît și s-a bucurat.

— Noroc! Care va să zică, matale duci cărămizi la Poroghi?

— Eu! Am făcut pînă acum vreo douăzeci de curse.

— Douăzeci? Bu-un... Transmite salutări de la mine tuturor băieților, și lui Liutoev, șeful de șantier. Spune-le că de la Kolea Babușkin...

— Bun, o să le transmit.

— Da cu chestia aia s-a aranjat? întrebă Nikolai. Și ca șoferul să nu înțeleagă greșit, să nu se supere cumva, preciză: cu spațiul locativ.

Omul privi într-o parte, suci mașinal volanul, apoi deschise portiera, coborî și se așeză

pe scara camionului, cu cizmele depărtate. Se vede că mai era pînă să plece. N-o fi gata bonul de expediție.

— Cu chestia aia e și mai rău ca înainte... mormăi omul, privindu-și țintă cizmele. Nu mai e chip de trăit.

— Chiar așa ?

— Dacă-ți spun... Cînd am discutat prima dată, nu aveam nici un fel de dovezi. Mirosisem eu ceva, dar... Siguranță nu aveam... Acum însă nu mai încape nici o îndoială.

— Ei, fugi ! se îndoi Nikolai.

— Fugi, nefugi, asta e și n-ai ce-i face, răspunse omul cu un glas surd, căutîndu-se în buzunar după o țigară.

Era tare schimbat. Fața îi era suptă, ochii duși în fundul capului. Se vedea cît de colo că îi e silă să și vorbească, se vedea că nici să se gîndească la asta nu vrea, dar că nu poate să nu se gîndească și nu poate să le țină pe toate în el. Trebuia numaidecît să-și descarce sufletul. Și dacă tot nu putea să tacă, mai bine să se spovedească flăcăului ăstuia, cu care a apucat să se împrietenească cînd l-a adus încoace, decît primului om de pe stradă.

— Să vezi cum stă cazul... Cît timp n-am avut dovezi concrete mă mai îndoiam încă... Cînd stai prost cu nervii, îți trec prin cap fel de fel de neghiobii... Că nervii șoferului, știi, sînt înfășurați pe kilometraj... Nu se poate, zic, fleacuri... Ți se pare. Oricît, el e membru de partid, iar Niurka mea e fată cu școală. Are, care va să zică, ceva educație — Evgheni Oneghin, Tatiana și așa mai departe...

Kolea Babușkin se trezi clănțănind din dinți și își simți spinarea străpunsă de fiori de gheață. Ieșise din secție așa cum era, că n-avea nici un rost să te îmbraci ca să tragi o fugă pînă la depozit și înapoi. De unde să știe că o să întîlnească un cunoscut ? Acum nu mai putea să plece pînă n-o termina omul ce are de povestit. Că doar nu putea să-i spună : „Uite ce e, nu te supăra, dar am înghețat bocnă"... Mare nenorocire să tremuri puțin de frig ! Dincoace da, asta e nenorocire. Cum s-a mai tras la față bietul băiat !

— Vine 8 Martie... Atent cum mă știi, i-am luat Niurkăi un cadou — un „Zorki", să-i fac poze cu el, că-i tare fotogenică... Seara, hop și tipul... — Ghenadi îi zice — vine și el cu un cadou. Cînd desface pachetul, să mi se facă rău, nu alta. Ascultă numai ce i-a luat : lenjerie de mătase — furou și chiloți... Că așa o vrea dumnealui, elegantă, modernă, dantelată. Îmi zic : ați ajuns de nici nu vă mai ascundeți de mine ! M-am ținut cu dinții și n-am făcut scandal, dar a doua zi dimineața i-am spus Niurkăi : „Bate-i la ușă și dă-i cadoul înapoi ! Imediat ! Spune-i că nu poți primi — că e prea scump și că, apoi, ți-e și oarecum... Chestii de-astea numai bărbatul tău poate să-ți cumpere." Ți-ai găsit cu cine să vorbești ! Femeia, nici să n-audă. Că nu se cuvine să dai înapoi cadourile, că asta e mai rău ca o palmă... Și la urma urmelor, zice, lenjeria asta e foarte drăguță și am s-o port cu plăcere. Și, fiindcă tot te-ai oferit, n-ai decît să-mi iei și tu, dar vezi să fie de altă culoare...

Nikolai își cuprinse cu brațele umerii înțepeniți de ger și începu să joace pe loc, dar pe furiș, ca să nu observe șoferul și să-și închipuie cumva că nu e atent, că nu-i pasă de nenorocirea altuia.

— Ca s-o fac să înțeleagă că știu totul de mult, o iau eu subțire de tot. Chiar o să-ți cumpăr, zic, de ce nu... De toate culorile curcubeului. Nu mă calicesc la bani. Dar nu înțeleg la ce-ți trebuie. Uite, mie îmi e totuna ce culoare de cămașă porți, că eu te iubesc oricum, ba chiar poți să n-ai cămașă de loc! Nu zic că o femeie măritată nu trebuie să se îmbrace elegant pe deasupra: trebuie, ca s-o vadă toată lumea și să-l pizmuiască pe omul care-i e bărbat. Dar ce poartă dedesubt, iartă-mă, asta îl privește numai pe soț... Așa că lămurește-mă, rogu-te, pentru cine vrei dumneata să te gătești cu dantelăria asta și de unde pînă unde așa deodată aceste „exigențe sporite“?... N-apuc eu bine să termin vorba, că jap! îmi arde una peste bot... ca-n filme. Atunci i-am cîrpit și eu una. Niurka începe să urle. Ghenadi năvălește pe ușă și... Mi-e și scîrbă să-mi mai aduc aminte.

Șoferul scuipă cît colo chiștocul și se ridică.

— Am hotărît să mă despart de Niurka. Mă despart, cu toate că am iubit-o foarte mult și o mai iubesc încă și acum. Să dea dumnezeu s-o iubească și Ghenadi ca mine... Dar asta nu schimbă nimic. Intentez divorțul... Numai regula aia, dacă n-ar mai fi, cu anunțul la mica publicitate... E ca și cînd ai cutreiera orașul bătînd cu bățul într-un lighean de aramă și țipînd: „Lume, lume! Divorțez! Nevastă-mea locuiește în strada cutare, numărul cutare!...“

— Eu zic să nu te pripești, îl sfătui Kolea Babușkin. Chestiile astea nu se fac așa, cît ai bate din palme. Tot ce mi-ai povestit nu-i încă o dovadă, cu toate că îmi dau seama cît îți e de greu și te înțeleg... Întîi și întîi, schimbă locuința. Poate cînd o să stați singuri are să se aranjeze totul. Sigur că are să se aranjeze...

Șoferul intră în cabină și trînti ușa. Il mîna timpul din urmă: prea se întinsese la vorbă.

— Numai să nu te pripești, făcu aproape rugător Nikolai. Trebuie să chibzuiești totul cu de-amănuntul... Din fir a păr... Principalul e locuința. Chiar azi mă duc să mă interesez ce se poate face.

Șoferul îl privi atent — de sus, din cabină. Un zîmbet ciudat îi jucă pe buze. Clătină din cap a îndoială și porni motorul.

— Cîți copii au?

— Deocamdată nici unul. Sînt numai ei doi. Și vecinul.

— A, mai stau cu cineva în cameră?

— Nu. Vecinul stă în camera de alături. Dar apartamentul e comun.

— Hm! Și care din ei e tebecist?

— Poftim? Kolea Babușkin holbă niște ochi cît două cepe. Tebecist? Nici unul.

Feodor Matveevici Kaiurov, președintele comitetului executiv raional Djegor, ridică din umeri și împinse spre marginea biroului mapa cu hîrtii.

— Nu înțeleg nimic. Spui, Nikolai Nikolaevici, că n-au copii, așadar sînt numai două per-

soane — el și ea. În camera de alături e un locatar. Unul singur. În total două camere — trei locatari. Spațiul e absolut suficient. Mai ales că, fiind cu toții sănătoși, nu se pune problema unor condiții speciale... Atunci ? Pe ce motiv să le dăm celor doi locuință separată ?

Nikolai roși pînă în vîrful urechilor. După un moment de ezitare se hotărî :

— Există un motiv... E vorba de gelozie.

— Ce face ?! Acum era rîndul președintelui să se holbeze. Gelozie ?!!

— Da, șoferul bănuiește că soția lui și vecinul...

— Hm... Dar el ce păzește ? Omul însurat trebuie să fie cu ochii în patru.

— N-are cum... Vecinul și cu dînsul lucrează amîndoi în același garaj și pe aceeași mașină. El în schimbul unu, celălalt în schimbul doi.

Feodor Matveevici scoase un fel de chițăit. Biroul începu să tremure mărunt, de zăngăneau creioanele în pahar. Rîdea mutește, numai burta i se sălta și vinișoarele din ochi se făcură parcă și mai roșii.

— Cum ai spus ? Amîndoi pe aceeași mașină ? Uf ! Nu mai pot !... Bărbatul în schimbul unu și vecinul în schimbul doi !... Moor !...

Kaiurov își curmă rîsul la fel de brusc precum începuse. Se descheie la guler, se șterse la ochi și deveni iar gravul și preocupatul președinte al comitetului executiv.

— Zici că-i gelos ?... Se întîmplă. Uneori simți pur și simplu că înnebunești. Deși trebuie să știi că e o rămășiță... și...

— Bineînțeles că e o rămășiță, se grăbi să încuviințeze Kolea Babușkin. Dar e vorba de o familie. O familie în pericol să se destrame.

— Asta așa e.

— Dacă le-ar da locuință separată, s-ar aranja totul.

— Și aici ai dreptate, dar deocamdată nici vorbă nu poate fi de așa ceva.

Kaiurov trase iarăși mapa spre el, scoase din ea un teanc de hîrtii : bătute la mașină, scrise de mînă, prinse cu ațe sau cu clame și vîrstate pieziș cu rezoluții.

— Vezi ? Kaiurov apucă maldărul și-l flutură în aer. Toate astea sînt pentru locuințe. E drept că cei mai mulți cer o mărire a spațiului locativ. Acum se construiește mult, și la noi la Djegor aproape că nu există cetățean care să nu aibă de loc casă. Dar oamenii vor și mai mult, oamenii vor să stea separat. Și vin cu argumente serioase : unii au mulți copii, alții sînt tineri căsătoriți care stau împreună cu socrii... și cîte și mai cîte... Cîțiva s-au plîns și la Moscova și am primit dispoziții...

— Bine, dar e un caz special, chiar excepțional, pledă Kolea Babușkin. Nu-i putem lăsa pe oamenii aceștia în nenorocire.

Feodor Matveevici frunzări gînditor hîrtiile, socoti ceva în minte și pînă la urmă luă, decis, un creion.

— În principiu, nu mă opun. O să le dăm locuință separată, dar numai cînd o să le vină rîndul. Spune-i să facă cerere...

„Rîndul !" Cine știe cînd o să le vină rîndul ! Să stai să faci coadă la dentist cînd te înne-

bunește măseaua? Și încă ce măsea! O măsea cu rădăcina în inimă! „Cine-i ultimul? Sînt după dumneavoastră..."

Se poate să pui omul să stea la coadă în asemenea situații? Acolo, la policlinica dentară, se aplică o lege nescrisă: dacă vrei să-ți scoți o măsea, dacă nu mai poți să înduri, intri peste rînd...

— Numele? întrebă Kaiurov.

Alta acum! Nikolai descoperi cu disperare că habar n-avea cum îl cheamă pe șofer. Nu-i dăduse prin minte să-l întrebe! Dar asta nu era singura pricină a amărăciunii care îl cuprinse deodată...

— Nu știu, îl cheamă Nikolai.

Kaiurov aruncă înapoi creionul în pahar și tuși cu gravitate.

— Din capul locului am vrut să-ți atrag atenția, dragă Nikolai Nikolaevici, că, după cît se pare, cetățeanul pentru care stărui nu se numără printre alegătorii dumitale. El locuiește pe teritoriul orașului, iar circumscripția dumitale — a 34-a — este tocmai la periferia raionului... Și, întrucît ești un deputat tînăr, profit de prilej să-ți amintesc că ai datoria să te îngrijești de alegătorii din circumscripția respectivă, nu de primul întîlnit, pe care nici măcar nu știi cum îl cheamă...

Nikolai tăcea. Nu că n-ar fi știut cam ce să răspundă, dar se dezbărase de mult de obiceiul ăsta urît.

— Asta-i situația, Nikolai Nikolaevici, încheie Kaiurov, strîngîndu-i mîna cu un zîmbet părintesc. Și nu uita: luni avem sesiune.

La ieșire, Kolea Babușkin se întîlni nas în nas cu Irina Ilina. Subsuoară ținea un sul de hîrtie de desen, agresiv ca o țeavă de tun. Ca să-i facă loc, se lipi de perete.

Cînd o văzu intrînd cu tunul ăsta de hîrtie, Kaiurov se îngrozi și ridică mîinile, implorînd-o:

— Nu azi... te rog, nu azi, Irina Petrovna! Ai venit cu podul, nu?

— Cu podul.

— Azi îmi e imposibil. Pregătim sesiunea.

— Feodor Matveevici, ați semnat scrisoarea în legătură cu fondurile pentru construirea podului?

— Ca să fiu sincer, Irina Petrovna, nici n-am citit-o... Am o sumedenie de treburi care nu suferă nici o amînare — planul construcției de locuințe scîrțîie rău, în timp ce podul... podul mai rezistă deocamdată.

Arhitecții au o vorbă: „Construcțiile provizorii au viața cea mai lungă". Știu ei ce știu.

Cînd au aruncat podul acesta de lemn peste Ciut, Djegorul exista doar sub formă de proiect: pe locul ăsta unde gîrla se varsă în Peciora construirea orașului nici nu începuse încă.

Pentru că Ciut nu-i decît o gîrlă, și încă una destul de prăpădită. In verile secetoase, își despoaie impudic fundul lucios, de mîl, marcat cu urme de codobaturi.

Podul peste Ciut l-au făcut ca să poată aduce pe el materiale de construcții și altele. Un pod provizoriu de scînduri, pe niște piloți de lemn.

Nu trecu mult și pe cele două maluri prinse a răsări Djegorul. Creștea văzînd cu ochii, în înălțime și în lățime. Dar cele două părți ale sale — de dincoace și de dincolo de rîu — comunicau tot ca înainte, prin acest pod provizoriu. Timpul se scurgea și podul tot acolo era. Cînd trecea un camion, toată lemnăria trosnea și se cutremura. Așa dărăpănat cum era, părea că nu se mai sprijină decît pe calculele inginerilor. Fapt e că ținea... Ca să prevină accidentele, Controlul circulației luase unele măsuri. La cele două capete ale podului se puseseră atîtea indicatoare de avertizare, că șoferii se zăpăceau de cap. Pe lîngă aceasta, s-a interzis trecerea pe pod a autobuzelor încărcate. Cînd ajungea la pod, taxatorul îi dădea jos pe pasagerii din mașină, aceștia traversau cu piciorul, autobuzul venea încetișor după ei, și oamenii se urcau din nou. Toată manevra îi cam revolta pe oameni, mai ales că unii profitau ca să ocupe locuri mai bune.

Aici se impune o precizare: toate aceste neajunsuri erau provizorii, ca și podul cu pricina. Să nu uităm că Djegorul este situat în Extremul Nord, ținut unde iarna durează nouă luni pe an. Or, iarna, gîrla înghețată pînă la fund și atunci nu mai e nevoie de nici un pod: buldozerele netezesc pe gheață o pîrtie lată cît o șosea și mașinile ocolesc podul buclucaș.

În răstimpul acesta podul intră în reparații capitale: i se înlocuiesc piloții care au apucat să putrezească, i se consolidează parapetul, i se schimbă tablierul, toată lemnăria este peticită și călăfătuită. Pînă se dezleagă apele, lucrările

s-au terminat, circulația pe pod reîncepe și... bătrînul rezistă!

— De s-ar prăbuși odată! exclamă cu năduf Irina Ilina, aruncînd sulul pe masă. Atunci s-ar găsi imediat și bani, și materiale...

Chipul i se făcuse ascuțit și rău: mînia n-o prindea de loc. Străbătu odaia de la fereastră spre ușă, apoi se întoarse iar la fereastră. Nu-i mai puteai recunoaște nici mersul, de obicei elastic, firesc, degajat. Acum parcă toți mușchii îi erau crispați.

Văzînd-o cum se zbuciumă, Nikolai simți un soi de căldură ciudată la inimă.

Ieșise și el destul de plouat din cabinetul lui Kaiurov. Avea senzația că a făcut o pozná, și că l-au iertat așa, de milă: du-te și vezi-ți de treabă... Că prea ești tînăr, necopt încă la minte...

O așteptă pe Irina și o luară împreună de-a lungul coridorului. Lîngă o ușă, fata se opri și spuse, băgînd cheia în broască: „Dacă n-ai altceva mai bun de făcut..." Kolea Babușkin citi pe o plăcuță prinsă pe ușă: „Arhitect-șef" și, la drept vorbind, nu se simți îndemnat să intre. Totuși intră și se opri sfios în prag, ca un cetățean venit să ceară un împrumut ca să-și facă casă...

— Stai jos, îl pofti Irina, măsurînd camera în lung și în lat. Mersul îi era nervos, iar fața își pierduse toată gingășia.

Atunci simți Nikolai valul acela de duioșie și bucurie.

Nu c-ar fi avut ceva împotriva frumuseții Irinei. Dimpotrivă, o găsea încîntătoare. Totuși frumusețea ei îl speria, îl indispunea, o depărta

de el, ca inscripția rece și oficială de la o ușă. În general, o frumusețe de paradă, care parcă se autoadmiră, te face să te simți stingherit și te indispune.

De paradă. Alt cuvînt mai bun nu e, fiindcă, iată, în orele de lucru frumusețea asta uită să-și mențină perfecțiunea. Nu-i arde de așa ceva. Și atunci mersul ei devine nervos, și bărbia i se ascute de furie.

— De două luni încerc să intru la el cu proiectul. Nici o privire n-a catadicsit să arunce... Cine dracu l-a mai pus și pe ăsta președinte?!

— Nu l-au pus, l-au ales, găsi cu cale s-o lămurească Kolea Babușkin. E drept că eu n-am fost de față.

Așa cum era — numai freamăt și mînie — îi plăcea și mai mult. O mai văzuse el așa. Atunci, la hotel, cînd s-a opărit cu apă fiartă. Apoi, la ședința comitetului executiv, cînd erau cît p-aci să-l mănînce fript pe Ceremnîh. Și în zăpadă, cînd a încercat s-o sărute... în joacă.

Pe atunci însă nu-i era atît de dragă.

Pe atunci încă nu știa că o iubește.

— Vino-ți în fire, o rugă el. Se poate să te consumi așa, vreme de două luni? Ai putea să te și îmbolnăvești! M-auzi?

Ar fi vrut ca toate sfaturile astea — să nu se frămînte, să aibă grijă de ea — să le fi exprimat în cuvinte mai calde, mai duioase. Ar fi vrut și i-ar fi fost lesne s-o facă. Vorbele astea nici n-ar fi trebuit să le caute: ele izvorau singure, de-a dreptul din inimă. Da, dar atunci... ar trebui să-i spună pe nume...

În cele mai grele și mai amare clipe, omul parcă se alină puțin dacă îi spui pe numele lui mic. Cînd îl vezi că se zbuciumă, că abia își ține lacrimile și nu găsești nici un cuvînt de mîngîiere, cheamă-l numai o dată pe numele lui mic, dezmiardă-l puțin pe frunte, pe umăr și rostește-i iarăși, și iarăși numele... Ai să-l vezi că se liniștește. E ciudat, dar așa e...

Așa că Nikolai Babușkin ar fi trebuit să-i spună pe nume. Dar nu-i spusese niciodată pînă acum. Erau cam de o seamă amîndoi și, fiind și tineri, renunțaseră la „dumneavoastră" chiar din clipa cînd făcuseră cunoștință. Totuși Nikolai nu-i spusese încă pe nume. Evita cu tot dinadinsul.

De altminteri, nici n-ar fi știut cum să-i spună. Kaiurov i se adresa cu „Irina Petrovna". Ceremnîh îi zicea „Ira", Huidumă și Poloboc: „Irka, Irocika". Atîtea și atîtea nume — și ea răspundea la toate.

Iar Kolea Babușkin nu voia în ruptul capului să-i spună așa cum îi spuneau și alții. Mă rog, o trăsnaie, dar... nu voia, și pace.

Se întreba dacă ar răspunde la un nume de țărăncuță... cum ar fi, de pildă, „Arinka". La ei la Laptiuga, bunăoară, pe toate fetele care în buletin erau Irina le strigau Arinka. Deși erau puține. Cele mai multe se numeau Tamara. Erau la Tamare în Laptiuga lui Nikolai, ceva de speriat!

Numele acesta de Arinka îi umbla prin gură, simțea dorința stăruitoare, stringentă de a-l rosti și a trebuit să facă o adevărată sforțare ca să nu-l rostească. Îi era că i-o mai fi spus și alt-

cineva așa. Că a mai răspuns cuiva la numele de Arinka. Și el nu voia să imite pe nimeni.

— Hai să-ți arăt podul cel nou, făcu Irina, desfășurînd calcul foșnitor.

Un arc albastru, aruncat peste apă, de la un mal la celălalt. Era un salt materializat... un picior aici, celălalt dincolo. Sau ca o traiectorie cosmică — grație și imponderabilitate. De-a lungul arcului — genele dese ale balustradei, iar între ele, lampadare zvelte și străvezii. Atît și nimic mai mult. E strașnic!

— Proiectul l-au lucrat Vova și Mitea. Îi cunoști, spuse Irina, mîndră de colegii ei de curs.

Nikolai miji ochii și privi proiectul cu mai multă atenție... Ce, nu puteau să facă podul mai drept?... De ce l-au gheboșat în halul ăsta? Și pe urmă poate n-ar fi stricat să așeze la capete niște statui, care să-ți trezească sentimente înălțătoare.

Pricepu însă numaidecît că se amăgește singur.

Podul îi plăcuse tocmai pentru că nu avea nici un fel de statui. Tot construind la orașe, Kolea Babușkin încercase destule clipe de amărăciune și de ciudă cînd era obligat să așeze unde vrei și unde nu vrei — pe acoperișuri, în balcoane și la ușile monumentale — globuri, statui și tot felul de zorzoane și țarțamuri... Pe urmă porțile monumentale erau bătute în cuie și oamenii intrau în casă pe ușa din curte. Pe capetele descoperite și pe umerii goi ai statuilor se îngrămădea zăpada, făcîndu-le slute și caraghioase. Și cu banii ăștia aruncați pe zorzoane și globuri ai fi putut construi un bloc întreg...

Kolea Babușkin își dădu seama că în fond e încîntat de linia îndrăzneață a podului, al cărui singur sprijin erau cele două maluri. Da, ar fi foarte interesant să construiești un asemenea pod! Se pomeni cumpănind din ochi cum se pot monta — în suspensie! — elementele podului.

Și tot cu această ocazie, Kolea Babușkin a fost silit să-și mărturisească că toate cusururile pe care le găsise podului se explică foarte simplu: autorii proiectului erau Vova și Mitea, Huidumă și Poloboc... colegii ei de curs.

Totuși, judecînd după podul ăsta, trebuie să fie băieți de ispravă. Măcar că umblă îmbrăcați cu aiuritele alea de cataveici și că au strănutat la concertul artistei poporului.

Nikolai mai întîlnise aici, în Nord, și alți tineri la fel de ciudați. Dacă te iei după cum arată, zici că-s niște oameni de nimic, niște bulevardieri, dar cînd îi pui la treabă — se schimbă vorba! Străbat fără frică taigaua de la un capăt la altul și răscolesc pămîntul cu explozibil, sau hrănesc țînțarii, rătăcind cu lunile prin mlaștini, ca să analizeze apele subpămîntene. Și nu se plîng nimănui. Numai de-ar renunța la cîntecele alea, tot de ei născocite, care fac fetele să roșească și să plîngă!

Proiectul a avut darul să spulbere ideile preconcepute ale lui Kolea Babușkin despre Huidumă și Poloboc, adică despre Vova și Mitea... Se vede că sînt băieți de ispravă.

Numai de s-ar bărbieri mai des...

Hotărît, podul e bun.

— E de oțel sau de beton? se interesă Nikolai.

Irina dădu drumul colii, care se răsuci și căzu pe jos, cu un foșnet supărat.

— De hîrtie... zîmbi ea acru.

De la fereastră (erau la etajul doi) se vedea dungulița albă a rîului despicînd orașul. Un bloc cu cinci etaje nou-nouț, încă fără acoperiș, ascundea podul cel vechi. Clădirile fără acoperiș par întotdeauna, nu știu de ce, foarte înalte. Poate pentru că ochiul, după ce numără caturile, continuă, în virtutea inerției, să le suprapună altele și altele... pînă la cer... La picioarele clădirii stăteau înghesuite, ca niște curci plouate, barăcile din panouri. Pereții nevopsiți apăreau și mai hîzi pe fundalul albului de nea, iar acoperișurile își zbîrleau hățișul antenelor. Mai încolo se înălța uriașul bloc transparent al viitorului magazin universal ; nu mai rămăsese decît să i se monteze geamurile vitrinelor. În spatele lui, de-a lungul apei, se vedeau risipite construcțiile depozitului de material lemnos. Pe celălalt mal se aliniau ca niște voinici din basme clădirile noi, dar în șirul lor se căsca o spărtură — o cocioabă prăpădită, turtită de pămînt, al cărei coș fumega cu un aer independent. Iar mai departe, povîrnișul dealului era brăzdat în lung și în lat de gardurile împletite ale grădinilor de zarzavat. Dincolo se profilau niște macaraleturn...

— Vai, dar e groaznic. O adevărată babilonie... se văită Irina, întorcîndu-și, înciudată, ochii de la fereastră. Zău dacă nu-mi vine să plec de aici.

— Unde ?

— Nu știu ! Undeva, unde să pot clădi orașul de la prima piatră, în loc să cîrpesc niște vechituri.

— Cum, Djegorul e o vechitură ? se miră Kolea Babușkin.

— Bineînțeles. Cea mai mare parte trebuie dărîmată și construită din nou... Cel puțin jumătate... La ce v-a fost gîndul cînd l-ați împînzit cu construcții provizorii ?

Conștiincios, Nikolai încercă să-și amintească la ce le-a fost gîndul. La multe... De pildă, la căldură, fiindcă erau rebegiți de frig. Și la mîncare, fiindcă nu aveau nici cantine, nici magazine alimentare. La îndeplinirea planului. La un singur lucru nu s-au gîndit : că odată și odată o să vină la Djegor un arhitect-șef care o să vadă în plin centrul orașului niște barăci din panouri și o să-i ocărască...

— Comunismul nu poate fi făcut întîi în ciornă, și apoi pe curat. Înțelegi ? spuse Irina. Acum e prea tîrziu.

Nikolai încuviință din cap. Cum să nu înțeleagă !

— Mi se pare totuși, obiectă el, că întotdeauna are să fie ceva de dărîmat și ceva de reconstruit. Să zicem, de exemplu, că în comunism o să se construiască un palat. O să stea el cît o să stea... O sută de ani sau mai mult, și pînă la urmă o să se învechească. Atunci o să-l dărîme dracului și o să facă altul, mai frumos...

Irina îl privi drept în ochi.

— S-ar putea să ai dreptate...

Cînd Irina i-a spus că ar vrea să plece, lui Nikolai i-a trecut parcă un cuțit prin inimă. Și

atunci a luat pe loc hotărîrea că trebuie s-o rețină cu orice preț.

— Iar dacă vrei să construiești de la început, de la prima piatră, se înflăcără el, cunosc eu un loc foarte potrivit pentru asta, îi spune Poroghi. Acolo chiar că am început din temelii! Ținuturi virgine!

— Poroghi? E în raionul nostru. De cînd vreau să mă reped pînă acolo.

— S-o faci negreșit. Acolo, la Poroghi, se poate într-adevăr construi cum ai spus, de-a dreptul „pe curat". Acolo totu-i alb în jur. Și după o clipă de tăcere: Numai să nu pleci de la noi... Nu se poate să pleci.

Aceste cuvinte îi declanșară Irinei o suită de gesturi aproape imperceptibile: degetele încleștate pe speteaza scaunului își slăbiră deodată strînsoarea, gîtul delicat i se încordă, făcîndu-i capul să zvîcnească încetișor, ca o vrăbiuță care tresare la un zgomot; cînd îi auzi rugămintea și cînd îi pătrunse tîlcul — de altfel destul de străveziu — partea de sus a trupului avu o ușoară plecare înainte, de parcă ar fi vrut să se apropie de el. O plecare abia văzută, de o clipă, pe cît de spontană, pe atît de brusc reținută. Deși imperceptibilă, cum spuneam, lui Nikolai nu-i scăpase nimic din toată această suită de mișcări. Și desigur că, atunci cînd și-a dat ea însăși seama de această pornire a ei, a înțeles că și Nikolai a înregistrat-o și s-a încruntat.

Erau în orele de producție. Era și o plăcuță pe ușă... și apoi în general...

Se așeză înapoia biroului, apucînd un creion cu energia înecatului care se agață de un pai.

Kolea Babușkin văzu de departe creionul lunecînd distrat pe hîrtie, trăgînd cîteva linii mari și îndrăznețe, încremenind apoi un moment, pentru a porni repede mai departe, depănînd mărunt și des...

De unde se afla el, nu vedea ce face ea acolo și era mort de curiozitate. Se ridică, veni mai aproape și se așeză în spatele ei.

Un oraș. Pe cer se învălmășeau niște norișori bucălați, de forme ciudate, ale căror rotunjimi erau menite parcă să evidențieze și mai puternic liniile drepte și precise ale edificiilor. Se rînduiau aici clădiri de felurite înălțimi — una părea o regină dominînd pionii, alte două, alăturate, semănau cu niște turnuri angajate într-o luptă corp la corp. Jocul începuse pesemne de mult, căci figurile nu mai stăteau aliniate frumos ca la început, ci erau risipite pe toată tabla de șah, alcătuind combinațiile cele mai bizare, aproape haotice la prima vedere. Dacă te uitai însă ceva mai atent, descopereai în acest haos un sistem precis gîndit și bine închegat, în care toate dreptele și diagonalele erau subordonate unei concepții unitare vii și interesante.

Uite-o ce frumos și repede desenează! Învățătură la institut, de!

Dar unde o fi fațada clădirii de colo? Sau, ia stai, parcă are patru fațade, cîte una de fiecare parte. E scăldată toată în lumină. Între clădiri se întind niște galerii de sticlă. Dar strada unde-o fi? Nu se vede nici o stradă. În locul ei, e o grădină. N-am mai pomenit un oraș ca ăsta: fără străzi, numai din grădini.

Un oraș de basm... Dar parcă-i lipsește ceva. Într-adevăr, prea e pustiu. Oamenii stau probabil nemișcați în casele lor scăldate în lumină, sau se duc unii la alții în vizită prin galeriile de sticlă. În jurul caselor și în grădini nu se vede nici țipenie... Ei, tovarăși, nu vi-e urît să stați închiși în casă? Nu ieșiți și voi să faceți o plimbare?....

În sfîrșit! A apărut o pereche pe aleea unei grădini. Ea e îmbrăcată cu o fustă largă ca o umbrelă, cu o bluziță de culoare închisă, iar părul îl are scurt și ciufulit.... Nu cumva ești tu?! Să știi că îți seamănă... Dar ăla de lîngă tine cine-o fi? Cu un cap mai înalt ca ea, arătos, lat în spate... cu pălărie. Parc-ar fi Ceremnîh...

Kolea Babușkin îi luă creionul din mînă.

Lîngă fetișcana cea tunsă desenă — de cealaltă parte — un omuleț: un cerc — capul; ochii și nasul; un băț mai lung — trupul; și patru bețișoare cu cîte cinci ramificații — mîinile și picioarele...

Nu se pricepea la desen. El n-a învățat la institut. Omulețul a ieșit cam pocit, dar nu-i nimic: merge și așa... Să se plimbe în trei!

Irina îi aruncă o privire aspră. Te pomenești că s-a supărat că i-a stricat desenul.

Puse mîna pe radieră și începu să frece de zor. Ștergea și sufla...

„Vezi? N-avea nici un rost să te superi, gîndi el cu amărăciune. E foarte simplu! Ai șters, ai suflat — și gata. Parcă nici n-a fost."

Mai aruncă o privire pe desen. Nori plutind deasupra orașului, grădini așternute la picioarele blocurilor falnice și luminoase. Iar pe o alee se plimbă o fată însoțită de... pocitul ăla: trei puncte, niște bețe și bețișoare... Celălalt, cu pălărie, a dispărut.

CAPITOLUL X

— BRAVO, BĂIETE... Nu te știam ursar, îl lăudă Nikolai Babușkin pe Cernomor Agheev.

Faină laudă, strecurată printre dinți. Așa obișnuiau băieții din brigadă să-l complimenteze pe năzdrăvanul ăsta ori de cîte ori făcea vreo boroboață. Și nu era zi să nu facă. Și nu una, dar chiar cinci. Ba rupea un filet, ba îți suda o cusătură, de ziceai că a lucrat cu picioarele, și cîte și mai cîte.

Dar de certat nu-l certa nimeni. Știau cu toții că își dă toată silința, dar nu se pricepe... Îl lăudau printre dinți, așa ca adineauri, iar apoi îi arătau cum trebuie să facă.

— Tii, ce mai „urs"! se extazie Kolea Babușkin. Să vrei și nu-ți reușește...

Obrajii lui Cernomor ardeau de rușine.

Sau poate nu de rușine, ci numai de căldură. Că din buftul cuptorului te pălea o dogoare de infern.

Buftul cuptorului scînteia și ardea ca soarele, ba era și rotund, tot ca soarele. Și tot ca el se învîrtea, încet-încetișor...

La drept vorbind, nici nu era cuptor, ci un malaxor obișnuit pentru preparat asfalt, un tub de oțel de doisprezece metri, care se învîrtea în

jurul axei sale. Dar Vasili Kirilovici Ceremnîh, inginerul-şef al fabricii, a declarat că nici nu se poate imagina un cuptor mai bun. Că tubul ăsta „e născut" să fie cuptor, sau, chiar dacă nu e tocmai „născut", în orice caz trebuie să fie. Pentru că alt cuptor rotativ nu există la întreprindere.

Dacă trebuie, trebuie şi gata. Băieţii lui Kolea Babuşkin au instalat ţeava asta în secţie, au înzestrat-o cu arzătoare de gaze şi cu un compresor de aer şi iată malaxorul pe post de cuptor. Ieri terminaseră şi acum făceau proba.

Pe Cernomor Agheev îl puseseră să supravegheze temperatura. El era autorul „ursului".

Rărunchii cuptorului scînteiau de-ţi lua vederea. 1200 grade! Gheenă! Nu alta. Şi în mijlocul gheenei, juca „ursul" — o masă amorfă, alcătuită din bulgări de argilă, încinsă la alb. Tot mormanul se rostogolea şi huruia, scoţînd un fum înecăcios.

Dîndu-l la o parte pe Cernomor, Kolea Babuşkin răsuci spre dreapta roata regulatorului. Flacăra se scurtă brusc, de ai fi zis că-i un cîine speriat, cu coada între picioare. Interiorul incandescent al cuptorului îşi molcomi imediat strălucirea, colorîndu-se în purpuriu. „Ursul" mai făcu o tumbă şi se fărîmă într-o puzderie de bobiţe de jar, care se rostogoleau răzleţite, încoace şi încolo...

— Ei, cum merge? se auzi un glas în spatele lor.

Iar se întorsese Ceremnîh. Nici zece minute nu lipsise din secţie. Dac-ar fi fost după el, nu s-ar mai fi dezlipit de acolo. Dar ce să-i faci — mai

sînt şi alte secţii în fabrică. Unde mai pui adunările, şedinţele, consfătuirile. Sau telefoanele: „Ce se-aude cu cărămizile? De ce nu ne daţi cărămizi? Cît spuneţi că ne-aţi dat? E prea puţin..."

De n-ar fi fost celelalte secţii, şi consfătuirile, şi telefoanele, şi toate cîte mai erau, Ceremnîh ar sta tot timpul lîngă brigada lui Kolea Babuşkin. Nici noaptea n-ar pleca din secţia asta. Mai ales acum cînd încercau cuptorul.

— Ei, cum merge? întrebă inginerul-şef, cercetînd cuptorul.

— E în regulă, răspunse calm Nikolai.

— E în regulă... repetă ca un ecou Cernomor Agheev, ştergîndu-şi fruntea de năduşeală.

Acum totul era într-adevăr în regulă. Corpul cuptorului era puţin înclinat şi, pe măsură ce tubul se învîrtea încetişor, bobiţele purpurii se rostogoleau, dănţuind, la vale. De la un capăt la celălalt al cuptorului făceau...

— Exact douăzeci şi cinci de minute, preciză Ceremnîh, care-şi scosese ceasul din buzunar şi-i urmărea, atent, secundarul.

Din botul dogoritor al cuptorului prinseră a curge în buncăr granule de jar. Se întunecau repede la culoare, se răceau, apoi se stingeau mirosind a acru.

Ceremnîh n-avea răbdare să aştepte pînă ce se răcesc granulele. Smulse una din grămadă şi o săltă în palmă, ca pe un cartof copt în spuză. Nici nu sufla pe ea.

De altfel, granula asta chiar semăna, şi la formă, şi la culoare, cu un cartof, un cartof mic de răsad. Suprafaţa ei, ciupită parcă de vărsat, era

aidoma „ochilor“ de pe coaja cartofului. Cartof sadea, ce mai!

— Atîta că-i mai ușoară, remarcă Babușkin, prinzînd din zbor granula care se răcise.

— Ușoară ca un fulg! se minună Cernomor Agheev, răsucind și el între degete bobița de cheramzit.

— Ești chiar atît de sigur? bombăni Ceremnîh.

Și aruncă granula într-un cazan cu apă. Plici! făcu granula și căzu imediat la fund.

— Ușoară pe dracu! se necăji inginerul-șef. Trebuie să fie mai ușoară. Du-o la laborator. Spune s-o cîntărească!

Pînă să se întoarcă Agheev cu răspunsul, o luă, însoțit de Kolea Babușkin, spre celălalt capăt al secției. Aici era „gospodăria“ lui Lioșka Vedmed — presa continuă. Il găsiră pe Lioșka curățind găurile tiparului. Iși văzu înainte de treabă, de parcă nici n-ar fi observat ce supărat era inginerul. Intreaga lui înfățișare părea a spune: „Ce mă privește pe mine cuptorul vostru tubular? V-a copt el ceva, dar nu ce-ați vrut! Eu n-am nici o vină. In schimb presa mea merge strună. Singur am montat-o, singur am pus-o la punct și singur răspund pentru ea... Degeaba-mi căutați nod în papură, că nu găsiți.“

Lioșka Vedmed era tare mîndru de gospodăria lui. Nu-i vorbă că avea și de ce.

Proiectul lui Ceremnîh prevedea prepararea granulelor de argilă la o mașină complicată, cu valțuri. Lui Lioșka îi venise însă ideea să folosească în acest scop o presă veche cu bandă pentru cărămizi crude. Nu trebuia decît să-i

schimbe tiparul sau, cum i se mai spune, muștucul. Atît.

Cînd i-a spus-o lui Ceremnîh, acesta a rămas cu gura căscată. Față de toată lumea l-a făcut pe Lioșka „geniu“ și l-a premiat cu cincizeci de ruble. Și imediat a dat ordin să se confecționeze de urgență la atelierul mecanic un tipar nou.

Dar Lioșa Vedmed n-a lăsat pe nimeni să se amestece în treaba asta. A făcut rost de o placă potrivită, s-a dus la atelierul mecanic și a sfredelit cu mîna lui toate găurile. Tot singur a montat și a pus la punct presa, care acum mergea într-adevăr strună.

Lioșka era meșter la toate. Avea, cum se spune, mîini de aur. Dacă l-ai pune să lucreze la o bandă rulantă, unde să strîngă toată ziulica unul și același șurub, ar muri de urît. Ar zice cam așa: „Treaba asta poate s-o facă și un automat. Așa că... faceți bine și introduceți automatizarea, că eu mă cam duc — am altceva mai bun de făcut în altă parte.“

Cînd nimerea în mîinile lui vreo mașinărie necunoscută, îi dădea de rost imediat și se apuca s-o perfecționeze. De pildă, contorul lui de lumină de acasă și l-a perfecționat atît de bine, că pînă la data de cincisprezece acesta se învîrtea într-un sens adunînd copeică cu copeică, iar de la data de șaisprezece pînă la sfîrșitul lunii o pornea îndărăt, risipind mai tot ce adunase pînă atunci.

— Poftim, de la laborator... spuse gîfîind Cernomor și-i întinse inginerului-șef formularul de analiză rapidă.

Ceremnîh parcurse cu privirea coloana de cifre.

— Am bănuit eu... Greutatea granulei depășește normalul. Coeficientul de umflare — unu și două zecimi. Mai mare rușinea!

Kolea Babușkin înțelegea de ce e atît de necăjit inginerul. În toată povestea asta cu blocurile mari, reușita atîrna de calitatea materialului de umplutură, a cheramzitului. Cu cît sînt granulele mai ușoare, cu atît cîntărește și blocul mai puțin. De asemenea, cu cît sînt granulele mai poroase, cu atît se prezintă mai bine blocul sub raportul izolației termice: nu-l dovedește nici gerul cel mai aprig.

— Argila noastră e cam săracă... mormăi Ceremnîh. N-are substanțe organice nici cît negru sub unghie. Ce vrei să ardă?

Zgomotul unui motor îi acoperi glasul: Lioșka Vedmed pornise presa.

Prin găurile tiparului, argila ieșea ca dintr-o mașină de tocat carne. Un dispozitiv cu coardă se mișca necontenit în sus și în jos și tăia aceste macaroane de argilă în bucățele mici, care cădeau într-o ladă. Ca să nu se lipească între ele, se cernea, printr-o sită suspendată deasupra lăzii, rumeguș.

Asta era încă o invenție de-a lui Lioșka Vedmed: granulele crude să fie presărate cu rumeguș, ca să nu se lipească. Și pentru asta luase un premiu.

— Rumegușul! răcni Ceremnîh drept în urechea lui Kolea Babușkin. Trebuie să...

Din cauza motorului, Nikolai nu auzea nimic.

— Ce trebuie? zbieră la rîndul său Nikolai în urechea inginerului-șef.

Ceremnîh îi făcu un semn lui Lioșka, care dădu din umeri și opri presa.

— Trebuie să băgăm dinainte rumegușul în lut. Să-l frămîntăm împreună cu rumegușul. Așa obținem și substanțele organice! În cuptor adaosul ăsta o să ardă... Pricepi?

Nikolai dădu din cap: pricepea foarte bine. În cuptor rumegușul o să ardă, iar granulele vor fi mai poroase și mai ușoare. Limpede ca bună ziua.

— Încercăm chiar acum... se aprinse Ceremnîh. Dă fuga la malaxor și spune-le să pună rumeguș în cutia dozatoare. Pe urmă...

— Eu nu mai stau, se băgă în vorbă Lioșka Vedmed. E patru fără cinci. Am terminat pe ziua de azi.

— Cum adică nu mai stai? se miră Ceremnîh. Se poate să nu încercăm?! Punem rumeguș în argilă și...

— Eu plec! Ziua de lucru s-a terminat, se încăpățînă Lioșka.

Mai făcuse el tot așa și în alte dăți.

Se întîmpla ca brigada să înceapă o lucrare și să nu reușească s-o termine pînă la sfîrșitul schimbului. S-o amîne pentru a doua zi nu se putea: termenul de predare bătea la ușă. Mai stăteau toți o jumătate de oră, o oră în plus. Unul nu spunea nu. Cînd e vorba de termen...

Numai Lioșka Vedmed făcea opinie separată. „Nu pot!" Și cu asta punct.

Ca și azi.

— Nu durează mult! îl imploră aproape Ceremnîh. Cît ai bate din palme amestecul e gata, îl dai la presă și... pe urmă du-te sănătos! De cuptor avem noi grijă.

Dar Lioșka Vedmed se aplecă deasupra cazanului să se spele pe mîini.

— Nu pot... Există sau nu o lege care spune să nu se lucreze mai mult de șapte ore?

— Există... recunoscu descurajat Ceremnîh.

— Ei, uite, eu nu vreau să calc legea... Pe ziua de azi am terminat.

Inginerul-șef nu mai spuse nimic și renunță să mai discute cu Lioșka. Cu atît mai mult că, făcînd parte din conducerea întreprinderii, nu avea moralmente dreptul să insiste ca Vedmed să facă ore suplimentare.

Așa că renunță să mai discute. Se încruntă numai, își trecu nervos degetele prin chica lui cea neagră împodobită cu ghiocei și porni cu pași mari spre ușă.

Iar Lioșka Vedmed, fără să ridice ochii, fără să arunce măcar o privire lui Babușkin, lui Cernomor Agheev și nici celorlalți băieți din brigadă, se șterse pe mîini cu cîlți, își îndesă șapca pe cap, își luă săculețul peticit în care își aducea mîncarea de acasă și ieși din secție.

Mai făcuse el tot așa și în alte dăți.

În aceeași seară, Kolea Babușkin și Cernomor Agheev își făceau rondul prin oraș. Pe lîngă organizația de Comsomol a întreprinderii funcționa un detașament voluntar pentru apărarea ordinei publice, și azi era rîndul lor. Și-au pus

brasarde roșii și au pornit-o, gravi și importanți, de-a lungul Străzii Meridianelor.

Aveau noroc de o seară frumoasă. Cu două săptămîni în urmă, ianuarie își epuizase tot stocul de viscole și, pînă să înceapă cele de martie, mai erau vreo două săptămîni. Nu se simțea nici o adiere. Aerul era curat și cît se poate de plăcut. Singura stea agățată pe cerul senin, violet, părea atît de aproape că-ți venea să ridici mîna s-o apuci.

— Ce stea e asta? întrebă Nikolai.

Mergeau pe nesfîrșita stradă a Meridianelor, trăgînd în piept aerul acela minunat și discutînd despre tot felul de lucruri fără nici o legătură cu misiunea lor. Pînă acum nu constataseră nici un fel de abateri. Poate că bețivanii preferau alte străzi, iar scandalagiii mai mărunței stăteau la ei acasă și se plictiseau că n-au ce face. Cum, necum, patrula Kolea Babușkin — Cernomor Agheev nu avea nimic de semnalat. Era, într-adevăr, o seară încîntătoare. Le făcea chiar plăcere să hoinărească așa, sporovăind de una, de alta.

— Nu e stea, îl corectă sever Cernomor. E o planetă, planeta Venus.

— Parcă e vreo diferență? zîmbi Nikolai. Ce mi-e planetă, ce mi-e stea!

— Nu-i de loc același lucru! sări indignat celălalt. Planeta e altceva. Uite, noi, bunăoară, umblăm pe o planetă. Venus este și ea o planetă. Iar stelele sînt tot atîția sori. N-ați făcut astronomia la școală?

Ba da, Nikolai făcuse astronomia la școală. Luase chiar și note bune la astronomie. Numai că nu-l interesa în vreun chip deosebit. Socotea

că n-o să-i fie de nici un folos în viață. Ca și alte obiecte, ca, bunăoară, muzica... Așa că astronomia i-a ieșit foarte repede din cap.

Acum se rușina însă de ignoranța lui. Se poate să confunzi o planetă cu o stea ? !...

Cernomor părea că se descurcă binișor în chestiile astea. O fi terminat școala mai tîrziu, cînd a început lansarea rachetelor.

Tot pe Strada Meridianelor erau.

Luminițe mai mari și mai mici apăreau una cîte una în seninul violet, pînă cînd toată bolta se umplu de o spuză de stele.

— Tot ce se vede acum reprezintă Galaxia, își urmă Agheev explicațiile. Un noian de stele la fel cu soarele nostru. Există însă și stele mai mari. Cît un milion de sori. Și în jurul lor se învîrt planete, iar în jurul planetelor zboară sateliții...

— Sateliți ?

— Da, sateliți. Lansați de oamenii de acolo.

— Dar poate că acolo nici nu există oameni.

— Ba există, răspunse Cernomor pe un ton categoric. Este imposibil să nu existe ; sînt chiar mai vechi decît pămîntenii.

— Asta să i-o spui lui Mutu, se supără Kolea Babușkin.

Nu-i venea lui la socoteală ca populația altor planete să fie mai veche ca cea a Pămîntului.

— Precis, insistă Cernomor Agheev. Soarele nostru e încă foarte tînăr. Pămîntul e și el tînăr. Tînăr de tot. Iar oamenii... Știi cînd a apărut omul pe Pămînt ? Să-ți spun tot eu. De cel mult un milion de ani...

La aceasta, Kolea Babușkin nu răspunse nimic.

Se gîndi numai că în unele locuri oamenii au apărut de și mai curînd. La Poroghi, de pildă, n-a trăit nimeni pînă n-a venit acolo colectivul lui Liutoev.

— E în afară de orice discuție, conchise Cernomor. E un adevăr dialectic elementar. Clar ?

Kolea Babușkin se opri și privi cerul, dîndu-și capul pe spate.

Puzderia de stele părea o vijelie ce se înălțase, se învîrtejise și încremenise pe cer... Avu senzația că îi fuge pămîntul de sub picioare. Planetele, Galaxia, dialectica îi dădeau amețeli... Închise ochii.

Și cînd închise ochii, auzi : poc ! pac !

Se întoarse surprins. Cernomor privi și el în direcția zgomotului.

Poc ! pac !...

Pe stînga erau niște uluci. De după creasta lor dințată răsăreau pereții unei binale — alcătuiți din trunchiuri de zadă, groase de nu le puteai cuprinde, acoperite cu mușchi ruginiu. De la un stîlp din stradă se întindea spre casa aceea, care își căsca golurile ferestrelor, un fir. De fir spînzura un bec electric. Iar la lumina becului văzură doi inși șezînd călare, unul în fața altuia, pe muchia peretelui și izbind de zor cu topoarele : poc ! pac !

Mișcările și sunetele se alternau, ca în jucăriile acelea de lemn cu doi tăietori care taie trunchiuri în pădure.

— Ia, uite ! șopti uluit Cernomor. Îl recunoști ?

— Pe cine ? întrebă în șoaptă Nikolai. Se uită mai bine. E... Lioșka ? !

— Bă, Vedmed! răcni Cernomor din fundul bojocilor, deşi erau destul de aproape. Vă salutăm cu adînc respect!...

Zgomotul încetă, şi cei doi se plecară să vadă cine strigă.

— Aha... Noroc! răspunse cu jumătate gură Lioşka.

El era. Lioşka Vedmed în persoană. Şedea călare pe bîrnă şi izbea cu toporul. Iar cel din faţa lui era şeful de echipă Volosatov. Ăla care face revelionul pe stil vechi. Kolea Babuşkin a apucat să-l recunoască şi pe el, dar n-a lăsat să se vadă şi nici bună seara nu i-a dat. Volosatov s-a făcut şi el că nu-l recunoaşte — sau poate că într-adevăr nici nu l-a recunoscut.

— Asta zic şi eu muncă! îi dădea zor Cernomor. Asta zic şi eu mecanizare... Ce cauţi acolo cu toporul, bre?

Lioşka izbi cu sete, împlîntînd lama toporului în lemn pînă în coadă. Apoi îşi aprinse o ţigară şi suflă fumul pe nări. Nu părea prea bucuros de întîlnire. Şi ce, mă rog, dacă au trecut dumnealor pe aici şi l-au văzut călare pe bîrnă e musai să se oprească? Neapărat să întrerupă omul din lucru...

— Te pomeneşti că e vreun important şantier al septenalului, de care nu ştie nimeni, îi mai servi una Cernomor Agheev.

Intr-adevăr, ce l-a găsit pe Lioşka Vedmed să dulgherească aici în timpul său liber?! Ce construieşte? Şi pentru cine? Lui nu-i trebuie casă, că Verocika şi cu dînsul au un apartament pe cinste! Poate îi dă o mînă de ajutor lui Volosatov? Puţin probabil, că şi Volosatov şi femeia lui au şi ei o locuinţă foarte bună.

Brusc îşi aduse aminte că Lioşka i-a vorbit de un „ciubuc". Ei da, atunci cînd a venit să-i propună să intre în brigadă, Lioşa i-a vorbit de acest „ciubuc". Plăcută treabă, să-ţi petreci timpul cioplind bîrne cu toporul... Aşa cîştig, mai bine lipsă.

— Dar care din voi e mai-marele? Tu sau nenea de acolo? îl tot sîcîia Cernomor.

Volosatov scuipă cu ciudă într-un nămete şi-i şopti ceva lui Vedmed. Lioşka mai trase o dată din ţigară, suflă fumul pe nări şi aruncă chiştocul cît colo, în zăpadă. Apoi puse mîna pe topor.

Poc!... pac!... Şed doi oameni călare pe o bîrnă şi izbesc cu topoarele. Exact ca jucăria aceea de lemn.

Spectacolul nu era din cale afară de amuzant, aşa că Babuşkin şi Agheev dădură să plece.

Dar în clipa aceea, pe caldarîmul înzăpezit al Străzii Meridianelor foşniră abia auzit cauciucurile unei maşini, apoi se auzi frîna scîrţîind şi o „Volgă" albastră cu pătrăţele de şah stopă la bordură. Exact în faţa portiţei ce se deschidea în gardul de uluci. Lîngă construcţia din bîrne. La un pas de locul unde-l tărbăciseră adineauri Kolea Babuşkin şi Cernomor Agheev pe Lioşka Vedmed.

Portiera albastră cu pătrăţele de şah se deschise şi din maşină coborî un bărbat. Palton negru, guler de astrahan, căciulă din blană de jder şi cizmele lună. Avea în mînă o servietă burduşită cu două încuietori.

Pasagerul acesta avea o barbă stufoasă și îngrijită. Parcă mai văzuse Kolea undeva barba asta... Ca și ochii aceștia frumoși, căprui...

Stai, mă! E popa! Ăla de la hotel! Pe care l-a întîlnit pe urmă la comitetul executiv raional.

— Așteaptă-mă, îi aruncă popa șoferului. Ne întoarcem numaidecît.

Și o luă spre portiță, cu servieta cea burdușită în mînă. Un zgomot de sticle lovite părea că-i cadențează pașii.

Trecu cu pași mari prin dreptul lui Kolea Babușkin și al lui Cernomor Agheev, dar încetini deodată pasul, șovăi o clipă și făcu cale întoarsă. Se apropie de cei doi tineri și-i privi cu luare-aminte. Mai ales pe Kolea Babușkin: s-o fi întrebînd unde l-a mai întîlnit.

— Aveți treabă cu mine, dragii mei? făcu el, cu un glas gros, catifelat. Sau poate cu Fedosei Petrovici?

Topoarele tăcură.

— Nu... Am trecut numai așa, răspunse Cernomor Agheev.

— Aha, numai așa, zîmbi popa. Avea un zîmbet senin și strălucitor ca o monedă nouă-nouță. Dar de ce „numai așa“? Sînteți muncitori, nu?

Agheev socoti că nu e cazul să se ascundă:

— Muncitori, confirmă el.

— Foarte frumos, oameni vrednici de laudă... Dar, ia spuneți, n-ați vrea să făptuiți și voi o faptă bună, să jertfiți o strădanie întru înălțarea unui sfînt lăcaș?

— Ce face?! și Cernomor Agheev se zgîi la popă ca la o altă aia.

Tăcerea de dincolo de uluci era numai urechi.

— Durăm aici un sfînt lăcaș. O biserică, explică, răbdător, popa. Și, citind îndoială pe fețele celor doi, adăugă: Ei, nu chiar o biserică, ci... o casă de rugăciuni. Dar nu contează forma, ci conținutul. Și iar zîmbi.

— Asta așa e, încuviință Cernomor, înghițind în sec.

Popa trecu la partea practică a problemei:

— Cît despre plată — zece ruble pe zi de căciulă. Bineînțeles în bani noi. Iar pe deasupra... și scutură ușor servieta, făcînd sticlele să zăngăne. Pentru fiecare rînd încheiat de grinzi...

Kolea Babușkin îl văzu pe Lioșka Vedmed împlîntînd din nou toporul în bîrnă, scoțînd o țigară și scăpărînd un chibrit. Dar chibritul nu s-a aprins. Probabil că s-a rupt. Mai scăpără o dată, hîrști!, dar atît de tare, încît cutia se rupse și bețișoarele se risipiră, neauzite, prin zăpadă.

Lui Nikolai i se făcu deodată groaznic de cald. Tot sîngele i se urcă la cap; tîmplele îi zvîcneau. Își simțea pînă și pulsul bătînd cu putere sub curelușa ceasului... Izbuti totuși să se stăpînească.

Întinse mîna și-l apucă pe popă de mînecă cu două degete.

— Haidem...

„Volga“ cea albastră cu pătrățele tot mai era trasă la bordură. Kolea Babușkin deschise larg portiera, îl lăsă pe popă să urce primul și se așeză lîngă dînsul. Agheev ocoli mașina și se așeză și el lîngă popă, în partea cealaltă.

— La miliție, porunci Kolea Babușkin.

La secția raională de miliție, ofițerul de serviciu, locotenentul Aibabin, notă în procesul-verbal ziua, luna, anul și ora.

— Numele?

— Kureatnikov.

Locotenentul luă de pe masă buletinul de identitate și confruntă numele declarat cu cel trecut acolo. Se potrivea. Totuși, ținu să precizeze:

— Vasili Serafimovici?

— Da, să trăiți.

Popa ședea pe o bancă lîngă grilaj. De partea cealaltă ședea ofițerul de serviciu și întocmea procesul-verbal. Iar Kolea Babușkin și Cernomor Agheev păzeau ușa.

— Unde faceți serviciu?

— Fost-am uns preot paroh al Djegorului.

Locotenentul Aibabin frunzări buletinul de identitate. Căuta pesemne ștampila instituției respective sau viza de la miliție.

— Stați la hotel?

— La hotel, să trăiți. Provizoriu.

Cînd spunea „să trăiți", popa își sălta puțin fundul de pe bancă, își bomba pieptul și holba ochii. Se vedea că o cam băgase pe mînecă.

Pe ofițerul de serviciu îl izbise din capul locului ținuta milităroasă a omului adus în fața lui, ca și felul cum răspundea. Ridicîndu-și ochii de la procesul-verbal, îl întrebă:

— Ați fost în armată?

— Da, să trăiți! Am fost locotenent. Am luptat pe front și am fost și decorat.

Kolea Babușkin simți că se sufocă de indignare. „Minte de zvîntă, parazitul dracului. Trage niște bărbi mai ceva ca a lui... Auzi, cică a luptat pe front... Cică a fost decorat... Las' că ți-am văzut eu decorația: crucea de pe burduhan!"

Ofițerul de serviciu se frămîntă pe scaun, se scărpină după ureche și clătină din cap a dojană:

— Și cum de... ați ajuns la așa ceva?

— Cînd trupele noastre au eliberat Berdicevul, am fost grav rănit, răspunse popa fără să se tulbure. La spital, înainte de operație, m-am legat cu jurămînt că, dacă scap, îmi voi închina slujirii domnului toate zilele ce-mi rămîn din această pieritoare viață pămîntească... ceea ce și fac, pe cît mă ajută puterile.

„Minte!" nu-l crezu Kolea Babușkin.

— Mai ales, că taica, urmă popa, dumnezeu să-l aibă în sfînta lui pază, a fost și el tot față bisericească.

„Cu tat'tău trebuia să începi", rînji în sinea lui Nikolai.

Locotenentul Aibabin rupse din tampon o bucățică de sugativă și-și șterse tacticos penița. Apoi întrebă sever:

— De ce tulburi ordinea publică, cetățene paroh?

— Cine, eu? Popa se săltă de pe bancă și se holbă la locotenent. E o calomnie! N-am călcat nici una din legile în vigoare și nici n-aș fi putut face una ca asta, dat fiind...

— Tulbură sau nu tulbură? îl întrerupse ofițerul, adresîndu-se celor doi tineri.

— Ba bine că nu! răspunse Kolea Babuşkin.
— Şi încă cum! întări Cernomor Agheev.
— E o calomnie! sări ca ars popa. Puteţi să-mi spuneţi concret ce-am făcut?
— Staţi jos, îl chemă sever la ordine locotenentul Aibabin. Şi-l întrebă pe Nikolai: Ce-a făcut, dar concret?
— Construieşte o biserică aici la Djegor... izbucni tulburat Kolea Babuşkin. În Strada Meridianelor... Singur a recunoscut: durăm, zice, un sfînt lăcaş... Uite, şi Cernomor Agheev poate să vă spună.
— Aşa e...
— Am primit aprobare să construiesc o casă de rugăciuni la Djegor, se apără popa. O aprobare oficială. Puteţi telefona la comitetul executiv raional...
— Nu mă învăţa, cetăţene, ce trebuie să fac! Dacă o să fie nevoie, o să telefonăm, îi curmă vorba locotenentul Aibabin. Apoi, către Nikolai: Spune mai departe.
— Construieşte o biserică la Djegor... Aici n-au fost niciodată biserici. Şi nici nu-i nevoie de ele! Dumnealui construieşte. Ca să prostească oamenii muncii.
— Ba recrutează şi oameni, se amestecă Agheev. Şi pe noi a încercat să ne recruteze, în plină stradă. Cică ne dă zece ruble de căciulă, numai să venim să-i construim biserica...
— Iar pe un băiat de la fabrică...
— ...Unul Lioşka Vedmed, din brigada noastră...

— ...şi acum roboteşte acolo cu toporul...
— ...l-a momit cu bani...
— Îi dă votcă, să-i ia minţile...
— ...opiu pentru popor...
— ...exploatare în toată regula, dugheană particulară...
— ...să plece la Vatican!...
— ...lui de parazit...
— Vă rog să vă stăpîniţi! le atrase atenţia locotenentul Aibabin, plecîndu-se iar asupra procesului-verbal.
— O să mă plîng, o să reclam, se zbîrli popa. Am fost reţinut în mod ilegal.
Locotenentul Aibabin nici nu ridică capul. Îngroşă cu vîrful peniţei datele pe care şi le însemnase — ziua, luna, anul şi ora cînd a început să întocmească procesul-verbal. Insistă asupra primelor litere din numele de familie ale omului dinaintea lui: „Kur"...
Se scărpină la ureche şi oftă.
— Altceva mai aveţi de semnalat? Dar concret!
— Materialele din care construieşte biserica sînt de furat, îşi completă declaraţia Cernomor Agheev. Scîndurile, cuiele. Pun capul.
— Aha, se mai însufleţi puţin locotenentul Aibabin. Dovezi aveţi?
— Găsim noi şi dovezi... Chiar mîine, de-ar fi să le scoatem din pămînt, făcu Agheev pironindu-l ameninţător pe popă.
— O să mă plîng! repetă acesta.
Cu un alt oftat, locotenentul Aibabin se plecă deasupra procesului-verbal şi rămase pe gîn-

duri. De intens ce se gîndea, fruntea, tîmplele și nasul i se umpluseră de broboane de sudoare, iar părul i se jilăvi de tot. Își scoase chipiul și-și tamponă fruntea cu batista.

Apoi își puse decis chipiul la loc, se ridică, salută milităreşte şi, aşezînd buletinul popii pe balustradă, spuse:

— Vă rog să ne iertați!

Pe popa l-a salutat! Popii i-a dat înapoi buletinul! Ba i-a mai cerut și scuze!

„Mare papă-lapte!" îl ocărî cu năduf Kolea Babuşkin în mintea lui.

Buzele lui Cernomor Agheev se strîmbară într-un zîmbet de dispreț.

Dar nu scoaseră nici un cuvînt, pentru că membrii detașamentelor voluntare au sarcina să colaboreze strîns cu miliția, iar nu să se încontreze cu ea. Mai ales de față cu persoane străine.

Popa se sculă de pe bancă și, ridicîndu-și poalele rochiei liliachii, strecură buletinul într-un buzunar de la spate. Apoi, ferindu-și barba, se încheie cu grijă la paltonul cu guler de astrahan și își luă servieta, făcînd iar să clincăne sticlele...

— Să ne vedem sănătoşi, îl salută el pe locotenentul Aibabin, arătînd prin întreaga-i înfățișare că nu-i poartă pică pentru cele întîmplate.

Și porni spre ieșire cu burta înainte. Se opri însă lîngă ușă, acolo unde erau postați Kolea Babuşkin şi Cernomor Agheev. Il privi pe fiecare dintre ei drept în față și deodată frumoșii lui ochi căprui se luminară de o bunătate nemărginită.

— Rămîneți cu bine, fiii mei. Glasul îi era din nou blînd și catifelat. Sînteți comsomoliști, bănuiesc?!

„Da tu ce-ai crezut?" îi răspunse în gînd Kolea Babuşkin.

„Da pe tine ce te privește?" făcu și Cernomor Agheev în gînd.

— Adînc mă mîhnește necredința voastră, care nu este decît rodul necunoașterii, urmă popa. Rîvna și înflăcărarea voastră sînt vrednice de toată lauda... Dar cel ce se înșală în lucrurile mari este supus greșelii și în cele mărunte. In vreme ce voi vă războiți împotriva bisericii pravoslavnice, a cărei activitate este îngăduită de stat...

Acum privirea ochilor căprui se înăspri, căpătînd nuanța metalică a unui cartuș, iar glasul i se făcu aspru ca șmirghelul:

— ...sectanții hulitori de dumnezeu își urzesc păienjenişul.... Da, da! In Strada Zagorodnaia și-a întins mrejele unul Zahar Iuziuk, străduindu-se să atragă în secta lui pe credincioșii care nu au un nivel destul de ridicat. Dar știți voi cine este numitul Zahar Iuziuk? Un răufăcător care a scăpat numai datorită amnistiei, coada de topor a ocupanților germani! Unde mai pui că e și impostor, fiindcă nu are nici un fel de studii teologice...

Superba barbă fremăta de indignare.

— Și secta asta își zice „ACP", adică „adevărații creștini pravoslavnici"! Ce obrăznicie!

Se gătesc cu nişte şorţuri mîzgălite, pun patefonul şi ţopăie ca nişte apucaţi. Făptuiesc păcatul preacurviei. Îşi fac cruce cu amîndouă mîinile deodată!

Popa scuipă cu scîrbă.

— Şi vă rog să reţineţi, urmă el întorcîndu-se către locotenentul Aibabin, că e o sectă *clandestină,* neînregistrată nicăieri... Se opri să-şi tragă sufletul şi reluă mai calm: De aia mă gîndesc, scumpii mei tineri, că ar fi mult mai bine să ne unim eforturile în lupta împotriva sectarismului. Să lucrăm mînă în mînă.

— Cu cine vreţi să lucraţi mînă în mînă? întrebă nedumerit Cernomor Agheev.

— Cu Comsomolul!

După ce popa ieşi, cu un aer foarte demn, cu barba şi cu burta înainte, locotenentul Aibabin răsuflă uşurat şi, luînd procesul-verbal, îl făcu bucăţi şi-l aruncă în coş.

Lui Kolea Babuşkin i se făcu sete. Văzu într-un colţ un rezervor de tablă. Luă cana prinsă cu un lanţ de rezervor şi deschise robinetul. Mîna îi tremura, făcînd să zăngăne cana cu lănţuc cu tot.

Căuta să se gîndească la lucruri fără importanţă. De pildă, de ce apa din rezervoarele de tablă de la secţiile de miliţie, de la policlinici şi gări e întotdeauna atît de rea la gust. Şi de ce cănile sînt prinse cu lanţ de rezervor? Probabil ca să nu se fure. Căci dacă i-ar da cuiva prin cap să fure o cană de la o secţie de miliţie, ar trebui să ia şi rezervorul cu el. Iar cu un rezervor ca ăsta în cîrcă nu ajungi departe şi te prinde imediat.

CAPITOLUL XI

FEDULIN, preşedintele comitetului sindical, clămpăni de cîteva ori cu capacul de călimară.

— Un moment, vă rog! Un pic de atenţie!...

Dar era lucru greu să le menţii atenţia, că şedinţa lărgită a comitetului sindical ţinea de peste 4 ore! Ordinea de zi îi turtise pe toţi. De unde la început vorbitorii căutau să analizeze problemele în fond şi intrau în amănunte, acum toţi îi dădeau zor: „Mai scurt! E clar şi aşa!... Să trecem la vot!"

În cameră plutea un fum să agăţi toporul de el. Se discutase despre tehnica securităţii; raportul de activitate al unui comitet sindical de secţie; frecvenţa la Universitatea populară; cum se repartizează locuinţele...

— Un moment, tovarăşi! nu se lăsă Fedulin. Trecem la ultimul punct de pe ordinea de zi...

Dar era lucru greu să le menţii atenţia. Oamenii erau iremediabil plictisiţi. Prin colţuri se stătea la şuetă, cînd ici, cînd colo, răsunau rîsete înfundate.

— Ssst! făcu cineva. O să-l treziţi pe Pavel Kazimirovici.

Hohote de rîs izbucniră din toate părţile şi toţi se uitară la cel pomenit.

Pavel Kazimirovici Krîjevski dormea buştean, strîngînd între genunchii lui costelivi de bătrîn un baston cu măciulie. Ţinea capul aplecat într-o parte şi o şuviţă căruntă îi lunecase pe frunte. În somn, zbîrciturile obrajilor se adîn-

ciseră parcă și mai tare, iar gura i se țuguiase, ca la copii.

Acum cînd dormea se vedea cît se poate de limpede că e bătrîn, bătrîn de tot. De obicei, vioiciunea acestui om uscățiv, zîmbetul lui tineresc te făceau să-i uiți vîrsta.

De doi ani, de cînd primise pensia personală, Krîjevski nu mai lucra la uzină, dar nici să stea acasă nu-l răbda inima. Se vede că sarcinile obștești pe care le avea — să născocească denumiri pentru străzile noi, să scrie cronica orașului Djegor și să se ocupe de pionieri — nu-l mulțumeau pe deplin. Aproape că nu era zi să nu vină la întreprindere. De la adunări, de la mitinguri, consfătuiri și ședințe era nelipsit. Chiar dacă nu-l invitau — ca să nu-i tulbure liniștea, ca să nu-l deranjeze — afla el cum afla că în cutare zi are loc o ședință și se înfățișa exact la ora fixată.

Intra în cameră cu pașii lui iuți și mărunți, dădea mîna cu toată lumea, se așeza modest într-un colț, cu bastonul între genunchii lui uscați și colțuroși, și asculta. Uneori se însuflețea și mai spunea și el cîte o vorbă. Alteori îl fura somnul. Ca acum...

Da, e bătrîn, e bătrîn de tot.

— Un pic de atenție, tovarăși... Fedulin, președintele comitetului sindical, coborî puțin vocea și încetă să mai clămpăne cu capacul de călimară. Am ajuns la ultimul punct de pe ordinea de zi. Nu mai e mult...

Larma se mai potoli.

— Trebuie să decernăm steagul roșu de producție celei mai bune brigăzi din fabrica noastră. Problema nu comportă discuții, fiindcă cifrele vorbesc de la sine... Fedulin scoase din mapă o coală de hîrtie pe care se vedea un tabel. In trimestrul care s-a încheiat, cele mai bune rezultate le-a obținut brigada tovarășului Babușkin de la secția nouă, de cheramzit. Brigada a terminat montajul agregatelor înainte de termen și acum a trecut la încercarea lor, realizînd o productivitate zilnică medie de 240% — cea mai mare pe întreprindere.

Președintele făcu o pauză retorică lăsînd timp fiecăruia să audă bine cifra, să-și dea seama cam ce vrea să zică 240%.

Se pare că și-au dat într-adevăr seama, căci toată sala se umplu de un murmur admirativ. Toți schimbară priviri semnificative, apoi ținta privirilor deveni Kolea Babușkin, care ședea în prezidiu, la capătul mesei.

Fusese și el convocat, ca și ceilalți șefi de brigadă, la această ședință lărgită care ținea o veșnicie.

Nikolai observă, firește, că toată lumea se uită la el. Uite-l și pe Ceremnîh, clipindu-i din fundul sălii, ca și cum i-ar spune: ține-te bine, băiete. De glorie nu fuge nimeni... Iar președintele comitetului sindical, tovarășul Fedulin, îi zîmbește duios: e mulțumit de cifra citată și de efectul produs... Șefii celorlalte brigăzi se uită și ei, cu toate că or fi un pic invidioși... Intr-un cuvînt, toată lumea se uită la el.

Toți, în afară de Pavel Kazimirovici Krîjevski, care doarme înainte, cu bastonul strîns între genunchii lui uscați și colțuroși.

— Care va să zică, în baza rezultatelor obținute în trimestrul trecut, conchise Fedulin, steagul roșu de producție se cuvine brigăzii lui Babușkin! Este cineva de altă părere? Sau poate există obiecțiuni!

— Aici nu pot fi două păreri.

— De, 240%...

— Toată lumea-i de acord?

— Să trecem la vot!

Fără să mai aștepte ca Fedulin să întrebe „cine-i pentru?", mai mulți tovarăși din comitetul sindical au și ridicat mîinile. Voiau să isprăvească mai repede cu acest ultim punct; ședința ținea de aproape cinci ore și ultimul punct nu trezea îndoieli: ce mai, 240%!

— Am eu o obiecțiune, spuse deodată Kolea Babușkin, ridicîndu-se. Brigada noastră nu poate primi steagul.

In sală, rumoare. De data aceasta însă era o rumoare ostilă. Toate privirile se îndreptară din nou spre el. Dar nu așa ca înainte, ci cu vădită uimire, cu zîmbete batjocoritoare, care strîmbau gurile și frîngeau sprîncenele. Unii își scoaseră ochelarii, alții, dimpotrivă, și-i puseră...

Kolea Babușkin înghiți un nod și repetă mai încet:

— Nu putem primi steagul.

„Ce te-a apucat, băiatule? Ce-s prostiile astea? Am băgat eu de seamă mai demult că ești cam într-o ureche", se încruntă Ceremnîh.

Fedulin, președintele comitetului sindical, clămpăni iar cu capacul de călimară.

„Stai prost cu nivelul politic, tovarășe Babușkin, dacă refuzi să primești steagul roșu."

Pavel Kazimirovici Krîjevski se foi pe scaun, deschise ochii cîrpiți de somn și întoarse capul, îndreptîndu-și urechea spre prezidiu: de la o vreme îi cam slăbise auzul.

Nikolai găsi cu cale să le explice:

— În brigada noastră s-a întîmplat ceva nemaipomenit. Am aflat zilele trecute că montatorul Vedmed care lucrează... care lucra în brigada noastră, s-a tocmit să construiască o biserică în Strada Meridianelor... Băgasem noi de seamă că o întindea din atelier și-și lăsa baltă tovarășii, cînd toată brigada rămînea să lucreze ore suplimentare, dar una ca asta nu ne-am fi închipuit niciodată. Pînă l-am văzut cu ochii noștri. Cu totul întîmplător...

Sala răspunse cu exclamații.

— Dar sindicatul ce păzește?

— Conducerea știe?

— Tovarăși, interveni Ceremnîh, conducerea a fost informată și a luat măsuri: la cererea insistentă a brigăzii din care a făcut parte Vedmed, i s-a desfăcut contractul de muncă. Pe de altă parte, organizația de Comsomol a trustului „Djegorstroi" l-a exclus din rîndurile ei...

— Bine i-a făcut!

— Să se bage țîrcovnic!

— Ăsta pentru bani face orice...

Basul profund al lui Ceremnîh domină larma.

— Foarte just, tovarăși! Aveți perfectă dreptate... Dar nu înțeleg de ce să sufere întregul colectiv din pricina unui renegat? Toți ceilalți din brigadă sînt tovarăși plini de inimă, niște

entuziaști! Ei nu-și precupețesc timpul. Uneori rămîn în secție toată ziua, și dacă e nevoie stau și noaptea. Izgonindu-l pe Vedmed din mijlocul lor, au arătat clar ce gîndesc despre fapta lui nedemnă... De aceea eu, unul, resping motivul invocat de Babușkin. Și nu aprob acest exces de scrupule. O dată cu steagul roșu de producție brigada fruntașă primește și un premiu în bani, un premiu pe care îl merită cu prisosință! Nu văd de ce ar renunța la el... Tovarășul Babușkin să-mi ierte indiscreția, dar știu că trimite o jumătate de salariu părinților săi de la țară. Iar bluza asta ostășească reprezintă toată garderoba lui...

— De ce vorbești dacă nu știi? se supără Nikolai. Mi-am cumpărat de toate!

— Foarte bine, bravo! zîmbi Ceremnîh. Să le porți sănătos! Dar poate că vor și băieții să-și cumpere cîte ceva? Uite, Melentiev umbla să se însoare...

— S-a și însurat.

— Cu atît mai mult.

Ceremnîh se așeză.

— Despre premiu o să ne mai gîndim, spuse cu șovăială Kolea Babușkin. Asta așa e... Băieții trag din zori și pînă în noapte... Ei își dau seama cît de importantă și de urgentă e lucrarea.

Era clar că în privința premiului a capitulat.

— Dar steagul roșu tot nu-l putem primi, încheie Nikolai, pe un ton ce nu admitea replică. Nu putem, și gata! Pentru că brigada noastră nu e fără pată... Banii sînt altceva. Steagul însă

e ca un fel de ordin. Ba chiar mai mult, un stindard. Iată de ce nu-l putem primi.

Steagul roșu sta rezemat de perete, lîngă casa de bani a sindicatului. De fapt nici nu se vedea că e roșu, fiindcă era înfășurat bine în jurul prăjinii și acoperit cu o husă. Comitetul sindical îl cumpărase prin virament, cu husă cu tot, de la „Foto-Muzică-Sport". Pe steag erau brodate cuvintele: „Brigadă fruntașă". Exact ce căutau. La același magazin se vindeau și steaguri cu alte inscripții: „Întreprindere fruntașă", „Brigadă de servire exemplară", „Gata oricînd"!, precum și fanioane mici, individuale, cu ciucuri.

Erau abia cîteva zile de cînd îl cumpărase comitetul sindical, așa că nu apucase să-l decearnă nimănui. Încă nedesfășurat, steagul aștepta lîngă casa de bani, rezemat de perete.

— ...în nouă sute cinci la Lodz. Mergeam pe Petrokovskaia, cu steagul în frunte... Cînd striga ofițerul: „Foc!", soldații trăgeau cîte o salvă. Dar trăgeau în aer, ca să nu ne nimerească... Atunci ofițerul vîrî sabia în teacă, smulse unui soldat arma...

Începutul nu-l auzise nimeni, ba din pricina larmei de glasuri ce stăruia în sală nici nu băgase nimeni de seamă că Pavel Kazimirovici începuse să povestească ceva. Mai ales că bătrînul vorbea încet, încet de tot, de parcă ar fi gîndit cu glas tare. Au bătrînii un obicei — hodoronc-tronc se apucă să răscolească trecutul. Îi copleșesc așa, deodată, amintirile... Pavel Kazimirovici ședea pe scaun, uscățiv, cu o înfățișare îngrijită, cu bastonul lui strîns între

genunchi și mîinile palide și zbîrcite adunate conștiincios pe măciulie. Vorbea foarte încet, cu o ușoară răgușeală. Din cînd în cînd vocea i se spărgea, ca a unui băiețandru în pragul adolescenței.

Începutul nu-l auzise nimeni. Acum însă ascultau toți cu răsuflarea tăiată.

— ...Iar cînd s-a prăbușit Ieji Kovalski, a luat Hammer steagul. Era și el din comitet. Steagul n-a apucat să cadă... Dar ofițerul — bun trăgător — îl ochea numai pe stegar. A căzut și Hammer. Atunci s-a repezit înainte Marian Strîk. Noi am încercat să-i luăm steagul, pentru că și el făcea parte din comitet, or, tot comitetul era format din cinci inși...

O pală de vînt izbi în geamuri, spoindu-le cu pulbere de nea. O clipă, felinarele din stradă păliră, pentru ca apoi să se umple din nou de lumină.

— În ziua aceea a căzut tot comitetul... Era, bineînțeles, o greșeală. Pe atunci, la Lodz, am făcut multe greșeli. E inadmisibil să sacrifici oameni ca Ieji Kovalski și Hammer. Am rămas fără conducători și a început haosul.

Pavel Kazimirovici își desfăcu brațele a neputință și zîmbi trist.

— Trebuie să cunoști firea polonezului. Adeseori îi lipsește chibzuința și stăpînirea de sine... Rana îl doborîse pe Hammer... își dădea sufletul — era ultimul din cei cinci — și ne cerea, cu lacrimi în ochi, iertare: „Așa e, murmura el. Dar nu puteam face altfel. E doar steagul roșu“... Da...

Furat de gînduri, Krîjevski mai molfăi ceva din gura lui știrbă, năruită. Apoi încheie:

— Steagul acela noi l-am păstrat pînă în o mie nouă sute șaptesprezece.

Vîntul zgîria cu furie geamurile. Se stîrnise una din vijeliile de prag de primăvară. În jurul felinarelor se încolăceau plete de nea.

În cameră, sub lampă, șerpuiau alte plete, de fum. Nefumătorii simțeau că se sufocă. Cinci ore de ședință, de...

Președintele comitetului sindical Fedulin mișcă iar ușor capacul călimării.

— Tovarăși, situația se prezintă în felul următor. Sîntem datori să ținem seama... mai ales că brigada lui Babușkin refuză categoric să primească steagul... În concluzie, trebuie să-l decernăm unei alte brigăzi. Cu toate că nici una nu a înregistrat rezultate atît de bune, adăugă el, consultînd tabelul. De pildă...

— Dar unde scrie că trebuie neapărat să-l decernăm cuiva?

Președintele sindicatului ridică din umeri.

— Cum adică?... Întrucît noi am instituit, nu-i așa, un steag roșu de producție, pentru a-l decerna celei mai bune brigăzi de la întreprinderea noastră...

Întoarse capul și privi steagul, care aștepta înfășurat în colțul de lîngă casa de bani.

— ...rezultă...

— Rezultă ce?

— Nu rezultă nimic!

Glasurile se învălmășeau.

— Cînd o să avem cui, o să-l decernăm.

— Just!
— Pînă una alta, lasă-l să stea la comitet!
Cu aceasta ședința luă sfîrșit.

Intr-o seară, spre sfîrșitul schimbului, Nikolai intră în birou să-i dea un telefon lui Ceremnîh. (Biroul secției de cheramzit era de fapt un fel de gheretă de placaj în care n-aveai nici unde să te întorci.) Voia să stabilească cu inginerul-șef la ce să se lucreze a doua zi. Cînd să pună mîna pe telefon, acesta începu să țîrîie. Ridică receptorul și răspunse:
— Aici secția de cheramzit!
— Cu tovarășul Babușkin, vă rog, se auzi în aparat o voce bărbătească, cam fonfăită, pe care n-o recunoștea.
— Dar cine întreabă?
Se gîndea că dacă o să-i spună că-i chiar el la aparat, omul de la celălalt capăt al firului o să-și închipuie că, în loc să-și vadă de treabă, Babușkin stă toată ziulica în chichineața asta de placaj și vorbește la telefon.
— O cunoștință.
Din ce în ce mai ciudat. Nikolai n-avea nici un fonfăit printre cunoștințele lui.
— Să zicem că aș fi eu, Babușkin...
Urmă o pauză lungă, se auzi un declic și apoi imediat veni tonul.
— Fir-ar să fie de huligani! Nu le mai ajung telefoanele particulare, s-au apucat să facă farse și la telefoanele întreprinderilor...
Dar cînd să ridice receptorul și să formeze în sfîrșit numărul lui Ceremnîh, telefonul sună iar.

„Stai că-ți arăt eu! Cu mine ți-ai găsit nașul!" se înfurie Nikolai și răspunse cu o voce prefăcută:
— Alo!
— Cu tovarășul Babușkin, vă rog, chițăi în receptor un glas pițigăiat de fetiță pe care o trage cineva de păr.
— Numaidecît!
Puse receptorul pe masă și tropăi pe loc ca să creadă celălalt c-a ieșit din birou. Deschise ușa să se audă vuietul compresoarelor și iar imită bocănitul unor pași care se apropie.
— Alo, da!
— Tu ești, Nikolai? Hai noroc!...
De astă dată glasul din receptor era natural, și Babușkin îl recunoscu imediat: Lioșka Vedmed.
— Spune, n-ai putea să treci puțin pe la mine diseară? Aș vrea să discutăm ceva.
Deci el fusese și adineauri.
— Trec, dacă zici tu.
Receptorul amuți din nou — se auzea numai o răsuflare care făcea membrana să vibreze, apoi vocea răsună iar, neîncrezătoare:
— Alo... E Babușkin la telefon? Nikolai, tu ești?
Pesemne că lui Lioșka nu-i fusese atît de ușor să se hotărască să telefoneze. Glasul și l-a prefăcut nu ca să facă glume, ci ca să nu fie recunoscut de cineva din brigada de montaj. Acum însă nu-i venea să creadă că Babușkin a acceptat atît de ușor să vină la el diseară: „Trec, dacă zici tu...", după tot ce s-a întîmplat.

Și n-a crezut pînă nu l-a văzut intrînd pe ușă.

Kolea Babușkin era furios rău pe Lioșka, de se pomenea scrîșnind din dinți cînd se gîndea la ce-a făcut prietenul lui. La orice s-ar fi putut aștepta, numai la *asta* nu. Să-și vîndă Lioșka sufletul lui de muncitor, de comsomolist, popii sau diavolului, tot aia e. Acum poftim de plătește! Ca popa...

Dar Nikolai mai era furios și pe el însuși. De cînd a ajuns la Djegor a mirosit că ceva nu-i în regulă cu Lioșka. Cheful din casa lui Volosatov... Înjurăturile acelea ordinare... Discuțiile lui meschine...

Trebuia să intervină din capul locului, să stea de vorbă cu el deschis, ca între prieteni. Ori să-i tragă o mamă de bătaie, tot ca între prieteni. Dar Nikolai șovăise și tot amîna într-una, de parcă ar fi așteptat anume să se întîmple *asta*.

Kolea Babușkin era furios și pe el însuși. Dar și pe Vedmed era furios rău.

Pe de altă parte i se rupea inima de mila vechiului său prieten, afurisitul ăsta de Lioșka. Îi era milă și de Verocika. Atît de milă, de se pomenea scrîșnind din dinți...

Acasă la familia Vedmed nu se schimbase nimic. Ba nu, era o schimbare: aparatul de radio nu mai stătea pe măsuță, ci jos, pe podea, cu cordonul strîns colac. Tot pe podea își căsca larg botul și o valiză în care erau înghesuite, claie peste grămadă, haine călduroase. Alături aștepta un rucsac, umplut la refuz. În bucătărie și în antreu, spînzurau mînecile rufelor puse la uscat... Te pomenești că pleacă undeva.

— Plecăm! spuse Lioșka arătînd din cap valiza.

— Unde?

— La Poroghi. Ne-am angajat amîndoi acolo. Eu, montator, Vera — pontatoare. Mîine în zori o întindem...

— Te-au concediat de la trust?

— Nu. Mi-am dat eu demisia... Dă-i dracului! Nu era zi să nu-mi scoată ochii cu povestea aia. M-au încondeiat și în gazeta de stradă... Mă arată toată lumea cu degetul... Mi s-a urît!

— Și te-ai hotărît să pleci... așa, într-o mînie?

Kolea Babușkin mai cunoștea pe cineva care tot așa, într-o mînie, și-a făcut valiza și a plecat hotărît să înceapă o viață nouă, dar neapărat într-un loc nou. Iar pe cea veche (ca și locul vechi) să le dea uitării. Și cei de acolo să uite și ei de el, de parcă nici n-a trăit printre dînșii.

Cîte unii trec prin viață așa cum ai trece o băltoacă: pui trei cărămizi și, cînd calci pe cea din frunte, o muți pe ultima în față. Așa nu-ți uzi picioarele. Și nici urme nu lași...

Kolea Babușkin n-a încercat însă să-l facă să-și schimbe hotărîrea. Vai de capul lui prin ce trece. Nu e zi să nu-i scoată ochii, să nu-l arate cu degetul...

Ce-o fi îndurînd și Verocika...

— Bună seara, Kolea.

Era Verocika... — udă toată, cu mîinile și șorțul numai clăbuci. S-a spetit de atîta spălat, săracuța de ea... Totuși zîmbește. Și ochii nu-i sînt triști. Ba dimpotrivă.

Ochi mari, frumoși, aproape ca ai Irinei.

— Plecăm mîine. Dis-de-dimineață. M-am încadrat pontatoare. Ca pe vremuri... O să lucrez împreună cu Lioșa. N-ai idee ce bine îmi pare, adăugă cu un zîmbet luminos. Ca pe vremuri...

Uite la ea ce mulțumită e! Și el care și-a închipuit că e tristă, abătută. Grozavă e Verocika! Cu o nevastă ca asta nu te temi de nimic.

— Uite ce-am vrut să-ți spun, Kolea... urmă Verocika, schimbînd tonul. Mîine plecăm. La Poroghi... Am hotărît să ne stabilim acolo pentru totdeauna... Dar pînă o să ne dea locuință, totul rămîne aici.

Cuprinse într-un gest circular șifonierul, patul cu globuri, covorul cu cămile, măsuța...

— Sînt lucruri de care nu ne putem lipsi. Iar acolo, la Poroghi, n-ai de unde să le cumperi... Ai putea să te muți tu aici. O să fii singur în tot apartamentul. Oricît, e mai bine ca la hotel... Așa că, dacă vrei...

De ce să nu vrea? De ce să nu se mute, întradevăr, aici? Mai ales că a mai stat și știe că e un apartament bun. In orice caz o să se simtă mai bine ca la hotel.

Unde mai pui că administrația hotelului te cam ia la ochi dacă stai prea mult: îi e frică să nu te însori peste noapte și să-ți aduci și nevasta la hotel, că pe urmă, dacă îți trîntește și o droaie de copii, nu mai are nici cum să te evacueze! Și administrația caută să scape de „învechiți", cît timp nu s-au însurat încă.

Așa au făcut cu Irina Ilina. Fata n-a mai putut răbda și acum cîteva zile s-a mutat în cartierul Zarecie, la o gazdă. Stă cu baba într-o cameră.

— Bine, fie, vă foarte mulțumesc, se învoi Nikolai. O să mă mut aici și fiți pe pace, o să am grijă de lucruri... Numai că mîine, poimîine, mă întorc și eu la Poroghi.

— Pînă atunci ne luăm lucrurile. Poate pînă atunci o să ne aranjăm și noi la Poroghi. Intr-un fel sau într-altul...

Se uită visătoare în tavan, apoi lăsă privirea să-i lunece de-a lungul pereților.

După expresia ce-i apăruse pe față, în inima ei se dădea de bună seamă o luptă. Pe de o parte îi părea rău să părăsească bunătatea asta de casă unde își începuse căsnicia cu Lioșka, pe care împreună cu Lioșka au aranjat-o și au mobilat-o cu atîta dragoste și grijă, ca niște adevărați gospodari, o casă unde s-au simțit atît de bine...

Pe de altă parte, se vădea tot pe chipul ei — sau poate că i se părea numai lui Kolea Babușkin — că era bucuroasă că pleacă. Ba era chiar nerăbdătoare să plece, pentru că în timpul cît au stat amîndoi aici tinerețea și voioșia i-au părăsit, și nu dintr-o dată, ci zi cu zi, ceas cu ceas, de parcă toate obiectele astea solide le-ar fi alungat. O dată cu obiectele, s-au înghesuit și durerea în suflet, și necazurile... Ba nu era Lioșka acasă, ba stătea Verocika singură. Ba Lioșka se plictisea cu ea, ba Verocikăi îi era urît fără el. Căsnicia lor începuse să scîrțîie... Parcă se așezase o umbră între ei.

Hotărît, e mai bine să plece din casa asta...

Cît mai departe...

— Iar cînd o fi să pleci, mai adăugă Verocika, lasă și tu locuința cui crezi că are mai multă nevoie de ea.

— O s-o pun la dispoziția sovietului raional, spuse Kolea Babușkin.

Lioșka Vedmed ieși să-l conducă. Nu puse nimic pe el, că afară se încălzise binișor. Iarna era pe ducă. Zăpada se făcuse subțire și apoasă, iar acolo unde apucase să se topească se vedeau gunoaiele adunate peste iarnă.

— Ei, rămîi cu bine! zise Vedmed.

— Drum bun! Ne vedem la Poroghi, răspunse Nikolai strîngîndu-i mîna.

Dar Lioșka nu părea grăbit să intre în casă și nici Nikolai să plece.

Cu fruntea în pămînt (i se răsfiraseră cîteva șuvițe lungi pe frunte) Vedmed scurma zăpada cu călcîiul. Scurma cu îndîrjire, de parcă ar fi vrut să sape o groapă în toată regula. Intr-un tîrziu spuse:

— Iți mulțumesc c-ai venit. Credeam că mi-ai promis numai așa... Iți mulțumesc și pentru altceva. Atunci, la adunare, cînd toți au votat pentru excluderea mea, tu n-ai ridicat mîna. Toți, în afară de tine...

Kolea Babușkin coborî și el fruntea și se apucă și el să sape o groapă cu călcîiul.

Nu știa ce să-i răspundă. Nu îndrăznea să-i mărturisească lui Lioșka adevărul.

Era adevărat că atunci, la adunarea aceea de Comsomol de la trustul „Djegorstroi", el nu ridicase mîna. Lua parte la adunare din însărcinarea brigăzii de montaj, ca reprezentant al fabricii. Cînd au votat toți pentru excluderea lui

Lioșka Vedmed din Comsomol, Nikolai n-a ridicat mîna. Nu făcea parte din organizația de Comsomol a trustului, așa că nu avea dreptul să voteze.

Nu îndrăznea să-i mărturisească lui Lioșka adevărul. Nu voia să-i răpească și ultima iluzie.

Nu-l lăsa inima să-i spună că, dacă ar fi avut dreptul să voteze, ar fi ridicat și el mîna.

Intîi și întîi a făcut o cerere la secția raională sanitară antiepidemică, să vină să-l scape de șoareci și de tot felul de insecte.

Duminică, cînd era acasă, se opri în fața ferestrelor o camionetă galbenă.

Se auzi o bătaie în ușă și în cameră intrară doi marțieni voinici: purtau măști cu tuburi pentru respirat, ochelari de protecție, halate închise pînă-n gît, cizme și mănuși de cauciuc.

Fără multă vorbă, marțienii s-au așternut pe treabă.

Unul din ei se înarmă cu un tub gros, care avea la capăt un altul mai subțire — tot aparatul semăna cu țeava unei mitraliere — și începu să pompeze cu furie. Pe țeavă țîșnea nu știu ce substanță care umplu cît ai clipi tavanul și pereții cu un strat gros de praf cafeniu.

Ghemuit pe vine lîngă pervazul dușumelei, celălalt marțian astupa găurile cu un fel de chit vîscos. Impinse apoi la o parte șifonierul, mută măsuța, trase patul în mijlocul camerei, zăpăci, într-un cuvînt, toată mobila. Siguranța și repeziciunea cu care opera te făceau să bănuiești că știe dinainte toate găurile și crăpăturile populate de familia Chiț-Chiț. Indesa cu dărnicie din

chitul acela în fiecare gaură, în fiece crăpătură, iar deasupra presăra praf: na, mîncaţi, lovi-v-ar damblaua!...

Cînd au isprăvit, au aşezat în mijlocul camerei un fel de cartuş şi i-au aprins fitilul: un fum negru năvăli din toate cele patru găuri ale cartuşului.

Făcîndu-i semn lui Nikolai să se ducă puţin să se plimbe, marţienii îşi strînseră sculele şi ieşiră după el, închizînd bine uşa.

— Telefonează la pompieri să nu se alarmeze cînd o să vadă fum, îl sfătui unul, scoţîndu-şi ochelarii şi masca.

— Să le spui că am fost pentru deparazitare. Ştiu ei cum lucrăm, adăugă celălalt.

S-au suit în maşina galbenă şi au plecat.

După o jumătate de oră, Kolea Babuşkin îndrăzni să deschidă uşa şi să strecoare o privire înăuntru. In casă era un adevărat infern. Beznă. Intunecime. Şi din infernul ăsta se tîrau spre el, ca nişte balauri, vălătuci de fum.

Dădu să trîntească uşa la loc, cînd auzi deodată pe cineva strănutînd. Incet, înăbuşit. In fundul casei.

Inghiţind la funingine cu nemiluita, Kolea se năpusti în bucătărie. Pe taburetul de lîngă masă trona motanul Roman şi strănuta cu furie.

Nikolai îl apucă de ceafa lui osînzoasă şi-l scoase afară. Ţi-era şi groază să te uiţi la el. Semăna ca două picături de apă cu un tablou abstracţionist pe care-l văzuse Kolea Babuşkin într-o revistă. Tot aşa arăta şi tabloul: numai dungi şi pete negre prelinse. Doar că nu zgîria şi nu miorlăia.

Kolea Babuşkin îi făcu vînt şi îl zvîrli în curte. In locul unde ateriză, motanul se lipi de pămînt cu burta, cu labele, cu coada şi rămase nemişcat, cu urechile date pe ceafă, privind îngrozit şi furios lumea asta înzăpezită şi plină de lumină.

Se vede că trîntorul ăsta ghiftuit nu mai ieşise cam de multişor la soare. De cînd tot zace pe taburet, în dogoarea bucătăriei, o fi şi uitat că mai există o lume imensă, orbitoare, unde nu ţi se aduce totul la nas. Ba te pomeneşti că motanul acesta frumos, de rasă, nici n-a văzut în viaţa lui o mîţă. Şi-o fi închipuind că-i singura dihanie pufoasă de pe glob.

Nikolai şuieră o dată haiduceşte.

Motanul Roman tresări, îşi rînji dinţii mărunţi şi, tot turtit la pămînt, mişcîndu-şi cu o graţie sălbatică labele, se tîrî spre fundul curţii...

Kolea Babuşkin se întoarse în casă şi deschise oberlihturile. Incet-încet, fumul prinse a se destrăma. Dar pereţii rămaseră negri şi zgrunţuroşi, din pricina prafului de hexacloran cu care băieţii de la secţia sanitară nu făcuseră de loc economie.

Acum că a scăpat de toate spurcăciunile, ar fi cazul să zugrăvească, să facă ordine. O să se descurce el singur. Nu-i mare lucru.

Fumul pierea, dar în casă stăruia o duhoare groaznică. Lui Nikolai i se tăie răsuflarea, începu să vadă tulbure, simţi că ameţeşte. Voi să se ducă pînă la fereastră, să tragă o gură de aer curat, dar făcu deodată stînga-mprejur şi fugi la toaletă.

Credea că o să-şi verse şi maţele.

VA VENI o zi cînd parcul din Djegor va rivaliza în faimă cu grădinile Semiramidei. În vederea acestui scop, s-au luat toate măsurile încă de pe acum: teritoriul parcului a fost împrejmuit cu un grilaj de fier, la intrare s-a înălțat un arc monumental, s-a construit un lac artificial avînd la mijloc o insulă unde — conform proiectului — vor trăi lebede. De-a lungul aleilor radiale s-au instalat bănci, coșuri pentru gunoi și lampadare. Nu lipsește nici ringul de dans și nici scena deschisă în formă de scoică.

Numai copaci n-are încă parcul din Djegor. Odinioară, aici pe valea rîulețului Ciut, unde se așterne acum parcul, creșteau brazi, mălini și sălcii, pe care însă bineînțeles că i-au tăiat cînd s-au apucat să construiască orașul.

Apoi au plantat în locul lor parcul. „Cinci mii de puieți", anunța ziarul local.

În Nord nu poți să transplantezi decît puieți; copacii mari nu prind și se usucă repede. Mestecenii și scorușii pe care i-au răsădit erau niște prizărite de nuielușe, care de-abia se săltau deasupra pămîntului. Dar de prins au prins bine.

Copacii cresc însă mult mai încet decît orașele. Parcul din Djegor mai e încă și astăzi tot străveziu. Vezi prin el ca prin sticlă. Vara se gătește cu un văl subțire de frunziș, iarna cu o horbotă de promoroacă. Dar toamna și primăvara, cînd și în parcurile adevărate e, cum s-ar spune, sezon mort, cînd ringul de dans stă închis

și scoica scenei rămîne goală, parcul e pustiu și plin de noroi.

Dar tineretul care a plantat și a construit totul aici n-are răbdare să aștepte pînă vor crește copacii. Serile, pe orice vreme și în orice anotimp, toate băncile sînt ocupate. Banca și perechea... Și se sărută...

Irina își aducea aminte cum s-a plimbat aici cu Ceremnîh săptămîna trecută. Aveau de discutat ceva — o discuție penibilă, inevitabilă și, încă de pe atunci, inutilă. Au intrat în parc și au pornit pe o alee, călcînd în picioare zăpada fleșcăită.

Era întuneric — felinarele nu ardeau. Pe banca din dreapta, una cu umbrele serii, încremeniseră două siluete mute. Chipurile se vedeau ca două pete palide. Unul plecat, celălalt dat pe spate.

Pe banca din stînga, alte două siluete întunecate, alte două pete palide plecate una spre alta.

Aleea părea că nu se mai sfîrșește. Pe dreapta și pe stînga bănci, siluete ghemuite una într-alta, mîini împletite, guri lipite în fierbințeala sărutului.

Celor de pe bănci puțin le păsa de Irina și de Ceremnîh. Nici o bancă nu se sinchisea de cealaltă. Erau preocupați numai de ei înșiși. Nu le păsa de nimeni și de nimic, de parcă erau singuri pe lume.

Irina și Ceremnîh se străduiau să nu privească nici în stînga, nici în dreapta. La urma urmelor e dezgustător, e nesimțire curată să te săruți așa, în văzul lumii... Se făceau că nu observă

nimic. Vedeau însă totul, cu coada ochiului, și partea ciudată e că le venea să se tot uite.

Perechilor de pe bănci nu le era rușine de loc. De vreme ce erau singuri pe lume! In schimb, cei doi care mergeau pe alee se simțeau tare prost. Le era rușine nu unul de celălalt, ci mai rău: de perechile care se sărutau. Stinghereala asta s-a prefăcut, încetul cu încetul, într-un fel de ostilitate, pe care o simțeau însă nu față de perechile de pe bănci, ci mai rău: unul față de celălalt.

Tăceau ca doi străini. Apoi Irina își trase mîna de sub brațul lui Ceremnîh, se depărtă de el și iuți pasul.

Siluete pe bănci. Chipuri. In dreapta și în stînga.

Treceau amîndoi printre aceste bănci ca odinioară soldații pedepsiți cu tortura „uliței verzi." [1]

Un vînt jilav îi biciuia din spate.

— Ți-e frig? întrebă Ceremnîh, potrivindu-și pasul după al ei.

— Nu.

Amintirea aceasta o făcu să se înfioare.

— Ți-e frig?

— Da.

Mănușa pestriță se strecură iute în mîneca scurtei din piele de ren a lui Kolea Babușkin.

Și totuși nu era frig de loc. Aerul umed tremura și se învălura, încețoșînd luminile orașu-

[1] Pedeapsă corporală la care erau supuși soldații în armata Rusiei iobăgiste și care consta în trecerea condamnatului „printre rînduri" de soldați, înarmați cu vergele sau cu nuiele verzi.

lui. Mestecenii, cocoțați pe picioarele lor lungi și subțiri, erau plini de zorzoane de gheață, din care picura apa des și ritmic, ciuruind zăpada.

Nikolai ședea lîngă Irina, pe o bancă umedă din parc, și o privea cu ochi iscoditori. De ce tace? Pas de ghicește ce gînduri îi trec prin cap unui om care tace.

Dîndu-și seama ce-l frămîntă, Irina îi strînse mîna — acolo în mînecă — scurt și vînjos. Fii pe pace! Am gînduri bune.

Avea, într-adevăr, gînduri bune. Dar, ca la orice femeie, din gîndurile ei nu lipsea și o anumită chibzuință.

In dragoste, bărbatul (un bărbat adevărat) nu poate chibzui totul la rece. El luptă în primul rînd să cucerească această dragoste. Cu orice preț și fără să stea pe gînduri. O să aibă tot timpul, după aceea, să se scarpine la ceafă și să se întrebe ce să facă cu dragostea cucerită...

Dar femeia (chiar dacă e îndrăgostită) se gîndește dinainte la toate. E atentă la ceea ce se petrece în sufletul ei. Se străduiește să-și facă o părere despre el, îl judecă, îl compară, pune în cumpănă diferite eventualități... Chiar și pornirile ei necugetate sînt chibzuite...

Irina se gîndește.

Ciudat — nu se întreabă de loc ce poate deveni pentru ea tînărul acesta cu ochi senini. A deslușit imediat la el acel ceva obișnuit care, cînd stai să te gîndești, e mai de preț decît extraordinarul.

Gîndul la Nikolai îi umple inima de pace și de bucurie.

Dar și mai multă bucurie — o bucurie nelipsită de un oarecare orgoliu — i-o dăruiește un alt gînd : ce poate deveni ea pentru el ? Își dă seama că Nikolai o admiră din ce în ce mai mult. Încă de la prima lor întîlnire, atît de amuzantă, de lîngă cazanul de la hotel, cînd a văzut-o și s-a zăpăcit ca un băiețandru și a întors capul...

— Apropo, s-a reparat cazanul de la hotel ?

Nikolai e în gardă. Pas de ghicește ce gînduri îi trec prin cap unui om cînd vorbește ! Doar știe că nu mai stă la hotel !

Irina se gîndește.

Ceremnîh... La început o măgulea că îi acordă atenție un om care a adunat atîta înțelepciune a vieții. Dar înțelepciunea asta a vieții ajunge pînă la urmă să te plictisească... Te apucă ciuda că celălalt prevede fiecare pas al tău, că orice bucurie pe care vrei să i-o dăruiești e nouă numai pentru tine... Atunci s-a răzvrătit.

Nu, n-a fost asta. Mai precis, nu numai asta.

Nu l-a întrebat niciodată dacă a mai fost însurat (iar el n-a adus vorba despre asta). Nu l-a întrebat niciodată dacă a iubit (iar el a avut destul tact ca s-o scutească de confidențe). Și, în general, în vremurile astea minunate pe care le trăim nu dai cine știe ce importanță unor asemenea amănunte.

Și totuși, telegrama aceea de felicitare cu flori de „nu-mă-uita" a hotărît multe.

În seara aceea, Ceremnîh se retrăsese spre fereastra din fundul camerei și de acolo prinsese a se răsfira șuvițe de fum de tutun, subțiri și cenușii ca părul cărunt.

Irina s-a încredințat atunci că bănuiala ei era întemeiată : omul purta în el o *durere*. Nu știa ce fel de durere — sau l-a făcut cineva să sufere, sau, dimpotrivă, a pricinuit el cuiva o suferință. Dar durerea rămîne durere și nu te izbăvești de ea niciodată. Și o durere se cere întotdeauna împărtășită...

Și, dacă tu, care habar n-ai de această durere, pătrunzi senină și fericită într-o inimă bolnavă, o parte din această durere îți va reveni și ție.

Ce nevoie are ea de durerea asta, a altora ? Cînd ea abia își începe viața ? Cînd — cine știe ? — va avea poate și ea într-o zi o durere a ei, proprie...

Irina își încleștă degetele pe mîna lui Nikolai atît de tare, încît îl duru. O privi surprins.

Irina se gîndește.

O întîmplare din anii studenției. O colegă s-a măritat cu un mare arhitect, profesor la institutul lor. Un om cu mult mai în vîrstă decît ea. Și nu ca să facă o „partidă bună" și nici pentru ca să se „aranjeze", ci pentru că îl iubea cu adevărat, din toată inima. Într-un elan de sinceritate — că erau bune prietene — i-a mărturisit o dată Irinei cu lacrimi în ochi că un singur lucru îi întunecă fericirea : gîndul că-i va supraviețui soțului ei.

Dar, doamne, cum se mai însuflețea femeia asta îndrăgostită nebunește, ce lumină îi strălucea în ochi cînd, împreună cu colegele ei, veneau în casa profesorului și cîțiva găligani de băieți, tunși infantil cu breton (moda, de !), fără

cravată (din principiu!) și cu buzunarele goale (aici principiile nu mai aveau ce căuta)!

Celebrul arhitect îi primea pe tineri cu un amestec de sfiiciune și respect și nu știa ce să mai facă să le intre în voie, iar ei, la rîndul lor, suportau cu un fel de ireverențioasă ironie prezența arhitectului în propria sa casă.

Fericitul privilegiu al celor de aceeași vîrstă! Amărăciunea plusului de ani! Așa a fost întotdeauna, așa va fi mereu.

Irina se gîndește.

Dar gata, ajunge! N-o să se mai gîndească la nimic. S-a gîndit destul. Adevărul e că îi place să stea aici, pe banca asta umedă, în simulacrul ăsta de parc cu copaci mai mult imaginari. Îi place nespus de mult să-și încălzească mîna în mîneca scămoșată a scurtei de ren. Și ar vrea tare mult ca el s-o sărute. Dar el nu îndrăznește...

La rîndul lui, Kolea Babușkin se frămîntă și el de un ceas: s-o sărute, sau să n-o sărute? Pe toate băncile care se văd de aici perechile se sărută de zor. El însă nu se poate hotărî. Nici nu-i vine să creadă că pe un ger cumplit, o dată, de mult, cînd abia se cunoscuseră, a avut îndrăzneala s-o arunce în zăpadă și a încercat s-o sărute, ce-i drept în glumă... Iar acum nu îndrăznește... Sau, poate, totuși... o să îndrăznească pînă la urmă?

— S-a făcut tîrziu, spune cu părere de rău Irina, ridicîndu-se. Stau departe. Dincolo de rîu...

Pe drum Irina se gîndește la maică-sa.

Măicuța își plînsese toate lacrimile înainte de ziua plecării Irinei la Djegor, așa că acolo, la gară, avea ochii uscați. I-a spus sever, privind-o drept în ochi: „Să nu faci greșeli". (E învățătoare măicuța.) „O să-mi dau toată silința", a răspuns Irina.

Temerile mamei s-au dovedit neîntemeiate. E foarte ușor să nu greșești. Altceva e greu: să știi exact ce-i greșeală și ce nu-i.

Merg amîndoi pe Strada Meridianelor, spre pod.

Pe Kolea Babușkin îl muncește mereu același gînd. Ce ar fi să îndrăznesc? Chiar acum! S-o iau de umeri — așa pe nepregătite — s-o întorc spre mine și s-o sărut.

Dar, tocmai cînd era mai hotărît, se apropiară de o casă din bîrne, ca nouă-nouță. Toate celelalte ferestre din strada asta sînt întunecate, iar în ferestrele casei cu pricina clipesc lumini jucăușe; de jur împrejur domnește tăcerea, iar dinăuntru se revarsă cîntări line și armonioase; de jur împrejur e pustiu, iar la ușa casei e buluc de lume.

— Ce-i aici? se miră Irina.

— Nimic, aruncă ursuz Nikolai.

— Stai puțin, se oprește ea. Nu cumva e o biserică? Azi e paștele...

— Da tu de unde știi?

— Mi-a spus băbuța la care stau... Hai să ne uităm înăuntru.

— N-ai ce vedea, mormăi Nikolai luînd-o din loc.

Și totuși, trecînd prin dreptul bisericii, recunoscu în mulțime pe șeful de echipă Volosatov,

care tocmai se pupa zgomotos cu o bătrînică: „Hristos a înviat, maică!" O recunoscu și pe nevasta lui Volosatov, care își țuguiase buzele și se săruta și ea cu un bărbat: „Adevărat a înviat". Toată lumea se pupă.

Nu, hotărît lucru, *astăzi* Kolea Babușkin n-o s-o sărute în nici un caz.

CAPITOLUL XIII

BU-U-UM, bu-u-um, bu-u-um.

Prima explozie a auzit-o pe cînd încă dormea. De obicei, cînd dormea, Kolea Babușkin se dedubla. Dacă visa vreo aiureală și încerca alarmat să se trezească, celălalt Kolea Babușkin îl potolea: „Dormi, dormi liniștit, e încă devreme... Nu-i decît un vis. Aievea nu se întîmplă nimic. Hai, dormi."

Primul Kolea Babușkin își continuă somnul și visul se deapănă mai departe.

Așa și acum. Cînd a auzit, prin somn, explozia, a dat să se trezească, dar celălalt i-a spus: „Dormi liniștit mai departe... Visezi ceva despre război. Nu e decît un vis."

E știut că pînă și visele cele mai lungi, mai ales cele din zori, nu durează în realitate decît cîteva frînturi de secundă.

Și în aceste cîteva frînturi — între două explozii — Nikolai a avut un vis.

Se făcea că zace pe un cîmp, turtindu-și de țărînă obrajii, urechea, trupul tot, de parcă ar fi vrut să se contopească cu ea. Focul exploziei încă nu s-a stins și pămîntul e numai tremur și vuiet. Acu-acu o s-audă iar șuierînd și vîjîind. Zgomotul infernal îl va cuprinde, îl va covîrși... Totuși, nu crede c-o să nimerească tocmai aici. Sau mai precis, nu vrea să creadă... Dar au mai fost și alții care n-au crezut și i-a nimerit în plin... Uite, acu-acu o să se audă șuieratul acela...

Dar nu, e liniște. Liniște deplină.

Nikolai își ridică binișor capul și privește înaintea lui.

Dîre lungi de fum negru plutesc pieziș, purtate de vînt. In aer stăruie o perdea de praf.

Pămîntul e răscolit, sfîrtecat.

Dar asta ce mai e?

La nici o sută de pași, dintr-o tranșee sau dintr-o scurmătură de obuz, răsare un cap cu o cască. Casca seamănă cu o oală de noapte sau cu o găoace de ou, în partea lui rotundă. Uite că răsar și umerii, cu niște epoleți de o formă bizară, cu galoane. Asemenea epoleți și asemenea cască n-a mai văzut de cînd e el...

Uite și mîinile. Țeava scurtă a unei carabine se culcă pe parapet, casca se lipește de înălțător. O rază de soare face să scapere o lentilă.

Nikolai înțelege îndată *ce fel* de carabină e aia.

„Las'că-ți arăt eu!"

Se apleacă repede, smulge din raniță o grenadă, o pipăie să vadă *ce fel* de grenadă e, își face vînt și —

— pămîntul se cutremură, simte o durere vie în timpane, și... Și se trezește.

Geamurile zăngăneau încă din pricina unei explozii. Duşumeaua se clătina. Prin perete se auzea plîngînd copilul vecinilor, Irinka. N-avea decît un anişor.

Nikolai se trezise, dar tot mai erau doi oameni în el. Unul, alarmat, îşi săltă capul de pe pernă, iar celălalt îi spuse: „Hai, dormi, e încă devreme... Nu-i decît o nălucire. Nu poate fi adevărat. De vreme ce te-ai *trezit*, totul e în regulă. Nu s-a întîmplat nimic..."

Bu-u-um! Duşumeaua tresări sub el.

Dintr-un salt fu lîngă perete şi împlîntă ştecărul difuzorului în priză.

— ...doi, trei, patru. Unu, doi, trei, patru... Respiraţi. Dacă aţi obosit, mers normal... Un, doi, trei...

Cerul era de un albastru scînteietor.

O altă explozie zgudui pervazul ferestrei.

Dar Nikolai înţelese despre ce era vorba. Cum naiba de nu şi-a dat seama de la început? Dacă şi-ar fi dat seama în somn de ce se întîmplă, ar fi putut dormi liniştit mai departe.

Că doar nu era prima dată cînd auzea cum se sparge gheaţa pe rîu cu explozibil. Asta se întîmplă în fiecare primăvară, înainte de a se porni zăpoarele.

Procedeul e foarte simplu. Spargi o copcă, bagi amonit, aprinzi fitilul şi —

bu-u-um! bu-um! bu-um!

Se uită la ceas: şase jumătate. Ar putea să mai tragă un pui de somn. Dar se lăsă păgubaş... Azi nu-i o zi ca oricare alta. Azi porneşte spre Poroghi primul convoi de maşini cu blocuri de cheramzit. Ceremnîh s-a ţinut de cuvînt: şantierul lor a obţinut primul lot. Vor pleca aşa cum s-a făgăduit: cu steaguri şi cu fanfară. Aşa că azi e o zi cu totul deosebită.

Nikolai îşi puse o cămaşă viu colorată, în carouri, şi o porni spre fabrică.

Pe drum îşi aduse aminte de visul din zori şi scuipă cu ciudă. Auzi, ce poate să viseze un om civilizat!

În faţa secţiei de cheramzit sta rînduit un şir de autocamioane cu stegulețe pe radiatoare şi pe aripi. Deasupra cabinei maşinii din frunte fîlfîia şi pocnea în bătaia vîntului o placardă purpurie: „Salut... viitorului oraş!" Camioanele se lăsaseră pe arcuri sub greutatea blocurilor masive, precis conturate, care luceau mat în soare.

Fanfara aştepta mai la o parte semnalul să atace marşul. Alămurile luceau atît de arzător, de-ţi luau ochii. Dar din toate, pe Nikolai îl fascina mai cu seamă heliconul, căscat ca efuzorul unui avion cu reacţie şi care îl încolăcise pe muzicant ca un şarpe boa. Irina îl sfătuise să studieze muzica. Să cînte şi el la un instrument. La asta îi rămăsese inima. Dacă-i muzică, muzică să fie!

— Servus, tizule!

Intoarse capul.

Din cabina unei basculante pavoazate cu fanioane îl privea şoferul. Acela pentru care intervenise la comitetul executiv, şi n-a reuşit să facă nimic fiindcă n-a ştiut cum îl cheamă.

— Bună! se bucură Nikolai. Bine că te-am întîlnit: cum te cheamă, dar exact!

— Dar de ce te interesează ? se puse în gardă şoferul.

Nikolai îi explică în două cuvinte.

— Aha... Omul scoase o ţigară şi o cercetă de aproape, cu ochii încrucişaţi. Iţi mulţumesc, dar te-ai zbătut degeaba pentru mine. Acum nu mai are nici un rost.

Işi aprinse ţigara, trase cu sete şi suflă o dîră lungă de fum.

— Ne-am despărţit...

— Cum aşa ?

— Cum, necum, asta e... M-am mutat, stau singur.

— Şi ea ?

— Tot singură. In vechea noastră locuinţă.

Şoferul îl privi iscoditor pe Kolea Babuşkin şi răspunse la o altă întrebare, pe care i-o citi în ochi.

— Ala s-a mutat şi el... De îndată ce a aflat cum stă cazul. Ba şi-a dat şi demisia de la garaj şi a plecat undeva, mai spre nord. Il cheamă Ghenadi.

— Care va să zică...

Şoferul îşi miji ochii, mai trase un fum, pînă la carton, pînă acolo unde scria „Iava“, şi aruncă mucul.

— Care va să zică, e încurcată rău. Poate că i-am bănuit degeaba... Mai ştii ? Poate că n-a fost nimic. Bănuielile m-au făcut să divorţez de Niurka şi acum sînt iarăşi ros de îndoieli... Cum s-ar spune : *post mortem*. Poate că între ei n-a fost nimic ?

— Du-te la ea şi tălmăciţi-vă amîndoi, îl sfătui Kolea Babuşkin.

— Nu pot ! clătină din cap şoferul. Am şi eu mîndria mea. De mic sînt aşa — mîndru şi ambiţios. Şi apoi, cu nervii mei zdruncinaţi...

Dădu să mai scoată o ţigară, dar mîna i se opri la jumătatea drumului.

— Te întorci la Poroghi ? Dacă vii, urcă în cabină, să facem drumul împreună. Ca atunci.

— Nu, astăzi nu pot încă să plec. Mai am o problemă de rezolvat aici.

— Ei, cu bine !

— Cu bine !

In ziua aceea solemnă, toţi, de parcă s-ar fi vorbit între ei, îl întrebau cînd are de gînd să se întoarcă la Poroghi.

De-a lungul şirului de maşini încărcate venea spre el Vasili Kirilovici Ceremnîh. Aşa cum păşea, cu un aer victorios, cu medaliile strălucindu-i pe piept şi cu bărbia spre dreapta, părea un general care-şi trece trupele în revistă. Atît că nu ţinea mîna la chipiu şi nu cînta fanfara.

Cînd îl văzu pe Nikolai, încetini pasul, se apropie de el şi, zgîlţîindu-l de umeri — gest eminamente civil — spuse :

— Te felicit, Nikolai !

Kolea Babuşkin nu-şi făcu nici el pieptul roată şi nu răcni ca la armată : să trăiţi...

— Şi eu te felicit ! răspunse şi el, la fel de civil.

Ceremnîh zîmbi, îşi răvăşi pletele înspicate cu alb şi, după un moment de şovăială, întrebă :

— Dar tu cînd te întorci la Poroghi ? Tot astăzi ?

I-a lovit pe toţi curiozitatea să afle cînd pleacă Kolea Babuşkin din Djegor !

Cînd au vrut să amenajeze secţia asta nouă, cînd le-a trebuit cineva să organizeze la iuţeală o brigadă de montatori, cînd a tras zi şi noapte la construcţia asta de primă urgenţă, nu l-a întrebat nimeni pe Nikolai Babuşkin dacă a venit să stea mult la Djegor, dacă lui îi convine să zacă aici trei luni şi jumătate. Atît i-au spus: „Trebuie să rămîi". Şi el a rămas. Iar acum nici n-a apucat să plece spre Poroghi primul transport, că au şi început să-l piseze: „Cînd pleci, cînd pleci?"

— Azi nu plec la Poroghi, rosti răspicat Nikolai. Nici mîine. Află, Vasili Kirilovici, că am de recuperat trei duminici... Cred că n-ai uitat? Zilele astea libere vreau să le petrec aici, la Djegor. Ai ceva împotrivă?

Ceremnîh întoarse ochii şi privi lung la maşinile pavoazate, gata să pornească la drum.

— E vorba de o chestiune strict personală?

(Un bărbat trebuie să spună limpede ce are de spus, nu să bată şaua!)

— Cei interesaţi de chestiunile mele... strict personale n-au decît să se adreseze serviciului de cadre al trustului de prospecţiuni, răspunse Kolea Babuşkin. Iar aici la Djegor am o fată. O fată pe care o iubesc. Dacă vrei, pot să-ţi spun şi cum o cheamă.

— Mulţumesc, nu-i nevoie. Da de ce or fi întîrziind tovarăşii din conducere? făcu Ceremnîh, încruntîndu-se şi scoţîndu-şi foarte preocupat ceasul din buzunarul vestei.

— Tovarăşii din conducere nu întîrzie niciodată, ei sînt reţinuţi de probleme importante, glumi Nikolai.

— Bine zici... zîmbi inginerul-şef.

Chiar în clipa aceea, pe poarta larg deschisă a fabricii, năvăli ca o vijelie, împroşcînd cu noroi în toate părţile, maşina comitetului executiv. Din maşină sări Kaiurov.

Nikolai şi Ceremnîh se îndreptară spre el.

Dar Kaiurov — grăbit şi energic ca niciodată — ajunsese deja lîngă prima maşină din coloană şi, arătînd spre poartă, îi striga ceva şoferului.

Motorul puternic al „IAZ"-ului mugi furios şi, făcînd să ţîşnească rotogoale de fum albăstrui de sub roţi, maşina se smulse din loc. O urmă o a doua, a treia... Kaiurov alerga de-a lungul coloanei:

„Podul"... prinse cu urechea Nikolai. Fără să mai stea pe gînduri, sări pe scara unei maşini.

În urmă, luată pe nepregătite, fanfara izbucni alandala.

Ciut e o prăpădită de gîrlă. În verile secetoase îşi despoaie impudic fundul lucios, de mîl, marcat cu urme de codobaturi. Toamna, cînd se aştern ploile, nivelul apei din această gîrlă se mai saltă un pic. Iarna îngheaţă de sus şi pînă jos.

Primăvara însă...

Se-ntîmplă să întîlneşti cîte un om tăcut, sfios, adevărat mieluşel. Ai impresia că singura lui grijă e să treacă neobservat. Nu numai că nu există să contrazică pe cineva, o vorbă nu scoate. Cînd toţi rîd, el abia dacă schiţează un zîmbet. Cînd toţi se indignează, el lasă ochii în pămînt. Parcă n-ar fi om, ci un melc — şi încă unul fără

coarne... Dar iată că prin cine știe ce minune colegii îl conving pe cetățeanul nostru să petreacă duminica împreună cu ei la iarbă verde. Bea omul un păhărel, bea două, și nu-l mai recunoști! Își dă arama pe față și face un tărăboi, de ți-e mai mare dragul! Ceilalți se uită la el și nu le vine să-și creadă ochilor: cum, ăsta-i nea Cutare?

Uite așa și cu gîrla asta, Ciut.

Cînd Nikolai, plin de noroi din cap pînă în picioare, sări de pe scara mașinii lîngă capul podului, nu-i veni să-și creadă ochilor.

Pe rîu în jos goneau, ca scăpate din tun, sloiuri cenușii, colțuroase de gheață, întrecîndu-se, izbindu-se, încălecîndu-se, îngrămădindu-se, de parcă ar fi vrut fiecare sloi să-l înece pe celălalt... Era ca o bătălie în care oștirile, în loc să se ciocnească față în față, ar lupta pe viață și pe moarte rostogolindu-se ca o avalanșă în aceeași direcție... Bătălia părea să aibă un singur țel: care ajunge înaintea celorlalte la guri, ca să răzbească în apele largi ale Peciorei... Mai repede, mai repede! Sparge, izbește, dărîmă! Dă-i, răzbește — ori să nu treacă nimeni...

Dar mai năprasnică decît sloiurile era gîrla însăși.

In mai puțin de o jumătate de oră, Ciutul crescuse cu trei metri. Apele umflate, tulburi, ruginii, învolburate, clocotitoare, spumegînde izbeau malurile și cărau la vale bărci fără stăpîn, garduri doborîte, bucăți din stăvilarul întreprinderii de plutărit...

Rîul părea decis să lichideze în sfîrșit cu podul. S-a opintit o dată voinicește, pieptiș, încercînd să-l doboare din goană. Dar puterea apei se răsfira printre piloți și n-a izbutit să-l doboare așa.

Atunci s-a repezit în lături, spre capete. Apa încercă să le salte pe umăr, să le rupă de mal și să le arunce în vîrtej. Dar stîlpii se împotriveau pîrîind. La un moment dat, se auzi un scîrțîit, lung și tînguitor ca un geamăt... Podul tremura, se apleca. Și totuși rezista, cramponîndu-se spasmodic de maluri; apa nu-l putea dovedi.

Văzînd așa, Ciutul începu să muște din mal. Mormane de pămînt se desprindeau, lunecau ce lunecau la vale și pe urmă se rostogoleau în puhoi, dezgolind bîrnele vechi și crăpate...

În mulțimea care se înghesuia pe mal privind dezastrul, se vedeau și chipiuri cu margine roșie. Miliția Djegorului se prezentase în păr, cu fluiere și pistoale. Dar ce puteau fluierele și pistoalele împotriva rîului dezlănțuit?

— In calitate de președinte al comisiei pentru inundații, ordon... îl auzi Nikolai pe Kaiurov.

Kaiurov și Ceremnîh se priveau ochi în ochi. Ceremnîh se făcuse negru la față. Buzele strînse, ca și tresăririle bărbiei, nu prevesteau nimic bun.

Dar în momentele acelea, fața lui Kaiurov arăta mai dîrză ca a inginerului. Fălcile îi erau încleștate, nările umflate, cozorocul șepcii tras pe frunte. Nu mai avea nimic din bărbatul revărsat în fotoliu ca aluatul în copaie. În fotoliul acela, chiar cînd se frămînta, furios, mînia lui aducea cu fîsîitul aluatului dospit prea tare... Dar în momentele de primejdie, chipul îi era ca tăiat în piatră și trupul vîrtos, de parcă și-ar

fi strîns cureaua pînă la prima gaură. Gaura aceea după care au urmat, an cu an, multe altele.

In momentele acelea era cu adevărat impunător.

Cînd autocamionul din fruntea coloanei cu pancartă purpurie: „Salut... constructorilor!“ întoarse pe loc scîrţîind din frîne şi coborî cu spatele spre rîu, cînd bena i se ridică încet şi un bloc de cheramzit, nou-nouţ, lunecă uşor şi se prăbuşi în apă stîrnind o trombă de spumă, Kolea Babuşkin simţi că se rupe ceva în el.

Podul a rezistat.

Locuitorii de baştină ai Djegorului nu-şi aminteau de o revărsare ca asta. Se cuvine să precizăm că la Djegor era socotit locuitor de baştină oricine stătea aici de trei ani. Înainte de trei ani nu trăia nimeni pe aceste meleaguri. Aşa că nu-i exclus să fi fost şi alte revărsări şi mai şi. Dar de o revărsare ca asta, „bătrînii“ oraşului nu-şi aminteau...

Ciutul a fost primul care a luat-o razna, îmbătat de apa zăpezilor. Apoi s-a pornit Peciora, umplînd golfuleţele secate şi albia cea veche, împingînd în lături gurile Ciutului şi oprindu-se la o aruncătură de băţ de oraş.

Pînă seara, tot cartierul Zarecie era sub apă. In blocurile noi nu s-a inundat decît parterul şi locatarii s-au urcat la primul etaj fără să-şi ude măcar picioarele. Dar din casele mici, particulare, nu se mai vedeau decît acoperişurile şi coşurile lîngă care şedeau, amărîţi, printre boccele, proprietarii.

Pe străzile cartierului forfoteau şalupe şi bărci. Acostau lîngă acoperişuri, îmbarcau oameni, cîini şi pisici, bulendre şi transportau totul dincoace. Pe malul acesta, sinistraţii erau luaţi în primire de membrii comitetului pentru inundaţii şi repartizaţi pentru cazare provizorie.

Dar şalupele şi bărcile erau puţine, iar populaţia cartierului Zarecie destul de numeroasă. Operaţiile de evacuare s-au prelungit pînă la căderea nopţii. Noroc că începuseră nopţile albe. Cerul liliachiu, senin pînă în zare, se oglindea întreg în apele revărsate.

Trecuse de miezul nopţii cînd Nikolai o recunoscu, în sfîrşit, într-una din bărci pe Irina.

Coborî pe mal şi-şi puse valiza în clisă. Pe braţ îi atîrna, jalnic, haina albă de blană. Numai atît apucase să-şi ia: valiza şi haina. Sau poate nici nu avea altceva...

Irina i se păru foarte palidă, de parcă i-ar fi pierit tot sîngele din obraz.

De altfel, în lumina aceea crepusculară, toate feţele păreau palide. Pentru că lipseau umbrele care, împreună cu lumina, plămădesc chipul: uite nasul, uite fruntea, uite o gropiţă în obraz. Umbrele s-au mistuit şi în lumina aceea fantomatică toate chipurile erau palide şi fără relief.

Irina însă era foarte palidă, de parcă i-ar fi pierit tot sîngele din obraz. Cine ştie cîte o fi tras ea acolo pe acoperiş, în mijlocul apei...

Kolea Babuşkin se mira întotdeauna cîte chipuri poate să aibă fata asta. De fiecare dată

parcă o vedea pentru întîia oară. Uite, așa ca acum n-a văzut-o niciodată. Tăcută, toropită de oboseală și cu ochii dilatați de spaimă.

Fără să scoată o vorbă, îi luă valiza și prinse a sui panta destul de povîrnită. Înțelese că-i mai bine să nu vorbească nimic. Că dacă ar încerca s-o convingă s-ar alege precis cu un refuz.

Așa și era. Ar fi fost suficientă o singură aluzie, ca Irina să-l refuze categoric. Nu, o dată cu capul! Dar el n-a spus nici o vorbă. A luat valiza și a început să suie. Iar fetei nu i-a rămas altceva de făcut decît să-l urmeze. Ar fi, nu-i așa, absurd să refuzi, să obiectezi ceva împotriva unei propuneri care nici nu ți s-a făcut. Iar ca să întrebe „unde mă duci?" nu-i îngăduia amorul propriu.

De obicei pășea ea prima. Un obicei al ei. Chiar dacă o țineai de braț, tot nu-ți puteai potrivi pașii după ai ei — făcea ce făcea și ți-o lua înainte. Iar dacă-i dădeai drumul, te depășea cu un kilometru, fără să-și dea seama, și nici nu întorcea capul să vadă dacă o urmezi, dacă mai exiști...

Acum însă îl urma ea, tîrîndu-și pașii după dînsul. Poate că o dureau picioarele sau poate că blana atîrna prea greu. Ocolea băltoacele, se poticnea pe loc drept. Kolea Babușkin era într-una nevoit să se oprească și s-o aștepte.

Pe stradă era lumină ca ziua. Felinarele neaprinse licăreau mat. Ferestrele, care își pierduseră transparența, dobîndiseră un luciu sticlos. Dacă pe stradă ar fi gonit mașini, ar fi umblat oameni, s-ar fi zbenguit copii, dacă s-ar fi auzit acea nepotolită larmă a orașului, cu care

te deprinzi într-atîta că n-o mai observi, nici n-ai fi știut dacă e zi ori noapte.

Dar pe tot drumul nu întîlniră nici o mașină și nici un pieton. Tăcerea aceasta neobișnuită îți țiuia în urechi.

O tăcere de pustiu în care pașii răsunau asurzitori: ai bărbatului — net, măsurat, ritmic, urmați la o oarecare distanță de țăcănitul poticnit și mărunt al pașilor fetei.

Noapte. Noapte albă.

Deschise tiptil ușa (ca să nu deranjeze vecinii), o lăsă pe Irina să treacă înainte, apoi intră și el.

Cu două zile în urmă, Kolea Babușkin zugrăvise cu mîna lui casa, și acum pereții iradiau prospețime și răcoare, de albi ce erau. Dușumeaua se înfățișa și ea proaspăt răzuită, iar mobila era frecată lună. Făcuse o curățenie, de-ți era mai mare dragul. Nici nu-ți venea să calci pe jos.

Acum îl duru că toată truda lui a rămas neobservată. Irina se uită distrată prin cameră și, fără o vorbă, se lăsă să cadă pe un scaun. Își propti obrazul în palme, ținîndu-și degetele rășchirate la tîmple, de parcă nici n-ar fi vrut să vadă în ochi locuința asta străină, în care a intrat numai de nevoie: unde era să se ducă? Groaznică casă! Miroase a var, de-ți vine rău. Și oroarea aia de tablou cu sirena... de după ușă! Brrr!

Așa s-o fi gîndind fata.

Sau poate nu se gîndea așa. Poate nici n-a vrut să-și ascundă fața, ci și-a proptit-o numai în palme, de obosită și de somnoroasă ce era.

Cred şi eu! După cîte a tras, sărăcuţa, acolo pe acoperiş, în mijlocul apei! Precis că n-a mîncat nimic de ieri dimineaţă. Fiindcă magazinul alimentar a fost şi el inundat, şi chiar dacă n-ar fi fost inundat, tot n-ar fi putut înota pînă acolo ca să-şi ia ceva de ale gurii! Aşa că s-a chinuit aproape o zi şi o noapte, flămîndă, pe acoperiş...

Nikolai dădu drumul la gaz şi apropie un chibrit, făcînd să pufnească o flacără albăstruie. Puse o tigaie pe plită şi deschise un borcan de conserve: „macaroane cu carne". Delicioase conservele astea! Macaroane amestecate cu bucăţi de carne. Dacă mai adaugi o lingură de unt şi le încălzeşti, ai o mîncare de te lingi pe degete. Unde mai pui că în trei minute masa e gata.

Nikolai luă tigaia de pe foc şi i-o puse dinainte. Mai scoase din dulăpior o furculiţă curată, tăie pîine.

Fata nici nu clinti. Nici palmele nu şi le luă de la tîmple, ci strîmbă numai puţin din nas din pricina fumului care venea de la tigaie: nu te-ai îndurat să mai pui puţin unt? Uite cum s-a ars... Şi apoi, ce fel de mîncare e asta? Macaroane cu carne! Pfui! Şi încă conservate! Poate au zăcut un an la magazin şi ar mai fi zăcut acolo mult şi bine dacă nu se găsea un fraier ca tine să le cumpere... Şi pîine pentru ce ai adus? Ştii că eşti bine? Pe cine ai mai văzut tu să mănînce macaroane cu pîine? Făină cu făină?

Aşa s-o fi gîndind fata.

Sau poate nu se gîndea aşa. Cînd a trecut în camera de alături, Nikolai a auzit-o prin perete

operînd cu furculiţa atît de energic, de juca tigaia pe masă.

Aici, în camera de alături, era patul soţilor Vedmed, cel cu globuri. Intr-un colţ trona şifonierul. Nikolai a desfăcut patul, a bătut pernele şi salteaua şi a pus lenjerie curată. Pentru ea.

Că el n-a dormit niciodată în patul ăsta cu globuri. Era prea moale — dormeai dus şi riscai să întîrzii la serviciu; era prea mare — te pierdeai în el. Prefera patul de campanie din bucătărie. Şi azi tot acolo o să se culce. E obişnuit să doarmă acolo. Iar patul acela uriaş l-a aşternut pentru ea.

Ar trebui s-o cheme, că s-a făcut tîrziu şi ar cam fi timpul să se ducă la culcare.

Se întoarse la bucătărie.

Irina se ridicase de la masă. Stătea la fereastră, cu faţa aproape lipită de geam. Nikolai observă cum se abureşte şi se limpezeşte sticla sub răsuflarea fetei. Privea ţintă afară, de parcă ar fi văzut cine ştie ce spectacol pasionant.

Totuşi, afară nu era nimic care să-i atragă atenţia. Strada părea şi mai pustie, pentru că între timp răsărise soarele. Aşa răsare el în mai — în toiul nopţii. Atît lipseşte: o oră, o oră jumătate, şi pe urmă răsare iarăşi, proaspăt şi rumen, ca după o baie de lumină. Ai zice că a apus anume pentru asta — ca să facă o baie. De îndată ce răsare, îşi face vînt şi suie într-un suflet potecile albastre, revărsînd peste lume aur şi căldură: „Tot mai dormiţi, oameni buni? Hai, deşteptarea! Nu vedeţi că am răsărit?..."

Care va să zică, soarele a chemat-o la fereastră. Strada asta scăldată în aur i-a gonit somnul și a făcut-o să uite de oboseală.

Hotărîse să plece numaidecît. Bagajele o să le lase aici și o să plece încotro o vedea cu ochii, orbită de soare și înfiorată de răcoarea dimineții. Are să umble așa o oră, două, trei, patru, pînă se va trezi orașul și va trece foșnind din cauciucuri primul autobuz, pînă vor apărea lîngă chioșcul de bere primii bețivani mahmuri, veniți să se „dreagă", pînă ce paznicii vor deschide porțile școlilor, pînă va trece în goană cîrdul voios al factorițelor, cu gențile pe umăr, pînă ce se va face ora cînd trebuie să se ducă la birou...

Irina căscă larg, cu poftă, și geamul se aburi.

Nikolai veni lîngă ea și-i puse ușor mîna pe umăr. Il simți cald, rotunjor, tresărind înfiorat.

Ea se întoarse — brusc, mlădios, cu un fel de hotărîre disperată — și i se ghemui la piept. Ii simți sînii mici, plini și vîrtoși. Ii văzu zulufii mătăsoși șiroind spre ceafă.

— Arinka...

Fata rămase o clipă înmărmurită și își zvîrli capul pe spate, cu sprîncenele ridicate a mirare și cu un semn de întrebare în ochi : poate n-a auzit ea bine...

— Incă nimeni...

Nikolai se aplecă repede și-și strivi buzele de ale ei. Așa de tare, că li s-au atins dinții. De parcă i-ar fi sigilat gura. Ca să nu termine ce-a vrut să spună, ca să nu mintă.

Dar ea nu mințea.

CAPITOLUL XIV

PAVEL KAZIMIROVICI KRIJEVSKI murea. De ce ? De bătrînețe. Medicii susțin însă că omul nu trebuie să moară de bătrînețe, că bătrînețea e ceva foarte relativ. Că există cîte unii care, respirînd aer curat de munte și hrănindu-se cu iaurt, ajung să trăiască cîte 150 de ani și se simt perfect. Ba continuă chiar să muncească în colhoz. Da, da ! Or, Pavel Kazimirovici Krîjevski n-a trăit nici jumătate din numărul ăsta de ani... Așa că nu se poate spune că era bătrîn.

Mă rog, nu murea de bătrînețe. Numai că scleroza i-a distrus arterele, inima a început să dea semne de insuficiență, un calcul renal a nimerit în ureter, ceea ce i-a pricinuit dureri sfîșietoare pînă în ziua cînd a apărut alta și mai sfîșietoare, în stomac : ultimul diagnostic medicii l-au adus la cunoștința raionului de partid.

I-au trimis o soră ca să-l îngrijească acasă. Zilnic venea cineva să-l vadă, în grup sau cîte unul — ca să nu-i fie urît. Aduceau mere, portocale, ciocolată.

Cînd a venit Nikolai să-l vadă, tocmai izbucnea afară pe ușa apartamentului lui Pavel Kazimirovici un cîrd de școlari : veniseră să-l felicite, căci fusese ales pionier de onoare al orașului Djegor.

Pavel Kazimirovici era culcat pe un cearșaf alb ca zăpada, sub o față de plapomă albă ca zăpada, iar capul i se odihnea pe o pernă albă ca zăpada. Părul, obrazul, pînă și buzele îi erau la fel de albe. Cu atît mai aprins, mai învăpăiat

părea roșul cravatei de pionier pe care i-o înnodaseră larg la gît școlarii de adineauri.

La căpătîiul muribundului ședea Danil Artemievici Lîzlov, primul secretar al comitetului raional. Cînd intră Nikolai, îi arătă, tăcut, un scaun liber.

Pavel Kazimirovici nu schiță nici o mișcare. Pleoapele îi erau lăsate, iar pieptul scobit părea că nici nu mai respiră... Doarme? A leșinat de durere?

Sau... Poate e mort. Poate a murit chiar în clipa asta — se îngrozi Nikolai.

Nu, bătrînul trăiește. Și nu e leșinat. Și nici nu doarme.

Nikolai și-a dat seama de asta cînd i-a văzut mîna. Mîna lui Krîjevski, care odihnea în palma lui Danil Artemievici. Adică nu odihnea, pentru că mîna aceasta uscată, vlăguită, neputincioasă, o mînă de cadavru, strîngea din răsputeri încheietura mîinii lui Lîzlov, atît de tare că se vedeau zvîcnind vinele noduroase... Strînsoarea asta putea fi tălmăcită ca o rugăminte: „Nu pleca, Danil Artemievici. Mai stai... Știu că te așteaptă o grămadă de treburi, dar mai stai puțin... Nu mai e mult..."

Lîzlov nu arăta cu nimic că se grăbește, că are treabă. Și nici nu încerca să-și tragă mîna.

Kolea Babușkin avu parcă o revelație. I se dezvălui un sens nou — cumplit și tragic — al acestei încleștate strîngeri de mînă...

Zilele trecute Nikolai s-a dus la bibliotecă să ia o carte despre dumnezeu. Bibliotecara i-a spus că n-are nimic despre dumnezeu, ci numai împotriva lui. La care Nikolai răspunse că tocmai asta caută și el. A plecat de acolo cu o carte groasă: *Confucianism și budism.* A citit la ea o săptămînă întreagă, ca abia la sfîrșit să-și dea seama că nu vorbește despre dumnezeul ăla care-l interesa pe el. Că volumul era împotriva dumnezeului chinezesc. Și-și promitea să-i zică una de la obraz bibliotecarei care l-a făcut să piardă atîta timp de pomană, cînd a observat, tocmai pe ultima pagină, o notă care spunea că, deși sînt mai mulți dumnezei, toți recurg la același șiretlic: le făgăduiesc oamenilor viața de apoi. Și pentru că nimeni nu vrea să moară de tot, unii care n-au nivel cad în cursă și devin credincioși. Pe asta se ține orice religie. Din asta trăiesc popii.

Și acum lui Kolea Babușkin i s-a dezvăluit tîlcul tainic al celor ce se petreceau aici.

Krîjevski știa că moare. Că sfîrșitul e aproape.

Dacă ar crede în dumnezeu, dacă ar crede în viața de apoi, ar gîndi cam așa: „Ce-a fost a fost. A venit clipa despărțirii... Eu plec. Nu știu încă unde și nici cum o să-mi fie acolo, mai bine sau mai rău. Că nu s-a întors nimeni să povestească. Asta-i cea mai tainică dintre taine... Nu-i nimic, vom vedea. Principalul e că există ceva și dincolo... Adio, prieteni. Eu *mă duc,* iar voi *rămîneți.* S-ar putea să nu ne revedem niciodată, dar s-ar putea la fel de bine să ne mai întîlnim. Aș vrea s-o cred. E mai ușor să mori cînd crezi..."

Dar Krîjevski nu credea. Era comunist, era ateu convins și nu putea gîndi așa, ci cu totul altfel: „Ce-a fost a fost, tovarăși. A venit clipa despărțirii... Voi vă vedeți de drum, în întrecere

cu timpul, luînd-o înaintea timpului. Păşiţi spre viaţa nouă a cărei făurire a fost şi rostul vieţii mele, şi avem cu toţii credinţa nezdruncinată că viaţa asta viitoare va fi mai luminoasă decît cea de dinainte. Şi chiar dacă nici vouă nu vă va fi încă dat să apucaţi viaţa asta nouă pe pămînt, oricum vă îndreptaţi spre ea, sînteţi în marş! Pînă azi am mers şi eu împreună cu voi, dar acum, după cîţiva paşi, peste cîteva minute, mă voi poticni şi voi cădea. Nu voi mai avea putere să mă ridic. Nu vă voi mai ajunge niciodată din urmă. Voi vă *duceţi*, iar eu *rămîn*... Adio, prieteni!"

Nikolai se uita cum se încleştează spasmodic degetele astea palide şi neputincioase de mîna lui Lîzlov şi-şi spunea că unui comunist, unui ateu îi este mult mai greu să moară decît unui credincios. În aceste clipe, inima îi e plină de amărăciune şi regret.

Şi simţi crescînd într-însul un sentiment de profundă stimă pentru comuniştii atei, care ştiu perfect de bine ce-i aşteaptă „dincolo", şi totuşi merg înainte fără să se abată din drum.

Ca, de pildă, Pavel Kazimirovici Krîjevski, sau Danil Artemievici Lîzlov. Sau chiar el însuşi.

— Ei, cum merge cu blocurile de cheramzit? întrebă Lîzlov.

Nikolai îl privi uluit. Credea că n-a auzit bine, cu toate că în tăcerea mormîntală din odaie cuvintele răsunaseră cît se poate de tare şi de clar. Nu-şi dădea seama că secretarul i-a adresat lui întrebarea. Că vrea, într-adevăr, să ştie ce se aude cu blocurile de cheramzit. Nu şi-ar fi

închipuit vreodată că asemenea întrebare poate fi pusă la căpătîiul unui muribund.

Dar întrebarea a fost pusă. Lîzlov se uita ţintă la Nikolai, şi lentilele ochelarilor sticleau întrebător.

— Păi, nu ştiţi?... Le-am aruncat în apă, şopti el.

— Asta ştiu, răspunse Danil Artemievici, la fel de tare ca la început. Şi aveţi de gînd să faceţi tot aşa şi de acum înainte?

Ei, comedie! Ai zice că el, Kolea Babuşkin, a dat ordin ca primul lot de blocuri să fie aruncat în turbatul ăla de Ciut.

— Mi-a telefonat ieri Liutoev de la Poroghi. A întrebat de blocuri... Şi de tine...

— A întrebat de mine? se bucură Nikolai.

Se bucură, desigur, în surdină, că doar nu era să joace de bucurie lîngă patul unui muribund... Şi, în general, nu putea înţelege cum de-l lasă inima pe Lîzlov să discute despre blocurile de cheramzit la căpătîiul unui om care trage să moară. Chit că e vorba de un material foarte important, de mare viitor...

— Drumul e desfundat şi maşinile n-au cum să răzbească, explică el în şoaptă. Aşa că am hotărît să trimitem blocurile pe apă. Cum se termină cu sloiurile expediem un şlep plin. Cu şlepul ăla mă întorc şi eu la Poroghi.

Kolea Babuşkin aruncă o privire spre pat şi tresări.

Pavel Kazimirovici Krîjevski zăcea, ca şi pînă atunci, nemişcat. Pieptul scobit parcă nici nu respira. Numai pleoapele se deschiseseră un pic şi în crăpătura dintre ele se întrezăreau ochii

albaştri — nişte ochi încă plini de viaţă, ochii unui om care ascultă.

Se vede că discuţia asta îi captivase atenţia, oprindu-i o clipă în loc lunecarea cugetului şi făcîndu-l să-şi uite pentru o clipă suferinţa. Să uite de hotarul acela de timp care se apropie vijelios, dincolo de care Lîzlov şi Babuşkin îşi vor urma drumul, discutînd despre blocurile de cheramzit, iar el, el se va opri...

Aşadar, nu întîmplător a adus vorba Danil Artemievici de blocurile de cheramzit — subiect care părea atît de nelalocul lui aici.

Într-un colţ răsună un clinchet uşor. O soră voinică şi înfoiată, cu boneta scrobită băţ, se apropie de pat cu un tampon într-o mînă şi cu seringa cu acul în sus, în cealaltă. Îi aruncă lui Nikolai o privire scurtă, dar expresivă : „Ar fi cazul s-o cam iei din loc, tinere, nu eşti la teatru..."

Cînd ieşi, Kolea Babuşkin simţi nevoia să se aşeze pe o bancă. Miresmele jilave ale primăverii îi umpleau nările şi-l ameţeau.

Afară era mare tărăboi. Nişte şcolari băteau mingea — poate aceiaşi şcolari care fuseseră la Krîjevski să-i lege la gît cravata roşie. Sau poate alţii. Şi-au aruncat ghiozdanele în noroi (între ghiozdane săreau ca nişte apucaţi „portarii") şi alergau zbierînd cît îi ţinea gura după „balon" (o cameră de cauciuc răsuflată, fără anvelopă, cu muştiucul zbîrlit).

Halal tineret ! La doi paşi moare un om, şi lor le arde de joacă... Dacă le spui ceva, îţi închid gura cu un citat din Puşkin : „lîngă mormînt

să-mi dănţuiască avîntul tinerelor vieţi"... Mă rog, să dănţuiască... dar nu să joace fotbal.

Şi măcar de-ar şti să joace. Că uite, s-au bulucit de nici nu se mai vede mingea. Nici tu pase... nici tu... Huooo ! Ce faci, murătură ? ! Ptiu, ptiu, ţi-e şi scîrbă să te uiţi !

Kolea Babuşkin încercă să privească în altă parte. Îşi împreună mîinile pe genunchi şi lăsă capul în pămînt. Parcă atît ar fi aşteptat o rază de soare, ca să-l pălească drept în creştet.

Lîngă un picior al băncii pe care şedea se ascunsese la umbră o moviliţă de zăpadă afînată, sidefie. Iar de sub zăpadă — chiar de sub marginea înlăcrimată a moviliţei — se iţeau firicelele verzi ale unei buruieni.

Nikolai se aplecă şi mai mult, să vadă dacă e iarbă de anul trecut sau iarbă nouă. O fi de anul trecut, pentru cea nouă e cam devreme încă. Sau mai ştii ? Cu soarele ăsta, care încălzeşte atît de tare de cîteva zile, o fi dat şi iarba nouă.

Kolea Babuşkin era născut la ţară şi nu se minuna de nimic din ce răsărea pe pămînt. Un lucru însă nu putea pricepe, şi pace.

Uite, a venit primăvara. Pe o colină prăvălatică, scăldată de soare, zăpada se topeşte repede. Dar încă nu apucă bine să se ducă toată, că te şi pomeneşti cu dîmbul plin de iarbă. Nu poate fi altă iarbă decît cea de anul trecut, care a iernat sub zăpadă.

Bu-u-un. Vii mîine, dîmbul e verde. Poimîine, tot verde. Răspoimîine la fel. Dar dacă te uiţi bine, vezi că nu mai e aceeaşi iarbă. Cea de anul trecut a dispărut, de parcă nici n-a fost,

iar asta pe care-o vezi e tînără și crudă. Cînd a răsărit? Cînd a crescut, de-a ajuns deopotrivă cu cea veche și la înălțime, și la culoare? Și unde a dispărut iarba de anul trecut, pe care abia acum trei zile ai văzut-o aici?

Și dîmbul tot verde e. Să te crucești, nu alta.

CAPITOLUL XV

— TOVARĂȘI! Trăim astăzi o zi mare, o zi de sărbătoare. Prin strădania întregului colectiv a fost repurtată o victorie de o colosală importanță. Intr-un termen foarte scurt a fost utilată și dată în exploatare secția blocurilor de cheramzit. Acest dar prețios...

Feodor Matveevici Kaiurov își citea discursul după fițuică. Se vede că-l avea scris încă din ziua cînd trebuise să plece spre Poroghi primul lot de blocuri. Numai că, atunci, blocurile urmau să fie expediate cu mașinile, iar acum plecau cu șlepul. Asta era singura deosebire.

Aceeași fanfară aștepta mai la o parte semnalul să atace marșul, același soare învăpăia alămurile, și Feodor Matveevici Kaiurov își citea discursul pe care intenționase, dar nu apucase să-l țină atunci.

Pe valuri domoale se legăna la debarcader șlepul cu motor „Nelma", pe care flutura o placardă purpurie: „Salut..."

— ...constructorilor tinerelor noastre orașe, îi dădea înainte Feodor Matveevici Kaiurov. Gîndirea îndrăzneață, inovatoare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de la fabrica de cărămizi din Djegor...

Lui Nikolai nu-i venea să-și creadă urechilor. Cum, toate acestea le spune același Kaiurov care acum patru luni, la o ședință a comitetului executiv, l-a repezit pe Ceremnîh: „Dumneata să nu ne spui povești. Am mai auzit noi istoriile astea... Nu putem încuraja toate năzbîtiile", și care își sufla furios nasul?

Sau poate îl înșală memoria?

Nu, nu, așa a fost.

S-ar putea ca Feodor Matveevici să fi uitat de ședința aia? Cu cîte treburi și griji are pe cap, nici n-ar fi de mirare.

Sau — ia stai puțin! — poate că n-a scris el discursul? N-a avut cînd și l-a pus pe locțiitorul lui să-l facă? Iar acum se îngrozește el însuși pe măsură ce citește: „Vai de mine, ce-a mai înșirat ăsta aici!... Nu se poate așa, măi frate... Trebuia mai simplu... mai... în sfîrșit, acum e prea tîrziu să mai schimb ceva."

Și-i zicea înainte după fițuică.

Bun. Să admitem că F. M. Kaiurov a uitat sau că discursul i l-a scris locțiitorul.

Dar inginerul Ceremnîh precis că n-a uitat. Că l-au luat în niște focuri la ședința aia! Cît pe-aci să-l zboare din serviciu!

Trase cu coada ochiului spre dreapta. Vasili Kirilovici Ceremnîh asculta senin, dar emoționat, desigur, și puțin stingherit, ca orice om lăudat în public.

Deodată o umbră îi înnegură fruntea, fălcile i se încleştară, iar linia gurii se desenă şi mai dîrz. Acuşi o să-l întrebe...

Nu, inginerul nu întrebă nimic.

Îşi roti privirea prin mulţime.

Chipuri, zeci de chipuri... Atente şi oarecum surprinse. Chipurile unor oameni care şi-au văzut cinstit de treabă, fără măcar să bănuiască că despre treaba asta a lor se poate vorbi atît de frumos, ca din carte.

Acuşi-acuşi o să-l întrerupă cineva pe preşedinte: „Dar dumneata personal, tovarăşe Kaiurov, cu ce ai ajutat fabrica să pună la punct producţia de cheramzit?"

Privirea lui Nikolai se plimba, nerăbdătoare, prin mulţime.

(De ce te uiţi la alţii, Kolea Babuşkin? Doar eşti deputat! De ce, la ultima sesiune, nu te-ai urcat la tribună şi n-ai spus: „Tovarăşi deputaţi! După mine, Feodor Matveevici Kaiurov, preşedintele comitetului executiv raional, e un conservator, un birocrat şi, în general, un flecar. Eu cred, tovarăşi deputaţi, că e de mult timpul să-l mătrăşim din fotoliul de preşedinte. De aceea propun...")

Dar n-ai luat cuvîntul la sesiune, Kolea Babuşkin. Şedeai şi căscai gura ca un prost.

Ce-ţi închipui, Kolea Babuşkin, că te-au ales deputat ca să caşti gura? Că te-au ales ca să te uiţi la alţii?... Nu, Kolea Babuşkin, nu eşti copt încă pentru un om de stat.

La cuvintele astea (pe care nu i le-a spus nimeni) Nikolai se aprinse la faţă şi lăsă ochii în pămînt.

Dar în aceeaşi clipă urechea lui auzi alte cuvinte:

— ...şi rostim cu mîndrie numele tovarăşilor care, prin munca lor plină de abnegaţie, au asigurat îndeplinirea acestei sarcini: Nikolai Babuşkin, şef de brigadă, Cernomor Agheev, montator...

(...Te pomeneşti că Feodor Matveevici Kaiurov şi-a dat seama că pînă acum s-a purtat ca un conservator, ca un birocrat, ca un flecar, şi a hotărît să se îndrepte? Înainte de a se vedea mătrăşit din fotoliul de preşedinte... În definitiv, dacă omul încearcă să se îndrepte, n-ai voie să-i răpeşti această posibilitate...

Şi, la urma urmei, poate nu e cazul ca, în momente atît de solemne, să pui astfel de întrebări insinuante, să le strici tuturor buna dispoziţie.)

Nikolai îi făcu semn cu cotul lui Cernomor Agheev, care stătea lîngă el. Ai auzit? De tine a vorbit. Trebuie să fii mîndru! Nu pentru că ţi-a rostit numele, ci pentru că ţi-a spus montator. Nu se învredniceşte oricine de asemenea cinste.

— Şi acum, încotro? îl întrebă el încetişor.

— Încă nu ştiu... Mi-ar trebui ceva temporar. Cum a fost serviciul ăsta.

— De ce nu vrei să rămîi la fabrică?

— Păi, o să mă pună să semnez un contract pe trei ani. Şi eu aştept să mă cheme. De la o zi la alta...

Nikolai nu mai insistă. Ştia foarte bine ce aşteaptă Agheev. Flăcăiaşul ăsta, care pînă acum trei luni nu era decît un biet orfan, iar acum e

montator. Bun băiat. Şi muncitor. Păcat numai că i-a intrat în cap chestia asta cu telegrama. Gata, ca mîine îi vine, şi zboară în Lună. Că Luna o fi Habarovskul: ia-ţi bilet şi du-te. E ceva mai depărtişor. Şi vezi bine că nu trimit pe oricine acolo, e o socoteală şi în treaba asta. Da cum, trînteşti o cerere şi... e în regulă, poftiţi în rachetă ?!

— Eu cred că cererile astea nu sînt luate în seamă.

Chiar aşa i-a spus.

Cernomor Agheev zîmbi cu superioară indulgenţă, îşi descheie buzunarul de la piept, scoase un portvizit pirpiriu, din portvizit — carnetul de Comsomol în scoarţe gri... Kolea Babuşkin se aştepta să vadă iar adeverinţa, dar băiatul despături o tăietură dintr-un ziar — o fotografie. Un tînăr cîrn. Două paranteze cu vîrfurile în jos — sprîncenele. Alte două cu vîrfurile în sus — buzele.

Cine nu-l cunoaşte ? E Iura Gagarin. Sau Iuri Gagarin. Sau Iuri Alexeevici Gagarin. Primul cosmonaut de pe pămînt.

— Şi el a depus o cerere, spuse Cernomor Agheev, ascunzînd portvizitul la loc.

Aşa e. Nikolai îl mai cîntări o dată cu coada ochiului pe Cernomor. Statură mijlocie, vînjos, uscăţiv. Şi tot cîrn... Te pui cu cîrnii ăştia ! Azi stă lîngă tine şi-l înghionteşti cu cotul. Mîine îl vezi mergînd pe covorul roşu de pe aerodromul Vnukovo.

— Producţia de blocuri de cheramzit, spunea în vremea asta Kaiurov, ne va permite să introducem în construcţii metode industriale şi o tehnologie înaintată...

— ...Dacă e să vorbim deschis...

— Chiar te rog să vorbeşti deschis...

Nikolai ciuli urechea. Lîngă el stătea Ceremnîh, iar lîngă Ceremnîh Irina. Cei doi discutau în şoaptă, ca să nu stingherească pe vorbitor.

— Dacă e să vorbim deschis, o auzi Nikolai pe Irina, blocurile dumitale de cheramzit s-au cam învechit şi ele. Acum e nevoie de materiale noi : sticlokeralit, sticlă plastică...

Asta nu-i mulţumită niciodată.

Îşi aduse aminte cu cîtă îndîrjire luptase astă-iarnă, la şedinţa comitetului executiv, pentru proiectul lui Ceremnîh, pentru blocurile de cheramzit. Şi acum, poftim — încă n-au apucat bine să expedieze cu muzică primul lot de blocuri, şi dumneaei strîmbă din nas. „S-au învechit !" Dumneaei pofteşte acum sticlă plastică.

Şi ce crezi, că dacă o să-i dai sticlă plastică o să se astîmpere ?...

— Trebuie să înţelegi că zidurile clădirilor nu trebuie să aibă funcţie portantă, şoptea glăsciorul cel bătăios, ci numai de protecţie.

Nu, hotărît, asta n-are să se astîmpere niciodată. Cu firea ei nu te poţi împăca decît dacă faci tu însuţi parte din neamul neastîmpăraţilor. Dacă nici pe tine nu te rabdă încă inima să te astîmperi...

Nikolai furişă o uitătură spre Ceremnîh. Profilul nemişcat, sever al inginerului semăna cu o efigie.

Izbucni o furtună de aplauze, în care se împleti mugetul alămurilor.

Kaiurov coborî zîmbind de la tribună, îl bătu protector pe umăr pe Cernomor Agheev, îl îmbrățișă pe Nikolai și se sărută de trei ori — pe un obraz, pe celălalt și iar pe primul — cu Ceremnîh.

Cînd ajunse la Irina Ilina, se opri șovăitor. Ce să facă ? S-o bată pe umăr, s-o îmbrățișeze, ori s-o sărute cu ocazia fericitului eveniment ?

— Ați semnat scrisoarea, Feodor Matveevici ? îl întrebă Irina.

— Care scrisoare ?

— Cu fondurile pentru construirea podului...

— Aha, podul... Nu, Irina Petrovna. Sînt alte treburi mai urgente. Trebuie să creăm zone verzi. Și, fiindcă veni vorba, asta intră în atribuțiile dumitale...

(„Hotărît lucru, îl mătrășim", conchise în sinea lui Kolea Babușkin).

Kaiurov se uită atent la Irina, apoi la Nikolai, apoi iar la Irina și spuse cu tîlc :

— Să nu zăboviți prea mult la Poroghi...

Și clipi ștrengărește din ochi către Ceremnîh.

Rămîi cu bine, Djegor !

Scara s-a ridicat. La pupă apa prinse a clocoti.

Du-du-duuu — șuieră „Nelma", intrînd pe firul apei.

Bu-bu-buuu — se auzi ca un ecou fanfara.

Defilarea caselor, a clădirilor industriale, a estacadelor, a gardurilor și a rezervoarelor de benzină de pe malul drept nu ținu mult. Mai avea orașul pînă să crească mare.

Iată și ultima stradă. Stradă numai cu numele, că de fapt nu era decît un maidan, dominat de macarale-turn cu brațele îndreptate spre tuspatru zările. Iar jos de tot, la nivelul solului și în gropile de fundație, era un adevărat furnicar de oameni.

Kolea Babușkin știa că strada asta încă nenăscută avea și un nume. Mai mult decît atît, fusese botezată și apoi rebotezată. Pavel Kazimirovici Krîjevski propusese să i se spună „Strada Tinereții". S-a aprobat. Pe urmă însă i-au schimbat denumirea în Strada „Pavel Krîjevski". În ziua cînd a murit bătrînul.

Dincolo de ultima stradă a orașului se așterneau, verzi, ogoarele sovhozului. Locul lor l-a luat pe nesimțite lăstărișul de cetini care creștea și creștea, se făcea mai înalt, mai des, mai stufos, pînă cînd, flancînd de amîndouă părțile apa, codrul clădi pe amîndouă malurile treptele pîlcurilor lui de nepătruns...

...și pînă la Poroghi, în cele patru ore de drum, zidul taigalei n-a fost întrerupt de nici un luminiș, de nici o răritură, de nici o potecuță.

Peciora cotea într-una și se întorcea din drum, de ziceai că s-a rătăcit prin taiga. Curgea de parcă i-ar fi fost totuna încotro își mînă apele : spre oceanul cel rece de la miazănoapte, ori spre sud, ca să se înfrățească cu Volga — numai să scape odată de pustietatea asta, din încleștarea pădurilor. Dar cotiturile erau atît de line și apa atît de largă, că nici nu băgai de seamă cînd curgea rîul înainte și cînd se întorcea înapoi. Aveai impresia mai curînd că nu rîul, ci vîntul își schimbă mereu direcția : ba adie blînd dinspre sud-vest, mîngîind încetișor oglinda apei,

ba se pornește furios dinspre ocean și apucă valurile de moț, trăgîndu-le înapoi.

Cer. Apă. Taiga.

La provă, o fetiță ciufulită, îmbrăcată într-o manta de foaie de cort, care îi venea prea mare, cu ochii închiși pe jumătate din pricina stropilor, înfrunta voinicește vîntul.

Nikolai sta, se uita la ea și se gîndea. A trecut ceva timp pînă a găsit cuvintele care i s-au părut lui potrivite să exprime ce simte:

— Știi cum te văd eu? Tu, și de jur împrejur lumea toată...

Nu degeaba s-a gîndit el atîta! Nu degeaba a căutat cuvintele cele mai potrivite. Pesemne c-a nimerit drept la țintă.

Uite-o cum dă din cap, în semn că are dreptate.

— Și mie tot așa mi se pare... Eu, și de jur împrejur lumea toată.

Kolea Babușkin zîmbi în sinea lui, nu cu amărăciune, asta ar fi prea mult spus, dar cu o ușoară melancolie. Bănuia dinainte că n-o să-l înțeleagă. Că o să înțeleagă doar pe jumătate. Și că nici n-o să-și dea seama ce va simți el cînd va auzi un asemenea răspuns.

Dar pînă una alta, n-avea încotro. Pînă una alta, aștepta și spera.

Că numai la Laptiuga fetele nu se lasă sărutate decît după ce le duci la starea civilă. Pînă atunci — nimic! Și apoi, există și la Laptiuga excepții.

In cazul lor însă (și Nikolai o înțelegea foarte bine) cu toate sărutările, cu tot ce-a fost între ei,

mai era destul de multișor pînă la starea civilă. Iar azi se îndreptau nu spre sovietul raional, ci într-o direcție cu totul opusă: spre șantierul de la Poroghi.

Nikolai rămînea la Poroghi, iar ea se întorcea peste cîteva zile la Djegor.

Cine știe cînd or să se mai întîlnească? Noroc că stau în același raion. Noroc că stau pe aceeași planetă... Tot mai poate spera...

Nikolai pîndea privirea Irinei, să vadă ce impresie îi face Peciora, Nordul, dacă-i place aici.

În nemărginitul albastru al cerului, în imensa boltă albastră, soarele se mistuia incandescent, scăldînd totul în aur. Verdele cetinilor străjuia ca un zid fîșia nisipoasă a malului, presărat cu cuiburi de rîndunele și strălucitor de-ți lua ochii.

Cer albastru, soare de aur, cetină verde, nisip alb și strălucitor, toate astea sînt lucruri care s-au mai văzut.

Dar Kolea Babușkin știa că numai în Nord e seninul atît de albastru, numai în Nord e albul atît de neprihănit, verdele atît de fraged și aurul atît de pur. Amestecîndu-le în paleta lui, meșterul din Nord strecurase în fiecare din aceste culori cine știe ce iarbă năzdrăvană, necunoscută aiurea.

Nu degeaba auzise de atîtea ori spunîndu-se: dacă ai fost măcar o dată în Nord, dacă o singură dată i-ai simțit vraja, îl îndrăgești pe vecie și nu poți să nu te întorci pe aceste meleaguri.

Kolea pîndea privirea Irinei și dorea din tot sufletul ca vorba cu pricina să nu se dezmintă.

Să îndrăgească și ea Nordul. Pe vecie.

Un vuiet solemn pluti peste ape, mereu mai aproape. După ce ocoliră însă un colț păduros, văzură că un val despica oglinda apei de-a curmezișul. Era clocotul pragurilor...

Pentru întîia dată după atîtea ceasuri, taigaua s-a rărit și a dat înapoi, dezgolind malul drept. Și pe malul acela înalt se înșirau opt case gemene. Toate cu acoperiș de țiglă, cu ferestre mari, cu parmalîc sculptat, cu burlane de un roșu-aprins.

Lui Kolea Babușkin îi pieri graiul de admirație. Așa mai zic și eu! Ca într-un basm.

— Ce-ați făcut? se îngrozi Irina. De ce-ați înșirat aici... cotețele astea?

Ce face?! Cotețe?!... In viața lui n-a văzut cotețe din cărămidă, învelite cu țiglă și cu cerdac sculptat.

— Ce v-o fi trăsnit prin cap? începu să facă gură Irina... Nenorocitele astea de maghernițe, pe mal... Aici e poarta orașului! Pricepi? Poarta! Poar-ta!

Lîngă praguri, „Nelma“ descrise un viraj și se apropie de mal. Dinspre case, dinspre corturi, din pădure venea o grămadă de norod. Unii coborau spre rîu pe o scară din scînduri, alții veneau aproape de-a berbeleacul pe costișa cea repede. Era o adevărată mișună de șepci, de căciuli și de batiste fîlfîite.

Nikolai îl recunoscu încă de departe pe Liutoev, pe Lioșka Vedmed, pe Verocika...

— Auzi ce poate să le trăsnească prin cap... îl tot judeca Irina, cu ochii în ochii lui. Da ce-ai pe nas? Pistrui?

Kolea Babușkin își încrucișă ochii, ca să vadă și el ce are pe nas. Intr-adevăr, era un fel de spuzeală. Așa pățea de copil. Cum se desprimăvăra, cum îi ieșeau pistruii...

— Pistrui, recunoscu el.

Irina se strîmbă.

— Bine, dar e urît...

Nikolai ridică din umeri. Urît, neurît, asta e. Nici el nu pretindea că e frumos.

Irina se săltă în vîrfuri și-l sărută. O sărutare grăbită, stîngace, pe furate.

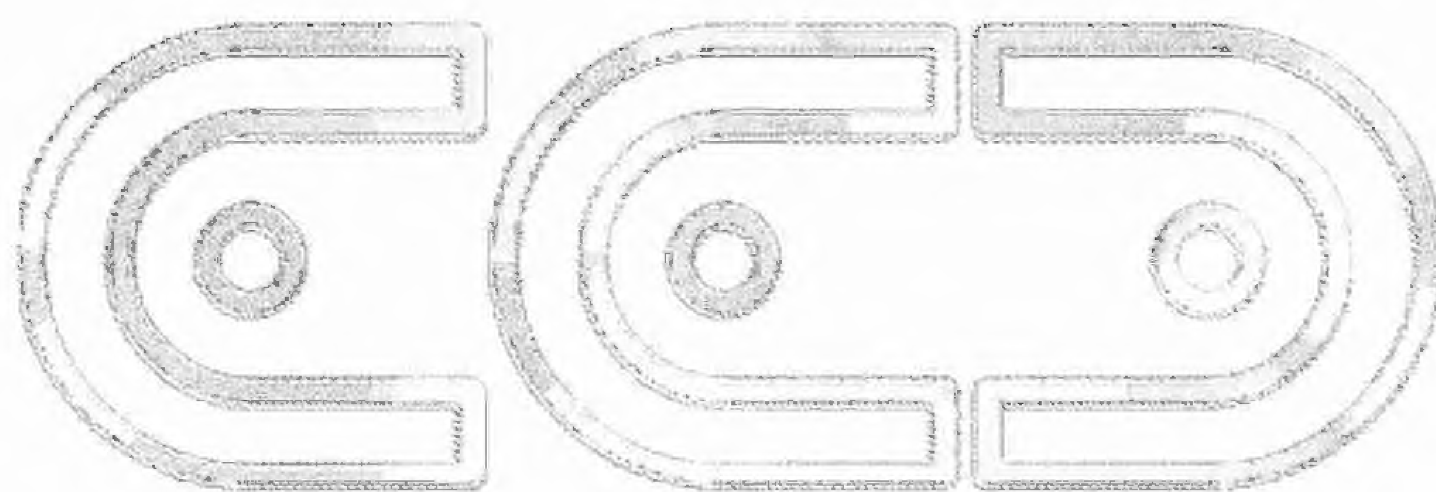
Fiindcă malul era la doi pași.

Redactor responsabil : NATALIA STĂNESCU
Tehnoredactor : AUREL BUCUR

Dat la cules 31.03.1964. Bun de tipar 03.06.1964. Apărut 1964. Tiraj 15.125, ex. broşate. Hîrtie tipar înalt ediţi tip. B mat de 63 g/m². Format 70×92/32. Coli ed. 10,32. Coli tipar 8,5 A. nr. T 3430. C. Z. pentru bibliotecile mari 8.S. C. Z. pentru bibliotecile mici 8. S—31=R.

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", B-dul Ilie Pintilie 58—60, Bucureşti — R.P.R. comanda nr. 746.

Scanare și prelucrare digitală

AVENTURA

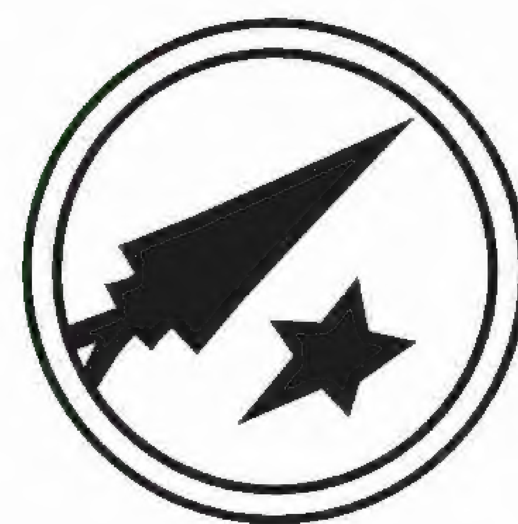

de

Anonim

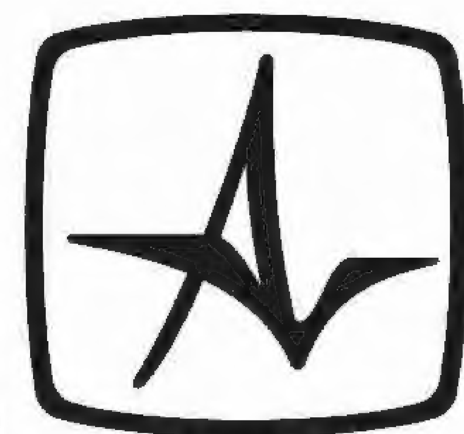
și

CAT Graur

Antwerpen

2023

